

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ι΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Ε΄

Συνεδρίαση 16^{ης} Δεκεμβρίου 2015

Ωρα έναρξης: 3.30 μ.μ.

Αρ. 16

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΟΜΗΡΟΥ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Παρακαλώ το γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Α. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αρχίζουμε σήμερα τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2016. Όπως συμφωνήθηκε, σήμερα θα μιλήσουν οι αρχηγοί ή οι εκπρόσωποι των κομμάτων, ξεκινώντας από το μικρότερο κόμμα. Παρακαλώ όλους τους ομιλητές να περιοριστούν στο χρόνο που τους έχει δοθεί, όπως άλλωστε είναι η ομόφωνη απόφαση όλων των εν τη Βουλή κομμάτων.

Καλώ τώρα τον αναπληρωτή πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού κ. Άγγελο Βότση να καταθέσει τα κύρια συμπεράσματα που αναδεικνύονται μέσα από την έκθεση της επιτροπής, που έχει ήδη κυκλοφορήσει και βρίσκεται στα χέρια όλων μας. Έχει χρόνο δέκα λεπτών.

(Η έκθεση αποσπάσματα της οποίας ανέγνωσε ο αναπληρωτής πρόεδρος της επιτροπής.)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμος του 2015»

Μέλη της επιτροπής:

Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος

Σταύρος Ευαγόρου

Άγγελος Βότσης

Γιάννος Λαμάρης

Πρόδρομος Προδρόμου

Πάμπρος Παπαγεωργίου

Μάριος Μαυρίδης

Νίκος Νικολαΐδης

Μαρία Κυριακού

Γιώργος Πεردίκης

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εισαγωγή

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το οικονομικό έτος 2016 κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων σύμφωνα με το άρθρο 81 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και ακολούθως παραπέμφθηκε

ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για μελέτη και υποβολή σχετικής έκθεσης προς το σώμα. Μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2016 κατατέθηκε επίσης το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) για τα έτη 2016-2018.

Η κατάθεση του υπό συζήτηση προϋπολογισμού έγινε στις 8 Οκτωβρίου 2015, εντός των προβλεπόμενων συνταγματικών πλαισίων, δηλαδή τρεις μήνες πριν από την έναρξη του επόμενου οικονομικού έτους.

Η εξέταση του υπό αναφορά προϋπολογισμού άρχισε στις 19 Οκτωβρίου 2015 με την παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής και της δημοσιονομικής κατάστασης από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Χάρη Γεωργιάδη και έληξε στις 26 Νοεμβρίου 2015, με την ολοκλήρωση της παρουσίασης των επιμέρους προϋπολογισμών, καθώς και των στόχων και της πολιτικής όλων των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών.

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά δεκαεπτά συνεδρίες της επιτροπής, ως ακολούθως:

- Δεκαπέντε συνεδρίες για τη συζήτηση των επιμέρους προϋπολογισμών των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών και ειδικότερα για την ανάλυση των στόχων και της πολιτικής τους.
- Μία συνεδρία, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2015, για σκοπούς έγκρισης αριθμού τροποποιήσεων¹ στον κρατικό προϋπολογισμό του 2016, οι οποίες κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Οικονομικών μετά την επίσημη κατάθεση του προϋπολογισμού.
- Μία συνεδρία, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2015, για σκοπούς έγκρισης του προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής και έγκρισης πρόσθετου αριθμού τροποποιήσεων στον κρατικό προϋπολογισμό του 2016, οι οποίες κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Οικονομικών μετά την επίσημη κατάθεση του προϋπολογισμού.

Περαιτέρω, στα πλαίσια της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής των τελευταίων ετών, προσήλθε ενώπιον της επιτροπής η Διοικήτης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στις 30 Νοεμβρίου 2015 και κατέθεσε τις θέσεις και εκτιμήσεις της εποπτικής αρχής αναφορικά με την δημοσιονομική κατάσταση και την ευρύτερη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Τέλος, ο Υπουργός Οικονομικών στις 3 Δεκεμβρίου 2015² ανέλυσε ενώπιον της ολομέλειας του σώματος τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, τη δημοσιονομική κατάσταση, καθώς και τις προτεραιότητες και τους στόχους της κυβέρνησης για το έτος 2016, όπως διαγράφονται μέσα από τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Το τελικό πρόγραμμα συνεδριών για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2016, διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

- Δευτέρα, 19 Οκτωβρίου 2015
  - Υπουργός Οικονομικών
    - α. Ανάλυση κρατικών εσόδων
    - β. Δημοσιονομικοί δείκτες
    - γ. Οικονομική πολιτική και δημοσιονομική κατάσταση
  - Υπουργείο Οικονομικών
  - Γενικό Λογιστήριο
  - Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης
  - Διαχείριση Δημόσιου Χρέους
- Τετάρτη, 21 Οκτωβρίου 2015
  - Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων
  - Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως
  - Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

¹ Μέχρι την έναρξη συζήτησης του υπό αναφορά προϋπολογισμού στις 16 Δεκεμβρίου 2015, είχαν κατατεθεί συνολικά είκοσι επτά τροποποιήσεις.

² Στοιχεία της ομιλίας του Υπουργού Οικονομικών ενώπιον της ολομέλειας του σώματος δεν έχουν περιληφθεί στην παρούσα έκθεση.

- Πέμπτη, 22 Οκτωβρίου 2015 - Υπουργείο Εξωτερικών
- Δευτέρα, 26 Οκτωβρίου 2015 - Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Τρίτη, 27 Οκτωβρίου 2015 - Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων
- Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού
- Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών
- Παρασκευή, 30 Οκτωβρίου 2015 - Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων
- Δευτέρα, 2 Νοεμβρίου 2015 - Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
- Τετάρτη, 4 Νοεμβρίου 2015 - Δικαστική Υπηρεσία
- Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας
- Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας και Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
- Παρασκευή, 6 Νοεμβρίου 2015 - Υπουργείο Εσωτερικών
- Δευτέρα, 9 Νοεμβρίου 2015 - Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
- Τετάρτη, 11 Νοεμβρίου 2015 - Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου
- Ελεγκτική Υπηρεσία
- Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών
- Βουλή των Αντιπροσώπων
- Πέμπτη, 12 Νοεμβρίου 2015 - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
- Πέμπτη, 19 Νοεμβρίου 2015 - Υπουργείο Άμυνας
- Δευτέρα, 23 Νοεμβρίου 2015 - Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
- Πέμπτη, 26 Νοεμβρίου 2015 - Υπουργείο Υγείας
- Δευτέρα, 30 Νοεμβρίου 2015 - Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου
- Παρασκευή, 11 Δεκεμβρίου 2015 - Έγκριση τροποποιήσεων του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016 που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.
- Δευτέρα, 14 Δεκεμβρίου 2015 - Έγκριση προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής και πρόσθετων τροποποιήσεων του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016 που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

Στα πλαίσια των ειδικότερων διαδικασιών που ακολουθούνται κάθε χρόνο για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής, τηρήθηκαν/κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής τα ακόλουθα:

- Πλήρη στενογραφημένα πρακτικά για όλες τις συζητήσεις, τα οποία αποστενογραφήθηκαν και βρίσκονται στη διάθεση όλων των βουλευτών.
- Ειδικό παρουσιολόγιο, προσυπογραφέν από τον πρόεδρο της επιτροπής σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής.
(Οι παρουσίες των βουλευτών μελών και μη μελών της επιτροπής στις συνεδρίες εμφανίζονται στο παρουσιολόγιο, το οποίο περιλαμβάνεται στο Μέρος Γ της παρούσας έκθεσης.)
- Γραπτά σημειώματα/ομιλίες των υπουργών και των προϊσταμένων των συνταγματικών εξουσιών και υπηρεσιών καθώς και των ανεξάρτητων υπηρεσιών, με συγκεκριμένα στοιχεία αναφορικά με τις δαπάνες κάθε υπουργείου, τους στόχους και την πολιτική και άλλα συναφή στοιχεία, κατ' απαίτηση της επιτροπής.
- Ειδική διαδικασία υποβολής ερωτήσεων, με βάση την οποία όλοι οι βουλευτές έχουν το δικαίωμα

να υποβάλουν γραπτώς ερωτήσεις επί ειδικών κονδυλίων του υπό αναφορά προϋπολογισμού, οι οποίες διαβιβάζονται αρμοδίως στα αντίστοιχα υπουργεία/υπηρεσίες για κατάθεση γραπτών απαντήσεων.

- Ειδικός κατάλογος όλων των στοιχείων των οποίων ζητήθηκε η κατάθεση κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.
- Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων, δυνάμει του άρθρου 58 του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, στην οποία αναγνωρίζονται και αναλύονται οι πιθανοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι και περιλαμβάνονται μέτρα τα οποία ήδη λαμβάνονται ή προγραμματίζεται να ληφθούν με στόχο το μετριασμό των εν λόγω κινδύνων.

2. Στοιχεία/Πληροφορίες

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016 και του ΜΔΠ για τα έτη 2016-2018, στο Επεξηγηματικό Υπόμνημα και στα Παραρτήματα που συνοδεύουν τον υπό αναφορά προϋπολογισμό, στα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής από τον Υπουργό Οικονομικών κατά την έναρξη της συζήτησης³, όπως και στα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους αναλυτικούς πίνακες για τα μεγέθη του προϋπολογισμού και τους μακροοικονομικούς δείκτες 2004-2018, οι οποίοι κατατέθηκαν μαζί με τον υπό αναφορά προϋπολογισμό.

Η παρούσα έκθεση συνοψίζεται ως ακολούθως:

Μέρος Α - Ανάλυση του Υπουργού Οικονομικών αναφορικά με την ακολουθούμενη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2016, οι θέσεις της Διοικητού της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και άλλα συναφή ζητήματα.

Μέρος Β - Παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κομμάτων για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2016.

Μέρος Γ - Παρουσιολόγιο βουλευτών κατά τις συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη μελέτη του κρατικού προϋπολογισμού του 2016.

Μέρος Δ - Πίνακες οι οποίοι κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών και αποτυπώνουν την κρατούσα δημοσιονομική κατάσταση.

Μέρος Ε - Πίνακας συγκεφαλαιωτικών οφειλών και δαπανών κατά Κεφάλαιο (Υπουργεία, Συνταγματικές Εξουσίες, Συνταγματικές Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Υπηρεσίες).

Μέρος ΣΤ - Πίνακας ο οποίος κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών και αποτυπώνει τους δημοσιονομικούς δείκτες σύμφωνα με το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2016-2018.

Μέρος Ζ - Πίνακες με τα νέα και υφιστάμενα έργα που προγραμματίζεται να πραγματοποιηθούν/υλοποιηθούν κατά το 2016.

Μέρος Η - Τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2016, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Υπουργός Οικονομικών

α. Οικονομικό πλαίσιο

Ο Υπουργός Οικονομικών ανέλυσε ενώπιον της επιτροπής στις 19 Οκτωβρίου 2015, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2016, καταθέτοντας τα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία μετά την υφιστάμενη πορεία που ακολούθησε για σχεδόν τέσσερα έτη, παρουσιάζει το 2015 τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης και επανέρχεται σταδιακά σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.
- Η μέχρι τον Οκτώβριο του 2015, επιτυχής ολοκλήρωση επτά αξιολογήσεων του μακροοικονομικού προγράμματος προσαρμογής από την τρόικα έχει σημαντικά ενισχύσει την εμπιστοσύνη προς την κυπριακή οικονομία, τόσο εσωτερικά όσο και διεθνώς, ενώ η συνέχιση της εφαρμογής του προγράμματος στήριξης έχει επιφέρει εμφανείς διορθώσεις στην κυπριακή οικονομία.

³ Επιστολή Υπουργού Οικονομικών προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 30 Σεπτεμβρίου 2015. (Παρουσίαση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού - Υπουργός Οικονομικών - 19 Οκτωβρίου 2015).

- Τα δημόσια οικονομικά έχουν τεθεί υπό έλεγχο, οι δημοσιονομικές ανισορροπίες έχουν διορθωθεί και οι αποδόσεις των κυπριακών ομολόγων έχουν μειωθεί σημαντικά.
- Το κράτος λειτουργεί σε πλαίσιο δημοσιονομικού ισοζυγίου και συναφώς το δημοσιονομικό έλλειμμα έχει πλήρως περιοριστεί, ενώ το δημόσιο χρέος καταγράφει για πρώτη φορά μετά το 2008 μείωση.
- Η υιοθετηθείσα δημοσιονομική πολιτική όπως αντικατοπτρίζεται στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2016 και στο ΜΔΠ 2016-2018 δεν είναι πλέον περιοριστική αλλά ουδέτερη παρέχοντας τόνωση στους θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας.
- Θετικές εξελίξεις στην οικονομία αποτελούν επίσης, η μείωση του ποσοστού ανεργίας που παρατηρήθηκε κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2015 η οποία καταδεικνύει τη σταδιακή βελτίωση στην αγορά εργασίας και στην ανάπτυξη της οικονομίας, η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, οι θετικές αποδόσεις στους τομείς του τουρισμού, των επαγγελματικών υπηρεσιών, της ναυτιλίας και του εμπορίου, καθώς και η περαιτέρω σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα σε συνδυασμό με την πλήρη άρση των περιοριστικών μέτρων στη διακίνηση κεφαλαίων.
- Οι ως άνω θετικές εξελίξεις έχουν επιτρέψει την περαιτέρω αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της κυπριακής οικονομίας από οίκους αξιολόγησης και συναφώς τη σταδιακή αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών.
- Ως αποτέλεσμα, έχει επιτευχθεί η επάνοδος της Κύπρου στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων, η οποία επιτρέπει τον προγραμματισμό για ολοκλήρωση και την έξοδο από το πρόγραμμα στήριξης σύντομα.
- Παρά το γεγονός ότι η ανάγκη για στήριξη εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης (ΕΜΣ) δε θα υφίσταται σε σύντομο χρονικό διάστημα, η προώθηση μεταρρυθμίσεων και εξυγίανσης θα πρέπει να συνεχιστεί, έτσι που η Κύπρος να καταφέρει να διευρύνει και να διατηρήσει τα όποια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα διαθέτει.
- Η Κύπρος εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κινδύνους, προκλήσεις και προβλήματα, όπως είναι μεταξύ άλλων ο έλεγχος και η διαχείριση των κρατικών εγγυήσεων, τα ψηλά ποσοστά ανεργίας και το ψηλό επίπεδο μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η σταδιακή αποκλιμάκωση και αντιμετώπισή τους θα επιτευχθεί μέσω της διατήρησης και εδραίωσης θετικού ρυθμού ανάπτυξης -που έχει αρχίσει ήδη να σημειώνεται- σε συνδυασμό με τη λήψη άλλων μέτρων και εργαλείων.

Σε σχέση με τους κυριότερους μακροοικονομικούς δείκτες, ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε τα ακόλουθα:

- Οι επιδόσεις και αντοχές της κυπριακής οικονομίας έχουν διαψεύσει τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις σε σχέση με την αναπτυξιακή πορεία της για το έτος 2015.
- Σύμφωνα με τις προβλέψεις του κεντρικού μακροοικονομικού σεναρίου που περιλαμβάνεται στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής⁴:
  - Ο **ρυθμός ανάπτυξης** της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2015 αναμένεται οριακά θετικός και να ανέλθει στο 0,5% σε πραγματικούς όρους.
  - Το **πρωτογενές ισοζύγιο** της γενικής κυβέρνησης για ολόκληρο το 2015 αναμένεται πλεονασματικό και εκτιμάται στο 1,9% του ΑΕΠ (€334 εκατομ. σε απόλυτους όρους), σε σύγκριση με 2,6% του ΑΕΠ (€455 εκατομ. σε απόλυτους όρους) για το 2014.
  - Το **δημοσιονομικό έλλειμμα** αναμένεται για το 2015 ελαφρώς υψηλότερο σε σύγκριση με το 2014, αφού για το 2015 εκτιμάται στο -0,9% του ΑΕΠ, σε σύγκριση με -0,2% του ΑΕΠ για το 2014.
  - Η ελαφρώς χαμηλότερη απόδοση των δεικτών του πρωτογενούς πλεονάσματος και του δημοσιονομικού ελλείμματος για το 2015 σε σύγκριση με το 2014, οφείλεται κυρίως στο χαμηλότερο μέρισμα που η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου θα καταβάλει στο κράτος, στις αποζημιώσεις προς τους εργαζόμενους των Κυπριακών Αερογραμμών, καθώς και στην εφαρμογή της Οδηγίας για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων (BRRD) και του Κανονισμού σχετικά με την επιβολή Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) στο ηλεκτρονικό εμπόριο.
  - Το **δημόσιο χρέος** εκτιμάται για το 2015 να ανέλθει στο 106,3%, (€18,8 δις σε απόλυτους αριθμούς) είναι ελαφρά βελτιωμένο σε σύγκριση με 107,5% του ΑΕΠ για το 2014 (€18.818

⁴ Όπως αυτό έχει διαμορφωθεί μετά την έβδομη αξιολόγησή του (Ιούλιος 2015).

εκατομ. σε απόλυτους αριθμούς).

Ωστόσο, οι αντίστοιχες προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών για ολόκληρο το έτος παρουσιάζονται πιο αισιόδοξες. Σύμφωνα με τις εν λόγω εκτιμήσεις (Οκτώβριος 2015), οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τα πρόσφατα δημοσιονομικά αποτελέσματα για το 2015, οι πιο πάνω δημοσιονομικές δεσμεύσεις και στόχοι αναμένεται να υπερκαλυφθούν με σημαντικά περιθώρια και προβλέπεται να έχουν για το 2015 την ακόλουθη εικόνα:

- Ρυθμός ανάπτυξης 1% -1,5% του ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους.
- Πρωτογενές πλεόνασμα 2,3% του ΑΕΠ.
- Δημοσιονομικό έλλειμμα 0,5% του ΑΕΠ.

Σε σχέση με την απασχόληση, την ανεργία και τον πληθωρισμό, ο ίδιος αξιωματούχος κατέθεσε τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η **απασχόληση** παρουσιάζει ανοδική τάση, παρ' όλο που η ανεργία εξακολουθεί να παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Ειδικότερα, η απασχόληση έχει καταγράψει από την αρχή του τρέχοντος έτους αύξηση αντανakλώντας την ανάκαμψη που παρατηρείται στην οικονομία. Με βάση την εκτίμηση του Υπουργείου Οικονομικών, για το 2015 προβλέπεται οριακή αύξηση στην απασχόληση κατά 0,5%, σε σύγκριση με το 2014.
- Η **ανεργία** παρά το γεγονός ότι συνεχίζει να παραμένει σε υψηλά επίπεδα, έχει αρχίσει να παρουσιάζει τα πρώτα σημάδια αποκλιμάκωσης. Με βάση τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2015 η ανεργία περιορίστηκε στο 14,7% έναντι 15,4% για την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Για ολόκληρο το 2015 η ανεργία εκτιμάται στο 16%, σε σύγκριση με 16,1% για το 2014. Σημειώνεται ότι η ανεργία θα παρουσιάσει ουσιαστική μείωση με χρονική υστέρηση, μετά την εδραίωση της ανάπτυξης της οικονομίας και της βελτίωσης των προσδοκώμενων οικονομικών ευκαιριών, ενώ οι πρώτες τάσεις αποκλιμάκωσης θα εμφανιστούν από το 2016 και μετέπειτα.
- Ο **πληθωρισμός**, ο οποίος ακολουθεί πτωτική πορεία από το 2013, συνεχίζει να παραμένει αρνητικός. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Υπουργείου Οικονομικών ο αρνητικός πληθωρισμός για το 2015 αναμένεται με βάση το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή να κυμανθεί στο -1,7%, ενώ με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή εκτιμάται ελαφρώς βελτιωμένος στο -1%.

Ο αρμόδιος υπουργός αναφερόμενος στο δημόσιο χρέος και στη βιωσιμότητά του δήλωσε περαιτέρω τα ακόλουθα:

- Το δημόσιο χρέος της Κύπρου παρόλο που παραμένει σε ψηλά επίπεδα, θεωρείται βιώσιμο και διαχειρίσιμο. Στόχος της κυβέρνησης είναι η περαιτέρω βελτίωσή του, ώστε να περιορισθεί ακόμη περισσότερο η επιβάρυνση επί του κρατικού προϋπολογισμού και της οικονομίας γενικότερα μέσω σταδιακής μείωσής του.
- Συναφώς η συνέχιση εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών, η αποφυγή δημιουργίας νέων ελλειμμάτων, καθώς και άλλες μελλοντικές ενέργειες αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους θα συμβάλουν επίσης στην επίτευξη του στόχου για μείωσή του και περαιτέρω ενίσχυση της βιωσιμότητάς του.
- Με βάση την προβλεπόμενη πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών όπως αυτή περιλαμβάνεται στο επικαιροποιημένο μακροοικονομικό πρόγραμμα προσαρμογής (Ιούλιος 2015), εκτιμάται ότι η αυξητική πορεία του δημόσιου χρέους θα αναστραφεί το 2015 ακολουθώντας στη συνέχεια πτωτική πορεία.
- Η άντληση χαμηλότοκου μακροπρόθεσμου δανεισμού από τον ΕΜΣ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η αποκατάσταση της δυνατότητας δανεισμού του κράτους από τις διεθνείς αγορές κεφαλαίων έχουν συμβάλει τόσο στη μείωση του κόστους δανεισμού όσο και στη διάρκεια αποπληρωμής του. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε σημαντικές εξοικονομήσεις σε τόκους δανείων που επιβάρυναν τον κρατικό προϋπολογισμό, οι οποίες έχει προγραμματιστεί να διοχετευθούν σε παραγωγικούς αναπτυξιακούς σκοπούς.
- Η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους της Κύπρου είναι στενά συνυφασμένη με την επίτευξη μέσου ρυθμού ανάπτυξης στο 2% του ΑΕΠ και πρωτογενών πλεονασμάτων 2,5% του ΑΕΠ ετησίως. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στους τομείς της υγείας, των συντάξεων και των αποκρατικοποιήσεων αναμένεται να αυξήσουν το δυνητικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας και ως εκ τούτου να βελτιώσουν τις προοπτικές περαιτέρω μείωσης του δημόσιου χρέους απελευθερώνοντας σταδιακά χρηματοδοτικούς πόρους για ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή.

β. Στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης

Σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης, ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε ότι αυτές αντικατοπτρίζονται στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2016 και στο ΜΔΠ 2016-2018. Ειδικότερα ο ίδιος αξιωματούχος δήλωσε ότι-

- Βασικότεροι στόχοι της κυβέρνησης για το 2016 είναι η εδραίωση της ανάπτυξης και η δημιουργία προϋποθέσεων για βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς ανισοσκελίες. Οι προϋποθέσεις για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης είναι η ύπαρξη σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος, υγιούς τραπεζικού συστήματος και συστηματικής προώθησης μεταρρυθμίσεων, οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας υπηρεσίας, της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Στη βάση των πιο πάνω στόχων, η κυβέρνηση έχει καθορίσει ως άξονες πολιτικής τη μακροοικονομική και χρηματοοικονομική σταθερότητα, την προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων (οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, του συστήματος υγείας, της κοινωνικής πολιτικής και την προώθηση του σχεδίου αποκρατικοποιήσεων) και την αξιοποίηση πηγών ρευστότητας για την οικονομία και την προώθηση των επενδύσεων.

γ. Κρατικός Προϋπολογισμός 2016 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2016-2018

Ο Υπουργός Οικονομικών παρουσιάζοντας τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2016 και το ΜΔΠ 2016-2018 στις 19 Οκτωβρίου 2015 μεταξύ άλλων κατέθεσε τα ακόλουθα:

- Τόσο ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2016, όσο και το ΜΔΠ 2016-2018:
  - Αποτελούν τον τελευταίο κρατικό προϋπολογισμό και ΜΔΠ που υποβάλλονται στα πλαίσια του μακροοικονομικού προγράμματος προσαρμογής.
  - Έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής 2016-2018⁵.
  - Είναι προσαρμοσμένα στις τρέχουσες εξελίξεις και στηρίζουν την εδραίωση της αναπτυξιακής πορείας της οικονομίας.
  - Αποτελούν βήμα συνετούς διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών.
  - Στοχεύουν στην επίτευξη των κατάλληλων πρωτογενών πλεονασμάτων.
  - Ενσωματώνουν μεγάλο μέρος των μεταρρυθμίσεων της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών με σκοπό την αύξηση της ευελιξίας και της υπευθυνότητας στη διαχείριση των πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού.
- Περαιτέρω, ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2016 παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά:
  - Είναι ισοσκελισμένος, έχει αναπτυξιακό χαρακτήρα και προβλέπει σε συνδυασμό με το ΜΔΠ 2016-2018, σε μια στοχευμένη αύξηση των αναπτυξιακών δαπανών χωρίς την περιλήψη σε αυτόν οποιωνδήποτε νέων δημοσιονομικών μέτρων, νέων φορολογιών ή επιβαρύνσεων.
  - Συνεχίζει να εισάγει καινοτομίες και αλλαγές στον τρόπο παρουσίασης και στο περιεχόμενό του, τα οποία συμβάλλουν στο τεθέντα στόχο για εκσυγχρονισμό του κρατικού προϋπολογισμού στη βάση διεθνών βέλτιστων πρακτικών και μετατροπής του από προϋπολογισμό εισροών σε προϋπολογισμό εκροών/αποτελεσμάτων.
  - Συνοδεύεται από στρατηγικά σχέδια δέκα υπουργείων (εξαιρουμένου του Υπουργείου Άμυνας) και δύο ανεξάρτητων υπηρεσιών (Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Συντονισμού και Ανάπτυξης και Γενικό Λογιστήριο), στα οποία παρουσιάζονται οι επιμέρους στόχοι και δραστηριότητες, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνονται οι τεθέντες στόχοι μέσα από τις εν λόγω δραστηριότητες έτσι που για πρώτη φορά να γίνεται αντιληπτή η μορφή που θα λαμβάνει ο κρατικός προϋπολογισμός στο εγγύς μέλλον.

Παρουσιάζοντας περαιτέρω τις κυριότερες πτυχές του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016, ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε τα ακόλουθα:

⁵ Το Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2016-2018 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 29 Μαΐου 2015.

- Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2016, ο οποίος καλύπτει ως επί το πλείστον την κεντρική κυβέρνηση, προβλέπει έσοδα (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών) ύψους €5.941 εκατομ., τα οποία αντιστοιχούν στο 33% του ΑΕΠ.
Σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα για το 2015, τα οποία ανήλθαν στα €5.860 εκατομ., τα προϋπολογιζόμενα έσοδα για το 2016 παρουσιάζονται αυξημένα κατά 1,4%.
- Οι κυριότερες κατηγορίες των κρατικών εσόδων για το 2016 είναι οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι, οι οποίοι συνολικά προϋπολογίζονται στα €4.972 εκατομ. και αποτελούν το 84% των συνολικών εσόδων. Το υπόλοιπο 16% των εσόδων, εξαιρουμένων των εισπράξεων από δάνεια, προέρχεται από μη φορολογικά έσοδα (πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, μεταβιβάσεις και χορηγίες), τα οποία προϋπολογίζονται στα €969 εκατομ.
- Οι συνολικές δαπάνες (εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων) για το 2016 προϋπολογίζονται στα €6.636 εκατομ., αντιστοιχούν στο 37% του ΑΕΠ και παρουσιάζουν οριακή μείωση κατά 0,4%, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες δαπάνες για το 2015 οι οποίες ανήλθαν στα €6.660 εκατομ.
- Οι κυριότερες κατηγορίες δαπανών κατά οικονομική δραστηριότητα του προϋπολογισμού, συνοψίζονται ως ακολούθως:
  - Δαπάνες προσωπικού (απολαβές προσωπικού, συντάξεις και φιλοδωρήματα), οι οποίες για το 2016 προβλέπεται να ανέλθουν στα €2.507 εκατομ. παραμένοντας στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2015.
  - Λειτουργικές δαπάνες, οι οποίες προϋπολογίζονται στα €1.057 εκατομ., σε σύγκριση με €1.019 εκατομ. το 2015 παρουσιάζοντας αύξηση κατά 3,7% η οποία οφείλεται κυρίως στην αύξηση της πρόνοιας για επιστροφές φόρων, αγορά φαρμάκων και εμβολίων καθώς και στις αυξημένες πιστώσεις για τη διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών του 2016.
  - Μεταβιβαστικές πληρωμές (κοινωνικές παροχές, χορηγίες προς ημικρατικούς οργανισμούς και αρχές τοπικής διοίκησης, συνεισφορά προς τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης), οι οποίες προϋπολογίζονται στα €1.942 εκατομ., σε σύγκριση με €1.946 εκατομ. το 2015 παρουσιάζοντας οριακή μείωση ύψους 0,2%.
  - Κεφαλαιουχικές δαπάνες (πάγια, έργα υπό κατασκευή, συγχρηματοδοτούμενα έργα) οι οποίες για το 2016 προβλέπονται στα €554 εκατομ., σε σύγκριση με €507 εκατομ. το 2015 παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση κατά 9,3% , η οποία οφείλεται στη συμπερίληψη νέων έργων υποδομής και συγχρηματοδοτούμενων έργων.
  - Δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους (τόκοι), οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2016 στα €576 εκατομ., σε σύγκριση με €685 εκατομ. το 2015 παρουσιάζοντας σημαντική μείωση κατά 15,9% λόγω της αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους. Οι εξοικονομήσεις που προκύπτουν ύψους €109 εκατομ., προβλέπεται να κατανεμηθούν σε αναπτυξιακά έργα, επιστροφές οφειλόμενων φόρων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, αγορά φαρμάκων και αναλωσίμων καθώς και για σκοπούς συντηρήσεων.
- Σε σχέση με το ΜΔΠ 2016-2018, ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε ότι για τα έτη 2017 και 2018 προβλέπονται τα ακόλουθα:

	Προϋπολογισμός 2017 €εκατομ.	Προϋπολογισμός 2018 €εκατομ.
Έσοδα (εξαιρουμένων χρηματοδοτικών εσόδων)	6.092	6.326
Δαπάνες (εξαιρουμένων δανείων)	6.703	6.816

2. Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Η Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου καταθέτοντας τις θέσεις της εποπτικής αρχής σε σχέση με την πορεία της κυπριακής οικονομίας δήλωσε ότι η πρωτοφανής και παρατεταμένη ύφεση έχει παρέλθει και η κυπριακή οικονομία βρίσκεται σε πορεία ανάκαμψης και αποκατάστασης της αξιοπιστίας

της, με τις προοπτικές ανάπτυξης να είναι αποδεδειγμένα πιο θετικές από τις προβλέψεις των διεθνών δανειστών.

Η ίδια επισήμανε επίσης ότι ο θετικός ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ, η βελτίωση του Δείκτη Οικονομικού Κλίματος, η αντιμετώπιση των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών ανισοσκελειών, καθώς και η σταθεροποίηση και εξυγίανση του τραπεζικού τομέα, αποτελούν μεταξύ άλλων σημαντικές εξελίξεις για την κυπριακή οικονομία, οι οποίες συνέβαλαν στη σταδιακή αναβάθμιση του αξιοχρέου της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην έξοδο του κράτους για δανεισμό στις διεθνείς αγορές.

Ωστόσο, σύμφωνα με την ίδια, παρά τις θετικές εξελίξεις, οι προσπάθειες εξυγίανσης της οικονομίας και βελτίωσης του ρυθμού ανάπτυξης θα πρέπει να συνεχιστούν, ώστε να επιτευχθούν εκείνα τα επίπεδα ανάπτυξης τα οποία θα συμβάλουν στην πλήρη αποκατάσταση της αξιοπιστίας της χώρας, στην περαιτέρω αναβάθμιση του αξιοχρέου των ομολόγων της και στην αναχαίτιση της ανεργίας και των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Αναφερόμενη ειδικότερα στον τραπεζικό τομέα η Διοικήτης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Τα διορθωτικά και διαρθρωτικά μέτρα τα οποία έχουν ληφθεί έχουν θέσει τις υγιείς βάσεις για την ορθή λειτουργία του τομέα.
- Η μείωση του ανώτατου ορίου του καταθετικού επιτοκίου κατά μία ποσοστιαία μονάδα μετά από ληφθείσα απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου το Φεβρουάριο του 2015, συνέβαλε θετικά στην προσπάθεια μείωσης τους κόστους χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας. Η απόφαση αυτή οδήγησε σε αντίστοιχη μείωση των δανειστικών επιτοκίων, μικρή αύξηση στη ζήτηση νέων δανείων και σε βελτίωση της δυνατότητας αποπληρωμής των δανείων.
- Οι αξιολογήσεις της επάρκειας των κεφαλαίων των τραπεζών αναφορικά με το 2015 βρίσκονται στο τελικό τους στάδιο και τα αποτελέσματα αναμένεται να είναι θετικά.
- Το διαμορφωθέν λειτουργικό και θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες και παρέχει κίνητρα για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ωστόσο η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής του είναι απαραίτητη ώστε να καταστεί εφικτή η περαιτέρω βελτίωσή του.
- Ο ρυθμός των αναδιρθρώσεων δανείων για το τρίτο τρίμηνο του 2015 παρουσιάζει αύξηση κατά 58%, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο για το 2014. Στόχος είναι η περαιτέρω βελτίωση του ρυθμού και της βιωσιμότητας των αναδιρθρώσεων. Ειδικότερα, μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 2015, το ύψος των δανείων που αναδιρθρώθηκε ανήλθε στα €14,0 δις, εκ των οποίων δάνεια ύψους €10,5 δις συνεχίζουν να περιλαμβάνονται στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών⁶.
- Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια κατά το τέλος Σεπτεμβρίου 2015 ανήλθαν στα €27,3 δις ή σε ποσοστό 47% των συνολικών δανείων, η δε αυξητική τους πορεία έχει αρχίσει να ανακόπτεται.

Σε σχέση με τον προωθούμενο εκσυγχρονισμό της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, η ίδια αξιωματούχος δήλωσε ότι η αναδιάρθρωση του οργανισμού κρίνεται αναγκαία και προς το σκοπό αυτό έχει ετοιμαστεί σχετική μελέτη από διεθνή όικο, ενώ επίσης ζητήθηκε η παραχώρηση τεχνικής βοήθειας από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο επί θεμάτων εταιρικής διακυβέρνησης.

Εν κατακλείδι η Διοικήτης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου τόνισε την ανάγκη συνέχισης των διαδικασιών εξυγίανσης και προσήλωσης στους στόχους που αφορούν στην οικονομία και στο χρηματοπιστωτικό τομέα έτσι που να αντιμετωπιστούν με επιτυχία οι προκλήσεις που συνεχίζουν να υφίστανται, αλλά επίσης να ενισχυθεί και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της ανάκαμψης της οικονομίας. Τέλος, εξέφρασε την προσήλωση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στην επίτευξη των θεθέντων στόχων για σταθεροποίηση και αύξηση της εμπιστοσύνης προς το τραπεζικό σύστημα.

3. Συναφή ζητήματα

α. Βαθμός υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών (Προϋπολογισμός 2015)

Όπως εξάγεται από τα στοιχεία που κατατίθενται στην επιτροπή επί τακτικής βάσης από το Γενικό Λογιστήριο σε σχέση με την πορεία υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών της κυβέρνησης (ανά

⁶ Μέρος των δανείων αυτών εξακολουθεί να περιλαμβάνεται στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια λόγω της υποχρέωσης συνυπολογισμού στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αναδιρθρωμένων δανείων για περίοδο ενός έτους από την ημέρα αναδιάρθρωσής τους, με βάση τις απαιτήσεις Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών.

ομάδα δαπανών) και σύμφωνα με την τελευταία ενημέρωση που η επιτροπή είχε για την περίοδο από 1^{ης} Ιανουαρίου 2015 μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2015, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Το ποσοστό υλοποίησης κεφαλαιουχικών δαπανών (έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, αγορά γης και κτιρίων, ανεγέρσεις, επεκτάσεις και βελτιώσεις κτιρίων, δρόμοι, έργα υποδομής κ.ά.) για την πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο είναι 37%, σε σχέση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2014, ύψους 34%.
- Το ποσοστό υλοποίησης άλλων αναπτυξιακών δαπανών (συντηρήσεις και επιδιορθώσεις, εκπαίδευση προσωπικού/συνέδρια, συμβουλευτικές υπηρεσίες/έρευνες, επιχορηγήσεις, κοινωνικές παροχές κ.ά.) για την ίδια πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο ανέρχεται σε 53%, σε σχέση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2014, ύψους 59%.
- Το ποσοστό υλοποίησης του συνόλου των αναπτυξιακών δαπανών ανήλθε στο 42% για την ίδια περίοδο του 2015 και 2014.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή αναμένει την κατάθεση των τελικών στοιχείων για το συνολικό βαθμό υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών για το έτος 2015, τα οποία μέχρι το χρόνο ολοκλήρωσης της παρούσας έκθεσης δεν ήταν διαθέσιμα.

β. Συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί του κρατικού προϋπολογισμού του 2015

Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, η κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή δύο νομοσχέδια συμπληρωματικών προϋπολογισμών για το 2015.

Το σύνολο των συμπληρωματικών πιστώσεων, των οποίων ζητήθηκε η έγκριση από τη Βουλή ανέρχεται σε €225.867.082.

Σημειώνεται ότι μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου 2015 είχε εγκριθεί ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 1) Νόμος του 2015 [Αρ. Νόμου 41(II) του 2015], ο οποίος προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €25.867.082 για την κάλυψη διαφόρων δαπανών οι οποίες αφορούν μεταξύ άλλων επιστροφές άμεσων και έμμεσων φόρων και την κάλυψη κοινωνικών παροχών και παροχών υγείας, ενώ εκκρεμούσε στην ολομέλεια του σώματος για λήψη τελικής απόφασης το νομοσχέδιο με τίτλο «ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 2) Νόμος του 2015» το οποίο προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €200 εκατομ. για την κάλυψη της δαπάνης που θα προκύψει λόγω των αναγκών ενίσχυσης της κεφαλαιουχικής βάσης της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας ως απόρροια των αποτελεσμάτων του ελέγχου που διενήργησε ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός.

γ. Τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016

Ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε στη Βουλή είκοσι τρεις (27) τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού του 2016 για σκοπούς ενσωμάτωσής τους στον κυρίως προϋπολογισμό και υποβολής τους προς έγκριση από την ολομέλεια του σώματος.

Όπως σχετικά σημειώνεται, μετά την έγκριση του προϋπολογισμού του 2016 από το Υπουργικό Συμβούλιο και την κατάθεσή του στη Βουλή των Αντιπροσώπων, διαπιστώθηκε ότι δεν είχαν ενσωματωθεί στο προσχέδιο του νομοσχεδίου του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου και του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ) 2016-2018 πιστώσεις αναφορικά με ρυθμίσεις που αφορούν σε προγενέστερες αποφάσεις ή στην ανάγκη διόρθωσης κάποιων λαθών ή παραλείψεων.

(Επεξηγήσεις αναφορικά με το περιεχόμενο των προτεινόμενων εκ μέρους του Υπουργείου Οικονομικών τροποποιήσεων περιλαμβάνονται στο Μέρος Η.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1. Ανάλυση του κρατικού προϋπολογισμού του 2016

Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2015 όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπει δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές) για τις οποίες ζητείται έγκριση πληρωμής (μη περιλαμβανομένων των δαπανών που βαρύνουν το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας) ύψους €5.286.196.600⁷ (αρχικός προϋπολογισμός χωρίς τις τροποποιήσεις που κατατέθηκαν στο μεταξύ από το Υπουργείο Οικονομικών) και παρουσιάζει αύξηση δαπανών κατά 0,89% σε σύγκριση με τις αρχικά

⁷ Οι συνολικές δαπάνες που προβλέπονται στον προϋπολογισμό του 2016 ανέρχονται σε €7.398.077.498 και περιλαμβάνουν τις δαπάνες του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας (€2.111.880.898), οι οποίες δεν χρήζουν νομοθετικής έγκρισης. Στον ίδιο προϋπολογισμό προϋπολογίζονται έσοδα ύψους €7.461.716.313 (περιλαμβανομένων και των χρηματοοικονομικών ροών) έναντι €9.487.835.952 (αρχικά προϋπολογισθέντα για το 2015).

προϋπολογισθείσες και εγκριθείσες δαπάνες του προϋπολογισμού του 2015 (μη περιλαμβανομένου του συμπληρωματικού προϋπολογισμού του 2015).

Τα μεγέθη του υπό συζήτηση προϋπολογισμού, αναλύονται ειδικότερα ως ακολούθως:

α. **Το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές) προβλέπεται για το 2016** σε €17.796,5 εκατομ. έναντι €17.422,0 εκατομ. για το 2015 και €17.506,3 εκατομ. για το 2014.

β. **Τα συνολικά έσοδα για το 2016** προϋπολογίζονται σε **€5.940.476.773⁸** (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών), εκ των οποίων οι κυριότερες κατηγορίες εσόδων περιγράφονται ως ακολούθως:

- **Άμεσοι φόροι** €2.196.288.029 (36,9% των συνολικών εσόδων) έναντι €2.154.306.000 (αναθεωρημένα) για το 2015 και €2.216.303.665 (πραγματικά) για το 2014.

Με βάση το ΜΔΠ, προϋπολογίζονται για το 2017 και 2018 σε €2.164.399.103 και €2.279.253.969, αντίστοιχα.

- **Έμμεσοι φόροι** €2.776.242.480 (46,7% των συνολικών εσόδων) έναντι €2.690.162.000 (αναθεωρημένα) για το 2015 και €2.658.263.138 (πραγματικά) για το 2014.

Στα πλαίσια του ΜΔΠ προϋπολογίζονται για το 2017 και 2018 σε €2.911.390.653 και €3.021.893.920, αντίστοιχα.

γ. **Οι συνολικές δαπάνες που περιλαμβάνονται στον κρατικό προϋπολογισμό του 2016⁹** (περιλαμβανομένων και των δαπανών που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας όπως και των αποπληρωμών δανείων, οι οποίες δεν χρήζουν έγκρισης από τη Βουλή), προϋπολογίζονται σε €7.398.077.498 (προϋπολογισθείσες) έναντι €9.284.007.956 (προϋπολογισθείσες) για το 2015.

Για το 2017 και 2018, σύμφωνα με το ΜΔΠ 2016-2018, οι συνολικές δαπάνες προϋπολογίζονται σε €7.506.552.997 και €7.688.665.800, αντίστοιχα.

δ. **Η συγκεφαλαίωση οφειλών και δαπανών, κατά κατηγορία δαπάνης¹⁰, στον προϋπολογισμό του 2016** (σε σύγκριση με τα έτη 2014 και 2015), έχει ως ακολούθως:

	2014	2015	2016	
	Πραγματική Δαπάνη €	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	Μεταβολή 2016/2015
Πάγιο Ταμείο	3.256.525.732	4.044.780.137	2.111.880.898	-1.932.899.23 -47,8%
Τακτικές Δαπάνες	4.189.772.641	4.488.235.961	4.501.265.083	+13.029.122 +0,3%
Αναπτυξιακές Δαπάνες	575.445.759	750.991.858	784.931.517	+33.939.659 +4,5%
ΣΥΝΟΛΟ	8.021.744.132	9.284.007.956	7.398.077.498	-1.885.930.458 -20,3%

ε. **Τα μεγέθη του προϋπολογισμού του 2016 (σε εκατομμύρια ευρώ), όπως κατατέθηκαν στη Βουλή (σε σύγκριση με τα έτη 2008-2015) έχουν ως ακολούθως:**

⁸ Για το σκέλος των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, δεν απαιτείται νομοθετική έγκριση.

⁹ Ανάλυση των οφειλών και δαπανών ανά κατηγορία δαπάνης και ανά Κεφάλαιο παρατίθεται στο Μέρος Ε της παρούσας έκθεσης.

¹⁰ Κρατικός προϋπολογισμός 2015, σελ. 49.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ΕΣΟΔΑ	7.061,70	6.755,90	6.331,20	6.309,20	7.740,30	7.624,30	7.945,90	9.420,10	7.461,70
ΔΑΠΑΝΕΣ	7.509,60	8.131,60	8.626,80	8.861,80	8.770,30	9.487,80	7.740,1	9.194,90	7.398,10
ΕΛΛΕΙΜΜΑ/ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ	-447,9	-1.375,7	-2.295,6	-2.552,6	-1.030,0	-1.863,5	+205,8	+225,2	+63,6

στ. **Οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους για το 2016** προϋπολογίζονται σε €575.798.000 έναντι €684.983.000 για το 2015 (προϋπολογισθείσες), €479.664.000 για το 2014 (πραγματικές) και €601.458.000 (προϋπολογισθείσες) για το 2013.

Για τα έτη 2017 και 2018, προϋπολογίζονται σε €600.900.000 και €666.514.000, αντίστοιχα.

ζ. **Οι δαπάνες προσωπικού για το 2016** προϋπολογίζονται σε €2.507.319.000 έναντι €2.505.424.000 για το 2015 (προϋπολογισθείσες), €2.432.367.000 για το 2014 (προϋπολογισθείσες) και €2.583.690.000 (πραγματικές) για το 2013.

Για τα έτη 2017 και 2018, οι δαπάνες αυτές προϋπολογίζονται σε €2.562.019.000 και €2.625.567.000, αντίστοιχα.

Ειδικότερα, οι επιμέρους προϋπολογιζόμενες δαπάνες προσωπικού για τα έτη 2016-2018, αναλύονται ως ακολούθως:

	2016	2017	2018
	€	€	€
Αποδοχές Προσωπικού	1.871.151.000	1.908.531.000	1.954.654.000
Συντάξεις και Φιλοδωρήματα	636.168.000	653.488.000	670.913.000

η. **Οι λειτουργικές δαπάνες για το 2016** προϋπολογίζονται σε €1.057.174.000 έναντι €1.018.980.000 για το 2015 (προϋπολογισθείσες), €832.174.000 για το 2014 (προϋπολογισθείσες) και €900.543.000 (πραγματικές) για το 2013.

Για τα έτη 2017 και 2018, προϋπολογίζονται σε €1.090.517.000 και €1.116.383.000, αντίστοιχα.

θ. **Οι δαπάνες για μεταβιβάσεις για το 2016** προϋπολογίζονται σε €1.941.709.000 έναντι €1.946.058.000 για το 2015 (προϋπολογισθείσες), €1.795.699.000 για το 2014 (προϋπολογισθείσες) και €2.232.805.000 (πραγματικές) για το 2013.

Για τα έτη 2017 και 2018, προϋπολογίζονται σε €1.916.503.000 και €1.903.819.000, αντίστοιχα.

Στις εν λόγω δαπάνες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και **οι δαπάνες για κοινωνικές παροχές**, οι οποίες για το 2016 προϋπολογίζονται συνολικά σε €848.264.000 έναντι €890.135.000 για το 2015 (προϋπολογισθείσες), €790.196.000 για το 2014 (προϋπολογισθείσες) και €884.312.000 (πραγματικές) για το 2013.

Για τα έτη 2017 και 2018, προϋπολογίζονται σε €823.189.000 και €819.383.000, αντίστοιχα.

ι. **Οι δαπάνες για τα έργα υπό κατασκευή για το 2016** προϋπολογίζονται σε €212.927.000 έναντι €206.291.000 για το 2015 (προϋπολογισθείσες), €209.463.000 για το 2014 (προϋπολογισθείσες) και €151.331.000 (πραγματικές) για το 2013.

Για τα έτη 2017 και 2018, προϋπολογίζονται σε €200.132.000 και €170.458.000, αντίστοιχα.

ια. **Οι δαπάνες για τα δάνεια για το 2016** (έκδοση δανείων, αποπληρωμές εξωτερικού και εσωτερικού, συνεισφορά στα εξοφλητικά αποθέματα) προϋπολογίζονται σε €762.009.000 έναντι

€2.532.423.000 για το 2015 (προϋπολογισθείσες), €2.089.762.000 για το 2014 (προϋπολογισθείσες) και €2.676.663.000 (πραγματικές) για το 2013. Για τα έτη 2017 και 2018, προϋπολογίζονται σε €803.494.000 και €872.046.000, αντίστοιχα.

- ιβ. **Η κατάσταση μόνιμων θέσεων στη δημόσια υπηρεσία** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό για το 2016 σε σύγκριση με το 2015, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν μέχρι τον Οκτώβριο του 2015, είναι η ακόλουθη:

Συνοπτική Κατάσταση	2015	2016
Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας	144	145
Δημόσια Υπηρεσία	15.017	14.860
Δικαστική Υπηρεσία	293	300
Άμυνα	4.381	4.438
Εσωτερική Ασφάλεια	5.631	5.631
Παιδεία	11.554	11.894
Σύνολο	37.020	37.268

Σημειώνεται ότι, στον προϋπολογισμό του 2016 προβλέπεται:

- Η δημιουργία μίας (1) θέσης Αξιωματούχου στο Τμήμα Φορολογίας.
- Η δημιουργία τετρακόσιων δεκαέξι (416) νέων θέσεων, εκ των οποίων πενήντα επτά (57) αφορούν στον Κυπριακό Στρατό, εβδομήντα τέσσερις (74) στη Μέση Εκπαίδευση, είκοσι (20) στη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, διακόσιες πενήντα τέσσερις (254) στη Δημοτική Εκπαίδευση και έντεκα (11) θέσεις στη Δημόσια Υγεία.
- Η κατάργηση εκατόν εβδομήντα επτά (177) θέσεων στη δημόσια υπηρεσία.

2. Παρατηρήσεις και Σχόλια

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις του Υπουργού Οικονομικών, όπως και της Διοικητού της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, διαπιστώνει τα ακόλουθα:

- (α) **Σε σχέση με τη δημοσιονομική κατάσταση, την ευρύτερη οικονομική κατάσταση της Κύπρου, καθώς και το πλαίσιο επί του οποίου έχει βασιστεί η κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού του 2016-**

- Η Κύπρος διανύει το τρίτο και τελευταίο έτος του προγράμματος στήριξης και σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών αναμένεται ότι εντός του 2016 θα καταστεί δυνατή η έξοδος της χώρας από αυτό.
- Μετά από μία μακρά περίοδο ύφεσης διάρκειας τεσσάρων ετών, ο δείκτης οικονομικής ανάπτυξης παρουσιάζεται θετικός για το 2015.
- Η περαιτέρω σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος σε συνδυασμό με την πλήρη άρση των περιοριστικών μέτρων στη διακίνηση κεφαλαίων, η επανάκτηση της πρόσβασης της Κύπρου στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων, οι πρόσφατες αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κύπρου από τους οίκους αξιολόγησης, καθώς και οι πρόσφατες θετικές αξιολογήσεις του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, αποτελούν θετικές εξελίξεις για την κυπριακή οικονομία.
- Παρά ταύτα το εξωτερικό πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από αστάθεια και αβεβαιότητα λόγω κυρίως των εξελίξεων στη Μέση Ανατολή, των σχέσεων Ρωσίας - Τουρκίας, των τρομοκρατικών επιθέσεων, καθώς και της μεταναστευτικής κρίσης, γεγονότα που ενδέχεται να αποτελέσουν παράγοντα επηρεασμού της πορείας της κυπριακής οικονομίας.

- Πέραν των διάφορων εξωγενών παραγόντων, η κυπριακή οικονομία για το 2016 καλείται να αντιμετωπίσει επίσης σημαντικά εσωτερικά προβλήματα και προκλήσεις όπως τα ψηλά επίπεδα ανεργίας, ο κίνδυνος φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού και ο μεγάλος αριθμός μη εξυπηρετούμενων δανείων, η προώθηση και εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων μεταξύ άλλων στον τομέα της υγείας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, της δημόσιας διοίκησης, στις συντάξεις, καθώς και τη διασφάλιση μακροοικονομικής σταθερότητας.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, τα ψηλά επίπεδα των οφειλών του κράτους για αποζημιώσεις όσον αφορά απαλλοτριώσεις γης, οι κρατικές εγγυήσεις και το ενδεχόμενο καταβολής αποζημιώσεων για εκκρεμούσες ενώπιον δικαστηρίων υποθέσεις εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, κρίνονται ως αστάθμητοι παράγοντες οι οποίοι είναι ενδεχόμενο να έχουν σημαντική επίπτωση στα δημοσιονομικά μεγέθη.

Σημειώνεται ότι ορισμένα μέλη της επιτροπής επισήμαναν ότι η ενδεχόμενη μείωση φορολογικών εσόδων λόγω της προώθησης του νέου φορολογικού καθεστώτος από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ενδεχόμενη αύξηση των επιτοκίων σε παγκόσμιο επίπεδο μεσοπρόθεσμα, καθώς και η πιθανή αύξηση της τιμής του πετρελαίου στις διεθνείς αγορές ενδέχεται επίσης να επηρεάσουν αρνητικά την κυπριακή οικονομία.

- Η κυπριακή οικονομία για το 2015, με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία αναμένεται να παρουσιάσει ανάκαμψη. Σύμφωνα με το επικαιροποιημένο πρόγραμμα μακροοικονομικής αναπροσαρμογής ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2015 εκτιμάται στο 0,5% του ΑΕΠ, ενώ με βάση τις προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίες παρουσιάζονται πιο αισιόδοξες αναμένεται να προσεγγίσει το 1,5% του ΑΕΠ.

Συναφώς, παρατηρείται για ακόμα μία φορά η απόκλιση μεταξύ των προβλέψεων του μακροοικονομικού σεναρίου και των προβλέψεων του Υπουργείου Οικονομικών, παρά το γεγονός ότι σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών οι αισιόδοξες προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών αναμένεται να προσεγγίσουν περισσότερο τα πραγματικά αποτελέσματα, αφού βασίζονται στα πιο πρόσφατα στοιχεία που αφορούν στην απόδοση της οικονομίας.

- Το δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2015, παρόλο που αναμένεται να καλύψει τον τεθέντα στο επικαιροποιημένο μακροοικονομικό πρόγραμμα προσαρμογής στόχο για -0,9% του ΑΕΠ, παρουσιάζεται αυξημένο σε σχέση με -0,2% του ΑΕΠ για το 2014 λόγω του χαμηλότερου μερίσματος που το κράτος θα λάβει από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, των αποζημιώσεων προς τους εργαζομένους των Κυπριακών Αερογραμμών, καθώς και της μείωσης των κρατικών εσόδων συνεπεία της ανάγκης συμμόρφωσης με το ευρωπαϊκό κερτημένο και ανάλογης τροποποίησης της εθνικής νομοθεσίας.
- Το δημόσιο χρέος για το 2015 σε απόλυτους όρους εκτιμάται να ανέλθει στα €18,8 δις και να κυμανθεί στα ίδια επίπεδα με το 2014, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 106,3% του ΑΕΠ σε σύγκριση με 107,5% για το 2014, ενώ σύμφωνα με το ΜΔΠ 2016-2018 για το 2016 προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω και να φτάσει στο 105,1% του ΑΕΠ.

Συναφώς, καταγράφεται πρόοδος ως προς τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, ενώ η επέκταση της μέσης σταθμικής διάρκειας και η μείωση του μέσου σταθμικού επιτοκίου που έχουν επιτευχθεί δύνανται να εκληφθούν ως θετικοί παράγοντες για την περαιτέρω διαχείρισή του. Παρά ταύτα επισημαίνεται η ανάγκη συνέχισης των προσπαθειών για περαιτέρω μείωσή του έτσι που να περιοριστεί σε ποσοστό μικρότερο του 100% του ΑΕΠ.

- Η ανεργία για το 2015 με βάση το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής παρουσιάζεται ελαφρώς βελτιωμένη και εκτιμάται να ανέλθει στο 16%, σε σύγκριση με 16,1% για το 2014, ενώ για το 2016 προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω στο 15%.

Σε απόλυτους αριθμούς, με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, για το δεύτερο τρίμηνο του 2015 ο αριθμός των ανέργων ανήλθε στις 62.643 άτομα, σε σύγκριση με 66.386 άτομα για το αντίστοιχο τρίμηνο του 2014, ενώ η απασχόληση ανήλθε στις 364.585 και 363.498 άτομα για τις υπό αναφορά περιόδους, αντίστοιχα.

Η μακροπρόθεσμη ανεργία, με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, για το δεύτερο τρίμηνο του 2015 ανήλθε στο 6,8%, σε σύγκριση με 7,7% για το αντίστοιχο τρίμηνο του 2014, ενώ ο μέσος όρος της μακροπρόθεσμης ανεργίας για ολόκληρο το έτος 2013 και 2014 ανήλθε στο 6,1 και 7,7% αντίστοιχα.

Ωστόσο με βάση τα στοιχεία της Eurostat¹¹, αρνητική απόκλιση της μακροπρόθεσμης ανεργίας στην Κύπρο παρατηρείται τόσο για το 2013 όσο και για το 2014 σε σχέση με τα επίπεδα στην Ευρώπη. Ειδικότερα, τα αντίστοιχα επίπεδα της μακροπρόθεσμης ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΥ28) ανήλθαν στο 5,1% και για τα δύο υπό αναφορά έτη, ενώ στην Ευρωζώνη ανήλθαν στο 6% και 6,1%, για τα έτη 2013 και 2014, αντίστοιχα.

Με βάση τα πιο πάνω, αναγνωρίζεται η σταθεροποίηση που έχει αρχίσει να παρατηρείται στην απασχόληση, παράλληλα όμως επισημαίνεται ότι αυτή εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα.

Παρατηρείται περαιτέρω ότι, παρά την πτωτική πορεία της ανεργίας, σύμφωνα με τα πιο πάνω στοιχεία, αυτή αναμένεται να είναι οριακή, ενώ ιδιαίτερα ανησυχητικά είναι τα υψηλά επίπεδα της μακροπρόθεσμης ανεργίας, η οποία υπερβαίνει το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης. Κατ' ακολουθίαν δεν χωρεί εφησυχασμός αφού υψηλά επίπεδα ανεργίας παρατηρούνται για τέταρτη συνεχή χρονιά καθώς και υψηλά επίπεδα μακροπρόθεσμης ανεργίας, καθ' ην στιγμή συνεχίζονται οι μεταναστευτικές τάσεις του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Επισημαίνεται επίσης από μέλη της επιτροπής ότι τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στα πλαίσια του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016 σε σχέση με την ανεργία και την απασχόληση είναι ενδεχόμενο να μην αντιπροσωπεύουν την πλήρη εικόνα της πραγματικής οικονομίας και για το λόγο αυτό απαιτείται η ανάγκη λήψης πρόσθετων και αποτελεσματικότερων μέτρων προς αντιμετώπισή της.

Συναφώς σημειώνεται στο σημείο αυτό η διαφωνία μελών της επιτροπής ως προς τον τρόπο αποτύπωσης των δεικτών που αφορούν την απασχόληση.

- Ο πληθωρισμός για το 2015 για μία ακόμη χρονιά αναμένεται να είναι αρνητικός και να ανέλθει στο -1,7% με βάση το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και στο -1%, με βάση τον Εναρμονισμένο ΔTK.

Συναφώς, από μέλη της επιτροπής εκφράζεται ανησυχία για τις παρατηρούμενες αποπληθωριστικές τάσεις, καθότι επηρεάζονται τα δημοσιονομικά στοιχεία και η οικονομία γενικότερα.

Ειδικότερα σημειώνεται ότι παρόλο που αναγνωρίζονται τα οφέλη που προκύπτουν βραχυπρόθεσμα από τον αρνητικό ρυθμό μεταβολής του επιπέδου των τιμών, ο αποπληθωρισμός μακροπρόθεσμα επηρεάζει αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα κατ' επέκταση δε την παραγωγή και την αγορά εργασίας.

Επιπρόσθετα, από άλλα μέλη της επιτροπής επισημαίνεται ότι η διατήρηση στην κυπριακή οικονομία αρνητικού ρυθμού μεταβολής των τιμών για περίοδο πέραν των δύο ετών, υποδηλοί έντονο αποπληθωρισμό, ο οποίος οδηγεί σε λανθασμένα υπεραισιόδοξες εκτιμήσεις για το ρυθμό ανάπτυξης. Σύμφωνα με τις απόψεις των ίδιων μελών της επιτροπής, ο αποπληθωρισμός επηρεάζει τις εκτιμήσεις για το ΑΕΠ οι οποίες είναι υψηλότερες από την πραγματική εικόνα και ως εκ τούτου η κυπριακή οικονομία δεν παρουσιάζει ανάπτυξη. Περαιτέρω, σημειώνουν ότι ο αποπληθωρισμός ενδεχομένως να αποτελεί και το λόγο απόκλισης μεταξύ των εκτιμήσεων του Υπουργείου Οικονομικών και των προβλέψεων που περιλαμβάνονται στο επικαιροποιημένο Μακροοικονομικό Πρόγραμμα Προσαρμογής.

(β) Σε σχέση με τις επιμέρους πρόνοιες του κρατικού προϋπολογισμού του 2016 από μέλη της επιτροπής διαπιστώνεται-

- Η μείωση των συνολικών προϋπολογιζόμενων δαπανών (εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων) για το 2016 κατά 0,4%, σε σύγκριση με το 2015 οι οποίες προϋπολογίζονται στα €6.636 εκατομ., καθώς και η αύξηση των πρωτογενών δαπανών κατά 1,4% σε σύγκριση με το 2015 οι οποίες προϋπολογίζονται στα €6.060 εκατομ. σε σύγκριση με €5.975 εκατομ. για το 2015.

Επισημαίνεται επίσης η αύξηση κατά 1,4% που παρουσιάζουν τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016, τα οποία προβλέπεται στα €5.941 εκατομ., σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €5.860 εκατομ. για το 2015.

¹¹ Πηγή: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>
907

Σύμφωνα με τα πιο πάνω στοιχεία, η επιτροπή αναγνωρίζει ότι ο προϋπολογισμός για το 2016 αποτελεί έναν οριακά ελλειμματικό προϋπολογισμό με οριακά αυξημένα προϋπολογιζόμενα έσοδα και οριακά μειωμένες συνολικές δαπάνες, οι οποίες οφείλονται στη μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους.

Ωστόσο μέλη της επιτροπής εξέφρασαν την άποψη ότι ενόψει του γεγονότος ότι ο προϋπολογισμός για το 2016 εξακολουθεί να παραμένει οριακά ελλειμματικός, ο ρυθμός αύξησης των πρωτογενών δαπανών θα έπρεπε να είχε περιοριστεί κάτω από το ρυθμό αύξησης των συνολικών εσόδων, ώστε να προέκυπτε δημοσιονομικό όφελος.

- Η περιορισμένη αναπτυξιακή πολιτική, λόγω της ανεπαρκούς πρόβλεψης για νέα έργα και της μικρής αύξησης κατά 5% των συνολικά προϋπολογιζόμενων αναπτυξιακών δαπανών, όπως αυτή παρουσιάζεται στα κατατεθέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στοιχεία.
- Η συνεχιζόμενη διατήρηση των κοινωνικών παροχών σε χαμηλά επίπεδα και η μείωση της προϋπολογιζόμενης δαπάνης αυτών για το 2016 κατά 4,7% σε σχέση με το 2015, πρακτική η οποία κατατάσσει την Κύπρο τελευταία στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα των κοινωνικών παροχών.

(γ) Σε σχέση με τη γενικότερη πορεία της οικονομίας σε συσχέτισμό με τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2016, εκφράστηκαν διστάμενες απόψεις οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Από ορισμένα μέλη της επιτροπής, αναγνωρίζεται η θετική πορεία που άρχισε να παρουσιάζει η κυπριακή οικονομία, καθώς και ότι ο προτεινόμενος προϋπολογισμός αποτελεί έναν ισοσκελισμένο προϋπολογισμό ο οποίος στηρίζει ένα αναπτυξιακό περιβάλλον, αλλά επισημαίνεται η ανάγκη συνέχισης των μεταρρυθμίσεων και των διαδικασιών που θα θέσουν τις βάσεις για βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας.
- Από άλλα μέλη της επιτροπής εκφράζεται η άποψη ότι παρά τη βελτίωση που παρατηρείται στο δημοσιονομικό τομέα, η πορεία του χρηματοοικονομικού τομέα παραμένει προβληματική.
- Μέλη της επιτροπής εξέφρασαν επίσης την άποψη ότι παρά τις θετικές εξελίξεις που παρουσιάζει η κυπριακή οικονομία, οι οποίες αντικατοπτρίζονται στους διάφορους οικονομικούς δείκτες, η τάση βελτίωσης της οικονομίας δεν κρίνεται επαρκής για να στηρίξει την έξοδο της οικονομίας από την ύφεση. Επιπρόσθετα, τονίζεται η ανάγκη ενίσχυσης της ανάπτυξης μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, καθώς και των προσπάθειών προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και διοχέτευσής τους σε αναπτυξιακά έργα.
- Περαιτέρω, άλλα μέλη της επιτροπής εξέφρασαν την άποψη ότι ο προτεινόμενος προϋπολογισμός, ο οποίος κινείται στα πλαίσια της φιλοσοφίας της τρόικα, δεν τεκμηριώνει το αίσθημα αισιοδοξίας που παρουσιάζεται από την κυβέρνηση σε σχέση με την πορεία της οικονομίας και δεν περιλαμβάνει οποιαδήποτε αναπτυξιακά έργα. Επιπρόσθετα τα κατατεθέντα για την πορεία των δημοσίων οικονομικών στοιχεία δεν συνάδουν με την εικόνα της πραγματικής οικονομίας.

(δ) Τέλος, σε σχέση με το αναπτυξιακό σκέλος, η επιτροπή στην πλειοψηφία της διαπιστώνει την παρουσία του πολύ χαμηλού ποσοστού υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών, το οποίο ανέρχεται για την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2015 μόλις στο 42%.

Η επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα έχουν κατατεθεί ενώπιόν της καταλήγει στα ακόλουθα:

Το οικονομικό περιβάλλον της Κύπρου έχει αρχίσει να σημειώνει τα πρώτα σημάδια βελτίωσης και ανάκαμψης, παρά το γεγονός ότι ουσιαστικές προκλήσεις και προβλήματα συνεχίζουν να υφίστανται, τα οποία θα πρέπει να τύχουν αποτελεσματικής διαχείρισης ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της μακροοικονομικής σταθερότητας και της επαναφοράς της οικονομίας σε βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2016 αποτελεί τον τελευταίο κρατικό προϋπολογισμό ο οποίος κατατίθεται στα πλαίσια του συναφθέντος μνημονίου συναντίληψης και του προγράμματος οικονομικής στήριξης της Κύπρου, ο οποίος ωστόσο έχει καταρτιστεί στη βάση των προβλέψεων του επικαιροποιημένου μακροοικονομικού προγράμματος προσαρμογής του Ιουλίου του 2015.

Ως προς τις προϋπολογιζόμενες δαπάνες για το 2016, η επιτροπή κατά πλειοψηφία των μελών της σημειώνει τη διατήρηση των δαπανών προσωπικού στα ίδια σχεδόν επίπεδα με αυτά του 2015 (οριακή αύξηση κατά 0,1% μεταξύ των προϋπολογιζόμενων δαπανών για τα έτη 2016 και 2015), καθώς και τη σημαντική μείωση στις δαπάνες εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους. Περαιτέρω, σε σχέση με τις

αναπτυξιακές δαπάνες, μέλη της επιτροπής εκφράζουν επιφυλάξεις ως προς την οριακή μόνο αύξησή τους (κατά 5%) καθώς και για το ύψος των προϋπολογιζόμενων για το 2016 αναπτυξιακών δαπανών.

Σε σχέση με την παρουσίαση του κρατικού προϋπολογισμού καθώς και όλης της δημοσιονομικής κατάστασης, μέλη της επιτροπής εισηγήθηκαν όπως για σκοπούς διευκόλυνσης της εξέτασης του κρατικού προϋπολογισμού και της βελτίωσης του κοινοβουλευτικού ελέγχου, ο προϋπολογισμός συνοδεύεται με πρόσθετα και αναλυτικότερα στοιχεία που να αφορούν μεταξύ άλλων στο επίπεδο της φτώχειας, στο κατά κεφαλή ΑΕΠ και στην απασχόληση.

Περαιτέρω, εκφράστηκε η ανάγκη μετάβασης το ταχύτερο δυνατό σε προϋπολογισμό δράσεων αντί δαπανών, ο οποίος θα συμβάλει στη βελτίωση της άσκησης του δέοντος κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Πέραν των πιο πάνω, η επιτροπή σημειώνει την καθυστέρηση που παρατηρείται στην προώθηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων που θα συμβάλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της αποδοτικότητας της κυπριακής οικονομίας, ενώ επισημαίνεται επίσης η ανάγκη καταρτισμού ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου εκ μέρους της κυβέρνησης.

3. Εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Υπό το φως των πιο πάνω εκφρασθεισών θέσεων, η επιτροπή υποβάλλει με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος για λήψη τελικής απόφασης σε σχέση με την έγκριση ή απόρριψη αυτού εν όλω ή εν μέρει.

Ταυτόχρονα επιφυλάσσει το δικαίωμα των μελών της όπως και των υπόλοιπων βουλευτών για υποβολή τροπολογιών σε σχέση με περικοπές ή/και δεσμεύσεις ειδικών κονδυλίων στο στάδιο της κατά Κεφάλαιο και ομάδα/υποομάδα δαπανών ψήφισής του σε νόμο.

Σημειώνεται ότι οι τελικές θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών αναμένεται να διατυπωθούν κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στην ολομέλεια του σώματος.

Περαιτέρω σημειώνεται ότι οι επιμέρους παρατηρήσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών τόσο επί θεμάτων οικονομικής πολιτικής όσο και επί του υπό αναφορά προϋπολογισμού περιλαμβάνονται στο Μέρος Β της παρούσας έκθεσης.

Τέλος η επιτροπή σημειώνει ότι, υποβάλλοντας με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος για συζήτηση και έγκριση ή απόρριψή του, επιφυλάσσεται σε σχέση με τα τελικά του μεγέθη, τα οποία ενδέχεται να διαφοροποιηθούν στη βάση περικοπών ειδικών κονδυλίων όπως και των συνολικών δαπανών υπό το φως της έγκρισης ή απόρριψης τροποποιήσεων σ' αυτόν, οι οποίες κατατέθηκαν ή ενδέχεται να κατατεθούν στο μεταξύ εκ μέρους της κυβέρνησης και/ή βουλευτών.

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2015

(Οι θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών που περιλαμβάνονται στο παρόν Παράρτημα δεν έχουν υποστεί γλωσσική ή άλλη επεξεργασία.)

- A.** Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού
- B.** Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις
- Γ.** Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος
- Δ.** Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ
- Ε.** Παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Κόμματος
- ΣΤ.** Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών
- Z.** Παρατηρήσεις του βουλευτή κ. Νίκου Κουτσού εκπροσωπούντος τη Συμμαχία Πολιτών

A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού

Θεωρήσαμε τον περσινό προϋπολογισμό, για το έτος 2015, ως «προϋπολογισμό επιστροφής σε ισορροπίες και ομαλότητα, με προοπτική ανάπτυξης». Έχοντας ήδη καταγεγραμμένο ρυθμό ανάπτυξης μεταξύ 1,5% και 2% για το 2015, κατ' αναλογία, θα χαρακτηρίζαμε τον προϋπολογισμό του 2016 ως «προϋπολογισμό δημοσιονομικής ισορροπίας και ανάπτυξης» ή ακόμα και «προϋπολογισμό εξόδου από το Μνημόνιο».

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

Πρόκειται για τον τελευταίο προϋπολογισμό στο πλαίσιο του προγράμματος διάσωσης και διόρθωσης της κυπριακής οικονομίας. Ως γνωστόν, μετά από τις διαδοχικές θετικές αξιολογήσεις, το Πρόγραμμα της Κύπρου τερματίζεται επιτυχώς τον ερχόμενο Μάρτιο. Την ώρα της εξέδου από το Μνημόνιο η δημοσιονομική ισορροπία έχει αποκατασταθεί με ένα τρόπο που ποτέ δεν υπήρξε ξανά στα χρονικά της κυπριακής οικονομίας. Σύμφωνα με τα προϋπολογιζόμενα, το 2016 με πρακτικά μηδενικό δημοσιονομικό έλλειμμα (0,1% του ΑΕΠ) θα είναι η τρίτη συνεχόμενη χρονιά σε συνθήκες δημοσιονομικής ισορροπίας, με έλλειμμα κάτω από 1% του ΑΕΠ. Αυτή η νέα κατάσταση πραγμάτων συγκρίνεται με τα τέσσερα προηγούμενα χρόνια, όταν το έλλειμμα κυμάνθηκε γύρω και πάνω από 5%.

Ο Προϋπολογισμός του 2016 θα δημιουργήσει για τρίτη συνεχόμενη χρονιά πρωτογενές πλεόνασμα το οποίο θα φτάσει σε ύψος 2,4% του ΑΕΠ, συγκρινόμενο με 1,9% το 2015.

Αυτές οι επιδόσεις επιτρέπουν, εξάλλου, τη μείωση του δημοσίου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ. Πρόκειται για την πρώτη φορά μετά το 2008 που συμβαίνει κάτι τέτοιο. Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώνεται από 106,3% το 2015 σε 105,1% τον επόμενο χρόνο.

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο Μνημόνιο Συναντίληψης του Φεβρουαρίου 2014, ο προϋπολογισμός του 2014 στόχευε δημοσιονομικό έλλειμμα 8,4% του ΑΕΠ και ακολούθως υπήρχε στόχος δημοσιονομικών ελλειμμάτων 6,3% του ΑΕΠ το 2015 και 2,9% του ΑΕΠ το 2016. Όλες αυτές οι προβλέψεις διαψεύστηκαν ευχάριστα από την κυβέρνηση και την κυπριακή οικονομία. Το έλλειμμα του 2014 ήταν μόλις 0,2% αντί 8,4% του ΑΕΠ, ενώ εκείνο του 2015 ήταν 0,9% αντί 6,3% του ΑΕΠ. Τώρα, για το 2016 προϋπολογίζεται έλλειμμα 0,1% αντί του 2,9% του ΑΕΠ που προέβλεπε το Μνημόνιο.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - Η ΑΡΧΗ ΜΙΑΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Όσον αφορά το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον η περσινή πρόβλεψη για αύξηση του ΑΕΠ έχει επιβεβαιωθεί. Στα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους το ΑΕΠ αυξάνεται, κατά τρόπο που η εκτίμηση για το σύνολο του 2015 παρουσιάζει μεγέθυνση γύρω στο 1,8%. Ας σημειωθεί ότι αυτή η επίδοση διαψεύδει θετικά και την περσινή πρόβλεψη κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού 2015 για μεγέθυνση της τάξης του 0,5%. Μετά τη σχεδόν μηδενική επίδοση του 2011 και τα τρία χρόνια μείωσης του ΑΕΠ, ο κύκλος της ύφεσης τερματίστηκε φέτος, ενώ για το 2016 προβλέπεται ανάπτυξη 1,5-2%.

Αυτές οι επιδόσεις έχουν επιτρέψει στην κυπριακή οικονομία να παρουσιάσει από το τρίτο τρίμηνο του 2014 και συνεχώς μέχρι σήμερα αύξηση της απασχόλησης. Ως αποτέλεσμα, το ποσοστό ανεργίας μειώνεται για πρώτη φορά το 2015, ενώ αναμένεται περαιτέρω μείωση το 2016 σε ύψος κάτω από 15%. Ας σημειωθεί για σκοπούς σύγκρισης ότι το Μνημόνιο προέβλεπε ανεργία 19,8% το 2014. Η συνεχής αύξησή της, που υπερτετραπλασίασε την ανεργία μεταξύ 2008 και 2012, έχει αναχαιπισθεί και στο εξής μπορεί να αναμένεται μια πορεία μείωσης, με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η επιστροφή στην ανάπτυξη συμβαίνει την ίδια ώρα που το κράτος ήδη έχει επιτυχώς προσφύγει στις αγορές για δανεισμό εξασφαλίζοντας το χαμηλότερο επιτόκιο που είχε ποτέ η Κυπριακή Δημοκρατία. Η απόδοση του κρατικού ομολόγου λήξεως 2020 μειώθηκε ακόμα περισσότερο και ήταν τον Οκτώβριο 2015 κάτω από 3%, συγκρινόμενο με περισσότερο από 16% τον Ιούλιο 2012 και γύρω στο 10% τον Οκτώβριο 2013. Εξάλλου, το μέσο σταθμικό επιτόκιο του δημόσιου χρέους μειώθηκε σε 2,75%, συγκρινόμενο με 4,2% στο τέλος του 2012.

Ταυτόχρονα, μετά την εξυγίανση και την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, ο χρηματοοικονομικός τομέας έχει μπει σε μια νέα φάση, με μόνο μεγάλο πρόβλημα πλέον το μεγάλο όγκο των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ταυτόχρονα, τα επιτόκια έχουν καταγράψει αισθητές μειώσεις. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το Σεπτέμβριο 2015 το μέσο επιτόκιο για στεγαστικά δάνεια είχε μειωθεί σε 3,36% σε σύγκριση με 6,47% το Δεκέμβριο 2008.

Η αποκατάσταση των δημοσιονομικών ισορροπιών έχει ευεργετικές επιδράσεις στο ευρύτερο οικονομικό κλίμα. Στη συνέχεια αναμένεται να γίνονται ολοένα και περισσότερο αισθητές. Η ταχύτερη του αναμενόμενου βελτίωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου επιτρέπει την προσδοκία ανάλογης ταχείας βελτίωσης και άλλων μακρο-οικονομικών μεγεθών, με ιδιαίτερη έμφαση στην αύξηση των επενδύσεων, την οικονομική επέκταση, ιδιαίτερα σε τομείς με αυξημένη προστιθέμενη αξία και εξαγωγικό προσανατολισμό και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΒΑΡΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΦΟΡΟΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΕΙΣΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Επιβεβαιώνοντας για τρίτη συνεχόμενη χρονιά την τάση εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών, ο Προϋπολογισμός 2016 παρουσιάζει έσοδα που υπερβαίνουν τις δαπάνες κατά €63,6 εκ.

Τα προϋπολογιζόμενα έσοδα για το 2016 (εξαιρουμένων των χρηματοδοτικών) παρουσιάζουν αύξηση 1,4% ή €79,6 εκ. έναντι των αναθεωρημένων εσόδων του 2015. Οι δυο μεγάλες κατηγορίες των δημοσίων εσόδων, τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι φόροι, σημειώνουν αύξηση 1,9% και 3,2% αντίστοιχα. Οι προϋπολογιζόμενοι

έμμεσοι φόροι για το 2016 αντιστοιχούν σε ποσοστό 15,6% του ΑΕΠ, ελαφρά αυξημένο σε σχέση με 14,2% το 2013.

Πρέπει να δοθεί έμφαση στο γεγονός ότι η δημοσιονομική εξυγίανση και εξισορρόπηση επιτυγχάνεται τα τελευταία χρόνια με δυναμικό τρόπο, αλλά χωρίς καμία πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση. Επιπρόσθετα θα πρέπει η Κυβέρνηση να συνεχίσει να προχωρεί, στο βαθμό που δημιουργούνται τα δημοσιονομικά περιθώρια, σε περισσότερα και μεγαλύτερα φορολογικά κίνητρα και ελαφρύνσεις.

Αποσκοπούμε σε μια πολιτική που θα αποδίδει στο εξής στους πολίτες, στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις, το όφελος που θα προκύπτει από τη δημοσιονομική εξυγίανση και τα μελλοντικά περιθώρια που θα δημιουργούνται χάρη στις δικές τους προσπάθειες.

Γενική κατεύθυνση πολιτικής που θα πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζεται και να κατοχυρωθεί ως πάγια τακτική και στο μέλλον είναι οι δαπάνες του κράτους να αυξάνονται σε συσχέτιση με τις δυνατότητες αύξησης των εσόδων.

Οι δυνατότητες του κράτους στα επόμενα χρόνια μπορεί να ενισχυθούν τόσο από τη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη, όσο όμως και από την πλήρη ενεργοποίηση και αξιοποίηση των φοροθετικών και φοροεισπρακτικών εργαλείων που δόθηκαν στις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες μέσα από αλλαγές που ήρθαν με την εφαρμογή μέτρων του Προγράμματος. Η ενοποίηση των φορολογικών υπηρεσιών του κράτους, καθώς και η από χρόνια οφειλόμενη αλλά αναμενόμενη μηχανογράφηση του Τμήματος Φορολογίας, αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά την αποτελεσματικότητά του.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση που αφορά στοιχεία της πολυσυζητημένης «λίστας Λαγκάρντ», οι πληροφορίες που έδωσε ο Υπουργός Οικονομικών στη Βουλή σχετικά με την ταυτοποίηση 361 λογαριασμών με καταθέσεις στην περίοδο 2005-06 συνολικού ύψους €827 εκ. και η έναρξη φορολόγησης για όσους από τους κατόχους ήταν κάτοικοι Κύπρου (για ποσό γύρω στα €627 εκ.), είναι ικανοποιητικές και πείθουν ότι οι αρχές του κράτους αξιοποίησαν αυτές τις πληροφορίες.

Με αυτή την ευκαιρία και σημειώνοντας ότι αυτές οι διαβόητες πληροφορίες αφορούν περίοδο δυο μόνο χρόνων προ δεκαετίας και μια μόνο τράπεζα, δεν πρέπει να αρκεστούμε στην «περιπτώσιολογία». Ούτε και μπορεί να γίνει δεκτή η ιδέα ότι αντικείμενο φορολογικού ελέγχου πρέπει να αποτελούν μόνο κεφάλαια που βρίσκονται στο εξωτερικό. Αλλά σημασία έχει να ενισχυθούν όσο χρειάζεται και να λειτουργούν πλέον σε τακτική βάση και με την αναγκαία αποτελεσματικότητα οι υπεύθυνες κρατικές υπηρεσίες ούτως ώστε να περιορισθούν φοροαποφυγή και φοροδιαφυγή.

ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ - ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ - ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΜΕ ΤΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΕΣΟΔΑ

Εξαιρουμένων των δαπανών σχετικά με δάνεια, οι δαπάνες του κράτους κατά το 2016 προϋπολογίζεται να είναι περίπου στο ίδιο ύψος με τον προηγούμενο χρόνο, €6.636,1 εκ. έναντι €6.662,5 πέρσι (δηλαδή €26,4 εκ. λιγότερο).

Μεταξύ αυτών, οι δαπάνες μισθών μειώνονται οριακά κατά €28,5 εκ. και το γεγονός ότι οι δαπάνες προσωπικού διατηρούνται περίπου στο ίδιο επίπεδο με το 2015 έχει ως αιτία αύξηση των συντάξεων και φιλοδωρημάτων κατά €30,5 εκ. Οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες προσωπικού για το 2016, που φτάνουν σε ύψος €2.507 εκ. συγκρίνονται ευνοϊκά με πραγματικές δαπάνες προσωπικού ύψους €2.753 το 2012. Είναι δηλαδή κατά 9% μικρότερες. Στη βάση αυτών των δεδομένων οι δαπάνες προσωπικού αντιστοιχούν το 2016 σε ποσοστό 37,8% των συνολικών κρατικών δαπανών (εξαιρουμένων δαπανών σχετικών με δανεισμό).

Αντίθετα από πολιτικές αλόγιστης αύξησης των δημοσίων υπαλλήλων, όπως στην περίοδο μεταξύ 2008 και 2012 που η απασχόληση στο δημόσιο τομέα αυξήθηκε κατά 3.000 πρόσωπα, με τη συνετή πολιτική εξορθολογισμού των τελευταίων ετών η απασχόληση στο δημόσιο τομέα από το 2013 μέχρι σήμερα μειώθηκε κατά 4.164 πρόσωπα.

Η συνεχιζόμενη εφαρμογή λελογισμένης διαχείρισης και συγκεκριμένα η πρόσφατη απόφαση της Κυβέρνησης να παρατείνει για ένα έτος ακόμα την «παγοποίηση» των κενών θέσεων στη δημόσια υπηρεσία, αναμένεται να επιφέρει περαιτέρω μείωση και τα επόμενα χρόνια. Σημειώνεται ακόμη η συνεχιζόμενη προσπάθεια για αναχαίτιση των υπερωριών έχει οδηγήσει σε μείωση της σχετικής δαπάνης κατά 35% σε σύγκριση με το 2012. Εξάλλου, οι μισθοί στο Δημόσιο θα παραμείνουν παγοποιημένοι και στη διάρκεια του 2016.

Ενώ η εφαρμογή της μεταρρύθμισης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα αναμένεται να μονιμοποιήσει τα οφέλη για τη δημοσιονομική ισορροπία. Μεγάλης σημασίας θα είναι η εφαρμογή της συμφωνημένης ήδη αρχής για τη σύνδεση της εξέλιξης του κρατικού μισθολογίου με τις επιδόσεις της πραγματικής οικονομίας. Ενώ επιβάλλεται, με την έγκριση σχετικών νομοθετικών προτάσεων που έχουν κατατεθεί από την Κυβέρνηση στη Βουλή το συντομότερο δυνατό, να ενισχυθεί η κινητικότητα των εργαζομένων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και όχι μόνο στην κεντρική κυβέρνηση.

Η κοινωνική πολιτική έχει ενισχυθεί σημαντικά μετά τη σημαντική μεταρρύθμιση που έφερε το Υπουργείο Εργασίας, χάρη στην οποία δημιουργήθηκε ένα δίκτυο κοινωνικής προστασίας με το μηχανισμό Εγγυημένου Εισοδήματος που καλύπτει πλέον 12.000 οικογένειες που στο παρελθόν δεν τύγχαναν καμίας στήριξης. Οι κοινωνικές δαπάνες όχι μόνο δεν μειώνονται, αλλά καθίστανται αποτελεσματικότερες, μέσα από κριτήρια διαφάνειας και δικαιοσύνης.

Παρά την ανάγκη δημιουργίας περιθωρίων μέσω πρωτογενών πλεονασμάτων, οι αναπτυξιακές δαπάνες στον Προϋπολογισμό του 2016 κατέστη δυνατό να αυξηθούν κατά €34 εκ. (ή ποσοστό 4,5%) και αυτό είναι μια ακόμα ένδειξη ότι η Κυβέρνηση οδηγεί την οικονομία σταθερά σε αναπτυξιακή τροχιά. Πρόκειται μάλιστα για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά αύξησης των αναπτυξιακών δαπανών.

Οι λειτουργικές δαπάνες του κράτους αυξάνονται κατά 3,7% το 2016 και φτάνουν σε ύψος €1.057 εκ., εξαιτίας αυξήσεων πιστώσεων για επιστροφές φόρων και αγορές φαρμάκων, όπως και στο προϋπολογιζόμενο κόστος των βουλευτικών εκλογών.

Η συνετή και ορθολογική διαχείριση των δημόσιων οικονομικών πρέπει να οδηγήσει σε συνθήκες που τα δημόσια οικονομικά στο σύνολό τους να μην είναι τροχοπέδη, αλλά να συντείνουν στη δημιουργία ενός υγιούς αναπτυξιακού περιβάλλοντος.

ΤΟ ΒΑΡΟΣ ΚΑΙ Η ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΑΠΟΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Επιπρόσθετη ένδειξη της δημοσιονομικής βελτίωσης είναι η μείωση των δαπανών για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους από €685,0 εκ. το 2015 σε €576,8 εκ. το 2016. Αυτή η βελτίωση οφείλεται και σε αποφάσεις της κυβέρνησης σχετικά με την αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους.

Συνολικά, όμως, οι δαπάνες για τα δάνεια του δημοσίου (έκδοση, αποπληρωμές, εξοφλητικά αποθέματα) που είχαν εκτοξευτεί στα ύψη τα προηγούμενα χρόνια, παραμένουν ψηλές. Αυτός είναι ο αντίκτυπος της εκτροπής των δημόσιων οικονομικών που είχε σημειωθεί τα προηγούμενα χρόνια.

Η χώρα μας είδε το χρέος της να αυξάνεται ραγδαία προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι μεγάλες ανισορροπίες της περιόδου 2009-12, όταν το κράτος είχε μέσο ετήσιο δημοσιονομικό έλλειμμα 6,1%. Η χρηματοδότηση του σωρευτικού ελλείμματος της περιόδου εκείνης, ύψους €4,2 δις (που αντιστοιχεί σε περίπου ένα τέταρτο του ΑΕΠ), οδήγησε σε αύξηση του δημοσίου χρέους κατά €7 δις, δηλαδή 83%. Από €8,3 δις στο τέλος του 2008, το δημόσιο χρέος έφτασε σε ύψος €15,3 δις στο τέλος του 2012, ενώ από το 2011 η χώρα είχε ήδη τεθεί εκτός των διεθνών αγορών, προσφεύγοντας σε διακρατικό "δανεισμό σωτηρίας". Στη συνέχεια, η αύξηση του δημοσίου χρέους που σημειώθηκε κατά τα έτη 2013 και 2014, φτάνοντας και σε ποσοστό 107,5% του ΑΕΠ, οφείλεται στη μαζική χρηματοδότηση της κυπριακής οικονομίας με δάνεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, στο πλαίσιο του Προγράμματος Στήριξης.

Παρά τη σημαντική βελτίωση στη δημοσιονομική πολιτική, το δημόσιο χρέος εξακολουθεί να βρίσκεται σε ψηλό επίπεδο. Ως ποσοστό του ΑΕΠ μετά μια πρώτη μείωση σε 106,3% το 2015, συγκρινόμενο με 107,5% το 2014, υπολογίζεται ότι το 2016 θα μειωθεί σε 105,1%.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Κεντρική θέση στη διαδικασία εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης της οικονομίας έχει ο χρηματοοικονομικός τομέας και ειδικότερα το τραπεζικό σύστημα. Μετά από πραγματικά πολύ δραστικές και ενίοτε εξαιρετικά επίπονες τομές και αλλαγές, ο τραπεζικός τομέας έχει αλλάξει ριζικά. Το μέγεθος του υπερτροφικού χρηματοοικονομικού τομέα έχει περιοριστεί περίπου στο ήμισυ. Η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών έχει ολοκληρωθεί, ενώ ισχύουν πλέον νέα δεδομένα ως προς τον εποπτικό και προληπτικό έλεγχο του συστήματος. Στο μεταξύ, η εξομάλυνση του συστήματος επέτρεψε μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα να αρθούν όλοι οι έκτακτοι περιορισμοί στη διακίνηση κεφαλαίων.

Οι εμπορικές τράπεζες αντεπεξήλθαν με επιτυχία στις σχετικές «δοκιμασίες αντοχής» που προνοούνται από το νέο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο. Στο πλαίσιο της Τραπεζικής Ένωσης οι κυριότερες κυπριακές τράπεζες θα βρίσκονται στο εξής κάτω από την αρμοδιότητα, δηλαδή την άμεση εποπτεία και τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Παρουσιάζεται, ωστόσο, η ιδιορρυθμία να έχουμε για πρώτη φορά στην Κύπρο μια εμπορική κρατική τράπεζα, την Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα. Η «υποχρεωτική» κρατικοποίηση ήταν αποτέλεσμα της συμφωνίας για ανακεφαλαιοποίηση του συνεργατικού τραπεζικού συστήματος με κεφάλαια τα οποία το κράτος εξασφάλισε μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος διάσωσης (€1,5 δις) και ως εκ τούτου έγινε ο σχεδόν αποκλειστικός μέτοχος της. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην περαιτέρω εξυγίανση και αναδιοργάνωση του συνεργατικού τραπεζικού συστήματος, αφού έχει πλέον αποκαλυφθεί ότι κατά το παρελθόν λειτουργούσε χωρίς επαρκή έλεγχο και εποπτεία, αλλά και διότι σήμερα δραστηριοποιείται με κεφάλαια που ανήκουν στο φορολογούμενο πολίτη. Εξάλλου, αυτές τις μέρες παραχωρείται και πρόσθετη αναγκαία ενίσχυση κεφαλαίων ύψους €200 εκ. Ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή είναι και η τελευταία κεφαλαιακή ενίσχυση που μπορεί να παραχωρηθεί από το κράτος.

Παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί και αναβαθμίσεις στην αξιολόγηση των κυπριακών τραπεζών, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Η αποκατάσταση του τραπεζικού τομέα δεν θα είναι όμως πλήρης παρά όταν οι τράπεζες είναι και πάλι σε θέση να χρηματοδοτούν απρόσκοπτα και με λογικούς όρους την οικονομία και την ανάπτυξη. Μπορεί τα τελευταία χρόνια να υπάρχει μια αποκλιμάκωση των επιτοκίων κατά τρόπο που σήμερα καταγράφονται τα χαμηλότερα επιτόκια που είχε ποτέ η χώρα, αλλά η προηγούμενη περίοδος της κρίσης εξακολουθεί να δημιουργεί ένα μεγάλο βάρος στο δανειακό χαρτοφυλάκιο των τραπεζών. Συγκεκριμένα, το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι εξαιρετικά υψηλό. Η Κύπρος παρουσιάζει το υψηλότερο αναλογικά ύψος προβληματικών δανείων. Παρά τις μέχρι τώρα προσπάθειες και την αναδιάρθρωση ή άλλη αντιμετώπιση μη εξυπηρετούμενων δανείων, το ζήτημα αυτό πρέπει να αντιμετωπισθεί από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη με αποτελεσματικότερο τρόπο.

Σύμφωνα και με υποχρεώσεις που προέκυπταν από το Μνημόνιο, η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει ψηφίσει νομοθεσίες που ενεργοποιούν τη δυνατότητα εκποίησης υποθηκών και έχουν δημιουργήσει ένα σύγχρονο πλαίσιο αφερεγγυότητας και προστασίας των δανειοληπτών. Επιπρόσθετα έχει ενεργοποιηθεί και οργανωθεί ο θεσμός του Επιτρόπου χρηματοοικονομικών διαφορών για να ενισχυθεί τόσο η διαδικασία μεσολάβησης και εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, όσο και η προστασία των δανειοληπτών. Στη συνέχεια έχει εγκριθεί και νομοθετικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της διαδικασίας πιθανής μεταβίβασης προβληματικών δανείων από τράπεζες σε εξειδικευμένους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.

Η αξιοποίηση αυτών των νέων εργαλείων, υπό την αίρεση των προστατευτικών διατάξεων για τους δανειολήπτες και η συνεχής παρακολούθηση από την καθ' ύλην αρμόδια αρχή, την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, μπορεί να απαμβλύνει το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ως τελευταίο μεγάλο βήμα για την εξομάλυνση των χρηματοοικονομικών συνθηκών στη χώρα. Η θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού παραμένει ότι η οικονομικά ορθολογική και κοινωνικά επιθυμητή μέθοδος για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι η αναδιάρθρωση όσων μπορεί να είναι βιώσιμα.

ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Η κυπριακή οικονομία έχει ήδη αποδείξει ότι διαθέτει μεγάλες αντοχές, αλλά μπορεί τάχιστα να υπερβεί τα τεράστια προβλήματα που δημιούργησαν η οξύτατη διεθνής οικονομική κρίση σε συνδυασμό με κακοδιαχείριση και λανθασμένες πολιτικές που έφεραν στο προσκήνιο και όξυναν στο μέγιστο συσσωρευμένες από χρόνια στρεβλώσεις και ανισορροπίες του κυπριακού συστήματος.

Χάρη στις προσπάθειες των πολιτών, στην εγκαρτέρηση, την εργατικότητα και τη φιλοτιμία, αλλά επίσης και χάρη στην επινοητικότητα και προσαρμοστικότητα του επιχειρηματικού κόσμου, η Κυβέρνηση κατάφερε ασκώντας σωστές πολιτικές με σύνεση και αποφασιστικότητα να μετατρέψει τη χρεοκοπία σε προσδοκία μιας νέας αναπτυξιακής πορείας.

Σήμερα πρέπει να ενισχύσουμε την αναπτυξιακή τροπή και να σχεδιάσουμε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει, πρώτον, να διατηρηθεί το «κεκτημένο» των αλλαγών και των διορθώσεων και, δεύτερο, να ολοκληρώσουμε όσες μεταρρυθμίσεις υπολείπονται. Τέτοιες μεταρρυθμίσεις είναι η προσέλκυση συνεργατών-στρατηγικών επενδυτών στα λιμάνια και στην κρατική εταιρεία τηλεπικοινωνιών, η μεταρρύθμιση του ευρύτερου δημόσιου τομέα, το Γενικό Σύστημα Υγείας και οι απαραίτητες αλλαγές εξορθολογισμού και εξοικονομήσεων στο σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με τον ίδιο τρόπο που έγινε η μεγάλη αλλαγή στη δημόσια εκπαίδευση εγκαθιδρύοντας την αξιολογική επιλογή των εκπαιδευτικών για χάρη του επιπέδου της παρεχόμενης εκπαίδευσης και των μαθητών, θα πρέπει να διασφαλίσουμε ένα σύστημα υγείας με γνώμονα το συμφέρον των ασθενών και μια σύγχρονη, αποτελεσματική και οικονομική δημόσια υπηρεσία προς όφελος των πολιτών και της ανάπτυξης.

Στα επόμενα χρόνια, όπως διαφαίνεται στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2016-2018 η κυπριακή οικονομία θα παρουσιάσει επιταχυνόμενη μεγέθυνση. Έχουν τεθεί οι βάσεις για μια νέα αναπτυξιακή πορεία. Υπάρχει μάλιστα η δυνατότητα, όπως συνέβηκε τα τελευταία δυο χρόνια που επισκοπούνται και με την ευκαιρία συζήτησης του Προϋπολογισμού 2016 και στη διάρκεια των οποίων συγκρατήθηκε σε σημαντικό βαθμό η υφεσιακή τάση, να επιταχυνθεί η ανάπτυξη της οικονομίας.

Με τις σωστές πολιτικές, με την κατοχύρωση του «κεκτημένου» της εξισορρόπησης και την απαραίτητη αποφασιστικότητα ως προς τις μεταρρυθμίσεις που υπολείπονται, μπορεί να δημιουργηθεί η απαραίτητη επενδυτική δραστηριότητα και να διαφοροποιηθεί κατάλληλα η παραγωγική εξειδίκευση της οικονομίας. Με αυτό τον τρόπο και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προκύπτουν στη διεθνή οικονομία, η χώρα μπορεί να προσανατολισθεί σε ένα προσαρμοσμένο μοντέλο μεγέθυνσης με εξαγωγική ένταση. Αυτή είναι η κατεύθυνση που θα επιτρέψει να απορροφηθεί ταχύτερα η ανεργία και θα δημιουργήσει μεγαλύτερα εισοδήματα για τη χώρα.

B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Ως ΑΚΕΛ καταθέτουμε τις πιο κάτω απόψεις, παρατηρήσεις και εκτιμήσεις σε σχέση τόσο με τον Προϋπολογισμό του 2016 όσο και την πορεία της οικονομίας ευρύτερα:

1. Σε παγκόσμιο επίπεδο παρατηρείται ασθενική ανάπτυξη, η οποία βασίζεται στις αναπτυσσόμενες οικονομίες οι οποίες ωστόσο σημειώνουν επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης τους.
2. Ο κίνδυνος για επιστροφή στην ύφεση παραμένει υψηλός λόγω της μη επαρκούς αντιμετώπισης των αιτιών της κρίσης.
3. Οι κοινωνικές ανισότητες εντείνονται οδηγώντας εκατομμύρια ανθρώπους στη φτώχεια και στη διαβίωση σε συνθήκες στέρησης και δυστυχίας.
4. Τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρατηρείται διόγκωση του χρέους, δημόσιου και ιδιωτικού, με ταυτόχρονη επιδείνωση των συνθηκών αποπληρωμής.
5. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η κρίση έχει μεγαλύτερη διάρκεια λόγω των ακολουθούμενων νεοφιλελεύθερων οικονομικών επιλογών. Ιδιαίτερα στην Ευρωζώνη οι προοπτικές ανάκαμψης παραμένουν χαμηλές.
6. Το πλαίσιο που καθορίζεται από πλευράς Ε.Ε. σε συνδυασμό με τις οικονομικές πολιτικές που επιβάλλονται συμβάλλουν στην περαιτέρω ένταση της επίθεσης σε βάρος των φτωχών, των εργαζομένων και υπέρ του μεγάλου κεφαλαίου.
7. Δικαιώνεται η θέση του ΑΚΕΛ για τους κοινωνικοοικονομικούς κινδύνους και τα προβλήματα που θα αντιμετώπιζε η κυπριακή οικονομία με την ένταξη μας στην Ε.Ε. αλλά και στη Ζώνη του Ευρώ. Ως εκ τούτου οι πιέσεις θα συνεχιστούν στο μέλλον και θα συνεχιστούν στην ίδια λογική των κυρίαρχων κύκλων της ΕΕ.
8. Η Κυπριακή Οικονομία βρίσκεται σήμερα σε μια περίοδο ανακατανομής πλούτου και εισοδημάτων προς όφελος του Κεφαλαίου.
9. Μέσα από την εφαρμογή του μνημονίου και των αντίστοιχων οικονομικών πολιτικών στόχους της Κυβέρνησης είναι το ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου και η δημιουργία συνθηκών επέκτασης της κερδοφορίας των μεγάλων επιχειρήσεων.
10. Οι επιπτώσεις των μέτρων που επέβαλαν η κυβέρνηση και η τρόικα έχουν δημιουργήσει σοβαρές δυσκολίες στα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και επιδρούν αρνητικά στο βιοτικό επίπεδο της κοινωνίας.
11. Ταυτόχρονα στα πλαίσια του μνημονίου η καταστροφή της παραγωγής είναι τεράστια.
12. Ως ΑΚΕΛ στοχεύουμε στην ανακατανομή του πλούτου ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική δικαιοσύνη μιας και το όφελος από την ανάπτυξη δεν είναι για όλους ίδιο σήμερα.
13. Παράλληλα θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση δημόσιων πόρων για την ανάπτυξη.
14. Το δημόσιο χρέος συνεχίζει την ανοδική του πορεία και σήμερα έχει ξεπεράσει το 100% του Α.Ε.Π. και φθάνει σήμερα το 109,7%.
15. Η συνεχής αύξηση του χρέους μειώνει επίσης τις προοπτικές ανάπτυξης, αφού ένα μεγάλο μέρος των δημοσίων πόρων αποτελεί τη δαπάνη για τοκοχρεολύσια.
16. Το δημοσιονομικό έλλειμμα έχει βελτιωθεί, εντούτοις το κόστος στην ανάπτυξη όσο και στην κοινωνική συνοχή είναι δυσβάστακτο.
17. Η ένταση των μέτρων λιτότητας συνεχίζει να έχει ισχυρή επίδραση στην αγορά εργασίας, τόσο στο μέγεθος της απασχόλησης όσο και στο μέγεθος της ανεργίας.
18. Η πολιτική που ακολουθήθηκε από την Κυβέρνηση επιδείνωσε τις συνθήκες απασχόλησης, μέσα από την ένταση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης.
19. Η ισχνή και παροδική μείωση των ποσοστών ανεργίας δεν είναι αποτέλεσμα της βελτίωσης των όρων εργασίας αλλά αντίθετα αντίδραση στην ανυπαρξία προοπτικών εργασίας στο μέλλον (μετανάστευση, φυγή κοινοτικών).
20. Ταυτόχρονα, η μείωση μισθών στην Κυπριακή οικονομία, επηρεάζει πρώτα και κύρια την ικανότητα αποπληρωμής του ιδιωτικού χρέους και κατ' επέκταση μειώνει την φερεγγυότητα των Κυπριακών νοικοκυριών.
21. Η μείωση του εργατικού κόστους δεν βελτίωσε την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας αλλά αντίθετα συνέβαλε στην αύξηση του περιθωρίου κέρδους για τις επιχειρήσεις.

22. Για το 2015 αλλά και για τα επόμενα έτη προμετωπίδα της Κυβέρνησης θα αποτελέσει η εφαρμογή νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων όπως οι ιδιωτικοποιήσεις, η εφαρμογή των εκποιήσεων και η περαιτέρω απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων.
23. Κατά τη διάρκεια του 2015 παρατηρήθηκε σημαντική μείωση στη συνεισφορά του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας στην παραγωγή του Α.Ε.Π, αυξάνοντας την εξάρτηση της οικονομίας από τον τουρισμό και τις υπηρεσίες.
24. Ιδιαίτερα δραματική είναι η μείωση της παραγωγής στον κλάδο των κατασκευών. Αν συγκρίνουμε με το απόγειο του κλάδου το 2008 η πτώση σήμερα ανέρχεται στο 70%. Τραγικές είναι οι επιπτώσεις στην απασχόληση στον συγκεκριμένο κλάδο.
25. Η συμβολή του τομέα των υπηρεσιών στο Α.Ε.Π. κατέστησε ηπιότερη την ύφεση. Θετικές επιδόσεις παρατηρούνται στους τομείς του τουρισμού και του εμπορίου.
26. Η Κύπρος διατηρεί τα υψηλότερα στεγαστικά και επιχειρηματικά επιτόκια στην Ευρωζώνη. Ενδεικτικό της κατάστασης είναι επίσης και το γεγονός ότι οι τράπεζες, λόγω της απουσίας κινήτρων που να τις πιέζει, δεν έχουν προχωρήσει σε σημαντικές αναδιαρθρώσεις δανείων. Τέλος, σημαντική απώλεια εμπιστοσύνης υφίσταται για το σύνολο του τραπεζικού συστήματος με αποτέλεσμα να επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο η δυνατότητα των τραπεζών να διοχετεύσουν εκ νέου δάνεια προς την οικονομία.
27. Ο προϋπολογισμός για το 2016 περιλαμβάνει και πάλι μειωμένες δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις και κοινωνικές παροχές. Είναι ως εκ τούτου ακόμα ένας αντιαναπτυξιακός προϋπολογισμός λιτότητας.
28. Στο κομμάτι των δαπανών ο προϋπολογισμός του 2016 ακολουθεί την ίδια φιλοσοφία με τους προηγούμενους. Η ανυπαρξία αναπτυξιακών δαπανών, παρά τη μερική αύξηση σε συγχρηματοδοτούμενα έργα, αποτυπώνει και την αδυναμία του Κράτους να καταστεί αρωγός της ανάπτυξης.
29. Οι κοινωνικές παροχές συνεχίζουν την συρρίκνωση των προηγούμενων ετών κατά €42 εκ. σε αντιδιαστολή της αύξησης σε λειτουργικές δαπάνες κατά €225 εκ. σε σχέση με το 2014 και ιδιαίτερα σε αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών που καταγράφει αύξηση €30 εκ. σε σχέση με το 2014.
30. Στη βάση των πιο πάνω το ΑΚΕΛ θα καταψηφίσει τον προϋπολογισμό για το 2016. Παράλληλα θα καταθέσουμε προτάσεις για δέσμευση κονδυλίων με στόχο τον καλύτερο κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος

Ο Κρατικός Προϋπολογισμός για το 2016 θα είναι και ο πρώτος προϋπολογισμός μετά από τρία χρόνια τον οποίο θα κληθούμε να εφαρμόσουμε χωρίς την εποπτεία της τριόκτα και εκτός μνημονίου.

Ο λαός μας έχει επωμιστεί τεράστιες θυσίες και έχει καταβάλει τεράστιες προσπάθειες για να καταφέρει η χώρα μας να εξέλθει από τα οικονομικά αδιέξοδα του Μαρτίου του 2013.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα αναγνωρίσουμε πως η κατάσταση της Κυπριακής οικονομίας είναι πολύ διαφορετική από αυτή που ήταν πριν από δυόμισι χρόνια.

Πριν από δυόμισι χρόνια ήμασταν αποκλεισμένοι από τις διεθνείς αγορές και στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Το τραπεζικό μας σύστημα βρισκόταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης και τα ελλείμματα του κράτους είχαν βγει εκτός ελέγχου.

Σημειώνουμε πως έκτοτε, έχουμε θετικές εξελίξεις όπως:

- Η προοπτική επιστροφής στις διεθνείς αγορές με την έκδοση Κυβερνητικών ομολόγων.
- Η αναβάθμιση της Κυπριακής οικονομίας από οίκους αξιολόγησης.
- Τα έσοδα του κράτους προβλέπεται να παρουσιάσουν αύξηση για το 2016 σε σχέση με το 2015 (+1,4%).
- Η κυπριακή οικονομία έχει επιστρέψει σε ρυθμούς (έστω οριακούς) θετικής ανάπτυξης.

Το Δημοκρατικό Κόμμα χαιρετίζει αυτές τις θετικές εξελίξεις καθώς θεωρούμε πως με την υπεύθυνη στάση μας έχουμε συμβάλει καθοριστικά στις προσπάθειες ανάκτησης της χαμένης εμπιστοσύνης της Κυπριακής οικονομίας.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους ο προϋπολογισμός του 2016 παρουσιάζεται ισορροπημένος (ή έστω οριακά ελλειμματικός [-0,1%] με πρωτογενή όμως πλεονάσματα [+2,4%]).

Θεωρούμε πως η πολιτική του εξορθολογισμού των δημοσίων οικονομικών πρέπει να συνεχιστεί.

Από την άλλη, δεν συμφωνούμε με την ωραιοποιημένη εικόνα της Κυπριακής οικονομίας που προβάλλει καθημερινά η Κυβέρνηση. Υπάρχουν και ανησυχητικά στοιχεία στα δημοσιονομικά δεδομένα που δεν πρέπει να υποτιμηθούν.

Κατά τη δική μας εκτίμηση εξακολουθούν να παραμένουν **πέντε σημαντικά δομικά προβλήματα στην πραγματική οικονομία**:

1. Ένας στους τρεις συμπατριώτες μας εξακολουθεί να ζει κάτω από το **όριο της φτώχειας**. Δυστυχώς δεν έχουμε ακόμη καταφέρει να επαναφέρουμε την ποιότητα ζωής που είχαν οι Κύπριοι πολίτες πριν από την κατάρρευση του 2013.

Ως αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κύπρου παρουσιάζει μια σταθερά καθοδική τάση η οποία μας οδηγεί σε χειρότερες επιδόσεις ακόμη και από την Ελλάδα.

2. Η κυπριακή οικονομία αντιμετωπίζει πιέσεις **αποπληθωρισμού** (της τάξης του -2%). Αυτό σημαίνει πως πρέπει η κυπριακή οικονομία πρέπει να τρέχει με ρυθμούς ανάπτυξης +2% απλά για να μένουμε στάσιμοι.

Επομένως το γεγονός ότι η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει οριακή θετική ανάπτυξη +1,5% δεν σημαίνει πως η οικονομική κατάσταση των πολιτών θα βελτιωθεί. Αν ο αποπληθωρισμός συνεχίσει και το 2016 αυτό ενδεχομένως να συντηρήσει τα προβλήματα ανεργίας που παρουσιάζει αυτή τη στιγμή η Κυπριακή οικονομία.

3. Ως συνεπακόλουθο η **ανεργία** παραμένει αρκετά υψηλή (15,8%) και ιδιαίτερα η μακροχρόνια ανεργία (8%). Κατ' ακρίβεια οι μακροχρόνια άνεργοι αυξάνονται δεν μειώνονται.

4. Οι **μεταρρυθμίσεις δεν έχουν προχωρήσει** στο βαθμό που θα έπρεπε. Σημαντικές μεταρρυθμίσεις όπως, το ΓΕΣΥ, η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας καθυστερούν αδικαιολόγητα.

Περαιτέρω τα **αναπτυξιακά έργα** που κρίνονται άκρως απαραίτητα για την επανεκκίνηση της οικονομίας παρουσιάζουν τα χαμηλότερα επίπεδα υλοποίησης των τελευταίων χρόνων

5. Εξακολουθούμε να έχουμε το υψηλότερο επίπεδο ιδιωτικού **δανεισμού** στην Ευρώπη και το υψηλότερο ποσοστό **μη-εξυπηρετούμενων δανείων** στη παγκόσμια ιστορία των τραπεζών.

Έχουμε **€27 δις** σε μη-εξυπηρετούμενα δάνεια, ένα ποσό ενάμιση φορά η οικονομία της Κύπρου, ένα στα δυο δάνεια δεν εξυπηρετείται και οι τράπεζες δεν προχωρούν με τις αναγκαίες και απαραίτητες αναδιαρθρώσεις.

Οι λανθασμένες αποφάσεις του Eurogroup του Μαρτίου του 2013, αλλά και της τρόικας σε ό,τι αφορά το κούρεμα των καταθέσεων έχουν προκαλέσει αλυσιδωτές αρνητικές επιδράσεις και εξελίξεις για την Κυπριακή οικονομία.

Η πολιτική απόφαση που λήφθηκε τότε, να κατάσχουν τις συντάξεις, τις αποταμιεύσεις και τις καταθέσεις του κόσμου, για να τις μεταφέρουν στην Ελλάδα και στις ελληνικές τράπεζες ήταν καταστροφική για την Κυπριακή οικονομία. Μας πήραν τις καταθέσεις και μας άφησαν τα δάνεια μας. Ως αποτέλεσμα σήμερα η Κύπρος καταγράφει τη χειρότερη εικόνα στην Ευρώπη σε σχέση με το τραπεζικό της σύστημα.

Ως αποτέλεσμα όλων των πιο πάνω αρνητικών παραγόντων οι αναβαθμίσεις της Κυπριακής οικονομίας από οίκους αξιολόγησης δεν έρχονται στο βαθμό που θα αναμέναμε.

Ιδιαίτερα το πρόβλημα των μη-εξυπηρετούμενων δανείων είναι μια **ωρολογιακή βόμβα** στα θεμέλια της Κυπριακής οικονομίας η οποία θα σκάσει στα χέρια μας αν δεν κάνουμε κάτι.

Υπενθυμίζεται πως το Δημοκρατικό Κόμμα έχει καταθέσει τη δική του ολοκληρωμένη πρόταση για την αντιμετώπιση του υψηλού δανεισμού και των κόκκινων δανείων.

Έχουμε προτείνει ένα τρίπτυχο για τη διαχείριση των NPLs:

1. Την εξαγορά δανείων με έκπτωση.
2. Τη δημιουργία Φορέα Διαχείρισης Μη-Εξυπηρετούμενων Δανείων (NAMA).
3. Την αναθεώρηση της απόφασης του Eurogroup του Μαρτίου του 2013 για το κούρεμα.

ΣΥΝΟΨΗ

Θεωρούμε πως αν δεν αντιμετωπιστούν όλα τα πιο πάνω δομικά προβλήματα της Κυπριακής οικονομίας, οι προσπάθειες επανεκκίνησης της Κυπριακής οικονομίας δεν πρόκειται να τελεσφορήσουν.

Δεν πρέπει να παρασυρθούμε σε μια ωραιοποίηση της υφιστάμενης κατάστασης και των δημοσιονομικών δεδομένων γιατί, αν τα προαναφερόμενα δομικά προβλήματα αφεθούν ανεξέλεγκτα, υπάρχει ο κίνδυνος να εκτροχιάσουν τους δημοσιονομικούς μας στόχους και την οικονομία ευρύτερα.

Δ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαδημοκρατών ΕΔΕΚ

1. Η κατάσταση της κυπριακής οικονομίας

Το 2016 θα είναι η τελευταία χρονιά που η Κύπρος θα βρίσκεται κάτω από το μακροοικονομικό πρόγραμμα προσαρμογής του Μνημονίου Συναντίληψης. Παρά τη πολυδιαφημιζόμενη καλή πορεία της οικονομίας, η Κύπρος εξακολουθεί να υφίσταται τις σκληρές συνέπειες της οικονομικής κρίσης αλλά και των προνοιών του μνημονίου. Τα προβλήματα της κυπριακής οικονομίας παραμένουν τεράστια, ενώ το κύριο ζητούμενο είναι πότε θα μπορέσει η κυπριακή οικονομία να επανέλθει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης που θα της δώσουν την απαιτούμενη δυναμική εξόδου από την υφιστάμενη κρίση.

Οι μεγάλες προκλήσεις και τα ανοικτά ζητήματα της κυπριακής οικονομίας παραμένουν. Η ύφεση και η ανεργία βρίσκονται σε ψηλά επίπεδα, η ρευστότητα και το κόστος χρήματος εξακολουθούν να παραμένουν προβληματικά, ενώ το κρισιμότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα, τα ΜΕΔ, δεν έχει μπει ακόμα σε πορεία αποτελεσματικής αντιμετώπισης του. Πολλοί συμπολίτες μας αντιμετωπίζουν προβλήματα διαβίωσης, με το φόβο απώλειας των κατοικιών τους και την αμφιβολία κατά πόσο μπορούν να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα, ενώ οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις κλείνουν η μια μετά την άλλη.

Οι αυξημένες φορολογίες, οι αποκοπές σε μισθούς και συντάξεις, η ανεργία και η υποαπασχόληση έχουν μειώσει σημαντικά το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών με αποτέλεσμα να μειώνεται η κατανάλωση, διαιωνίζοντας με τον τρόπο αυτό το φαύλο κύκλο της ύφεσης και της απουσίας αναθέρμανσης της οικονομίας. Παράλληλα, οι μειώσεις στα εισοδήματα των δανειζομένων οδηγούν στη συνέχιση των σημαντικών αδυναμιών στην εξυπηρέτηση των δανειακών τους υποχρεώσεων προς τα τραπεζικά ιδρύματα.

Ανησυχητικό φαινόμενο αποτελεί το πρόσφατο κεφαλαιακό κενό του συνεργατισμού, αλλά και οι αβεβαιότητες για την κεφαλαιακή επάρκεια των δύο κυπριακών συστημικών τραπεζών, γεγονός που καταδεικνύει ότι ακόμα υπάρχει μια σημαντική ευπάθεια του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος. Η οποιαδήποτε βελτίωση των κυπριακών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων δεν έχει ακόμα μεταφραστεί σε πρακτικό όφελος για την πραγματική οικονομία, μέσα από την διευκόλυνση στην παραχώρηση χορηγήσεων και στην αποκλιμάκωση των δανειστικών επιτοκίων.

Οι τράπεζες και τα συνεργατικά ιδρύματα δεν προχωρούν με τους απαιτούμενους ρυθμούς σε βιώσιμες αναδιρθρώσεις δανείων, ώστε να αποφευχθούν οι οποιεσδήποτε μαζικές πωλήσεις. Παρά την υιοθέτηση του πλαισίου αφερεγγυότητας, ακόμα δεν έγιναν οι απαραίτητες διοικητικές ρυθμίσεις ώστε επισπευτούν οι διαδικασίες αναδιρθρώσεων των ΜΕΔ. Στόχος εξακολουθεί να είναι μέσα από τις πρόνοιες του πλαισίου να καταστεί δυνατή η προστασία της κύριας κατοικίας βιώσιμων δανειοληπτών αλλά και να διασφαλιστεί η επιβίωση των βιώσιμων επιχειρήσεων, κυρίως των μικρομεσαίων, ώστε να μην χαθούν άλλες θέσεις εργασίας. Εξίσου σημαντικός στόχος είναι και η λήψη μέτρων, για δανειολήπτες που εντάσσονται στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και οι οποίοι θεωρούνται μη βιώσιμοι. Δυστυχώς όμως δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί η εξαγγελία της κυβέρνησης για θεσμοθέτηση του προγράμματος ενοικίου αντί δόσης, ενώ η προτεινόμενη κυβερνητική στεγαστική πολιτική δεν οδηγεί στη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής.

Υπάρχουν σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές που απαιτούνται στην Κυπριακή οικονομία ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις αλλαγές του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, να είναι ευέλικτη και να αυξάνεται ο πολλαπλασιαστικός χαρακτήρας των δαπανών. Είναι σημαντικό να αρθούν οποιαδήποτε γραφειοκρατικά εμπόδια ώστε να ανταποκρινόμαστε άμεσα στις ανάγκες των επενδυτών.

Η αναδιάρθρωση της δημόσιας υπηρεσίας, με την κατάργηση ή συγχώνευση τμημάτων και υπηρεσιών και την πλήρη εφαρμογή του θεσμού της εναλλαξιμότητας, η μηχανογράφηση και αυτοματοποίηση των διαδικασιών και η ενίσχυση της παραγωγικότητας είναι ορισμένες από τις αλλαγές στις οποίες θα έπρεπε ήδη να είχαμε προχωρήσει.

Στον τομέα της υγείας, οι κυβερνητικοί χειρισμοί για το ΓΕΣΥ δεν φαίνεται να οδηγούν στο ζητούμενο, στην εφαρμογή δηλαδή ενός βιώσιμου, αποτελεσματικού καθολικού συστήματος υγείας για τον κυπριακό λαό.

Το 2016 αναμένεται να προχωρήσουν οι κυβερνητικοί σχεδιασμοί για τους μεγάλους ημικρατικούς οργανισμούς. Το ΚΣ ΕΔΕΚ εμμένει στη θέση του ότι μπορεί να υπάρξει μετοχοποίηση των συγκεκριμένων οργανισμών για να ενισχυθεί η βιωσιμότητα και η κερδοφορία τους, αλλά σε καμία περίπτωση δεν πρέπει, για λόγους εθνικούς και οικονομικούς, οι οργανισμοί αυτοί να ιδιωτικοποιηθούν.

Πέρα από τα πιο πάνω αμιγώς οικονομικά δεδομένα, το κρισιμότερο σημείο που πρέπει να τονιστεί είναι η ανάγκη να επισπευτούν από τις ανακριτικές και δικτικές αρχές οι διαδικασίες που αφορούν το σκάνδαλο της οικονομίας ώστε να παρουσιαστούν ενώπιον της δικαιοσύνης όσοι οδήγησαν τη χώρα μας στην οικονομική καταστροφή.

2. Παρατηρήσεις-Εισηγήσεις

Ο κρατικός Προϋπολογισμός για το 2016 καταρτίστηκε στα πλαίσια των συγκεκριμένων δημοσιονομικών στόχων που καθορίστηκαν στο Μνημόνιο Συναντίληψης, μετά από την έγκριση της τρόικας. Η σταθεροποίηση των δημοσιονομικών δεικτών και οι στόχοι του μνημονίου επιδιώκονται ανεξάρτητα από το βαρύτατο κόστος και τις αιματηρές θυσίες που επιβάλλουν στους πολίτες.

Η κυβέρνηση εφαρμόζει κατά γράμμα τις πολιτικές της τρόικας, που στην ουσία είναι πολιτικές λιτότητας και ύφεσης. Είναι πολιτικές που σήμερα σε όλη την Ευρώπη αμφισβητούνται όλο και πιο πλατειά γιατί δεν μπορούν να οδηγήσουν σε έξοδο από την κρίση και την ανεργία που μαστίζουν τις πλείστες χώρες τα τελευταία 5 χρόνια.

Ο προϋπολογισμός του 2016 εκφράζει την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, η οποία χαρακτηρίζεται από μια βασική αντίφαση. Ενώ η κυβέρνηση αποδέχεται ότι το όχημα για έξοδο από την κρίση είναι η ανάπτυξη, θέτοντας ως πρώτες προτεραιότητες της τη δημοσιονομική πειθαρχία και τη δημιουργία πλεονασμάτων, ουσιαστικά οδηγεί σε συνθήκες που δεν δημιουργούν ώθηση της ανάπτυξης και δεν οδηγούν στην άμεση δημιουργία θέσεων εργασίας. Αυτή η κυβερνητική πολιτική υποβαθμίζει το τεράστιο κοινωνικό κόστος από την παρατεταμένη παραμονή στην κρίση και τις μόνιμες βλάβες που προκαλούνται, όπως είναι η μετανάστευση της νέας γενιάς και η φτωχοποίηση των αδύνατων στρωμάτων του λαού μας.

Ο Προϋπολογισμός του 2016 ουσιαστικά αποτυγχάνει να αξιοποιήσει τη δυνατότητα που προσφέρει η βελτιωμένη απόδοση των δεικτών το 2015, ούτως ώστε να είναι ένας προϋπολογισμός με προοπτικές ενίσχυσης της προσπάθειας επαναφοράς της οικονομίας σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και καλύτερευσης των συνθηκών διαβίωσης του λαού μας.

Οι στόχοι που τίθενται όσον αφορά στα κρατικά έσοδα θα εξαρτηθούν από το ποσοστό ύφεσης που θα επικρατήσει. Ενώ ο περιορισμός του ποσοστού ύφεσης είναι η μεγαλύτερη πρόκληση της οικονομίας μας, η κυβέρνηση αδυνατεί να πάρει ουσιαστικά και συγκεκριμένα μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή. Ο Προϋπολογισμός του 2016 χαρακτηρίζεται από ανεπαρκείς αναπτυξιακές δαπάνες, με αποτέλεσμα να αποστερείται ο τόπος από ένα ουσιαστικό εργαλείο προώθησης της δυναμικής της ανάπτυξης, ιδιαίτερα σε μια περίοδο πιστωτικής ανεπάρκειας για την αγορά. Η μικρή αύξηση του 5% στις αναπτυξιακές δαπάνες, γίνεται αστόχευτα και χωρίς να υπάρχει η βάση μιας αναπτυξιακής στρατηγικής και ενός ένα συγκεκριμένου αναπτυξιακού μοντέλου. Είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ώθηση της ανάπτυξης η ύπαρξη ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου που να είναι ένα μίγμα από παραδοσιακούς τομείς, που πρέπει να ενισχυθούν, και νέους τομείς που πρέπει να δημιουργηθούν. Χωρίς αυτό τον ολοκληρωμένο στρατηγικό σχεδιασμό για αυτό το νέο αναπτυξιακό μοντέλο, δεν μπορεί να υπάρξει και η αναγκαία προσέλευση ξένων κεφαλαίων. Γι' αυτό και μέχρι σήμερα η προσέγγιση ξένων επενδύσεων στην Κύπρο υπήρξε πενιχρή.

Η έξοδος από την κρίση πρέπει να αποτελέσει και το σημείο εισόδου σε μια κοινωνική οικονομία της αγοράς, σε μια πιο έξυπνη, πιο πράσινη οικονομία στην οποία η ευημερία μας θα προέρχεται από την καινοτομία και την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων που έχουμε στη διάθεσή μας και στην οποία οι γνώσεις θα αποτελούν τη βασική εισροή στην παραγωγική διαδικασία. Η κινητοποίηση των δυνάμεων αυτών θα μας βοηθήσει να βρούμε νέες πηγές ανάπτυξης, να δημιουργήσουμε νέες θέσεις απασχόλησης και να προστατεύσουμε τα εισοδήματα των εργαζομένων.

Στρατηγικός στόχος, πρέπει να είναι η όσον το δυνατό γρηγορότερη πλήρης επάνοδος στις αγορές. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο πρέπει μέσα από ένα σωστό στρατηγικό σχεδιασμό να επανακτήσουμε την αξιοπιστία της χώρας και την πιστοληπτική αναβάθμιση της. Είναι σημαντικό να υπάρξει σωστή προετοιμασία για την έξοδο στις αγορές, διότι υπάρχουν αρκετές λήξεις ομολόγων αμέσως μετά την ολοκλήρωση του μνημονίου το 2016, όμως αυτό προϋποθέτει άντληση κεφαλαίων με τη σωστή μέθοδο, την κατάλληλη χρονική περίοδο και στο σωστό κόστος. Δεν υποβαθμίζουμε τις μέχρι σήμερα προσπάθειες, σημειώνουμε όμως το ψηλό κόστος της άντλησης κεφαλαίων.

Αναφορικά με τις μεταρρυθμίσεις, η κυβέρνηση εξαγγέλλει την αναγκαιότητα να προχωρήσει στη λήψη διαρθρωτικών μέτρων που θα εκσυγχρονίσουν και θα βελτιώσουν την κρατική μηχανή. Μέχρι σήμερα όμως δεν είδαμε να υπάρχει ούτε ενιαία στρατηγική ούτε ενιαία λογική για την πολιτική αναφορικά με τους δημόσιους οργανισμούς. Η Κυβέρνηση επιδιώκει την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας μέσα από την μονόπλευρη συμπίεση της εργασιακής πλευράς και μέσα από την απορρύθμιση της αγοράς με τις αλόγιστες ιδιωτικοποιήσεις. Ειδικότερα στον τομέα των ιδιωτικοποιήσεων βλέπουμε μια σειρά από αντιφατικές αποφάσεις. Από τη μια νομοσχέδια που αποκρατικοποιούν και από την άλλη νομοσχέδια που ενισχύουν τον κρατικό έλεγχο πάνω στους ημικρατικούς και τη δημόσια υπηρεσία. Αυτές οι «μεταρρυθμίσεις» δεν βελτιώνουν και δεν εκσυγχρονίζουν την κρατική μηχανή, ούτε στο τέλος της ημέρας βοηθούν στην ανάπτυξη.

Το θέμα της κοινωνικής πολιτικής του κράτους, και πιο ειδικά της στεγαστικής πολιτικής μετά τη ψήφιση του νόμου για τις εκποιήσεις, αποκτά καθοριστική σημασία μέσα στις εξαιρετικά σκληρές οικονομικές συνθήκες που περνά ο λαός μας. Αναμέναμε να δούμε ένα προϋπολογισμό που μέσα από τον ουσιαστικό εξορθολογισμό

των δαπανών να στηρίζει την κοινωνική συνοχή και να προσφέρει την απαιτούμενη προστασία και ανακούφιση προς εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη και να δίνει τη δυνατότητα σε μη βιώσιμους δανειολήπτες αυτής της κατηγορίας να διατηρήσουν την κατοικία τους.

Είναι αυτονόητο ότι το ΚΣ ΕΔΕΚ στηρίζει κάθε προσπάθεια για ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης της χώρας υπό το φως και των τουρκικών προκλήσεων στην Κυπριακή ΑΟΖ.

E. Παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Κόμματος

Η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2016, συμπίπτει με τον τρίτο και τελευταίο χρόνο της μνημονιακής σύμβασης, της οποίας βασικός πυλώνας είναι και ο εξορθολογισμός των δημοσίων οικονομικών. Ο κρατικός προϋπολογισμός, ως ένα κατ' εξοχή εργαλείο άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής, αποκτά ιδιαίτερη σημασία και επαυξάνει τις υποχρεώσεις όλων για άσκηση πολιτικής οικονομικών και περισυλλογής.

Με βάση τις δικές μας εκτιμήσεις, οι δαπάνες στο δημόσιο τομέα, οι οποίες αφέθηκαν για σειρά ετών να αυξηθούν ανεξέλεγκτα, αν δεν ελεγχθούν, θα συνεχίσουν να ακυρώνουν κάθε προσπάθεια εξορθολογισμού τους, αλλά και συγκράτησής τους μέσα σε αποδεκτά πλαίσια.

Το Ευρωπαϊκό Κόμμα από την ίδρυσή του, έχει θέσει ως στρατηγική του επιδίωξη, τη μεταρρύθμιση και την επανίδρυση του κράτους. Ενός κράτους ευέλικτου που να δημιουργεί έσοδα, να γεννά υπεραξίες, να έχει ανταγωνιστικότητα, να είναι ελκυστικό στις επενδύσεις και το οποίο με λιγότερο κόστος να προσφέρει στον πολίτη τις καλύτερες δυνατές υπηρεσίες και με λιγότερη ταλαιπωρία. Συνακόλουθα το Ευρωπαϊκό Κόμμα θα στηρίζει και θα υποστηρίξει κάθε πρόταση που περιορίζει τις καταναλωτικές δαπάνες και περιορίζει το σπάταλο κράτος.

Αμετάθετη θέση μας είναι, ότι το μισθολόγιο και τα λογής λογής επιδόματα που καταβάλλονται, φανερά ή συγκαλυμμένα, ως αυξήσεις στα εισοδήματα, θα πρέπει να μειωθούν ακόμα περισσότερο. Σε μια εποχή οικονομικής δυσπραγίας, δεν νοείται οι υψηλά αμειβόμενοι να συνεχίσουν να εισπράττουν προκλητικά επιδόματα για καθυκόντως επιτελούμενη εργασία πράγμα που δεν δικαιολογείται κάτω από οποιοδήποτε περιστάσεις.

Από την άλλη, διαπιστώνουμε ότι η δημόσια υπηρεσία εξακολουθεί να λειτουργεί χωρίς να έχει συνειδητοποιηθεί πλήρως η παρούσα κρίση, προβαίνοντας σε καταναλωτικές δαπάνες που μπορεί κάλλιστα να περικοπούν. Κυβερνητικά γραφεία στεγάζονται σε πολυτελή κτίρια με πανάκριβα ενοίκια, ενώ υπάρχει πλεόνασμα στεγαστικού χώρου που θα μπορούσε να καλύψει τις ανάγκες άλλων τμημάτων και υπηρεσιών.

Η ορθή προσέγγιση της κυβέρνησης αμέσως μετά την κατάρρευση της οικονομίας, έχει παραπεμφθεί σε μια επιτροπή που κάθε άλλο παρά εξοικονόμηση έχει φέρει τα τελευταία δυο χρόνια.

Για την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών είναι απαραίτητη η σταδιακή μείωση του μεγέθους της δημόσιας υπηρεσίας και ο εκσυγχρονισμός των δομών της. Έχουμε σήμερα αναλογικά το μεγαλύτερο σε κόστος κρατικό μισθολόγιο από ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν θα πρέπει ποτέ να φτάσουμε στο σημείο να περικόπτουμε τις αναπτυξιακές δαπάνες ή τις δαπάνες για κοινωνική πρόνοια, για να συντηρούμε μια υπέρογκη κρατική μηχανή. Ούτε και αποτελεί λύση η συνεχής επιβάρυνση των πολιτών και της οικονομίας γενικότερα με νέους φόρους, ως αποτέλεσμα της έλλειψης διάθεσης για νοικοκύρεμα και συγκράτηση των κρατικών δαπανών.

Έχουμε επανειλημμένα υποστηρίξει ότι το Ευρωπαϊκό Κόμμα, είναι έτοιμο να υιοθετήσει κάθε πρόταση που εξορθολογίζει τις δραστηριότητες των Υπουργείων, ώστε να εξυπηρετεί καλύτερα τις σημερινές ανάγκες του πολίτη. Ένα οργανόγραμμα που θα μειώνει το διοικητικό φόρτο και τη γραφειοκρατία και θα μετατρέπει το δημόσιο τομέα σε ένα αποδοτικό οργανισμό στην υπηρεσία του πολίτη.

Όσον αφορά στη λειτουργία των τραπεζών το ταχύτερο δυνατό, θα πρέπει να επανεξεταστεί το Πλαίσιο Αφερεγγυότητας και η αναδιάρθρωση των δανείων, γιατί είναι μια διαδικασία πολύπλοκη και χρονοβόρα.

Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και νέων τεχνολογιών στο σύνολο της δημόσιας υπηρεσίας, με στόχο την πάταξη της γραφειοκρατίας και την απλοποίηση των διαδικασιών, στην εφαρμογή της αρχής της εναλλαξιμότητας σε όλο το εύρος της δημόσιας υπηρεσίας. Στην εισαγωγή ενός σύγχρονου συστήματος αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων και στον εξορθολογισμό των μισθολογικών κλιμάκων.

Η εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών, με ταυτόχρονη αύξηση της παραγωγικότητας και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι η κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη.

Η προσπάθεια της κυβέρνησης για προσέλκυση επενδύσεων είναι αξιόλογη. Χρειάζεται όμως, πιο συγκροτημένη στρατηγική και πιο ολική διαμόρφωση ενός κράτους με υπηρεσίες φιλικές προς τους επενδυτές. Προς αυτή την κατεύθυνση ελάχιστα έχουν γίνει. Χρειάζεται επανασχεδιασμός, ώστε η Κύπρος να γίνει πραγματικό κέντρο επενδυτών που θα επενδύσουν στην Κύπρο ή μέσω Κύπρου σε ολόκληρη την Ευρώπη,

Μέση Ανατολή και Βόρειο Αφρική. Χιλιάδες επενδυτές, ιδιαίτερα από τις χώρες που ταλαιπωρούνται από πολέμους θα επιζητήσουν μια πιο ασφαλή έδρα για τις επιχειρήσεις τους.

Είναι αναγκαίος ο νόμος για το P.P.P (Public Private Partnership), ώστε να προσελκύσει ξένους επενδυτές, αφού ξεκαθαρίσουν όλες οι νομοθεσίες και οι κανονισμοί ιδιωτών σε έργα του δημοσίου.

Η Κύπρος έχει ανάγκη σήμερα, από ένα κράτος που θα στηρίζει τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας. Που θα είναι σύμμαχος του ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη. Που θα σέβεται τον πολίτη και θα τον διευκολύνει στις σχέσεις του με το κράτος και που με πνεύμα κοινωνικής αλληλεγγύης, θα στηρίζει τις ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Πρώτιστος ρόλος ενός σύγχρονου κράτους με κοινωνικό πρόσωπο πρέπει να είναι η διασφάλιση βασικών αναγκών κοινωνικής προστασίας και ποιοτικής ιατρικής περίθαλψης. Παραμένουμε δεσμευμένοι στην ανάγκη ταχείας προώθησης του Γενικού Σχεδίου Υγείας. Είμαστε έτοιμοι, σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους, να συμβάλουμε σε ένα διάλογο για την υιοθέτηση ενός συστήματος, λειτουργικού και αποδοτικού. Που να διασφαλίζει την προσεγγιστικότητα σε υπηρεσίες υγείας, υψηλής ποιότητας σε όλους τους πολίτες, ανεξάρτητα από το εισόδημά τους.

Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια, βιώνουμε μια περίοδο τρομακτικής αύξησης της ανεργίας, ενώ ακούμε επικοινωνιακές δηλώσεις για ανάκαμψη της οικονομίας. Για να πετύχουμε την ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας θα πρέπει ο ρόλος του κράτους να είναι καθοριστικός για τη βελτίωση του περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις. Για την ευκολία του επιχειρείν, υπάρχουν τομείς που η Κύπρος απέχει πάρα πολύ από ανεπτυγμένες χώρες. Βρίσκεται στην 78^η θέση στην ευκολία χορήγησης πολεοδομικής άδειας, στην 123^η θέση στην έκδοση τίτλου για αγορά ακινήτου και στην 105^η θέση στην εφαρμογή συμβολαίων. Τα προβλήματα αυτά, που πλήττουν άμεσα τις επιχειρήσεις και κοστίζουν θέσεις εργασίας, δεν οφείλονται στην οικονομική κρίση, αλλά στην αναποτελεσματικότητα της κρατικής μηχανής και του ρυθμιστικού ρόλου του κράτους. Η διόρθωση των προβλημάτων αυτών αποτελεί και πρέπει να αποτελεί βασική επιδίωξη όλων μας.

ΣΤ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών

Η Βουλή των Αντιπροσώπων καλείται να υπερψηφίσει τον τρίτο, μετά την υπογραφή του Μνημονίου, προϋπολογισμό της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν θα είναι βέβαια η πρώτη φορά που η Βουλή των Αντιπροσώπων θα κληθεί να ψηφίσει προϋπολογισμό που να αντικατοπτρίζει την δεινή οικονομική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Από το 2011 ήδη ο προϋπολογισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας έπαυσε να είναι αναπτυξιακός αποκτώντας πλέον αρνητικό χαρακτήρα και πρόσημο. Όμως είναι πλέον γεγονός ότι η νομοθετική εξουσία έχει δεμένα τα χέρια της και πολύ μικρές αλλαγές μπορεί να επιφέρει στο τελικό νομοσχέδιο του προϋπολογισμού, λόγω της εκ των προτέρων έγκρισης του από την τρόικα.

Κατά την άποψή μας πρέπει να απεγκλωβιστούμε από το κυνήγι των αριθμών και των δεικτών. Δεν συμφωνούμε με την άποψη ότι πρέπει να επιβληθούν αιματηρές θυσίες, που μπορεί ακόμα και να προκαλέσουν μόνιμες αναπηρίες στην κοινωνική συνοχή, στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον της πατρίδας μας, για να βελτιωθούν οι δείκτες της Κυπριακής οικονομίας, γεγονός που υποτίθεται ότι θα προσελκύσει επενδύσεις που στη συνέχεια θα φέρουν θέσεις εργασίας και ευημερία. Αυτή είναι η θεωρία των κυβερνήσεων, είναι η θεωρία της τρόικας και του διεθνούς νομισματικού ταμείου. Εμείς δεν συμφωνούμε με αυτή την θεωρία, τη θεωρία της “καμένης γης”.

Στη φύση παρατηρούμε ότι στην καμένη γη δεν φυτρώνει πάντα χορτάρι, αλλά συχνά το έδαφος διαβρώνεται και επέρχεται η ερημοποίηση. Κατά την άποψή μας ο παρών προϋπολογισμός συνεχίζει την πολιτική της “καμένης γης” χωρίς να δημιουργεί νησίδες ανάκαμψης και ανάπτυξης και οδηγεί στην κοινωνική ερημοποίηση.

Είναι αλήθεια ότι γίνεται μια προσπάθεια για οριακή αύξηση κονδυλίων που έχουν σχέση με τις αναπτυξιακές δαπάνες των υπουργείων ενώ ταυτόχρονα καταγράφεται ελαφριά μείωση των τακτικών δαπανών. Όμως δεν μπορούμε να μη σημειώσουμε ότι η μείωση των τακτικών δαπανών οφείλεται κυρίως στη μείωση του προσωπικού, κυρίως λόγω των αφυπηρέτησεων, πρόωρων και μη, και της μη πλήρωσης κενών θέσεων εξαιτίας της απαγόρευσης των προσλήψεων. Δυστυχώς εντοπίζουμε ακόμα σπατάλες και μη δικαιολογημένες δαπάνες, αδικαιολόγητα προσωπικά επιδόματα αξιωματούχων και ύποπτες χρηματοδοτήσεις έργων ή υπηρεσιών. Από την άλλη στα πλαίσια της κατάθεσης των τριετών προϋπολογισμών, σημειώνεται η μείωση των αναπτυξιακών δαπανών για το 2017 και 2018, γεγονός που περιορίζει σημαντικά την οριακά θετική σημείωση που καταγράψαμε πιο πάνω.

Έχουμε να παρατηρήσουμε πως ειδικά το αναπτυξιακό έργο του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, όπως έχει παρουσιαστεί από τον Υπουργό του κατά τη διάρκεια εξέτασης του προϋπολογισμού του Υπουργείου του, δεν αντικατοπτρίζεται στα κονδύλια που καλείται να υπερψηφίσει η Βουλή των Αντιπροσώπων. Βρίσκουμε ύποπτη την τακτική αυτή, που θέλει τα κονδύλια για μεγάλα αναπτυξιακά έργα να μεταφέρονται στο αντίστοιχο κονδύλι από τις Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες ή από το τεράστιο κονδύλι των Συγχρηματοδοτούμενων Έργων της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και

Ανάπτυξης με συνοπτικές διαδικασίες. Η τακτική αυτή πιστεύουμε ότι υιοθετείται επίτηδες για να εμποδίζεται η ουσιαστική εξέταση και παρέμβαση της Βουλής στις προδιαγραφόμενες δαπάνες της Κυπριακής Δημοκρατίας για το 2016. Για αυτό το λόγο αυτό προτείνουμε την ένθεση σημείωσης σε κάποια αναπτυξιακά κονδύλια του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Τμήματος Δημοσίων Έργων, για να δοθεί η δυνατότητα στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή να ελέγξει ότι οι προγραμματιζόμενες δαπάνες όντως θα διοχετευθούν σε ώριμα αναπτυξιακά έργα και όχι σε έργα που αντιμετωπίζουν μεγάλα εμπόδια στην υλοποίησή τους, κυρίως λόγω αιτιολογημένων κατά τη γνώμη μας ενστάσεων των επηρεαζόμενων περιοίκων και ιδιοκτητών ακινήτων.

Σημειώνουμε την μη παροχή πιστώσεων στα ακόλουθα κονδύλια για το 2016 από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού στους εξής σημαντικούς τομείς:

- Εξοικονόμηση Ενέργειας
- Ενίσχυση της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας
- Ενθάρρυνση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας

Στα αρνητικά επίσης καταγράφεται η για ακόμα μια χρονιά η πενιχρή χορηγία για τα καταφύγια ζώων ενώ ανοικτό παραμένει το θέμα της σχεδόν μηδαμινής χορηγίας που παραχωρείται στην Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου. Οι ανάγκες για τη λειτουργία των περιβαλλοντικών και ιδιαιτέρως των οργανώσεων που προσφέρουν στον τομέα της προστασίας των ζώων μεγαλώνουν χρόνο με το χρόνο. Δυστυχώς στο υπουργείο οικονομικών δεν φαίνεται να εκτιμούν την προσφορά των περιβαλλοντικών και φιλοζωικών οργανώσεων. Παρόμοιας φύσης περικοπή γίνεται αδικαιολόγητα επιλεκτικά και εις βάρος κι άλλων κοινωνικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, επειδή εξασκούν κριτική κατά της πολιτικής της Κυβέρνησης.

Αναγνωρίζουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Κυπριακή οικονομία και το Κυπριακό κράτος αυτήν τη χρονική περίοδο. Όμως άλλο πράγμα είναι η οικονομική περισυλλογή και άλλο η μονόπλευρη και ισοπεδωτική λιτότητα. Άλλο πράγμα είναι το κούρεμα και άλλο ο αποκεφαλισμός. Δυστυχώς, ο προϋπολογισμός που κατέθεσε η Κυβέρνηση είναι προϋπολογισμός ύφεσης, που αντικατοπτρίζει την έλλειψη μιας αποτελεσματικής στρατηγικής και ενός ρεαλιστικού οράματος εξόδου από την κρίση. Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει μέτρα κοινωνικής οπισθοδρόμησης, αναπτυξιακής υποβάθμισης και εργασιακής υποχώρησης. Κυρίως όμως θέλουμε να τονίσουμε πως, αντίθετα με τις συμβουλές που λαμβάνουμε από Διεθνείς Οργανισμούς και παραδείγματα άλλων χωρών, που εξήλθαν ή αντιμετώπισαν την οικονομική κρίση, δεν υπάρχει καμία πρόνοια στον προϋπολογισμό που να δίνει την ελπίδα, ή έστω την ένδειξη, ότι θα προκύψει κάποιας μορφής δυναμική που θα αλλάξει ριζικά το υφιστάμενο οικονομικό και αναπτυξιακό μοντέλο, που μας έφερε σε αυτό το σημείο ευθύς εξαρχής.

Εξακολουθεί και σε αυτόν τον προϋπολογισμό να μην γίνεται κατανοητό ότι το μεγαλύτερο κεφάλαιο της χώρας μας -μιας χώρας που βρίσκεται υπό κατοχή και απειλείται από έναν δημογραφικό Απίλα- είναι ο πληθυσμός της. Εξακολουθούν τα μέτρα οικονομικής στήριξης της τεκνογονίας και της μόρφωσης των παιδιών να υπόκεινται κάτω από αυστηρά εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια στο όνομα της ορθολογιστικής στόχευσης. Θέση μας είναι ότι τα επιδόματα για την οικογένεια και τους φοιτητές δεν είναι στοιχεία κοινωνικής ευημερίας ή κοινωνικής μέριμνας, και κακώς περικόπτονται στη βάση ενός δυσνόητου και γεμάτου κενά συστήματος στόχευσης. Η λογική για "στόχευση" εφαρμόζεται δυστυχώς και στα προγράμματα στήριξης των αναπήρων, γεγονός που έχει προκαλέσει έντονες διαφωνίες του αναπηρικού κινήματος.

Θα θέλαμε να κάνουμε ειδική μνεία για την πολυδιαφημισμένη ως επιτυχημένη εισαγωγή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Μόλις φέτος θα δοθούν οι αναγκαίες πιστώσεις για αγορά μηχανογραφικού εξοπλισμού για να μπορεί να γίνει ο αναγκαίος χειρισμός του όγκου των δεδομένων που το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων απαιτεί για την εξέταση των χιλιάδων αιτήσεων που εξακολουθούν να εκκρεμούν από το 2014. Έχουμε συμπολίτες μας που έχουν οδηγηθεί στην εξαθλίωση λόγω της οικονομικής κρίσης αλλά δεν έχουν πρόσβαση σε καμία βοήθεια λόγω της κωλυσιεργίας που δείχνει το συγκεκριμένο υπουργείο στην εξέταση και λήψη απόφασης για την αίτησή τους. Ο αριθμός των αιτήσεων ολοένα και αυξάνεται αλλά δεν δίνονται απαντήσεις. Οι λίγοι που έχουν εγκριθεί μέχρι στιγμής δεν έχουν λάβει τα ποσά που δικαιούνται αναδρομικά και πνίγονται στους τόκους χρεών και το βάρος των καθημερινών αναγκών που δεν μπορούν να περιμένουν τότε θα κινηθεί επιτέλους η κυβερνητική μηχανή που και στην μετά την καταστροφή εποχή συνεχίζει να κινείται νωχελικά. Και παρά όλο αυτό το χάος και την κωλυσιεργία, τα ποσά που έχουν προϋπολογιστεί για το ΕΕΕ και τα επιδόματα τέκνου, όπως και για τις έκτακτες χορηγίες που βρίσκονται στη διάθεση της Υπουργού Εργασίας παραμένουν στο ίδιο επίπεδο με τα προηγούμενα δύο χρόνια. Αυτή η κίνηση μεταφράζεται σε άλλο ένα χρόνο κωλυσιεργίας από το συγκεκριμένο υπουργείο στην έγκριση του ΕΕΕ σε δικαιούχους και σίγουρα στην μη απόδοση των αναδρομικών ποσών που δικαιούνται οι δικαιούχοι από το 2014. Δεν κατάφερε ακόμα η κυβέρνηση να συνδέσει το ΕΕΕ με εθελοντική εργασία σε κοινωνικό και κοινοτικό έργο, ώστε να χρηματοδοτείται η απασχόληση και όχι η ανεργία.

Η κυβέρνηση μέσω του χειρισμού των θεμάτων που αφορούν το ωράριο των γενικών καταστημάτων, δημιούργησε συνθήκες κρίσης με ανυπολόγιστες συνέπειες ακόμα και στα δημόσια οικονομικά. Αν όντως, όπως απειλούν οι μεγάλες επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου καταφύγουν σε απολύσεις προσωπικού θα σημειωθεί ανάγκη για περαιτέρω δαπάνες για κάλυψη των απεργιακών επιδομάτων. Θα έπρεπε να υπάρχουν μέτρα για εργοδότηση των ανέργων στις μικρές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου. Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει αναφορά στον υψηλό ακόμα δείκτη της ανεργίας που δημιουργεί ιδιαίτερο βάρος στα δημόσια οικονομικά.

Δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό πρόνοιες που να καλύπτουν ικανοποιητικά το έλλειμμα του ταμείου κοινωνικών ασφαλίσεων της τάξης των 7 δις. ευρώ. παρά τις σχετικές νομοθεσίες και τις κατά καιρούς δεσμεύσεις της κυβέρνησης.

Επίσης φαίνεται καθαρά στον προϋπολογισμό ότι η κυβέρνηση θα συνεχίσει την πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων στα λιμάνια και τις τηλεπικοινωνίες.

Εξακολουθούν οι ιθύνοντες να μιλούν για προσέλκυση ξένων επενδύσεων και καταθέσεων, για πωλήσεις ακινήτων, αδειοδότηση καζίνων, γηπέδων γκολφ και μαρινών και για ξεπούλημα ημικρατικών οργανισμών που θα τονώσουν τάχα την ανταγωνιστικότητα, χωρίς να προσπαθεί κανείς να βρει λύση για επανεκκίνηση της οικονομίας μας προς τα εμπρός. Θέλουμε η Κυβέρνηση μέσω του προϋπολογισμού να δώσει ελπίδα και κατεύθυνση. Να επενδύσει στην επανεκκίνηση της οικονομίας μας βασιζόμενη εξίσου στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, δηλ. τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία, τη βιοτεχνία, την παραγωγή ενέργειας κ.ο.κ. και όχι μόνο στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και των τραπεζών. Ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας δεν μας αφήνει καμία αμφιβολία ότι επιδιώκεται η επαναδημιουργία μιας οικονομίας βασισμένης ανισομερώς στις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα, μιας οικονομίας που θα είναι για πάντα εξαρτημένη από εξωγενείς παράγοντες.

Εμείς θα συνεχίσουμε να υπερασπιζόμαστε την ανάγκη προώθησης ομοιόμορφης ανάπτυξης και προστασίας του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας, σε σχέση με τον τριτογενή τομέα μέσω της εφαρμογής νέων οικολογικών και πράσινων πολιτικών, βασισμένων στις νέες τεχνολογίες, στην πληροφορική και την καινοτομία. Αυτό που πραγματικά χρειάζεται η οικονομία μας και έπρεπε να αντικατοπτρίζεται στον προϋπολογισμό του 2015, είναι μια *de profundis* -δηλαδή εκ βάθρων- αλλαγή, που να αντικαταστήσει το κερδοσκοπικό και ανθρωποφάγο σύστημα της αλόγιστης και χωρίς όρια ανάπτυξης- που θα οδηγήσει πάντα τον τόπο σε κρίσεις ύφεσης, σαν αυτή που ζούμε τώρα- με ένα νέο πράσινο και αειφόρο μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης.

Z. Παρατηρήσεις του βουλευτή κ. Νίκου Κουτσού εκπροσωπούντος τη Συμμαχία Πολιτών

Η κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε ως χώρα, η οποία μπορεί να φαίνεται περίπλοκη, δύσκολη, σχεδόν ανυπερέβλητη, στην ουσία της είναι πολύ απλή. Ποιες είναι οι προτεραιότητες αυτής της χώρας στην οποία εμείς ως πολίτες, γεννιόμαστε, ζούμε, δημιουργούμε, αφήνουμε απογόνους και κληρονόμους; Στην Κύπρο ποτέ δεν είχαμε οικονομική κρίση. Πάντοτε είχαμε κρίση προτεραιοτήτων.

Το μνημόνιο έχει σχεδόν διανύσει την διάρκεια της ζωής του, ας πάει στο καλό. Οι στόχοι του ήταν (α) η διόρθωση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος της κυβέρνησης, (β) η αποκατάσταση της ευρωστίας του Κυπριακού τραπεζικού τομέα και (γ) η εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων ώστε να υποστηριχθεί η ανταγωνιστικότητα και η βιώσιμη και ισορροπημένη ανάπτυξη.

Ενώ σημειώνουμε την διόρθωση των δημοσίων οικονομικών και δεν υποτιμούμε την σημασία αυτού του στόχου αφού συμφωνούμε ότι δεν μπορείς να ξοδεύεις περισσότερα από όσα εισπράτεις, εντούτοις, παρατηρούμε ότι η κυβέρνηση Αναστασιάδη και ο υπουργός Οικονομικών της απέτυχαν να αντιληφθούν ότι η συνταγή είναι απλή. Και πάει κάπως έτσι, σε περιόδους οικονομικής ύφεσης το κράτος φορολογεί λιγότερα και ξοδεύει περισσότερα και σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης το κράτος φορολογεί περισσότερα και ξοδεύει λιγότερα.

Τι μας είπε η τρόικα και εφάρμοσε κατά γράμμα η κυβέρνηση και ο υπουργός Οικονομικών στο μέσο της πιο βαθιάς οικονομικής κρίσης που πέρασε ποτέ αυτός ο τόπος; Φορολογήστε περισσότερο, ειδικά τα χαμηλά και μεσαία στρώματα και δώστε λιγότερο, αποκλειστικά από τα χαμηλά και μεσαία στρώματα του πληθυσμού αυτού του τόπου. Με αυτές τις πολιτικές θα μας πάρει τουλάχιστο μέχρι το 2022 για να φτάσουμε στα επίπεδα του 2010.

Οπότε ο στόχος του Μνημονίου για "διόρθωση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος της κυβέρνησης" επετεύχθη εν μέρει, εις βάρος όμως των φορολογουμένων.

Παρά την πλασματική ευμάρεια των δημοσίων οικονομικών που επετεύχθη μέσα από θυσίες του λαού, ο τραπεζικός τομέας έχει σχεδόν παραλύσει. 27 δισεκατομμύρια ευρώ η αξία των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων εκ των οποίων λίγα θα εισπραχθούν παρά τις φοβέρες των τραπεζών προς τους δανειολήπτες, γιατί απλούστατα δεν τα έχουν. Όσο δε από τα επιχειρηματικά δάνεια, ας μην έχουν και πολλές ελπίδες οι τράπεζες γιατί σχεδόν δεν θα εισπραχτεί τίποτα μετά από τόσα χρόνια οικονομικής αδράνειας.

Υπάρχουν χιλιάδες νοικοκυριά τα οποία δεν μπορούν να πληρώσουν τις δόσεις των δανείων τους. Άλλες τόσες επιχειρήσεις οι οποίες ήταν διστακτικές να δανειστούν στους καλούς καιρούς είναι ακόμη ποιο επιφυλακτικές να δανειστούν τώρα για να αναπτύξουν τις επιχειρήσεις τους.

Ο λόγος είναι γιατί απλούστατα δεν έχουν πελάτες και ακόμη πιο διστακτικοί είναι οι πολίτες που μπορούν να δανειστούν για να καταναλώσουν προϊόντα και υπηρεσίες, όσοι φυσικά πληρούν τις προϋποθέσεις, γιατί απλούστατα δεν μπορούν να αυξήσουν τα εισοδήματά τους αντιθέτως μειώνονται.

Με ιδιωτικό δανεισμό 8 φορές μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα περάσουν τουλάχιστον 12 χρόνια μέχρι να μπορέσει το μέσο νοικοκυριό στην Κύπρο να αποφασίσει να δανειστεί ξανά.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι τράπεζές μας θα χρειαστούν ακόμη περισσότερα κεφάλαια, παρά τις διακηρύξεις του Υπουργού Οικονομικών ότι είναι καλά κεφαλαιοποιημένες και δεν θα επηρεαστούν άλλο από την κρίση. Κάτι που έχουμε ξανά ακούσει και διαψεύστηκε.

Ενώ κάποιοι άλλοι κατηγορούν την Βουλή ότι δεν ψηφίζει νομοσχέδια που να επιτρέπουν στις τράπεζες να εισπράξουν από τους Κύπριους, ακόμη και μετά την ψήφιση δεν μπορούν να πείσουν ότι ξέρουν τι τους γίνεται.

Οι χρηματιστηριακές και τραπεζικές κρίσεις σε αντίθεση με όλες τις άλλες κρίσεις πάντοτε θέτουν το ερώτημα κατά πόσο αρμόδιοι και ευυπόληπτοι αξιωματούχοι, αρκετές φορές διορισμένοι από τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας ήξεραν πράγματι τι έκαναν.

Αλλιώς δεν θα ακούγαμε τόσο από μια μερίδα τραπεζικών αλλά και από την Κεντρική Τράπεζα ότι το 70% των δανειοληπτών με μη εξυπηρετούμενα δάνεια κρατούν και δεν πληρώνουν.

Σχεδόν αμέσως με την ψήφιση όλων των νομοσχεδίων που αφορούσαν τις τράπεζες, οι τράπεζες άρχισαν να ζητούν επιπρόσθετα κεφάλαια, ενώ το επιχείρημα ότι οι Κύπριοι κρατούν και δεν πληρώνουν είναι τόσο χρεοκοπημένο όσο και η αξιοπιστία των τραπεζιτών και η εμπιστοσύνη στις τράπεζες και την Κεντρική Τράπεζα.

Οπότε ο στόχος του Μνημονίου για “την αποκατάσταση της ευρωστίας του Κυπριακού τραπεζικού τομέα” απέτυχε παταγωδώς και την ευθύνη έχει η κυβέρνηση Αναστασιάδη και περισσότερο ο Υπουργός Οικονομικών, για τις επιλογές του στις πολιτικές και για τις επιλογές του σε άτομα που διευθύνουν ορισμένες τράπεζες.

Το Μνημόνιο, προνοούσε φυσικά την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων ώστε να υποστηριχθεί η ανταγωνιστικότητα και η βιώσιμη και ισορροπημένη ανάπτυξη, και άλλα παρόμοια εύχρα συνθήματα. Ενώ αρκετοί έλπιζαν ότι επιτέλους τώρα που είναι η τρόικα στην Κύπρο, τα κόμματα και η κυβέρνηση θα υποχρεωθούν να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις, εντούτοις σχεδόν τίποτα δεν έγινε. Κάποιες προσπάθειες κάνει ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω σχετικά με την μεταρρύθμιση στο δημόσιο τομέα, αλλά τελικά είναι πολύ λίγα, πολύ αργά. Αναρωτιόμαστε, τελικά τι έγινε με τα 40 “σχεδόν έτοιμα” νομοσχέδια του υποψήφιου Αναστασιάδη, τουλάχιστον πήραμε διοικητικό δικαστήριο, ας είναι και αυτό.

Ακόμη και το ΓΕΣΥ, ένα, ίσως το μόνο, θέμα στο οποίο Συμμαχία Πολιτών και τρόικα συμφωνούσαν, η κυβέρνηση Αναστασιάδη, εξαιτίας προεκλογικών αγκυλώσεων και δεσμεύσεων, επιμένει σε ένα πολυασφαλιστικό μοντέλο, ακόμη και μετά που ξένοι οίκοι παράθεσαν μελέτες όπου ξεκάθαρα υποστηρίζουν ότι το ΓΕΣΥ πρέπει να είναι μονο-ασφαλιστικό.

Μεταρρύθμιση δεν είναι να πωλείς κερδοφόρους ημικρατικούς οργανισμούς επειδή, άκουσον άκουσον, υπάρχει η πιθανότητα να μην κάνουν κέρδη σε μερικά χρόνια. Σε αυτή την περίπτωση εκσυγχρονίζεις τον οργανισμό, τον καταστής πιο αποδοτικό γιατί απλούστατα θέλεις να διατηρηθεί η κερδοφορία του.

Οφείλουμε να δούμε την κατάσταση σχετικά με τις αποκρατικοποιήσεις των ημικρατικών οργανισμών στην σωστή του διάσταση, που είναι η αξία που έχει ο κάθε οργανισμός για τον ιδιοκτήτη του, δηλαδή το κράτος.

Ας πάρουμε το παράδειγμα της CYTA. Σε περίπτωση πώλησης του 100% το κράτος, θα πάρει το μέγιστο €500 εκ.

Η CYTA κερδίζει περίπου €60 εκ τον χρόνο. Με ένα μέρισμα 75% των κερδών αυτό σημαίνει ότι μπορεί να δίνει περίπου €45 εκ μέρισμα τον χρόνο στο κράτος. Τα οποία μπορούν να εξυπηρετούν χρέος €1.1 δις τον χρόνο με το 4.25% επιτόκιο με το οποίο δανείστηκε πρόσφατα το κράτος. Σε περίπτωση που το κράτος καταφέρει να δανειστεί με 3%, αυτά τα κέρδη της CYTA θα εξυπηρετούν χρέος €1.5 δις. Αυτή είναι η πραγματική αξία της CYTA για το κράτος, όχι τα ψίχουλα που θα πάρει από τις αγορές και αυτό θα είναι το καλύτερο σενάριο, γιατί μπορεί να δώσει και λεφτά από πάνω.

Οπότε υιοθετήστε την πρόταση της Συμμαχίας Πολιτών για εξυγίανση των ημικρατικών οργανισμών και να μαζεύεται μερίσματα τα οποία θα πληρώνουν τους τόκους του δημοσίου χρέους.

Οπότε ο στόχος του Μνημονίου για “την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων ώστε να υποστηριχθεί η ανταγωνιστικότητα και η βιώσιμη και ισορροπημένη ανάπτυξη”, απέτυχε και την ευθύνη έχει η κυβέρνηση Αναστασιάδη η οποία δεν εφάρμοσε αυτά που διακήρυττε και δεσμεύτηκε.

Αλλά το 2016 δεν θα είναι μόνο το τέλος του Μνημονίου και της τρόικας, παρόλο που θα εξακολουθούν να μας παρακολουθούν. Είναι και έτος εκλογών.

Στις επόμενες βουλευτικές εκλογές, θα έχουμε ένα έντονο και φορτισμένο διάλογο, και καλά κάνουμε, για το πού θέλουμε να πάει αυτός ο τόπος. Αν είμαστε ικανοποιημένοι, ψηφίζουμε αυτό που ψηφίσαμε την τελευταία φορά. Αν δεν είμαστε ας αναζητήσουμε κάτι διαφορετικό. Όποιο και να είναι το αποτέλεσμα, ελπίζω να συμπεριφερθούμε πολιτισμένα.

Ο κάθε προϋπολογισμός πάντοτε, εκτός από μια λίστα εσόδων και εξόδων είναι επίσης η εικόνα του τι είδους κράτους θέλουμε.

Και σε αυτές τις εκλογές θα πρέπει να αποφασίσουμε τι είδους κράτος θέλουμε.

Ως Συμμαχία Πολιτών θέλουμε να αλλάξουμε την συζήτηση γύρω από το μέγεθος του κράτους, μεγάλο ή μικρό, και να συγκεντρωθούμε στην απόδοση αυτού του κράτους. Η προσέγγισή μας είναι Μεγάλο Κράτος με Μικρό Κρατισμό, ένα Μεγάλο Κράτος στην δημιουργία μεγάλων εθνικών στόχων και ένα Μικρό Κράτος στο πώς θα πετύχουμε αυτούς τους στόχους.

Το κράτος θα πρέπει να διαθέτει τα εργαλεία παρά να παρέχει υπηρεσίες. Το κράτος θα πρέπει να θέτει τον πήχη και να επενδύει για να επιτρέπει στους πολίτες του μέσα από την εργατικότητα τους και την εξυπνάδα τους να ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να περάσουν τον πήχη.

Πώς μοιάζει το Μεγάλο Κράτος:

A. Καθορίζει στρατηγικούς στόχους. Ηλεκτρισμός από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας είναι καλύτερος από ηλεκτρισμός με την καύση πετρελαιοειδών. Φαγητό από βιοκαλλιέργειες είναι καλύτερο από φαγητό βουτηγμένο στα φυτοφάρμακα. Δημιουργία πλούτου από παραγωγικές επενδύσεις είναι καλύτερος από τραπεζικό καζίνο.

Το κράτος οφείλει να θέσει τους στόχους και να δημιουργήσει τις συνθήκες μέσα από την νομοθεσία και την φορολογία για να πετύχει αυτούς τους στόχους.

B. Επενδύει στους στρατηγικούς στόχους. Το κράτος πρέπει να επενδύει στρατηγικά σε τομείς όπου το εθνικό συμφέρον απαιτεί μεγάλες κλίμακες ή όπου οι ιδιώτες δεν θα τολμούσαν να επενδύσουν για να δημιουργηθούν υποδομές που επιτρέπουν σε επιχειρήσεις να αναπτυχθούν. Οι διακρατικές συμφωνίες και συνεργασίας όπως Κύπρου – Ισραήλ – Ελλάδος, Κύπρου – Αιγύπτου – Ελλάδος, τα δίκτυα ηλεκτρισμού, μέσα μαζικής μεταφοράς όπως τραμ και τρένα, ποδηλατοδρόμοι και πεζόδρομοι, κλπ είναι μέρος αυτών των επενδύσεων. Οι επενδύσεις σε ένα αργό, δυσλειτουργικό ανεπαρκή κρατισμό, δεν μπορεί να είναι στρατηγικός στόχος και όμως αυτό κάναμε τόσα χρόνια.

Γ. Δημιουργεί εμπιστοσύνη. Το κράτος οφείλει να επενδύσει στην δημιουργία εμπιστοσύνης στις αποφάσεις και πράξεις των οργάνων του δημοσίου, εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία της πληροφόρησης την οποία κάποιος θα χρησιμοποιήσει για να επενδύσει, εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία της οποιασδήποτε διαδικασίας του δημοσίου. Είναι πολύ σημαντικό για οποιονδήποτε που θα αποταθεί στο δημόσιο για μια άδεια να γνωρίζει πότε θα του απαντήσουν.

Δ. Δημιουργεί και διατηρεί πραγματικό ανταγωνισμό. Σε μια μικρή σε έκταση και βάθος οικονομία όπως της Κύπρου, ο πραγματικός ανταγωνισμός, χωρίς μονοπώλια, ολιγοπώλια και εμπόδια για επενδύσεις, δημιουργεί την δυνατότητα ευημερίας για όσους είναι πρόθυμοι να δουλέψουν σκληρά και να προσφέρουν τις καλύτερες υπηρεσίες.

Πώς μοιάζει το Μικρό Κράτος:

E. Δυναμική αναδιανομή εξουσιών σε τοπικό επίπεδο. Μεταφορά εξουσιών από το κεντρικό κράτος στο τοπικό επίπεδο με την κατάλληλη χρηματοδότηση, συνδεδεμένη με την επίτευξη συγκεκριμένων μετρήσιμων στόχων. Θα ήταν καλύτερο να έχουμε 500+ οικονομικά ανεξάρτητα σχολεία όπου γονείς και εκπαιδευτικοί θα παίρνουν τις δικές τους αποφάσεις παρά μία διεύθυνση που να προσπαθεί να διοικεί τα 500+ σχολεία με εγκυκλίους και γραφειοκρατία. Θα ήταν καλύτερο να έχουμε Δήμους που να χρηματοδοτούνται και ελέγχονται επαρκώς παρά επιπρόσθετες πανάκριβες κρατικές δομές για δήθεν έλεγχο του κόστους λειτουργίας των δήμων.

Z. Το εργαστήρι του Πολίτη. Για να μπορέσει το κράτος να μεταφέρει εξουσίες στο τοπικό επίπεδο, θα πρέπει επιπρόσθετα, να προσφέρει τους πόρους για να μπορέσουν οι τοπικές ομάδες πολιτών να ενεργοποιηθούν. Και πόρους δεν εννοούμε μόνο τα λεφτά αλλά εργαλεία και υποδομή, όπως εργαλεία και υλικά για την διαμόρφωση πάρκων, χώρους για να μπορούν ομάδες πολιτών να συγκεντρώνονται και να

έχουν μια βάση, νομικές και λογιστικές υπηρεσίες για να δημιουργηθούν μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, και πολλά άλλα.

- H. Πιο έξυπνος αγοραστής. Με αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα, κυρίως από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ειδικά σε περιπτώσεις όπου η επίτευξη κέρδους μπορεί να γίνεται εις βάρος των υπηρεσιών που προσφέρονται. Το κράτος θα πρέπει να ορίζει πρότυπα και επίπεδα παροχής υπηρεσιών, να αξιολογεί με διαφάνεια και να τερματίζει συμβόλαια όταν ο ανάδοχος δεν ανταποκρίνεται στα πρότυπα και στα επίπεδα παροχής υπηρεσιών.
- Θ. Προωθητής καλών πρακτικών. Το κράτος μπορεί να σχεδιάσει αρχιτεκτονικές οι οποίες βοηθούν τους πολίτες να είναι σε καλύτερη κατάσταση οικονομική και φυσική. Οι στρατηγικές μπορεί να αφορούν την υγεία, τις αποταμιεύσεις, την υγιεινή διατροφή, την μείωση των εκπομπών αερίων από ορυκτά καύσιμα, την άσκηση, τον πολιτισμό, κλπ. Πολλά μικρά πράγματα τα οποία σε μερικά χρόνια θα δημιουργήσουν ευημερία και μακροζωία.
- I. Συνεχής ανανέωση προγραμμάτων. Το κράτος θα πρέπει να είναι σε συνεχή αξιολόγηση των προγραμμάτων τα οποία το ίδιο δημιούργησε και χρηματοδοτεί. Μέσα από αυτή την αξιολόγηση θα πρέπει να καταργεί προγράμματα τα οποία δεν αποδίδουν πλέον και με τις εξοικονομήσεις να δημιουργεί νέα προγράμματα.

Η ιδέα του Μεγάλου Κράτους - Μικρού Κρατισμού, δεν είναι να καταργήσουμε το κράτος, αλλά να αλλάξουμε τον τρόπο με τον οποίο κυβερνούμαστε. Η κυβέρνηση πρέπει να είναι ένας ζωντανός οργανισμός ο οποίος συνεχώς εξελίσσεται όχι ένας οργανισμός που είναι αδρανής, άψυχος, αμετάβλητος.

Οπότε η ερώτηση που πρέπει να απαντήσουν οι πολίτες στις επόμενες εκλογές είναι η ακόλουθη: Δεδομένων των εμπειριών μέσα από την διακυβέρνηση των τελευταίων 8 χρόνων, με προέδρους από τα δύο μεγάλα κόμματα, το ΔΗΣΥ και το ΑΚΕΛ, σχεδόν χωρίς συγκυβερνώντα κόμματα, μπορούν οι πολίτες αυτού του κράτους να σταθούν αμέτοχοι και να αρνηθούν να πάνε να ψηφίσουν στις επόμενες εκλογές; Τι περιμένουν ότι θα αλλάξει με το να κάθονται στον καναπέ του σπιτιού τους και να φωνάζουν στην τηλεόραση;

Ως Συμμαχία Πολιτών αδυνατούμε να δούμε μέσα από τον προϋπολογισμό το όραμα της Κυβέρνησης Ανασασιάδη για αυτό τον τόπο και τις επόμενες γενιές. Φυσικά δεν μπορεί κανείς να αποκλείει και το ενδεχόμενο να μην υπάρχει όραμα.

Ως Συμμαχία Πολιτών θα καταψηφίσουμε το νομοσχέδιο για τον προϋπολογισμό του 2016 ο οποίος δεν αντιμετωπίζει το βασικό πρόβλημα της ανεργίας, δεν επενδύει στην δημιουργία ψηλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας για τους επιστήμονες μας αλλά ούτε προσφέρει ανακούφιση στους φτωχούς συμπολίτες μας.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΠΑΡΟΥΣΙΟΛΟΓΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ 2015

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
Δευτέρα 19 Οκτωβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργός Οικονομικών Ανάλυση κρατικών εσόδων Δημοσιονομικοί δείκτες Οικονομική πολιτική και δημοσιονομική κατάσταση <p><u>Επιμέρους προϋπολογισμοί:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Οικονομικών • Γενικό Λογιστήριο • Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης 	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Μαρία Κυριακού Σταύρος Ευαγόρου Γιάννος Λαμάρης Πάμπος Παπαγεωργίου Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης</p>

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
	<p><i>Υπουργός Οικονομικών:</i> <i>Χάρης Γεωργιάδης</i></p>	<p>Μη μέλη της επιτροπής: Αβέρωφ Νεοφύτου Νίκος Νουρής Γιώργος Λουκαΐδης Χρίστος Μέσης Δημήτρης Συλλούρης</p>
<p>Τετάρτη 21^η Οκτωβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων <i>Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων:</i> <i>Θεοφάνης Θεοφάνους</i> • Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως <i>Επίτροπος Διοικήσεως:</i> <i>Ελίζα Σαββίδου</i> • Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα <i>Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:</i> <i>Ειρήνη Λοιζίδου Νικολαΐδου</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Μάριος Μαυρίδης Πάμπος Παπαγεωργίου Νίκος Νικολαΐδης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ειρήνη Χαραλαμπίδου Σοφοκλής Φυττής</p>
<p>Δευτέρα 26 Οκτωβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Εξωτερικών <i>Υπουργός Εξωτερικών:</i> <i>Ιωάννης Κασουλίδης</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Μάριος Μαυρίδης Μαρία Κυριακού Γιώργος Περδίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ζαχαρίας Ζαχαρίου Γιώργος Λουκαΐδης Νίκος Κατσουρίδης Πανίκκος Σταυριανός Αθηνά Κυριακίδου Φειδίας Σαρίκας Δημήτρης Συλλούρης</p>

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
<p>Δευτέρα 26 Οκτωβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων <i>Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων:</i> <i>Ζέτα Αιμιλιανίδου</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Μαρία Κυριακού Γιάννος Λαμάρης Πάμπτος Παπαγεωργίου Γιώργος Περγίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ανδρέας Φακοντής Σκεύη Κούτρα Κουκουμά Πανίκκος Σταυριανός Στέλλα Κυριακίδου Νίκος Νουρής Αθηνά Κυριακίδου Ρούλα Μαυρονικόλα</p>
<p>Τρίτη 27 Οκτωβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων:</i> <i>Χριστόδουλος Τσιέλεπος</i> • Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού <i>Πρόεδρος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού:</i> <i>Λουκία Χριστοδούλου</i> • Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών:</i> <i>Έφη Παπαδοπούλου</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Μαρία Κυριακού Σταύρος Ευαγόρου Πάμπτος Παπαγεωργίου Γιώργος Περγίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ειρήνη Χαραλαμπίδου</p>
<p>Παρασκευή 30 Οκτωβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων • <i>Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων:</i> <i>Μάριος Δημητριάδης</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης</p>

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
		Μαρία Κυριακού Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης Μη μέλη της επιτροπής: Αντώνης Αντωνίου Ανδρέας Μιχαηλίδης Αντρέας Φακοντής Κώστας Κώστα Χριστάκης Τζιοβάνης
Δευτέρα 2 Νοεμβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος <i>Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος:</i> <i>Νίκος Κουγιάλης</i> 	Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Σταύρος Ευαγόρου Γιάννος Λαμάρης Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης Μη μέλη της επιτροπής: Γιαννάκης Γαβρήλ Αδάμος Αδάμου Ανδρέας Φακοντής Ανδρέας Καυκαλιάς Χριστάκης Τζιοβάνης Σοφοκλής Φυττής Ρούλα Μαυρονικόλα
Τετάρτη 4 Νοεμβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Δικαστική Υπηρεσία <i>Πρόεδρος Ανωτάτου Δικαστηρίου:</i> <i>Μύρων Νικολάτος</i> • Νομική Υπηρεσία <i>Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας:</i> <i>Κώστας Κληρίδης</i> 	Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Σταύρος Ευαγόρου Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης Μη μέλη της επιτροπής: Ρίκος Μαππουρίδης

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
	<ul style="list-style-type: none"> Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας και Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού <i>Επίτροπος Νομοθεσίας και Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού:</i> <i>Λήδα Κουρσουμπά</i> 	<p>Στέλλα Κυριακίδου Άριστος Δαμιανού Νίκος Κατσουρίδης Πανίκκος Σταυριανός Ειρήνη Χαραλαμπίδου</p>
<p>Παρασκευή 6 Νοεμβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργείο Εσωτερικών <i>Υπουργός Εσωτερικών:</i> <i>Σωκράτης Χάσικος</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μαρία Κυριακού Σταύρος Ευαγόρου Γιάννος Λαμάρης Πάμπος Παπαγεωργίου</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Κυριάκος Χατζηγιάννης Νίκος Νουρής Στέλλα Μισιαούλη Δημητρίου Χρίστος Μέσης Χριστάκης Τζιοβάνης Σοφοκλής Φυττής Φειδίας Σαρίκας</p>
<p>Δευτέρα 9 Νοεμβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού <i>Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού:</i> <i>Γιώργος Λακκοτρύπης</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Μάριος Μαυρίδης Μαρία Κυριακού Σταύρος Ευαγόρου Πάμπος Παπαγεωργίου Γιώργος Πεردίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ζαχαρίας Ζαχαρίου Ανδρέας Μιχαηλίδης Γιαννάκης Γαβριήλ Κώστας Κώστα Χρίστος Μέσης Γιώργος Βαρνάβα</p>

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
<p>Τετάρτη 11 Νοεμβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου <i>Εκπρόσωποι Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου:</i> <i>Χρίστος Κάρουλας</i> <i>Κωνσταντίνος Φωκάς</i> • Ελεγκτική Υπηρεσία <i>Γενικός Ελεγκτής:</i> <i>Οδυσσέας Μιχαηλίδης</i> • Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών <i>Αναπληρωτής Έφορος Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών:</i> <i>Κύπρος Πρωτοπαπάς</i> • Βουλή των Αντιπροσώπων <i>Γενική Διευθύντρια Βουλής των Αντιπροσώπων:</i> <i>Βασιλική Αναστασιάδου</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Μάριος Μαυρίδης Σταύρος Ευαγόρου Πάμπος Παπαγεωργίου</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ειρήνη Χαραλαμπίδου Ρούλα Μαυρονικόλα</p>
<p>Πέμπτη 12 Νοεμβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού <i>Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού:</i> <i>Κώστας Καδής</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Γιώργος Πεردίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ευθύμιος Δίπλαρος Γιώργος Λουκαΐδης Αντρέας Καυκαλιάς Γιώργος Γεωργίου Αθηνά Κυριακίδου Γιώργος Βαρνάβα</p>
<p>Πέμπτη 19 Νοεμβρίου 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Άμυνας <i>Υπουργός Άμυνας:</i> <i>Χριστόφορος Φωκαΐδης</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Σταύρος Ευαγόρου</p>

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
		Μη μέλη της επιτροπής: Γιώργος Βαρνάβα Σωτήρης Σαμψών Ανδρέας Μιχαηλίδης Αριστοτέλης Μισός Αντρέας Θεμιστοκλέους Κώστας Κώστα Χρίστος Μέσης Νεόφυτος Κωνσταντίνου Γιώργος Προκοπίου
Δευτέρα 23 Νοεμβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως <i>Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως:</i> <i>Ιωνάς Νικολάου</i> 	Μέλη της επιτροπής: Άγγελος Βότσης, αναπλ. πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μάριος Μαυρίδης Μαρία Κυριακού Σταύρος Ευαγόρου Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης Μη μέλη της επιτροπής: Σωτήρης Σαμψών Γεώργιος Γεωργίου Γιώργος Λουκαΐδης Άριστος Δαμιανού Σκεύη Κούτρα Κουκουμά Σοφοκλής Φυττής Ρούλα Μαυρονικόλα Φειδίας Σαρίκας
Πέμπτη 26 Νοεμβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργείο Υγείας <i>Υπουργός Υγείας:</i> <i>Γιώργος Παμπορίδης</i> 	Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Μάριος Μαυρίδης Γιώργος Πεردίκης Μη μέλη της επιτροπής: Κώστας Κωνσταντίνου Στέλλα Κυριακίδου Νίκος Νουρής Στέλλα Μισιαούλη Δημητρίου

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/Ανεξάρτητη Υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
		Αδάμος Αδάμου Αθηνά Κυριακίδου Γεώργιος Προκοπίου Ρούλα Μαυρονικόλα
Δευτέρα 30 Νοεμβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου <i>Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου:</i> <i>Χρυστάλλα Γιωρκάτζη</i> 	Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Μάριος Μαυρίδης Σταύρος Ευαγόρου Πάμπος Παπαγεωργίου Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Περδίκης
Παρασκευή 11 Δεκεμβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Έγκριση τροποποιήσεων του προϋπολογισμού του 2015 όπου κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών 	Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μαρία Κυριακού Σταύρος Ευαγόρου Πάμπος Παπαγεωργίου Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Περδίκης
Δευτέρα 14 Δεκεμβρίου 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Έγκριση προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής • Έγκριση τροποποιήσεων του προϋπολογισμού του 2015 όπου κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών 	Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Πρόδρομος Προδρόμου Μαρία Κυριακού Σταύρος Ευαγόρου Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Περδίκης

ΜΕΡΟΣ Δ**ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ****ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	€εκ.	€εκ.	€εκ.	€εκ.	€εκ.	€εκ.	€εκ.	€εκ.
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (τρέχουσες τιμές)	17.878,0	19.411,1	18.118,9	17.506,3	17.422,0	17.796,5	18.373,5	19.035,4
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	0,4	-2,4	-5,4	-2,3	0,5	1,4	2,0	2,2
Ανεργία ΕΕΔ (%)	7,9	11,8	15,9	16,1	16	15	13,7	12,4
Πληθωρισμός (Εναρμονισμένος Δείκτης) (%)	3,5	3,1	0,4	-0,3	1	0,9	1,3	1,5
Δημοσιονομικό Έλλειμμα	-1.126,3	-1.129,7	-890,7	-43,5	-155,8	-12,5	99,3	209,3
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-6,3	-5,8	-4,9	-0,2	-0,9	-0,1	0,5	1,1
Πρωτογενές Έλλειμμα/Πλεόνασμα	-706,4	-563,3	-327,3	454,7	334,4	433,0	513,0	628,0
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-4,0	-2,9	-1,8	2,6	1,9	2,4	2,8	3,3
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	635,3	513,1	359,6	308,3	333,6	367	400	432
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	3,6	2,6	2,0	1,8	1,9	2,1	2,2	2,3
Ακαθάριστες Χρηματοδοτικές Ανάγκες	-2.441,0	-4.131,3	-5.067,0	-2.512,2	-4.619,7	-1.048,2	-568,1	-543,2
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-13,7	-21,3	-28	-14,4	-26,5	-5,9	-3,1	-2,9
Δημόσιο Χρέος	12.778,4	15.430,8	18.484,1	18.745,7	18.520,3	18.213,0	17.856,4	16.902,6
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	71,5	79,5	102	107,1	106,3	102,3	97,2	88,8
Δημόσιο Εξωτερικό Χρέος	7.115,6	8.265,7	11.707,1	13.203,8	15.661,9	15.769,7	15.754,1	15.179,1
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	39,8	79,5	102	107,1	106,3	102,3	97,2	88,8
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-601,8	-1217,1	-552,3	-855,3	n/a	n/a	n/a	n/a
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-3,4	-6,3	-3	-5,1				

(Πηγή: Επικαιροποιημένο Μακροοικονομικό Πρόγραμμα Προσαρμογής)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ 2012-2007 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Πραγματικά Έσοδα 2013	Πραγματικά Έσοδα 2014	Μεταβολή 2:1 %	Αναθεωρ. Έσοδα 2015	Μεταβολή 3:2 %	Προϋπολ. Έσοδα 2016	Μεταβολή 4:3 %	Προϋπολ. Έσοδα 2017	Μεταβολή 5:4 %	Προϋπολ. Έσοδα 2018	Μεταβολή 6:5 %
A. ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.172.365	2.216.303	2,0	2.154.306	-2,80	2.196.288	1,95	2.164.399	-1,45	2.279.254	5,31
1. Φόρος Εισοδήματος- Φυσικά Πρόσωπα	490.291	446.370	-9,0	456.600	2,29	464.044	1,63	476.722	2,73	501.950	5,29
Υπάλληλοι	408.709	366.449	-10,3	371.600	1,41	380.647	2,43	388.181	1,98	408.715	5,29
Υπάλληλοι - Υπεράκτιων Εταιρειών	46.591	49.593	6,4	50.000	0,82	46.410	-7,18	52.083	12,22	54.844	5,30
Αυτοεργοδοτούμενοι	34.991	30.328	-13,3	35.000	15,40	36.987	5,68	36.458	-1,43	38.391	5,30
2. Φόρος Εισοδήματος -Νομικά Πρόσωπα	718.549	686.342	-4,5	690.026	0,54	694.486	0,65	718.708	3,49	756.871	5,31
Εταιρικός Φόρος	641.821	616.543	-3,9	620.000	0,56	637.485	2,82	655.764	2,87	685.041	4,46
Άλλα (Φόρος Πιστωτικών Ιδρυμάτων)	76.728	69.799	-9,0	70.026	0,33	57.001	-18,60	62.944	10,43	71.830	14,12
3. Φόροι Περιουσίας	142.935	161.427	12,9	135.180	-16,26	140.992	4,30	141.813	0,58	148.276	4,56
Φόρος Κεφαλαιουχικών Κερδών	24.364	36.979	51,8	35.000	-5,35	35.987	2,82	36.459	1,31	38.391	5,30
Φόρος επί Μερισμάτων	4	0	-100,0	0		0		0		0	
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	17.213	19.857	15,4	0		0		0		0	
Άλλοι Φόροι Περιουσίας	101.354	104.591	3,2	100.180	-4,22	105.005	4,82	105.354	0,33	109.885	4,30
4. Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	63.071	74.346	17,9	72.000	-3,16	74.030	2,82	75.000	1,31	78.975	5,30
5. Άλλοι	757.519	847.818	11,9	800.500	-5,58	822.736	2,78	752.156	-8,58	793.182	5,45
Εκτακτη Εισφορά	39.085	72.087	84,4	78.000	8,20	80.197	2,82	50		50	
Αμυντική Εισφορά	475.107	430.608	-9,4	380.000	-11,75	390.435	2,75	395.418	1,28	417.645	5,62
Συνεισφορά Σύνταξης Χήρων και Ορφανών	21.773	21.176	-2,7	20.000	-5,55	20.564	2,82	20.833	1,31	21.938	5,30
Συνταξιοδοτική Συνεισφορά	34.432	32.759	-4,9	33.000	0,74	33.875	2,65	34.292	1,23	36.003	4,99
Μειώσεις Απολαβών	174.727	261.876	49,9	260.000	-0,72	267.333	2,82	270.834	1,31	285.188	5,30
Εισφορά για Ιατροφαρμακευτική Περιθαλψη	12.395	26.407	113,0	26.000	-1,54	26.733	2,82	27.083	1,31	28.519	5,30
Συν. Έναντι φιλοδοξ. Εργαζομ. Συμβασ.		2.905		3.500	20,48	3.599	2,83	3.646	1,31	3.839	5,29
B. ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.570.300	2.658.263	3,4	2.690.162	1,20	2.776.242	3,20	2.911.391	4,87	3.021.894	3,80
Εισαγωγικοί Δασμοί	20.568	23.765	15,5	25.000	5,20	25.071	0,28	26.239	4,66	27.233	3,79
Φόροι Κατανάλωσης	587.565	609.524	3,7	610.490	0,16	610.246	-0,04	638.744	4,67	663.017	3,80
Φόρος Προστιθεμένης Αξίας	1.628.165	1.689.182	3,7	1.746.614	3,40	1.746.789	0,01	1.828.888	4,70	1.898.386	3,80
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	34.271	39.625	15,6	100.000	152,37	99.960	-0,04	111.628	11,67	116.604	4,46
Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	27.072	31.326	15,7	30.600	-2,32	30.588	-0,04	32.016	4,67	33.233	3,80
Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής	137.245	132.772	-3,3	134.000	0,92	135.000	0,75	140.000	3,70	145.000	3,57
Τέλη Χαρτοσήμων	30.545	28.364	-7,1	27.000	-4,81	26.989	-0,04	28.250	4,67	29.323	3,80
Άλλοι	104.869	103.705	-1,1	116.458	12,30	101.599	-12,76	105.626	3,96	109.098	3,29

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ 2012-2007 (σε χιλιάδες ευρώ) (συνέχεια)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Πραγματικά Έσοδα 2013	Πραγματικά Έσοδα 2014	Μεταβολή 2:1 %	Αναθεωρ. Έσοδα 2015	Μεταβολή 3:2 %	Προϋπολ. Έσοδα 2016	Μεταβολή 4:3 %	Προϋπολ. Έσοδα 2017	Μεταβολή 5:4 %	Προϋπολ. Έσοδα 2018	Μεταβολή 6:5 %
Γ. ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	216.729	251.998	16,3	240.000	-4,76	230.543	-3,94	243.981	5,83	249.481	2,25
Δ. ΕΝΟΙΚΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	346.485	284.943	-17,8	240.438	-15,62	207.677	-13,63	209.692	0,97	210.194	0,24
Ενοίκια και Δικαιώματα	225.487	58.742	-73,9	60.233	2,54	55.327	-8,15	56.342	1,83	56.844	0,89
Άλλοι Πρόσοδοι	120.998	226.201	86,9	180.205	-20,33	152.350	-15,46	153.350	0,66	153.350	0,00
Κέρδη Κεντρικής Τράπεζας	89.261	181.392	103,2	133.000	-26,68	100.000	-24,81	100.000	0,00	100.000	0,00
Άλλα Οφελήματα από Επενδύσεις	0										
Κρατικό Λαγείο	23.385	23.337	-0,2	25.723	10,22	23.800	-7,48	23.800	0,00	23.800	0,00
Ε. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	225.788	248.056	9,9	256.298	3,32	266.553	4,00	273.742	2,70	282.834	3,32
Επιβαρύνσεις Φόρων και Τελών	31.467	44.047	40,0	44.932	2,01	44.244	-1,53	45.668	3,22	46.097	0,94
Πρόστιμα και Χρηματικές Ποινές	17.343	13.993	-19,3	14.273	2,00	14.951	4,75	16.348	9,34	18.056	10,45
Εισφορές από τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων	41.749	40.801	-2,3	41.621	2,01	42.738	2,68	41.986	-1,76	42.610	1,49
Εισφορές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	5.736	7.391	28,9	7.538	1,99	12.250	62,51	10.656	-13,01	7.892	-25,94
Άλλες	129.491	141.800	9,5	147.910	4,31	152.346	3,00	159.060	4,41	168.155	5,72
ΣΤ. ΑΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	109.699	183.493	67,3	154.140	-16,00	137.615	-10,72	142.253	3,37	147.266	3,52
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	56.162	109.913	95,7	97.974	-10,86	82.947	-15,34	87.990	6,08	93.050	5,75
Έσοδα Αμυντικής Θωράκισης	2.426	10.533	334,2	50	-99,53	200	300,00	200	0,00	200	0,00
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	35.896	30.077	-16,2	30.682	2,01	37.382	21,84	37.579	0,53	37.633	0,14
Πρόσοδοι από Τόκους	13.488	31.184	131,2	23.612	-24,28	15.386	-34,84	14.784	-3,91	14.683	-0,68
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	1.727	1.786	3,4	1.822	2,02	1.700	-6,70	1.700	0,00	1.700	0,00
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ Α	5.641.366	5.843.056	3,6	5.735.344	-1,84	5.814.918	1,39	5.945.458	2,24	6.190.923	4,13
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	4.575.058	2.418.196	-47,1	3.684.717	52,37	1.646.798	-55,31	1.420.522	-13,74	1.403.267	-1,21
Χορηγίες	157.328	128.511	-18,3	125.327	-2,48	125.558	0,18	146.782	16,90	135.641	-7,59
Δάνεια	4.417.730	2.289.685	-48,2	3.559.390	55,45	1.521.240	-57,26	1.273.740	-16,27	1.267.626	-0,48
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	10.216.424	8.261.252	-19,1	9.420.061	14,03	7.461.716	-20,79	7.365.980	-1,28	7.594.190	3,10

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ (ποσοστιαία αναλογία) 2012-2007 (σε χιλιάδες ευρώ)

	Προϋπολ. Δαπάνες 2013	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2014	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2015	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2016	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2017	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2018	% αναλογία
1. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.583.690	27,6	2.432.367	30,3	2.505.424	27,2	2.507.319	33,9	2.562.019	34,1	2.625.567	34,1
α.Σύνολο αποδοχών	1.897.953	20,2	1.826.119	22,8	1.899.675	20,7	1.871.151	25,3	1.908.531	25,4	1.954.654	25,4
β.Συντάξεις και Φιλοδορήματα	685.737	7,3	606.248	7,6	605.749	6,6	636.168	8,6	653.488	8,7	670.913	8,7
2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	900.543	9,6	832.174	10,4	1.018.980	11,1	1.057.174	14,3	1.090.517	14,5	1.116.383	14,5
Λειτουργικές Δαπάνες	345.963	3,7	312.036	3,9	321.600	3,5	335.906	4,5	329.614	4,4	328.563	4,3
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	60.633	0,6	59.945	0,7	82.145	0,9	86.087	1,2	80.234	1,1	80.153	1,0
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλ Γεγονότα	15.163	0,2	14.994	0,2	16.737	0,2	18.841	0,3	17.586	0,2	17.273	0,2
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	45.513	0,5	52.981	0,7	73.876	0,8	82.532	1,1	78.873	1,1	77.865	1,0
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	10.843	0,1	8.220	0,1	11.845	0,1	14.218	0,2	13.796	0,2	13.288	0,2
Δαπάνες Αμυνας και Αστυνόμευσης	153.288	1,6	135.523	1,7	180.043	2,0	182.141	2,5	176.466	2,4	170.293	2,2
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	0	0,0	0	0,0	100.000	1,1	100.000	1,4	160.000	2,1	195.000	2,5
	269.140	2,9	248.475	3,1	232.734	2,5	237.449	3,2	233.948	3,1	233.948	3,0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.232.805	23,8	1.795.699	22,4	1.946.058	21,2	1.941.709	26,2	1.916.503	25,5	1.903.819	24,8
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	696.250	7,4	671.044	8,4	709.459	7,7	730.957	9,9	749.487	10,0	742.443	9,7
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	217.753	2,3	205.551	2,6	214.329	2,3	227.628	3,1	226.339	3,0	226.294	2,9
Επιχορηγήσεις	100.338	1,1	83.536	1,0	91.041	1,0	107.816	1,5	106.879	1,4	107.524	1,4
Κοινωνικές Παροχές	884.312	9,4	790.196	9,9	890.135	9,7	848.264	11,5	823.189	11,0	819.383	10,7
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	334.152	3,6	45.372	0,6	41.094	0,4	27.044	0,4	10.609	0,1	8.175	0,1
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	44.942	0,5	47.283	0,6	156.754	1,7	203.692	2,8	194.921	2,6	192.637	2,5
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	601.458	6,4	479.664	6,0	684.983	7,4	575.798	7,8	600.900	8,0	666.514	8,7
Εξυπηρέτηση Δημοσίου Χρέους	601.458	6,4	479.664	6,0	684.983	7,4	575.798	7,8	600.900	8,0	666.514	8,7
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	181.722	1,9	135.332	1,7	143.955	1,6	137.446	1,9	138.067	1,8	141.241	1,8
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	151.331	1,6	209.463	2,6	206.291	2,2	212.927	2,9	200.132	2,7	170.458	2,2
8. ΔΑΝΕΙΑ	2.676.663	28,6	2.089.762	26,1	2.532.423	27,5	762.009	10,3	803.494	10,7	872.046	11,3
Εκδοση Δανείων	48.107	0,5	46.085	0,6	46.200	0,5	46.100	0,6	46.100	0,6	46.100	0,6
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	1.474.491	15,7	694.474	8,7	1.104.822	12,0	277.936	3,8	63.825	0,9	742.488	9,7
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	1.151.192	12,3	1.347.162	16,8	1.379.360	15,0	435.932	5,9	691.848	9,2	82.448	1,1
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	2.873	0,0	2.041	0,0	2.041	0,0	2.041	0,0	1.721	0,0	1.010	0,0
									0	0	0	0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	9.373.154	100,0	8.021.744	100,0	9.194.868	100,0	7.398.074	100,0	7.506.553	100,0	7.688.665	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ (ποσοστιαία μεταβολή) 2012-2007 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1	2	%	3	%	4	%	5	%	6	%
	Προϋπολ. Δαπάνες 2013	Προϋπολ. Δαπάνες 2014	Μεταβολή 2:1	Προϋπολ. Δαπάνες 2015	Μεταβολή 3:2	Προϋπολ. Δαπάνες 2016	Μεταβολή 4:3	Προϋπολ. Δαπάνες 2017	Μεταβολή 5:4	Προϋπολ. Δαπάνες 2018	Μεταβολή 6:5
1. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.583.690	2.432.367	-5,9	2.505.424	3,0	2.507.319	0,1	2.562.019	2,2	2.625.567	2,5
α.Σύνολο αποδοχών	1.897.953	1.826.119	-3,8	1.899.675	4,0	1.871.151	-1,5	1.908.531	2,0	1.954.654	2,4
β.Συντάξεις και Φιλοδορήματα	685.737	606.248	-11,6	605.749	-0,1	636.168	5,0	653.488	2,7	670.913	2,7
2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	900.543	832.174	-7,6	1.018.980	22,4	1.057.174	3,7	1.090.517	3,2	1.116.383	2,4
Λειτουργικές Δαπάνες	345.963	312.036	-9,8	321.600	3,1	335.906	4,4	329.614	-1,9	328.563	-0,3
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	60.633	59.945	-1,1	82.145	37,0	86.087	4,8	80.234	-6,8	80.153	-0,1
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα	15.163	14.994	-1,1	16.737	11,6	18.841	12,6	17.586	-6,7	17.273	-1,8
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	45.513	52.981	16,4	73.876	39,4	82.532	11,7	78.873	-4,4	77.865	-1,3
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	10.843	8.220	-24,2	11.845	44,1	14.218	20,0	13.796	-3,0	13.288	-3,7
Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	153.288	135.523	-11,6	180.043	32,9	182.141	1,2	176.466	-3,1	170.293	-3,5
Δαπάνες Άμυντικής Θωράκισης	151.896	134.135	-11,7	178.508	33,1	180.638	1,2	174.996	-3,1	168.827	-3,5
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0	#DIV/0!	100.000	#DIV/0!	100.000	0,0	160.000	60,0	195.000	21,9
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	269.140	248.475	-7,7	232.734	-6,3	237.449	2,0	233.948	-1,5	233.948	0,0
Άλλες Λειτουργικές Δαπάνες	0	0		0		0		0		0	
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.232.805	1.795.699	-19,6	1.946.058	8,4	1.941.709	-0,2	1.916.503	-1,3	1.903.819	-0,7
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	696.250	671.044	-3,6	709.459	5,7	730.957	3,0	749.487	2,5	742.443	-0,9
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	217.753	205.551	-5,6	214.329	4,3	227.628	6,2	226.339	-0,6	226.294	0,0
Επιχορηγήσεις	100.338	83.536	-16,7	91.041	9,0	107.816	18,4	106.879	-0,9	107.524	0,6
Κοινωνικές Παροχές	884.312	790.196	-10,6	890.135	12,6	848.264	-4,7	823.189	-3,0	819.383	-0,5
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	334.152	45.372	-86,4	41.094	-9,4	27.044	-34,2	10.609	-60,8	8.175	-22,9
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	44.942	47.283	5,2	156.754	231,5	203.692	29,9	194.921	-4,3	192.637	-1,2
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	601.458	479.664	-20,2	684.983	42,8	575.798	-15,9	600.900	4,4	666.514	10,9
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	181.722	135.332	-25,5	143.955	6,4	137.446	-4,5	138.067	0,5	141.241	2,3
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	151.331	209.463	38,4	206.291	-1,5	212.927	3,2	200.132	-6,0	170.458	-14,8
8. ΔΑΝΕΙΑ	2.676.663	2.089.762	-21,9	2.532.423	21,2	762.009	-69,9	803.494	5,4	872.046	8,5
Εκδότηση Δανείων	48.107	46.085	-4,2	46.200	0,2	46.100	-0,2	46.100	0,0	46.100	0,0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	9.373.154	8.021.744	-14,4	9.194.868	14,6	7.398.074	-19,5	7.506.553	1,5	7.688.665	2,4

ΜΕΡΟΣ Ε**ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2014 Πραγματική Δαπάνη €	2015 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2016 Προϋπολογισμός €	2017 ΜΔΠ €	2018 ΜΔΠ €
Υπουργείο Άμυνας					
Τακτικές Δαπάνες	269.693.613	318.889.147	318.948.426	318.975.706	318.975.706
Αναπτυξιακές Δαπάνες	172	60	27.340	60	60
Σύνολο	269.693.785	318.889.207	318.975.766	318.975.766	318.975.766
Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος					
Τακτικές Δαπάνες	171.889.413	182.857.306	180.938.966	179.857.852	181.223.831
Αναπτυξιακές Δαπάνες	125.846.201	57.127.351	33.183.557	34.260.408	32.959.709
Σύνολο	297.735.614	239.984.657	214.122.523	214.118.260	214.183.540
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως					
Τακτικές Δαπάνες	237.281.897	253.138.371	258.761.239	260.608.711	267.779.592
Αναπτυξιακές Δαπάνες	4.897.525	15.153.695	18.782.326	17.471.863	10.252.230
Σύνολο	242.179.422	268.292.066	277.543.565	278.080.574	278.031.822
Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού					
Τακτικές Δαπάνες	20.714.088	23.295.255	24.356.111	23.944.978	24.359.840
Αναπτυξιακές Δαπάνες	12.256.151	22.128.427	11.099.300	10.915.060	10.065.060
Σύνολο	32.970.239	45.423.682	35.455.411	34.860.038	34.424.900

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2014 Πραγματική Δαπάνη €	2015 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2016 Προϋπολογισμός €	2017 ΜΔΠ €	2018 ΜΔΠ €
Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων					
Πάγιο Ταμείο	145.339	148.000	175.000	175.000	175.000
Τακτικές Δαπάνες	862.707.598	893.421.474	899.976.284	897.590.294	898.265.964
Αναπτυξιακές Δαπάνες	22.195.584	22.574.864	14.042.948	11.059.682	10.706.682
Σύνολο	885.048.521	916.144.338	914.194.232	908.824.976	909.147.646
Υπουργείο Εσωτερικών					
Πάγιο Ταμείο	95.628	100.000	100.000	100.000	100.000
Τακτικές Δαπάνες	279.000.821	296.908.175	309.738.180	304.071.675	309.955.732
Αναπτυξιακές Δαπάνες	160.614.953	212.231.360	191.346.274	197.162.472	181.470.650
Σύνολο	439.711.402	509.239.535	501.184.454	501.334.147	491.526.382
Υπουργείο Εξωτερικών					
Τακτικές Δαπάνες	69.348.360	68.361.540	70.354.477	70.250.776	70.451.460
Αναπτυξιακές Δαπάνες	4.441.691	5.179.380	6.549.370	6.863.370	6.909.370
Σύνολο	73.790.051	73.540.920	76.903.847	77.114.146	77.360.830
Υπουργείο Οικονομικών					
Πάγιο Ταμείο	3.222.163.926	4.011.998.969	2.099.367.720	2.178.955.020	2.329.925.520
Τακτικές Δαπάνες	720.754.955	766.317.035	741.816.122	742.225.028	759.592.345
Αναπτυξιακές Δαπάνες	47.729.648	77.405.674	75.739.193	117.082.137	137.083.567
Σύνολο	3.990.648.529	4.855.721.678	2.916.923.035	3.038.262.185	3.226.601.432
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού					
Τακτικές Δαπάνες	738.089.212	827.698.458	827.198.713	839.540.002	853.154.964

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2014 Πραγματική Δαπάνη €	2015 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2016 Προϋπολογισμός €	2017 ΜΔΠ €	2018 ΜΔΠ €
Αναπτυξιακές Δαπάνες	141.070.966	158.641.548	168.502.065	158.394.015	145.746.883
Σύνολο	879.160.178	986.340.006	995.700.778	997.934.017	998.901.847
Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων					
Πάγιο Ταμείο	2.762.211	3.333.000	3.333.000	3.333.000	3.283.000
Τακτικές Δαπάνες	207.712.981	227.596.722	228.430.913	226.775.665	226.826.789
Αναπτυξιακές Δαπάνες	20.650.629	45.704.017	28.264.052	30.741.980	30.703.080
Σύνολο	231.125.821	276.633.739	260.027.965	260.850.645	260.812.869
Υπουργείο Υγείας					
Τακτικές Δαπάνες	491.082.063	514.031.318	521.003.077	524.094.080	523.598.914
Αναπτυξιακές Δαπάνες	10.455.180	18.619.706	23.997.722	20.843.190	21.343.196
Σύνολο	501.537.243	532.651.024	545.000.799	544.937.270	544.942.110
Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο					
Πάγιο Ταμείο	163.165	165.712	165.712	167.015	168.328
Τακτικές Δαπάνες	5.009.825	5.407.450	5.302.820	5.277.500	5.352.599
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	30	30	30	30
Σύνολο	5.172.990	5.573.192	5.468.562	5.444.545	5.520.957
Υπουργικό Συμβούλιο					
Τακτικές Δαπάνες	1.369.928	1.702.919	1.666.910	1.652.458	1.312.617
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	10	10	10
Σύνολο	1.369.928	1.702.929	1.666.920	1.652.468	1.312.627

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2014 Πραγματική Δαπάνη €	2015 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2016 Προϋπολογισμός €	2017 ΜΔΠ €	2018 ΜΔΠ €
Βουλή των Αντιπροσώπων					
Τακτικές Δαπάνες	19.314.163	21.519.270	24.781.720	20.307.982	23.075.475
Αναπτυξιακές Δαπάνες	339.417	429.400	509.640	344.640	344.640
Σύνολο	19.653.580	21.948.670	25.291.360	20.652.622	23.420.115
Δικαστική Εξουσία					
Πάγιο Ταμείο	3.633.865	4.072.334	4.079.479	4.097.595	4.116.975
Τακτικές Δαπάνες	21.148.877	22.543.625	23.676.913	23.870.541	24.315.507
Αναπτυξιακές Δαπάνες	60.780	230	2.420.220	1.430.220	140.220
Σύνολο	24.843.522	26.616.189	30.176.612	29.398.356	28.572.702
Νομική Υπηρεσία					
Πάγιο Ταμείο	5.796.675	4.329.684	3.829.684	3.832.458	3.835.459
Τακτικές Δαπάνες	10.347.000	13.814.824	13.203.068	10.992.841	11.267.741
Αναπτυξιακές Δαπάνες	411.048	417.595	97.080	90	90
Σύνολο	16.554.723	18.562.103	17.129.832	14.825.389	15.103.290
Ελεγκτική Υπηρεσία					
Πάγιο Ταμείο	262.015	217.081	217.081	218.961	223.949
Τακτικές Δαπάνες	4.764.706	5.279.795	5.072.835	5.159.585	5.272.086
Αναπτυξιακές Δαπάνες	3.397	8.550	7.050	7.050	7.050
Σύνολο	5.030.118	5.505.426	5.296.966	5.385.596	5.503.085
Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας					
Πάγιο Ταμείο	544.187	713.337	563.202	568.369	573.933

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2014 Πραγματική Δαπάνη €	2015 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2016 Προϋπολογισμός €	2017 ΜΔΠ €	2018 ΜΔΠ €
Τακτικές Δαπάνες	359.827	350.123	351.500	358.819	365.954
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	10	10	10
Σύνολο	904.014	1.063.470	914.712	927.198	939.897
Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας					
Τακτικές Δαπάνες	645.513	648.138	647.955	649.299	651.810
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	20	20	20	20
Σύνολο	645.513	648.158	647.975	649.319	651.830
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως					
Τακτικές Δαπάνες	1.830.583	2.007.745	1.840.343	1.882.869	1.946.003
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	50	50	50	50
Σύνολο	1.830.583	2.007.795	1.840.393	1.882.919	1.946.053
Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού					
Τακτικές Δαπάνες	1.472.736	1.498.249	1.606.373	1.655.361	1.685.603
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	8.590	10.090	10.090	10.090
Σύνολο	1.472.736	1.506.839	1.616.463	1.665.451	1.695.693
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα					
Τακτικές Δαπάνες	206.307	235.072	235.310	236.202	237.898
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	70	70	70	70
Σύνολο	206.307	235.142	235.380	236.272	237.968
Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων					
Τακτικές Δαπάνες	97.418	177.927	170.730	171.454	172.234

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2014 Πραγματική Δαπάνη €	2015 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2016 Προϋπολογισμός €	2017 ΜΔΠ €	2018 ΜΔΠ €
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	70	70	70	70
Σύνολο	97.418	177.997	170.800	171.524	172.304
Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου					
Τακτικές Δαπάνες	1.781.022	1.931.468	1.978.621	2.021.929	2.088.400
Αναπτυξιακές Δαπάνες	11.063	37.780	6.090	6.090	6.090
Σύνολο	1.792.085	1.969.248	1.984.711	2.028.019	2.094.490
Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών					
Τακτικές Δαπάνες	434.471	443.909	446.855	447.404	448.080
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	40	40	40	40
Σύνολο	434.471	443.949	446.895	447.444	448.120
Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών					
Τακτικές Δαπάνες	2.350.343	2.356.421	2.156.899	2.144.757	2.205.114
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	60	60	60	60
Σύνολο	2.350.343	2.356.481	2.156.959	2.144.817	2.205.174
Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων					
Τακτικές Δαπάνες	352.115	372.912	368.306	355.291	356.969
Αναπτυξιακές Δαπάνες	1.095	30	30	30	30
Σύνολο	353.210	372.942	368.336	355.321	356.999

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ	2014 Πραγματική Δαπάνη €	2015 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2016 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2017 ΜΔΠ €	2018 ΜΔΠ €
Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης					
Τακτικές Δαπάνες	3.844.164	4.243.155	4.438.037	4.482.749	4.750.981
Αναπτυξιακές Δαπάνες	24.426.014	115.080.951	210.110.290	203.277.990	202.931.990
Σύνολο	28.270.178	119.324.106	214.548.327	207.760.739	207.682.971
Γενικό Λογιστήριο					
Πάγιο Ταμείο	20.958.721	19.702.020	50.020	50.020	50.020
Τακτικές Δαπάνες	46.168.740	31.188.158	31.797.380	35.366.434	35.625.841
Αναπτυξιακές Δαπάνες	34.243	242.290	236.520	216.520	216.520
Σύνολο	67.161.704	51.132.468	32.083.920	35.632.974	35.892.381

ΜΕΡΟΣ ΣΤ**ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 2015-2018**Πηγή: Μακροοικονομικό Πρόγραμμα Προσαρμογής (7^η Αξιολόγηση – Ιούλιος 2015)

	2014	2015	2016	2017	2018
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	-2,3	0,5	1,4	2,0	2,2
Ανεργία (%)	16,1	16,0	15,0	13,7	12,4
Πληθωρισμός (ΕνΔΤΚ) (%)	-0,3	-1,0	0,9	1,3	1,5
Πρωτογενές Ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)	2,6	1,9	2,4	2,8	3,3
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)	-0,2	-0,9	-0,1	0,5	1,1
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ)	107,1	106,3	102,3	97,2	88,8

ΜΕΡΟΣ Ζ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΓΩΝ**ΠΙΝΑΚΑΣ 1 - ΝΕΑ ΕΡΓΑ****ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	Προβλεπόμενες Δαπάνες				
	2016 € .000	2017 € .000	2018 € .000	2019 + € .000	ΣΥΝΟΛΟ € .000
12. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3.095	6.180	8.260	34.840	52.375
13. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	3.550	4.200	265	2.835	10.850
16. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	13.069	28.763	19.615	5.650	67.097
20. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	13.045	12.350	18.700	17.640	61.735
21. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	3.380	7.170	13.290	54.900	78.740
22. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	2.721	5.941	0	0	8.662
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	38.860	64.604	60.130	115.865	279.459

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 - ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΕΡΓΑ

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ/ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Δαπάνες που έχουν γίνει μέχρι 31/12/2014 € .000	Προβλεπόμενες Δαπάνες					ΣΥΝΟΛΟ € .000
		2015 € .000	2016 € .000	2017 € .000	2018 € .000	2019 + € .000	
01.05. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	5.500	0	2.420	1.430	140	1.510	11.000
12. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	28.610	7.853	13.398	11.120	6.343	54.336	121.660
13. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	410	3.155	7.705	4.540	650	4.220	20.680
16. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	70.346	33.226	44.762	29.683	12.023	18.153	208.192
20. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	4.214	6.037	19.532	10.790	2.200	1.350	44.123
21. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	73.529	10.043	14.048	12.931	10.373	3.535	124.459
22. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	0	580	2.910	1.055	0	0	4.545
ΣΥΝΟΛΟ	182.609	60.894	104.775	71.549	31.729	83.103	534.660

ΜΕΡΟΣ Η

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2016, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τροποποίηση Αρ. 1

Κεφάλαιο: 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

A. Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»:

- (i) Εδάφιο (65) «Πρώτοι Γραμματείς Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλίμακα Α14(ii))»
- (ii) Εδάφιο (90) ++«Γραμματείς Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11)»
- (iii) Εδάφιο (185) «Ανώτερος Λειτουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλίμακα Α13(ii))»
- (iv) Εδάφιο (200) ++«Λειτουργοί Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11)»
- (v) Εδάφιο (207) «Λειτουργός Οικονομικής Διαχείρισης (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11)»
- (vi) Εδάφιο (270) «Λειτουργοί Επικοινωνίας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11)»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας μιας (1) πρόσθετης θέσης Πρώτου Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλίμακα Α14(ii)) κάτω από το εδάφιο 65, μιας (1) νέας θέσης Ανώτερου Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλίμακα Α13(ii)) κάτω από το εδάφιο 185, μιας θέσης (1) Λειτουργού Οικονομικής Διαχείρισης (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 207 και τριών (3) πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Επικοινωνίας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 270 καθώς και σημείωση μιας θέσης μόνο Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) με διπλό σταυρό (++) κάτω από το εδάφιο 90 και σημείωση μιας θέσης μόνο Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) με διπλό σταυρό (++) κάτω από το εδάφιο 200.

Η νέα θέση Πρώτου Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλίμακα Α14(ii)) που δημιουργείται κάτω από το εδάφιο 65 κρίνεται απαραίτητη για σκοπούς υλοποίησης παλαιότερης απόφασης του 2002 για τη δημιουργία νομοπαρασκευαστικού/νομικού κλάδου εντός της Υπηρεσίας Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Η νέα θέση Ανώτερου Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλίμακα Α13(ii)) που δημιουργείται κάτω από το νέο εδάφιο 185 κρίνεται απαραίτητη για σκοπούς συμπλήρωσης της οργανωτικής διάρθρωσης της Υπηρεσίας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων στην οποία η Κλίμακα Α13(ii) δεν υφίσταται.

Η νέα θέση Λειτουργού Οικονομικής Διαχείρισης (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) που δημιουργείται κάτω από το νέο εδάφιο 207 κρίνεται απαραίτητη για σκοπούς έναρξης σταδιακής συμπλήρωσης της οργανωτικής δομής της εν λόγω Υπηρεσίας.

Οι τρεις θέσεις Λειτουργού Επικοινωνίας αναλύονται ως ακολούθως:

- (α) Μία θέση για εκτέλεση καθηκόντων Εκπροσώπου Τύπου της Βουλής για κάλυψη της ανάγκης πλήρους, συστηματικής και αξιόπιστης ενημέρωσης των ΜΜΕ σε σχέση με το επιτελούμενο από το Κοινοβούλιο νομοθετικό και ευρύτερο έργο.
- (β) Δύο θέσεις για την ετοιμασία προγραμμάτων και την ηλεκτρονική απεικόνιση δεδομένων, την ενημέρωση και διαχείριση των συστημάτων εσωτερικής επικοινωνίας κλπ.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω έξι νέων θέσεων στα εδάφια 65, 185, 207, 270 και σημείωσης με διπλό σταυρό (++) δύο θέσεων, μιας στο εδάφιο 90 και μιας στο εδάφιο 200.

B. (i) Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»: €6.000

(ii) Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €10.000

(iii) Ομάδα Δαπανών: 07650 «Αγορά Εξοπλισμού»

Υποομάδα Δαπανών: 07651 «Μηχανολογικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός»: €35.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις:

- (i) ύψους €6.000 για κάλυψη των εξόδων του Συνδέσμου Πρώην Βουλευτών για τη συμμετοχή τους σε συνέδρια του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Πρώην Βουλευτών των χώρων μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης εκ των οποίων ποσό ύψους €1.800 αφορά την πληρωμή της Συνδρομής του Συνδέσμου προς τον Πανευρωπαϊκό Σύνδεσμο,
- (ii) ύψους €10.000 για ανάθεση σε ιδιωτική εταιρεία του καθαρισμού των γραφειακών χώρων της Βουλής λόγω έλλειψης καθαριστριών, και
- (iii) ύψους €35.000 για σκοπούς αντικατάστασης του υφιστάμενου πετपालιωμένου μικροφωνικού συστήματος το οποίο είναι εγκατεστημένο στην κύρια αίθουσα συνεδριών των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Για το λόγο αυτό πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €6.000 στην Υποομάδα Δαπανών 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα», €10.000 στην Υποομάδα Δαπανών 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών» και €35.000 στην Υποομάδα Δαπανών 07651 «Μηχανολογικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός» του Κεφαλαίου 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» του Προϋπολογισμού του 2016.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω πιστώσεων στις πιο πάνω Υποομάδες Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 2

Κεφάλαιο: 030800.2 «Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (25) «Λειτουργοί Συνεργατικών Εταιρειών Α' (Κλίμακα Α11(ii))»

Εδάφιο (30) ++«Πρώτος Συνεργατικός Λειτουργός (Κλίμακα Α11(ii))»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας τεσσάρων (4) πρόσθετων θέσεων «Λειτουργού Συνεργατικών Εταιρειών Α' (Κλίμακα Α11(ii))» κάτω από το εδάφιο 25 και αλλαγής της σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων έναντι του εδαφίου 25 «Τέσσερις νέες θέσεις. Οκτώ θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δεν θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τους κατόχους της θέσης Λειτουργού Συνεργατικών Εταιρειών (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 70.».

Επίσης στη στήλη των Επεξηγήσεων στο εδάφιο 30 να προστεθεί η ακόλουθη σημείωση «Κενούμενη η θέση καταργείται και αντικαθίσταται με μία θέση «Λειτουργού Συνεργατικών Εταιρειών Α' (Κλίμακα Α11(ii))» κάτω από το εδάφιο 25.».

Για λόγους αποκατάστασης των αναλογιών προαγωγής που ίσχυαν το 2014 μεταξύ των θέσεων Λειτουργού Συνεργατικών Εταιρειών και Λειτουργού Συνεργατικών Εταιρειών Α' πρέπει να δημιουργηθούν οι πιο πάνω θέσεις και να γραφούν οι σχετικές σημειώσεις στη στήλη των Επεξηγήσεων.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των τεσσάρων πιο πάνω νέων θέσεων.

Τροποποίηση Αρ. 3

Κεφάλαιο: 120200.2 «Τμήμα Γεωργίας-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (20) «Ανώτεροι Γεωργικοί Λειτουργοί (Κλίμακα Α13(ii))»

Εδάφιο (30) «Ανώτεροι Λειτουργοί Γεωργίας (Κλίμακα Α13(ii))»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου, κάτω από το εδάφιο 20 απαιτείται η κατάργηση τεσσάρων (4) θέσεων Ανώτερου Γεωργικού Λειτουργού και η κατάργηση και η μεταφορά τεσσάρων (4) θέσεων στο εδάφιο 30 «Ανώτεροι Λειτουργοί Γεωργίας».

Ως εκ τούτου με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη περίληψης των πιο πάνω καταργήσεων/μεταφορών στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018.

Τροποποίηση Αρ. 4

Κεφάλαιο: 120500.2 «Τμήμα Δασών-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (90) «Δασικοί Λειτουργοί (Κλίμακες Α5 (2η βαθμίδα), Α7 και Α8(i))»

Κεφάλαιο: 120600.2 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (160) «Αρχιεπιστάτες (Κλίμακες Α7 και Α8(ii))»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου, καταργήθηκαν είκοσι δύο (22) θέσεις Δασικού Λειτουργού (Κλίμακες Α5 (2η βαθμίδα), Α7 και Α8(ii)). Μετά από σχετική διαβούλευση με το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος αποφασίστηκε η επαναφορά των καταργηθέντων θέσεων και διαγραφή της σημείωσης στις Επεξηγήσεις του εδαφίου (90), έναντι κατάργησης είκοσι δύο (22) άλλων κενών θέσεων του ίδιου Υπουργείου.

Για το λόγο αυτό καταργούνται δύο (2) θέσεις Αρχιεπιστατών (Κλίμακες Α7 και Α8(ii)) κάτω από το εδάφιο 160 του Κεφαλαίου 120600 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων» και είκοσι (20) ωρομισθίων).

Ως εκ τούτου με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη επαναφοράς στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των είκοσι δύο (22) καταργηθέντων θέσεων Δασικού Λειτουργού και κατάργησης δύο (2) θέσεων Αρχιεπιστατών.

Τροποποίηση Αρ. 5

Κεφάλαιο: 120700.2 «Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (20) «Γεωλογικοί Λειτουργοί (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12), Γεωλογικοί

Λειτουργοί, 1ης Τάξεως (Κλίμακες Α11 και Α12) και 2ας Τάξεως (Κλίμακα Α9)»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας μιας θέσης Γεωλογικού Λειτουργού (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 20 η οποία εκ παραδρομής καταργήθηκε με τον Προϋπολογισμό του 2012. Συγκεκριμένα κατά το έτος 2012 υπήρχε διαδικασία επανεξέτασης της θέσης, λόγω ακύρωσης διορισμού, γι' αυτό και η θέση παρουσιαζόταν κενή. Ο υπάλληλος σήμερα, μετά το διορισμό του από την ΕΔΥ, υπηρετεί σε υπεράριθμη θέση.

Ως εκ τούτου με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη περιλήψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 μιας νέας θέσης.

Τροποποίηση Αρ. 6

Κεφάλαιο: 121300.2 «Τμήμα Περιβάλλοντος-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Νέο Εδάφιο (6) «Πρώτος Λειτουργός Περιβάλλοντος» (Κλίμακα Α14(ii))»

Εδάφιο (20) «Λειτουργοί Περιβάλλοντος Α' (Κλίμακα Α11(ii))»

Εδάφιο (30) «Λειτουργοί Περιβάλλοντος (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11)»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου, απαιτείται η δημιουργία των πιο κάτω πέντε νέων θέσεων στο Τμήμα Περιβάλλοντος για ενίσχυση της στελέχωσης του Τμήματος:

- (α) Μίας νέας θέσης κάτω από το νέο εδάφιο 6 «Πρώτος Λειτουργός Περιβάλλοντος (Κλίμακα Α14(ii))».
- (β) Μίας νέας θέσης κάτω από το εδάφιο (20) «Λειτουργοί Περιβάλλοντος Α' (Κλίμακα Α11(ii))».
- (γ) Τριών νέων θέσεων κάτω από το εδάφιο (30) «Λειτουργοί Περιβάλλοντος (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11)».

Ως εκ τούτου με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη περιλήψης των πιο πάνω νέων θέσεων στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018.

Τροποποίηση Αρ. 7

Κεφάλαιο: 130300.2 «Αστυνομία-Αρχηγείο Αστυνομίας-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

**Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»:
€2.200.000**

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €2.200.000 για καταβολή υπερωριών για κάλυψη αναγκών της Αστυνομίας λόγω της μη συμπλήρωσης μεγάλου αριθμού κενών θέσεων.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 8

Κεφάλαιο: 140100.2 «Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Διοίκηση-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»: €7.085.000

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 11/11/2015 αποφάσισε την παραχώρηση χορηγίας ύψους €7.085.000 στη Δημόσια Εταιρεία Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ) για κάλυψη τόσο των λειτουργικών της δαπανών ύψους €1.585.000 όσο και για εξόφληση δανείου και πιστωτικών διευκολύνσεων που διατηρεί στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα ύψους €5.500.000 για αλλαγή του τρόπου χρηματοδότησης της, αφού η παρούσα μέθοδος δεν είναι η πλέον ενδεδειγμένη.

Για υλοποίηση της σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου απαιτείται η δημιουργία της Υποομάδας Δαπανών 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» (Άρθρο 04140 «Χορηγία στη ΔΕΦΑ») στο Κεφάλαιο 140100.2 «Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Διοίκηση-Τακτικές Δαπάνες» και την περίληψη πιστώσεων ύψους €7.085.000.

Νοείται ότι η ΔΕΦΑ θα υποβάλει στη Βουλή των Αντιπροσώπων τις ελεγχμένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω νέα Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 9

Κεφάλαιο: 150300.2 «Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 03301 «Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων»: €238.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €238.000 για την άμεση εκτέλεση αναγκαίων εργασιών επιδιόρθωσης του σκυροδέματος και του σπλισμού στο υπόγειο της οικοδομής που στεγάζεται το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για λόγους ασφαλείας.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €238.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις» του Κεφαλαίου 150300.2 «Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 10

Κεφάλαιο: 150571.3 «Κέντρο Παραγωγικότητας-Έργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 05000 «Έργα και Σχέδια Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους»

Υποομάδα Δαπανών: 05100 «Δράσεις Διαρθρωτικών Ταμείων»: €100.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €100.000 για το «Σχέδιο για Ένταξη στην Απασχόληση με Ευέλικτες Ρυθμίσεις», όπου υπάρχουν συμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες δεν μπορούν να εκπληρωθούν εντός του τρέχοντος έτους και επιβάλλεται να γίνει η πληρωμή τους εντός του 2016. Λόγω ολοκλήρωσης της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 οι δαπάνες αυτές δεν μπορούν να καλυφθούν από το συγκεντρωτικό κονδύλι της Γ.Δ.-ΕΠΣΑ.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €100.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 05100 «Δράσεις Διαρθρωτικών Ταμείων» του Κεφαλαίου 150571.3 «Κέντρο Παραγωγικότητας-Εργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους-Αναπτυξιακές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 11

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ

Κεφάλαιο: 170210.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Κοινές Υπηρεσίες-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03650 «Εκδόσεις και Δημοσιότητα»

Υποομάδα Δαπανών: 03700 «Εκστρατείες Διαφώτισης»: -€592.000

Κεφάλαιο: 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»: €100.000

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04040 «Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης»: €280.000

Κεφάλαιο: 170112.2 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση-Υπηρεσία Αποδήμων-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04150 «Μεταβιβάσεις Εξωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04185 «Άλλες Χορηγίες Εξωτερικού»: €212.000

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 7.10.2015 αποφάσισε την αναστολή της Υπουργικής Επιτροπής Διαφώτισης (ΥΕΔ) και μεταφοράς μέρους των πιστώσεων του Κεφαλαίου 170210.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Κοινές Υπηρεσίες-Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών 03650 «Εκδόσεις και Δημοσιότητα» Υποομάδα Δαπανών 03700 «Εκστρατείες Διαφώτισης» (Άρθρο 03701 «Διαφώτιση») του Προϋπολογισμού του 2016 στα πιο πάνω Υπουργεία/Συνταγματικές Εξουσίες ως ακολούθως:

(α) Βουλή των Αντιπροσώπων

Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα

Μεταφορά ποσού ύψους €100.000 για επιχορήγηση των κομμάτων για σκοπούς διαφώτισης. Η μεταφορά θα γίνει στο Κεφάλαιο 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα, Υποομάδα Δαπανών: 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα».

(β) Κατεχόμενοι Δήμοι

Μεταφορά ποσού ύψους €280.000 για την παραχώρηση στους κατεχόμενους Δήμους για σκοπούς διαφώτισης. Η μεταφορά θα γίνει στο Κεφάλαιο 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» Υποομάδα 04040 «Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης».

(γ) Υπουργείο Εξωτερικών

Επιχορηγήσεις Ομογενειακών Οργανώσεων

Μεταφορά ποσού ύψους €212.000 για επιχορήγηση Ομογενειακών Οργανώσεων, όπως η Εθνική Κυπριακή Ομοσπονδία Μεγάλης Βρετανίας και το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού στο Κεφάλαιο 170112.2 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση-Υπηρεσία Αποδήμων-Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα 04150 «Μεταβιβάσεις Εξωτερικού» Υποομάδα 04185 «Άλλες Χορηγίες Εξωτερικού».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 πιστώσεων ύψους €592.000 στις πιο πάνω Υποομάδες Δαπανών και ισόποση μείωση πιστώσεων της Υποομάδας Δαπανών 03700 «Εκστρατείες Διαφώτισης» στο Κεφάλαιο 170210.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Κοινές Υπηρεσίες-Τακτικές Δαπάνες».

Τροποποίηση Αρ. 12

Κεφάλαιο: 170241.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Υπατη Αρμοστεία Οπτάβας-Τακτικές Δαπάνες»

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 26.8.2015 αποφάσισε την αναβάθμιση της Διπλωματικής Αποστολής της Δημοκρατίας στον Καναδά μέσω του τερματισμού της λειτουργίας του Γενικού Προξενείου στο Τορόντο και ανοίγματος Υπατης Αρμοστείας στην Οπτάβα.

Για υλοποίηση της σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου απαιτείται η μετονομασία της Υποδιαίρεσης 170241.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Γενικό Προξενείο Τορόντο-Τακτικές Δαπάνες» σε «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Υπατη Αρμοστεία Οπτάβας-Τακτικές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 της πιο πάνω νέας μετονομασίας της Υποδιαίρεσης 41 του Κεφαλαίου 1702 «Εξωτερικές Υπηρεσίες».

Τροποποίηση Αρ. 13

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 17.3.2015 αποφάσισε το διορισμό Πρέσβη στην Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ριάντ και ως εκ τούτου απαιτείται η ίδρυση νέας Υποδιαίρεσης 170269.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Πρεσβεία Ριάντ-Τακτικές Δαπάνες».

Με βάση τα πιο πάνω απαιτείται η δημιουργία των πιο κάτω Ομάδων/Υποομάδων Δαπανών και περίληψη πιστώσεων στη νέα Υποδιαίρεση 69 ως ακολούθως:

Κεφάλαιο: 170269.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες-Πρεσβεία Ριάντ-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02700 «Προσωπικό Εξωτερικών Υπηρεσιών»

Υποομάδα Δαπανών: 02701 «Επιτόπιο Προσωπικό Εξωτερικού»: €20

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03001 «Οδοιπορικά»: €40

Υποομάδα Δαπανών: 03020 «Λειτουργικά Έξοδα Γραφείου»: €100

Υποομάδα Δαπανών: 03050 «Λειτουργικά Έξοδα Μη Γραφειακών Χώρων»: €40

Υποομάδα Δαπανών: 03150 «Αγορά Αναλώσιμων Γραφείου»: €60

Ομάδα Δαπανών: 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 03301 «Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων»: €20

Υποομάδα Δαπανών: 03430 «Μηχανήματα, Μηχανολογικός και Άλλος Εξοπλισμός»: €10

Υποομάδα Δαπανών: 03460 «Τηλεπικοινωνιακός και Μηχανογραφικός Εξοπλισμός»: €30

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 της πιο πάνω νέας Υποδιαίρεσης και των πιο πάνω Ομάδων/Υποομάδων/Άρθρων με συμβολική πρόνοια.

Τροποποίηση Αρ. 14

Κεφάλαιο: 180400.2 «Τμήμα Φορολογίας-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Μέσα στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης και του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης περιλαμβάνεται και η ενοποίηση του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων και του ΦΠΑ σε ενιαίο Τμήμα Φορολογίας. Για ενοποίηση των δομών των δύο Υπηρεσιών απαιτείται η δημιουργία/κατάργηση/μεταφορά ορισμένων οργανικών θέσεων. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι αλλαγές των θέσεων.

Ως εκ τούτου με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη περίληψης των πιο πάνω ρυθμίσεων που παρουσιάζονται στον Πίνακα στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018.

Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Κεφ/Ε	Θέσεις Εγκ./ Αν.		Τίτλος Θέσης	Μισθοδ. Κλίμακα	Επεξηγήσεις	Δημιουργία	Κατάργηση	Σημείωση με (++)	Μεταφορά
<u>Τμήμα Φορολογίας</u>	18.04/10	6	9	Πρώτοι Λειτουργοί Εσωτερικών Προσόδων	Κλ.Α14(ii)	Έξι θέσεις μετονομάστηκαν σε Πρώτους Λειτουργούς Φορολογίας (Κλ.Α14(ii)) και μεταφέρθηκαν με τους κατόχους τους κάτω από το νέο εδάφιο 10 του ίδιου Κεφαλαίου. Τρεις νέες θέσεις	3			
-	18.04/30	25	24	Αρχιφοροθέτες Αρχιφοροθέτες 1ης Τάξεως και Αρχιφοροθέτες 2ας Τάξεως	Κλ.Α9, Α11 και Α12 Κλ.Α11 και Α12 Κλ.Α9	Μία θέση καταργήθηκε		1		
-	18.04/35	9	15	Ανώτεροι Λειτουργοί Εσωτερικών Προσόδων	Κλ.Α13(ii)	Έξι νέες θέσεις	6			
-	18.04/45	23	32	Λειτουργοί Εσωτερικών Προσόδων Α΄	Κλ.Α11(ii)	Εννέα νέες θέσεις	9			
-	18.04/55	121	121	(++)Λειτουργοί Εσωτερικών Προσόδων	Κλ.Α8, Α10 και Α11	Κενούμενες οι θέσεις καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις Λειτουργού Φορολογίας (Κλ.Α8,Α10 και Α11), κάτω από το νέο εδάφιο του παρόντος Κεφαλαίου		5	121	
-	18.04/56	0	0	Λειτουργοί Φορολογίας	Κλ.Α8, Α10 και Α11					
-	18.04/65	4	1	(++)Πρώτοι Φοροθέτες	Κλ.Α13(ii)	Τρεις θέσεις καταργήθηκαν. Ο διπλός σταυρός ισχύει για μία θέση		3	1	
-	18.04/75	14	15	Ανώτεροι Φοροθέτες Α΄	Κλ.Α11(ii)	Μία νέα θέση	1			
-	18.04/85	9	7	Ανώτεροι Φοροθέτες Β΄	Κλ.Α10(i)	Δύο θέσεις καταργήθηκαν		2		
-	18.04/95	10	7	Φοροθέτες	Κλ.Α8 και Α9(i)	Τρεις θέσεις καταργήθηκαν.		3		
-	18.04/115	8	6	Ανώτεροι Λειτουργοί Είσπραξης Φόρων Α΄	Κλ.Α11(ii)	Δύο θέσεις καταργήθηκαν		2		

-	18.04/125	11	4	(++)Ανώτεροι Λειτουργοί για τις Εισπράξεις Φόρων	Κλ.Α10(i)	Επτά θέσεις καταργήθηκαν. Ο διπλός σταυρός ισχύει για τέσσερις θέσεις		7	4	
-	18.04/130	0	12	Βοηθός Φορολογίας Α`	Κλ.Α8 και Α9(i)	Δώδεκα νέες θέσεις	12			
-	18.04/155	56	56	Βοηθοί Φορολογίας	Κλ.Α2, Α5 και Α7(ii)	Οι θέσεις προηγουμένως καλούμενες Βοηθοί Εσωτερικών Προσόδων (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii)) μετονομάστηκαν σε Βοηθούς Φορολογίας (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii))				
-	18.04/165	12	19	Ανώτεροι Λειτουργοί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας	Κλ.Α13(ii)	Επτά νέες θέσεις	7			
-	18.04/170	29	40	Λειτουργοί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Α`	Κλ.Α11(ii)	Έντεκα νέες θέσεις	11			
	18.04/174	0	6	Ανώτεροι Βοηθοί Λειτουργοί ΦΠΑ	Κλ.Α10(i)	Έξι νέες θέσεις	6			
-	18.04/175	179	176	(++)Λειτουργοί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας	Κλ.Α8, Α10 και Α11	Ο διπλός σταυρός ισχύει για εκατό εβδομήντα έξι θέσεις, οι οποίες κενούμενες θα καταργούνται και θα αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις Λειτουργού Φορολογίας (Κλ.Α8,Α10 και Α11), κάτω από το νέο εδάφιο του παρόντος Κεφαλαίου			176	
	18.04/180	8	17	Βοηθοί Λειτουργοί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας 1ης Τάξεως	Κλ.Α8 και Α9(i)	Εννέα νέες θέσεις	9			
	18.04/185	22	22	(++) Βοηθοί Λειτουργοί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας	Κλ.Α4 και Α7(ii)	<i>Να διαγραφεί η σημείωση</i>				
ΣΥΝΟΛΟ							64	23	302	0

Τροποποίηση Αρ. 15

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου στο Κεφάλαιο 200115 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση-Σχολικός Αθλητισμός» εκ παραδρομής περιλήφθηκαν πιστώσεις κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 04301 «Παροχές Παιδείας» και τώρα απαιτείται η μεταφορά τους στις Υποομάδες Δαπανών 03200 «Αγορά Αναλώσιμων Μη Γραφειακών Χώρων», 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα» και 08040 «Σχολικά Κτίρια» ως ακολούθως:

Κεφάλαιο: 200115.3 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση-Σχολικός Αθλητισμός-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03200 «Αγορά Αναλώσιμων Μη Γραφειακών Χώρων»: €10

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»: €10

Κεφάλαιο: 200115.2 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση-Σχολικός Αθλητισμός-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04301 «Παροχές Παιδείας»: -€20

Κεφάλαιο: 200115.3 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση-Σχολικός Αθλητισμός-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04301 «Παροχές Παιδείας»: -€600.000

Ομάδα Δαπανών: 08000 «Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων»

Υποομάδα Δαπανών: 08040 «Σχολικά Κτίρια»: €600.000

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης των πιο πάνω αλλαγών στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018.

Τροποποίηση Αρ. 16

(α) Κεφάλαιο: 200300.2 «Μέση Εκπαίδευση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (20) «Επιθεωρητές (Κλίμακα Α13(ii))»

Κεφάλαιο: 200400.2 «Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (20) «Επιθεωρητές (Κλίμακα Α13(ii))»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου λόγω της ενοποίησης των θέσεων Επιθεωρητή (Κλίμακες Α12 και Α13(ii)) και Επιθεωρητή Α' (Κλίμακα Α13(ii)) παρίσταται ανάγκη διαγραφής του «Α'» από τον τίτλο των δύο θέσεων.

(β) Κεφάλαιο: 200300.2 «Μέση Εκπαίδευση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (70) «Βοηθοί Διευθυντές Σχολών Μέσης Εκπαίδευσης (Κλίμακα Α12)» - Διαγραφή της Σημείωσης των Επεξηγήσεων

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου παρίσταται ανάγκη διαγραφής της σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων έναντι του εδαφίου (70) που προνοεί ότι πέντε θέσεις αφορούν την Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση, δεδομένου ότι δεν ισχύει.

(γ) Κεφάλαιο: 200500.2 «Δημοτική Εκπαίδευση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (30) «Επιθεωρητές (Κλίμακα Α13(ii))» και Διαγραφή της Σημείωσης των Επεξηγήσεων

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου παρίσταται ανάγκη η κλίμακα της θέσης Επιθεωρητή να είναι αποκλειστικά η Α13(ii) και διαγραφής της σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων έναντι του εδαφίου (30), δεδομένου ότι, σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, δεν υπηρετούν Επιθεωρητές που βρίσκονταν στην υπηρεσία κατά την ψήφιση του Νόμου Αρ.63(II) του 1993 και οι νεοεισερχόμενοι πρέπει να κατέχουν τα προβλεπόμενα στο οικείο σχέδιο υπηρεσίας προσόντα.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 17

Κεφάλαιο: 200800.2 «Πολιτιστικές Υπηρεσίες-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04350 «Πολιτιστικές Παροχές»: €10.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €10.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 04350 «Πολιτιστικές Παροχές» του Κεφαλαίου 200800.2 «Πολιτιστικές Υπηρεσίες-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» που μαζί με τις ήδη υπάρχουσες πιστώσεις ύψους €35.000 δηλαδή συνολικά ποσό ύψους €45.000 θα χρησιμοποιηθεί για να καλύψει τις λειτουργικές και άλλες δαπάνες της Επιτροπής Καταρτισμού και Τήρησης Μητρώου Μαχητών της Αντίστασης (Νόμος Αρ.24(I) του 2000).

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 18

Κεφάλαιο: 210900.2 «Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02200 «Επιδόματα Θέσεως Κρατικών Υπαλλήλων»

Υποομάδα Δαπανών: 02220 «Άλλα Επιδόματα Κρατικών Υπαλλήλων»: €1.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €1.000.000 για την εφαρμογή του σχεδίου αύξησης της αποδοτικότητας του συστήματος ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας με στόχο τη μείωση των καθυστερήσεων στο Κυπριακό FIR.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 19

Κεφάλαιο: 220115.2 «Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση-Τομέας Προμηθειών Φαρμάκων-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03200 «Αγορά Αναλώσιμων Μη Γραφειακών Χώρων»: €3.000.000

Κεφάλαιο: 220512.2 «Φαρμακευτικές Υπηρεσίες-Τομέας Προμηθειών Φαρμάκων-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03200 «Αγορά Αναλώσιμων Μη Γραφειακών Χώρων»: €3.000.000

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 2.9.2015 αποφάσισε τη μεταφορά των αρμοδιοτήτων για προμήθεια φαρμάκων και των σχετικών κονδυλίων από τις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες στη Διοίκηση του Υπουργείου Υγείας.

Για σταδιακή υλοποίηση της σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου απαιτείται στο παρόν στάδιο η δημιουργία της Υποδιαίρεσης 220115 «Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση-Τομέας Προμηθειών Φαρμάκων» και την περίληψη της Ομάδας/Υποομάδας/Άρθρου με πρόνοια €3.000.000 στο Άρθρο 03243 «Αγορά Φαρμάκων και Εμβολίων» και αντίστοιχη μείωση του ίδιου Άρθρου του Κεφαλαίου 220512 «Φαρμακευτικές Υπηρεσίες-Τομέας Προμηθειών Φαρμάκων» για το μέρος της απόφασης που αφορά τις εγκρίσεις ονομαστικών αιτημάτων.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 της πιο πάνω νέας Υποδιαίρεσης με περίληψη πιστώσεων ύψους €3.000.000 και ισόποση μείωση του Κεφαλαίου των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών.

Τροποποίηση Αρ. 20

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του άρθρου 6 του περί Προϋπολογισμού Νόμου με την προσθήκη του εδαφίου 5 ως ακολούθως:

«(5) Δεν επιτρέπεται η πλήρωση κενών θέσεων που προβλέπονται στον παρόντα Νόμο, οι οποίες παραμένουν κενές για πέντε συνεχή χρόνια και άνω και για τις οποίες δεν έχει αρμοδίως αρχίσει η διαδικασία της πλήρωσής τους, εκτός εάν αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 των περί της Απαγόρευσης Πλήρωσης Κενών Θέσεων στο Δημόσιο και Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμων του 2013 έως (Αρ.2) του 2014.»

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης της πιο πάνω τροποποίησης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016.

Τροποποίηση Αρ. 21

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του άρθρου 16 του περί Προϋπολογισμού Νόμου (εδάφιο 2 – επιφύλαξη 9 υποπαραγράφος (δ) και προσθήκη των υποπαραγράφων (στ) και (ζ) έτσι ώστε το Υπουργείο Υγείας και τα Τμήματά του, η Δικαστική Υπηρεσία και το Τμήμα Έφορου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη να μπορούν να εργοδοτήσουν πρόσθετο προσωπικό για κάλυψη αναγκών τους, με μέγιστο αριθμό προσωπικού τον αριθμό που παρουσιάζεται στο παρόντα Νόμο, ως ακολούθως:

- «(δ) στο Υπουργείο Υγείας και στα Τμήματα/ Υπηρεσίες του: [(Διοίκηση: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/καθορισμένης διάρκειας/ δεκαπενθημέρων, **3289** πρόσωπα που προκύπτει ως ακολούθως: (i) ανώτατος αριθμός Νοσηλευτικών Λειτουργιών μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή του Γενικού Νοσηλευτικού Κλάδου και εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, **2883** και (ii) ανώτατος αριθμός Νοσηλευτικών Λειτουργιών Κλάδου Ψυχικής Υγείας μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων, εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων και 17 αποσπασμένων Νοσηλευτικών Λειτουργιών Γενικής Νοσηλευτικής, 406 πρόσωπα) (Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/ δεκαπενθημέρων, **1340** πρόσωπα), (Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/ δεκαπενθημέρων, **129** πρόσωπα), (Οδοντιατρικές Υπηρεσίες: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/ δεκαπενθημέρων, 83,5 πρόσωπα), (Φαρμακευτικές Υπηρεσίες: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/ δεκαπενθημέρων, 217 πρόσωπα), (Γενικό Χημείο του Κράτους: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων Χημικού και Τεχνικού Χημείου και υπηρετούντων εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, 115 πρόσωπα)]
- (στ) Δικαστική Υπηρεσία (μέχρι 10 εργοδοτούμενους καθορισμένης διάρκειας Στενογράφους Δικαστηρίου)
- (ζ) Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού - (Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη: (εργοδοτούμενους καθορισμένης διάρκειας μέχρι 10 Λειτουργούς Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη (Κλάδος Πτωχεύσεων)).»

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης των πιο πάνω τροποποιήσεων στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2016.

Τροποποίηση Αρ. 22

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου παρίσταται ανάγκη τροποποίησης της Σημείωσης 33 που αναφέρεται στον τρόπο κατανομής της κρατικής χορηγίας στα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Αντιπροσώπων εξαιτίας της ψήφισης του Νόμου που τροποποιεί τους περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμους του 2012 έως (Αρ. 2) του 2015 από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Τροποποίηση Αρ. 23

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του εδαφίου 2 της επιφύλαξης 8 του άρθρου 16 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 2016 έτσι ώστε να επιτρέπεται η

πρόσληψη εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας για υλοποίηση πρόσθετων Ευρωπαϊκών Ανταγωνιστικών Προγραμμάτων όπως το Πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας για συγκεκριμένη χρονική διάρκεια, υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική δαπάνη ανακτάται πλήρως.

Τροποποίηση Αρ. 24

Μεταφορά των αρμοδιοτήτων (Ν.145(Ι)/2015) του Τμήματος Αναδασμού από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος μαζί με τις μισθοδοτικές Θέσεις και τις πιστώσεις των Δαπανών του Κεφαλαίου στο Υπουργείο Εσωτερικών ως ξεχωριστό Κεφάλαιο 1615 «Υπηρεσία Αναδασμού».

Τροποποίηση Αρ. 25

Κεφάλαιο: 11.04 «Αμυντική Θωράκιση»

Ο Προϋπολογισμός 11.04 «Αμυντική Θωράκιση» του 2016 έχει κατατεθεί με διαφορετική μορφή ώστε η κωδικοποίησή του να συνάδει με τον Κρατικό Προϋπολογισμό και να υποστηρίζεται καλύτερα από το Μηχανογραφημένο Σύστημα του Γενικού Λογιστηρίου (FIMAS). Με τη νέα κωδικοποίηση έχουν καταργηθεί τα Ειδικά Κεφάλαια και έχουν αντικατασταθεί με τις Ομάδες Λογαριασμών. Για να είναι δυνατή η ανακατανομή δαπανών μεταξύ των Ομάδων Λογαριασμών, είναι αναγκαία η τροποποίηση του Άρθρου 12 του περί προϋπολογισμού Νόμου 2016, ο οποίος βρίσκεται ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων για ψήφιση, ώστε να αντικατασταθεί ο όρος «Ειδικό Κεφάλαιο» με τον όρο «Ομάδα Λογαριασμού».

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις 14 Δεκεμβρίου 2015 αποφάσισε:

α. Να εγκρίνει την τροποποίηση των Άρθρων 12(2) και 12(3), όπως παρακάτω:

«12. (2) Οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες του Κεφαλαίου 11.04 “Αμυντική Θωράκιση” κατά **Ομάδα Λογαριασμού** και Άρθρο παρατίθενται αναλυτικά σε επεξηγηματικό μνημόνιο, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Προϋπολογισμού.

12 (3) Τηρουμένων των διατάξεων των εδαφίων (1) και (2), είναι δυνατή η ανακατανομή εγκεκριμένων δαπανών κάτω από **την ίδια Ομάδα Λογαριασμών**, νοουμένου ότι το συνολικό ποσό που θα δαπανηθεί για τις υπηρεσίες, σκοπούς ή προγράμματα που προβλέπονται στο επεξηγηματικό μνημόνιο, δε θα υπερβαίνει το συνολικό ποσό που έχει χορηγηθεί για **την Ομάδα αυτή του Λογαριασμού.**».

β. Να εξουσιοδοτήσει τον Υπουργό Οικονομικών για ενσωμάτωση της τροποποίησης στο Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Προϋπολογισμού Νόμος του 2016» που βρίσκεται ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων για ψήφιση.

Τροποποίηση Αρ. 26

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις 14 Δεκεμβρίου 2015 αποφάσισε να εγκρίνει την πρόσληψη ενός (1) πρόσθετου εργοδοτούμενου καθορισμένης διάρκειας (Γενετιστή) για περίοδο 2 ετών, ήτοι μέχρι 31/12/2017 και να τροποποιήσει το άρθρο 16(2).

Τροποποίηση Αρ. 27

Διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής για την προστασία των παιδιών από την σεξουαλική εκμετάλλευση, την σεξουαλική κακοποίηση και την παιδική πορνογραφία

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις 14 Δεκεμβρίου 2015 αποφάσισε μεταξύ άλλων (α) να εγκρίνει τη σύσταση Επιτροπής Παρακολούθησης της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την προστασία των παιδιών από την σεξουαλική εκμετάλλευση, την σεξουαλική κακοποίηση και την παιδική πορνογραφία και της δημιουργίας του Σπιτιού του Παιδιού, αποτελούμενη από εκπρόσωπους των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας και της Αστυνομίας και τη συμβολή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, και (β) εξουσιοδότησε τον Υπουργό Οικονομικών να καταθέσει στη Βουλή των Αντιπροσώπων τροποποίηση του Προϋπολογισμού του 2016 για συμπερίληψη κονδυλίου ύψους €30.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 03100 «Άλλα Λειτουργικά Έξοδα» (Άρθρο 03103 «Επιτροπές») για τη λειτουργία της Επιτροπής, η οποία θα παρακολουθεί την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής.

A. ΒΟΤΣΗΣ:

Θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τις υπηρεσίες της Βουλής, ιδιαίτερα τους συνεργάτες μας, τη γραμματεία της επιτροπής Οικονομικών, όπως και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών, αλλά και όλων των επιτροπών, ιδιαίτερα τους προέδρους των επιτροπών, αλλά και τα μέλη που παρευρέθηκαν στη συζήτηση των θεμάτων που αφορούσαν τα διάφορα υπουργεία στην επιτροπή μας, όπως και τους υπηρεσιακούς του κράτους οι οποίοι μαζί με τους υπουργούς φρόντισαν να μας δώσουν την καλύτερη εικόνα για τους προϋπολογισμούς.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Βότση και για το γεγονός ότι έχει τηρήσει το χρόνο που είχε αποφασιστεί. Το λόγο τώρα έχει ο βουλευτής κ. Νίκος Κουτσού εκ μέρους της Συμμαχίας Πολιτών και ο χρόνος του είναι μέχρι είκοσι πέντε λεπτά.

Ν. ΚΟΥΤΣΟΥ:

Μπορώ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε, κύριε Κουτσού.

Ν. ΚΟΥΤΣΟΥ:

Έχω το δικαίωμα, κύριε Πρόεδρε, να μιλήσω από τη θέση μου;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως!

Ν. ΚΟΥΤΣΟΥ:

Ευχαριστώ πολύ.

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Έρχεται μια χρονιά δύσκολη και καθοριστική για το μέλλον του κυπριακού ελληνισμού. Είναι φανερό ότι βρισκόμαστε μπροστά σε καταγιστικές εξελίξεις στο Κυπριακό.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι υπάρχει χρονοδιάγραμμα -τουλάχιστον έτσι διακήρυξε η Τουρκία- για το Μάρτιο του 2016 ούτε είναι τυχαίο που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μίλησε για το ενδεχόμενο αναβολής των βουλευτικών εκλογών ούτε είναι επίσης τυχαίο που σημαντικά κεφάλαια για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας θα εξεταστούν το 2016. Πριν από λίγες μέρες είχαμε το άνοιγμα του Κεφαλαίου 17. Από τα τριάντα πέντε κεφάλαια Τουρκίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης τα δεκαπέντε έχουν ήδη ανοίξει. Μακάρι να μπορούσαμε να είμαστε αισιόδοξοι. Μακάρι να μπορούσαμε να εμπιστευτούμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι δε θα δεχτεί να του βάλουν ξανά το πιστόλι στον κρόταφο.

Δυστυχώς, εδώ και τρία χρόνια η κυβέρνηση Αναστασιάδη συνεχίζει την πολιτική Χριστόφια στο Κυπριακό. Συνεχίζει την πολιτική των "δύρων" και των υποχωρήσεων. Φτάσαμε έτσι στο σημείο από τη μία να διαπραγματευόμαστε τη διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και από την άλλη να συζητούμε τον προϋπολογισμό του 2016 για την Κυπριακή Δημοκρατία.

Σήμερα στο τραπέζι των συνομιλιών ο Πρόεδρος Αναστασιάδης διαπραγματεύεται:

1. τον εσαεί γεωγραφικό διαχωρισμό της πατρίδας μας, με εγγυημένες πλειοψηφίες εδάφους και πληθυσμού, για να μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη η διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία,
2. τον ακρωτηριασμό βασικών ανθρωπίνων και πολιτικών δικαιωμάτων,
3. την παραχώρηση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας στους παράνομους εποίκους, που σφετερίζονται ελληνοκυπριακές περιουσίες,
4. την de facto παραμονή πάνω από 100 000 εποίκων,
5. τις μόνιμες παρεκκλίσεις από το ευρωπαϊκό κεκτημένο,
6. τη διαίρεση της κυριαρχίας στα συνιστώσα κρατίδια και τις εσωτερικές ιθαγένειες,
7. την παραχώρηση του δικαιώματος σε ξένους δικαστές να αποφασίζουν για τις τύχες μας,
8. την επιβολή μιας ομοσπονδίας με δύο ισότιμα και συγκυρίαρχα συνιστώσα κρατίδια.

Στην ουσία ο κ. Αναστασιάδης διαπραγματεύεται την αλλαγή του Σχεδίου Ανάν και την κατάργηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ευθύμιο Δίπλαρο)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ! Παρακαλώ!

Ορίστε, κύριε Κουτσού.

Ν. ΚΟΥΤΣΟΥ:

Εάν το νέο σχέδιο που θα έρθει είναι κακό, εμείς εισηγούμαστε τη σύσταση μετώπου από όλες τις δυνάμεις που διαφωνούν με αυτό.

Υπάρχει επίσης η δέσμευση του κ. Αναστασιάδη ότι το φυσικό αέριο της Κύπρου θα περάσει από την Τουρκία, με βάση τα όσα δήλωσε και στη συνέντευξή του στην εφημερίδα “Η Καθημερινή” την περασμένη Κυριακή.

Η κυπριακή κυβέρνηση προσφέρει γη και ύδωρ στην Τουρκία, την ώρα που αυτή:

1. εισβάλλει με το Μπαρμπαρός στην κυπριακή ΑΟΖ,
2. επιχειρεί προσάρτηση των κατεχομένων με τον αγωγό νερού,
3. χαρακτηρίζει με επίσημο έγγραφο την Κυπριακή Δημοκρατία “εκλιπούσα”,
4. αρνείται να εφαρμόσει τις κυπρογενείς της υποχρεώσεις, αλλά συνεχίζει την ενταξιακή της πορεία.

Σε αυτό το πλαίσιο ακούμε τον Υπουργό Εξωτερικών να δηλώνει ότι μόνο με τον Ακιντζί μπορούμε να βρούμε λύση και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να εξυμνεί τον κατοχικό ηγέτη στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, με αποτέλεσμα να βλέπουμε σήμερα τη σταδιακή και ουσιαστική αναβάθμιση του ψευδοκράτους και του κ. Ακιντζί από τους ξένους διπλωμάτες με τους οποίους συναντάται και από την Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης.

Οδηγούμαστε με μαθηματική ακρίβεια σε ένα αδιέξοδο, αλλά η κυβέρνηση επιμένει στην ίδια πολιτική των μονομερών υποχωρήσεων και στην υποβάθμιση του Κυπριακού σε δικοινοτικό πρόβλημα. Το Κυπριακό όμως δεν είναι ψυχολογικό πρόβλημα μεταξύ των δύο κοινοτήτων, αλλά είναι πρόβλημα τουρκικής εισβολής και συνεχιζόμενης κατοχής. Ούτε με τα παρακάλια ούτε με τις δεσμεύσεις πρόκειται να καμφθεί η τουρκική επεκτατική πολιτική. Μόνο όταν η Τουρκία έχει κόστος για την κατοχή, θα υποχρεωθεί να αλλάξει πολιτική.

Πρέπει να καταστήσουμε την κατοχή ασύμφορη, αξιοποιώντας:

1. την ιδιότητά μας ως πλήρους κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
2. την αστάθεια που επικρατεί στην ευρύτερη περιοχή,
3. την ενεργή εμπλοκή της Ρωσίας στο χώρο της Μέσης Ανατολής,
4. την ενεργειακή αναβάθμιση της χώρας μας και τις τριμερείς συμφωνίες με Ισραήλ, Αίγυπτο, Ελλάδα,
5. τη στρατηγική γεωπολιτική θέση της Κύπρου.

Όσο πιο γρήγορα αναθεωρήσουμε τη στρατηγική μας τόσο πιο κοντά θα βρεθούμε σε μια λύση δίκαιη και βιώσιμη.

Το Κυπριακό μπορεί να λυθεί ακόμα και αύριο, εάν:

1. αποχωρήσει ο κατοχικός στρατός,
2. τερματιστούν οι εγγυήσεις και
3. εφαρμοστούν πλήρως οι βασικές ελευθερίες και τα δικαιώματα που ισχύουν για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες.

Αυτή είναι η ουσία του Κυπριακού και για αυτό πρέπει να αγωνιζόμαστε.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε ως χώρα, η οποία μπορεί να φαίνεται περίπλοκη, δύσκολη, σχεδόν ανυπέρβλητη, στην ουσία της είναι πολύ απλή. Ποιες είναι οι προτεραιότητες αυτής της χώρας στην οποία εμείς ως πολίτες γεννιόμαστε, ζούμε, δημιουργούμε, αφήνουμε απογόνους και κληρονόμους; Στην Κύπρο ποτέ δεν είχαμε οικονομική κρίση. Πάντοτε όμως είχαμε κρίση προτεραιοτήτων.

Το μνημόνιο έχει σχεδόν διανύσει τη διάρκεια της ζωής του, ας πάει στο καλό. Οι στόχοι του ήταν, πρώτον, η διόρθωση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος της κυβέρνησης, δεύτερον, η

αποκατάσταση της ευρωστίας του κυπριακού τραπεζικού τομέα και, τρίτον, η εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ώστε να υποστηριχθεί η ανταγωνιστικότητα και η βιώσιμη και ισορροπημένη ανάπτυξη.

Ενώ σημειώνουμε τη διόρθωση των δημόσιων οικονομικών και δεν υποτιμούμε τη σημασία αυτού του στόχου, αφού συμφωνούμε ότι δεν μπορούμε να ξοδεύουμε περισσότερα από όσα εισπράτουμε, εντούτοις παρατηρούμε ότι η κυβέρνηση, περιλαμβανομένου και του Υπουργού Οικονομικών της, απέτυχε να αντιληφθεί ότι η συνταγή είναι απλή και πάει κάπως έτσι: Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης το κράτος φορολογεί λιγότερα και ξοδεύει περισσότερα και σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης το κράτος φορολογεί περισσότερα και ξοδεύει λιγότερα.

Τι μας είπε η τρόικα και εφάρμοσαν κατά γράμμα η κυβέρνηση και ο Υπουργός Οικονομικών στο μέσο της πιο βαθιάς οικονομικής κρίσης που πέρασε ποτέ αυτός ο τόπος; «Φορολογήστε περισσότερο, ειδικά τα χαμηλά και τα μεσαία στρώματα, και δώστε λιγότερα στα χαμηλά και στα μεσαία στρώματα του πληθυσμού αυτού του τόπου». Με αυτές τις πολιτικές θα μας πάρει μέχρι το 2022, για να φτάσουμε στα επίπεδα του 2010.

Επομένως, ο στόχος του μνημονίου για διόρθωση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος της κυβέρνησης επετεύχθη εν μέρει, εις βάρος όμως των φορολογουμένων. Παρά την πλασματική ευμάρεια των δημόσιων οικονομικών που επετεύχθη μέσα από θυσίες του λαού, ο τραπεζικός τομέας έχει σχεδόν παραλύσει. €27 δις η αξία των μη εξυπηρετούμενων δανείων, εκ των οποίων λίγα θα εισπραχθούν, παρά τις φοβέρες των τραπεζών προς τους δανειολήπτες, γιατί απλούστατα δεν τα έχουν. Όσο δε για τα επιχειρηματικά δάνεια, ας μην έχουν και πολλές ελπίδες οι τράπεζες, γιατί σχεδόν δε θα εισπραχθεί τίποτα μετά από τόσα χρόνια οικονομικής αδράνειας. Υπάρχουν χιλιάδες νοικοκυριά τα οποία δεν μπορούν να πληρώσουν τις δόσεις των δανείων τους. Άλλες τόσες επιχειρήσεις, οι οποίες ήταν διστακτικές να δανειστούν στους καλούς καιρούς, είναι ακόμη πιο επιφυλακτικές να δανειστούν τώρα, για να αναπτύξουν τις επιχειρήσεις τους.

Με ιδιωτικό δανεισμό οκτώ φορές μεγαλύτερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα περάσουν τουλάχιστον δώδεκα χρόνια μέχρι να μπορέσει το μέσο νοικοκυριό στην Κύπρο να αποφασίσει να δανειστεί ξανά. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οι τράπεζές μας θα χρειαστούν ακόμη περισσότερα κεφάλαια, παρά τις διακηρύξεις του Υπουργού Οικονομικών ότι είναι καλά κεφαλαιοποιημένες και δε θα επηρεαστούν άλλο από την κρίση, κάτι που είχαμε ξανακούσει και διαψεύστηκε. Σχεδόν αμέσως με την ψήφιση όλων των νομοσχεδίων που αφορούσαν τις τράπεζες, οι τράπεζές μας άρχισαν να ζητούν επιπρόσθετα κεφάλαια. Το επιχείρημα ότι οι Κύπριοι κρατούν και δεν πληρώνουν είναι τόσο χρεοκοπημένο όσο και η αξιοπιστία των τραπεζιτών και η εμπιστοσύνη στις τράπεζες και στην Κεντρική Τράπεζα.

Το μνημόνιο προνοούσε φυσικά την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ώστε να υποστηριχθεί η ανταγωνιστικότητα και η βιώσιμη και ισορροπημένη ανάπτυξη και άλλα παρόμοια εύχημα συνθήματα. Ενώ αρκετοί έλπιζαν ότι επιτέλους τώρα που θα είναι η τρόικα στην Κύπρο τα κόμματα και η κυβέρνηση θα υποχρεωθούν να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις, εντούτοις σχεδόν τίποτα δεν έγινε.

Ακόμη και για το ΓΕΣΥ, ένα -ίσως το μόνο- θέμα στο οποίο Συμμαχία Πολιτών και τρόικα συμφωνούσαν, η κυβέρνηση, εξαιτίας προεκλογικών αγκυλώσεων και δεσμεύσεων, επιμένει σε ένα πολυασφαλιστικό μοντέλο, ακόμη και μετά που ξένοι οίκοι παρέθεσαν μελέτες όπου ξεκάθαρα υποστηρίζουν ότι το ΓΕΣΥ πρέπει να είναι μονοασφαλιστικό.

Μεταρρύθμιση δεν είναι να πωλείς κερδοφόρους ημικρατικούς οργανισμούς, επειδή -άκουσον, άκουσον- υπάρχει η πιθανότητα να μην κάνουν κέρδη σε μερικά χρόνια. Σε αυτή την περίπτωση εκσυγχρονίζεις τον οργανισμό, τον καθιστάς πιο αποδοτικό, γιατί απλούστατα θέλεις να διατηρηθεί η κερδοφορία του.

Ο κάθε προϋπολογισμός πάντοτε, εκτός από μια λίστα εσόδων και εξόδων, είναι επίσης η εικόνα του τι είδους κράτος θέλουμε και τι όραμα έχουμε για τον τόπο μας. Ως Συμμαχία Πολιτών αδυνατούμε να δούμε μέσα από τον προϋπολογισμό το όραμα της κυβέρνησης για αυτό τον τόπο και τις επόμενες γενιές. Φυσικά, δεν μπορεί κανείς να αποκλείσει και το ενδεχόμενο να μην υπάρχει όραμα.

Ως Συμμαχία Πολιτών θα καταψηφίσουμε το νομοσχέδιο για τον προϋπολογισμό του 2016, ο οποίος δεν αντιμετωπίζει το βασικό πρόβλημα, δεν επενδύει στη δημιουργία υψηλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας για τους επιστήμονές μας, αλλά ούτε προσφέρει ανακούφιση στους φτωχούς συμπολίτες μας.

Καλές γιορτές σε όλους και καλή ελευθερία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Νίκο Κουτσού για την ομιλία του η οποία διήρκεσε δεκαέξι λεπτά και σαράντα οκτώ δευτερόλεπτα, κύριε γραμματέα;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σωστό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλώ τώρα τον κ. Γιώργο Περδίκη, πρόεδρο του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών.

Γ. ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Διασχίζοντας την αίθουσα, προκειμένου να ανεβώ στο βήμα, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, μπορούσα να διαβάσω τις σκέψεις ορισμένων από εσάς. Ακόμα μια χρονιά -θα λέτε από μέσα σας- θα ακούσουμε την ίδια δηκτική και άγρια κριτική. Και βεβαίως θα σκέφτεστε κάποιιοι ότι μακάρι να είναι η τελευταία. Λοιπόν, τέτοιες γιορτάρες μέρες θα συνιστούσα να μην κάνετε -αυτοί οι κάποιιοι- πονηρά και μοχθηρά όνειρα, κυρίως γιατί θα σας μείνει η κακία. Και είναι κρίμα, γιατί έρχεται η γιορτή των Χριστουγέννων, που είναι γιορτή αγάπης και αδελφосύνης.

Οφείλω πάντως να σας διαβεβαιώσω ότι, παρά το γεγονός ότι τα δύο μεγάλα κόμματα, εφαρμόζοντας τη λογική του οδοστρωτήρα, έχουν καταφέρει να επιβάλουν το νέο εκλογικό νόμο λαιμητόμο της δημοκρατικής πολυφωνίας, οι προσδοκίες ορισμένων από εσάς δεν πρόκειται να υλοποιηθούν. Τέτοια δώρα μην περιμένετε να σας φέρει φέτος ο Άγιος Βασίλης.

Ξέρω ακόμα ότι κάποιιοι επιχειρούν να ενσαρκώσουν το ρόλο του αιμοσταγή Ηρώδη στο πολιτικό σκηνικό της Κύπρου. Μатаιοπονούν και αμαρτάνουν άδικα! Παρά το γεγονός ότι στον προϋπολογισμό που έχουμε να ψηφίσουμε αύριο, στο κεφάλαιο της χρηματοδότησης της Βουλής και των πολιτικών κομμάτων, η κυβέρνηση -για πρώτη φορά τα τελευταία τριάντα χρόνια, ευθυγραμμιζόμενη με τα δύο μεγάλα κόμματα- εισηγείται τον οικονομικό στραγγαλισμό των μικρών κομμάτων και την προεκλογική τους αφαίμαξη, εμείς ως Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών σας διαβεβαιώνουμε ότι θα είμαστε και του χρόνου εδώ, για να καρφώνουμε το σάπιο σύστημα και το απάνθρωπο κατεστημένο και να στηλιτεύουμε τις άδικες εξουσίες.

Σας διαβεβαιώ λοιπόν ότι οι πονηρές και μοχθηρές προσδοκίες της οικονομικής και πολιτικής ολιγαρχίας που εκπροσωπούν κάποιιοι σε αυτό το κοινοβούλιο δε θα περάσουν. Οι καθαρές ιδέες και ο κρυστάλλινος πολιτικός λόγος ούτε δολοφονούνται ούτε ισοπεδώνονται!

Παίρνω όμως την ευκαιρία να καταθέσω το δικό μου όραμα και προσδοκία. Προσδοκώ ότι η νέα Βουλή θα είναι αυτή που -αφού συμπληρωθεί από τις θέσεις που κατά το σύνταγμα αναλογούν στους συμπατριώτες μας Τουρκοκύπριους- θα προχωρήσει στις αναγκαίες συνταγματικές τροποποιήσεις που θα εναρμονίσουν το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας με τη λύση του Κυπριακού. Την οποία βεβαίως προηγουμένως θα εγκρίνει ο κυπριακός λαός σε ένα και μοναδικό ενιαίο δημοψήφισμα μεταξύ των νομίμων -και μόνο των νομίμων- κατοίκων αυτού του νησιού.

Προς άρση κάθε παρεξήγησης και επειδή ακούγονται διάφορα καταθέτω την κάθετη διαφωνία μου στην ιδέα που κυκλοφορούν διάφοροι κύκλοι για έγκριση της προτεινόμενης λύσης του Κυπριακού από τη Βουλή αντί με δημοψήφισμα. Προς το σκοπό αυτό έχω καταθέσει -από τις 2 Φεβρουαρίου 2012- σχετική πρόταση νόμου, που καθιστά άκυρη και παράνομη κάθε τέτοια προσπάθεια. Εκφράζω τη δυσαρέσκειά μου, γιατί η αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή δε συζήτησε ποτέ αυτή την πρόταση νόμου! Γιατί άραγε;

Προσδοκώ επίσης ότι η λύση που θα προκύψει μέσω των διαπραγματεύσεων θα προνοεί για ένα ενιαίο δικοινοτικό κράτος, με μία ιθαγένεια, μία υπηκοότητα για τους νόμιμους κατοίκους, μία και μόνη αδιαίρετη κυριαρχία, μία διεθνή προσωπικότητα, χωρίς εγγυήσεις, ξένους στρατούς, βάσεις και εποίκους.

Έχω την προσδοκία και την πεποίθηση ότι στα πλαίσια της λύσης του Κυπριακού οφείλουμε να εξασφαλίσουμε τα πιο πάνω μαζί με την πλήρη κατοχύρωση και εφαρμογή όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προσωπικών ελευθεριών, του ευρωπαϊκού κεκτημένου και του διεθνούς δικαίου.

Είναι για μένα σημαντικό η συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας να εξασφαλιστεί κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο. Στις προτάσεις των Οικολόγων -όπως κατατέθηκαν στις συνεδριάσεις του Εθνικού Συμβουλίου στις 18 και 19 Φεβρουαρίου 2015 για την αλλαγή στρατηγικής στο Κυπριακό- περιλαμβάνεται συγκεκριμένη εισήγηση για μια αμεσοδημοκρατική διαδικασία, που θα εμπλέξει την κυπριακή κοινωνία ένθεν και ένθεν του κατοχικού συρματοπλέγματος, τους ειδικούς νομικούς επιστήμονες και τη Βουλή των Αντιπροσώπων, για να επιτύχουμε όλοι μαζί -Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, Μαρωνίτες, Αρμένιοι και Λατίνοι, νομικοί επιστήμονες, πολίτες και πολιτικοί- τη συγγραφή ενός αναθεωρητικού κειμένου για το κυπριακό σύνταγμα, που θα το διακρίνουν η δικαιοσύνη, η σύγχρονη νομική σκέψη, ο σεβασμός των κοινοτικών και ομαδικών δικαιωμάτων αλλά πρωτίστως ο σεβασμός των δικαιωμάτων του πολίτη.

Τότε πολλοί εκ των ηγετών στο Εθνικό Συμβούλιο γελούσαν μαζί μας. Πριν λίγες μέρες, στην τελευταία συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου, με ικανοποίηση διαπίστωση ότι οι προτάσεις των Οικολόγων κερδίζουν έδαφος και γίνονται ευρύτερα αποδεκτές. Προσδοκώ λοιπόν ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων του κυπριακού λαού -Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι με τη συμβολή και των θρησκευτικών ομάδων των Μαρωνιτών,

Αρμενίων και Λατίνων- θα έχει το δικό της συνταγματικό ρόλο στη συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην είσοδο σε μια νέα εποχή.

Πολλοί μου λένε ότι άδικα περιμένω από τη Βουλή να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων. Μου υπενθυμίζουν ότι είναι αυτή η Βουλή που αποφάσισε με τρομερή πλειοψηφία να ζητήσει από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να προσέλθει σε κλειστή συνεδρίαση, προκειμένου να ενημερώσει τους βουλευτές για τις εξελίξεις στο Κυπριακό. Πέρασαν τρεις μήνες και ο Πρόεδρος φαίνεται να γράφει στα παλαιότερα των υποδημάτων του την πρόσκληση της Βουλής. Και όταν προσπάθησα να εγγράψω το Κυπριακό ως θέμα προς συζήτηση στο Κεφάλαιο Τέταρτο από αυτή τη Βουλή, λίγο έλειψε να φάω και ξύλο. Το γλύτωσα με κάποιες φιλοφρονήσεις, όπως εκείνο το αξέχαστο: «σιωπή, ρε, κάτσε κάτω, ρε καραγκιόζη!». Συγχωρώ. Έντζιε ξεχνώ όμως, να το ξέρετε.

Μέχρις ότου λοιπόν αυτή η Βουλή και οι βουλευτές της αρθούν στο ύψος των περιστάσεων, ως περιοριστούμε στα πιο πεζά και τετριμμένα του προϋπολογισμού, παρά το γεγονός ότι τελευταία οι συζητήσεις στη Βουλή για τον προϋπολογισμό δεν είναι όπως ήταν παλιά. Μοιάζουν πλέον άχαρες, άχρωμες και άοσμες, χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο, αφού αποφασίζουν άλλοι πριν από εμάς για εμάς. Η κατάσταση μου θυμίζει τους στίχους του Καβάφη στο ποίημα "Περιμένοντας τους Βαρβάρους": «Τι νόμους πια θα κάμουν οι Συγκλητικοί; Οι βάρβαροι σαν έλθουν θα νομοθετήσουν».

Ας καμθούμε λοιπόν ότι συζητούμε τον προϋπολογισμό. Η Βουλή των Αντιπροσώπων λοιπόν καλείται να υπερψηφίσει τον τρίτο, μετά την υπογραφή του μνημονίου, προϋπολογισμό της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δε θα είναι βέβαια η πρώτη φορά που η Βουλή των Αντιπροσώπων θα κληθεί να ψηφίσει προϋπολογισμό που αντικατοπτρίζει τη δεινή οικονομική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Από το 2011 ήδη ο προϋπολογισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας έπαυσε να είναι αναπτυξιακός, αποκτώντας πλέον αρνητικό χαρακτήρα και πρόσημο. Τα μέτρα και οι ιδέες της τρικούας άρχισαν να εφαρμόζονται από το καλοκαίρι του 2011 κατά μερικό και αποσπασματικό τρόπο. Είναι πλέον σχεδόν από όλους αποδεκτό ότι η μερική και αποσπασματική εφαρμογή των πολιτικών της τρικούας επί των ημερών της προηγούμενης κυβέρνησης είχε μόνο αρνητικές συνέπειες, αφού, παρά τις θυσίες τις οποίες υπέστησαν καταρχάς οι ευάλωτες ομάδες, η οικογένεια και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και αργότερα οι εργαζόμενοι, τελικά η χώρα δεν απέφυγε την οικονομική καταστροφή. Αυτό συνέβη, γιατί με ευθύνη της τότε κυβέρνησης και της Βουλής συνεχίζονταν ταυτόχρονα οι σπατάλες, η κακοδιοίκηση, η κομματοκρατία, ο αλόγιστος κρατικός δανεισμός, η διασπάθιση του δημοσίου χρήματος, οι πολυτέλειες, η ασυδοσία των τραπεζών και η παροχή εγγυήσεων στις τράπεζες με υποθήκευση της κυπριακής οικονομίας.

Την περασμένη εβδομάδα ο Υπουργός Οικονομικών, μιλώντας απ' αυτό το βήμα, κήρυξε το τέλος της ύφεσης. Μας κατάθεσε σειρά αριθμών και δεικτών για την ανάπτυξη που έρχεται. Πέστε ότι έφτασε κιόλας! Εμείς δε συμφωνούμε με τον υπουργό. Θεωρούμε ότι ο προϋπολογισμός που κατέθεσε η κυβέρνηση είναι προϋπολογισμός ύφεσης, που αντικατοπτρίζει την έλλειψη μιας αποτελεσματικής στρατηγικής και ενός ρεαλιστικού οράματος εξόδου από την κρίση. Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει μέτρα κοινωνικής οπισθοδρόμησης, αναπτυξιακής υποβάθμισης και εργασιακής υποχώρησης. Κατά την άποψή μας πρέπει να απεγκλωβιστούμε από το κυνήγι των αριθμών και των δεικτών. Δε συμφωνούμε με την άποψη ότι πρέπει να επιβληθούν αιματηρές θυσίες, που μπορεί ακόμα και να προκαλέσουν μόνιμες αναπηρίες στην κοινωνική συνοχή, στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον της πατρίδας μας, για να βελτιωθούν οι δείκτες της κυπριακής οικονομίας, γεγονός που υποτίθεται ότι θα προσελκύσει επενδύσεις, που στη συνέχεια θα φέρουν τάχα θέσεις εργασίας και ευημερία. Αυτή είναι η θεωρία των κυβερνήτων, είναι η θεωρία της τρικούας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Εμείς δε συμφωνούμε με αυτή τη θεωρία, τη θεωρία της καμένης γης. Στη φύση παρατηρούμε ότι στην καμένη γη δε φυτρώνει πάντα χορτάρι, αλλά συχνά το έδαφος διαβρώνεται και επέρχεται η ερημοποίηση. Κατά την άποψή μας ο παρών προϋπολογισμός συνεχίζει την πολιτική της καμένης γης, χωρίς να δημιουργεί νησίδες ανάπτυξης, και συνεπώς οδηγεί στην κοινωνική ερημοποίηση.

Είναι αλήθεια ότι στον προϋπολογισμό γίνεται μια προσπάθεια για οριακή αύξηση κονδυλίων που έχουν σχέση με τις αναπτυξιακές δαπάνες των υπουργείων, ενώ ταυτόχρονα καταγράφεται ελαφριά μείωση των τακτικών δαπανών. Όμως δεν μπορούμε να μη σημειώσουμε ότι η μείωση των τακτικών δαπανών οφείλεται κυρίως στη μείωση του προσωπικού λόγω αφυπηρητήσεων και στη μη πλήρωση κενών θέσεων εξαιτίας της απαγόρευσης των προσλήψεων, γεγονός που δημιουργεί τεράστια κενά στη δημόσια υπηρεσία. Υπάρχουν ζωτικοί τομείς, όπως η ασφάλεια και η υγεία, όπου τα κενά απειλούν όχι μόνο την καλή λειτουργία της διοίκησης, αλλά και την ίδια την επιβίωση των απλών ανθρώπων. Από την άλλη δυστυχώς εντοπίζουμε ακόμα σπατάλες και μη δικαιολογημένες δαπάνες, αδικαιολόγητα προσωπικά επιδόματα αξιωματούχων και ύποπτες χρηματοδοτήσεις έργων ή υπηρεσιών.

Για ακόμα μία φορά οι Οικολόγοι ζητούν με τροπολογίες τον περιορισμό των προκλητικών επιδομάτων που έχουν οι αξιωματούχοι αυτής της χώρας σε περίοδο οικονομικής κρίσης και ισχνών αγελάδων. Οι Οικολόγοι ζητούν την περικοπή από τον προϋπολογισμό που θα ψηφίσετε αύριο των επιδομάτων ή μέρους

αυτών που αφορούν προσωπικά τηλεφωνήματα, οδηγούς, οδοιπορικά, γραμματείς, έξοδα παραστάσεως και ούτω καθεξής. Ακόμα ζητούμε όπως ψηφίσετε την πρόταση νόμου που έχουμε καταθέσει στη Βουλή για την κατάργηση των διπλών αμοιβών και συντάξεων των αξιωματούχων και την πρόταση νόμου των Οικολόγων που καθορίζει μέγιστο όριο (πλαφόν) για τους μισθούς, το εφάπαξ και τις συντάξεις στο δημόσιο. Τα ποσά που θα εξοικονομηθούν πρέπει να διοχετευτούν σε έργα, έργα βιώσιμης ανάπτυξης, που θα παράξουν νέες θέσεις εργασίας και θα στηρίξουν τους χαμηλόμισθους, τους χαμηλοσυνταξιούχους και τις μικρές επιχειρήσεις.

Κυρίως όμως θέλουμε να τονίσουμε πως, αντίθετα προς τις συμβουλές που λαμβάνουμε από διεθνείς οργανισμούς και παραδείγματα άλλων χωρών που εξήλθαν ή αντιμετώπισαν την οικονομική κρίση, δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό καμία πρόνοια που να δίνει την ελπίδα ότι θα προκύψει κάποιας μορφής δυναμική που θα αλλάξει ριζικά το υφιστάμενο οικονομικό και αναπτυξιακό μοντέλο που μας έφερε σ' αυτό το σημείο. Εξακολουθεί και σε αυτό τον προϋπολογισμό να μη γίνεται κατανοητό ότι το μεγαλύτερο κεφάλαιο της χώρας μας -μιας χώρας που βρίσκεται υπό κατοχή και απειλείται από δημογραφικό Απίλλα- είναι ο πληθυσμός μας. Τα μέτρα οικονομικής στήριξης της τεκνογονίας και της μόρφωσης των παιδιών υπόκεινται σε αυστηρά εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια στο όνομα της ορθολογιστικής στόχευσης. Θέση μας είναι ότι τα επιδόματα για την οικογένεια -και κυρίως για τις πολύτεκνες και μονογονεϊκές οικογένειες, αλλά και για τις οικογένειες σε αγροτικές και μειονεκτικές περιοχές- και τους φοιτητές δεν πρέπει να αποτελούν μέρος της ευρύτερης πολιτικής για στήριξη των απόρων και κακώς περικόπτονται στη βάση ενός δυσνόητου και γεμάτου κενά συστήματος στόχευσης. Στη δική μας αντίληψη πρόκειται για αναπτυξιακές χορηγίες, γι' αυτό και τα κριτήρια πρέπει να είναι ανάλογα. Η λογική της στόχευσης εφαρμόζεται δυστυχώς και στα προγράμματα στήριξης των αναπήρων, γεγονός που έχει προκαλέσει τις έντονες διαφωνίες του αναπηρικού κινήματος.

Θα θέλαμε να κάνουμε ειδική μνεία στην πολυδιαφημισμένη ως επιτυχημένη εισαγωγή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, του γνωστού πλέον ΕΕΕ. Μόλις φέτος -πολύ καθυστερημένα- προβλέπεται να δοθούν οι αναγκαίες πιστώσεις για αγορά μηχανογραφικού εξοπλισμού, για να μπορεί να γίνει ο απαιτούμενος χειρισμός του όγκου των δεδομένων που το Υπουργείο Εργασίας απαιτεί για την εξέταση των χιλιάδων αιτήσεων, που εξακολουθούν να εκκρεμούν από το 2014, παρακαλώ!

Έχουμε συμπολίτες που έχουν οδηγηθεί στην εξαθλίωση λόγω της οικονομικής κρίσης, αλλά δεν έχουν πρόσβαση σε καμία βοήθεια λόγω της κωλυσιεργίας που δείχνει το συγκεκριμένο υπουργείο στην εξέταση και λήψη απόφασης για την αίτησή τους. Ο αριθμός των αιτήσεων ολοένα και αυξάνεται, αλλά δε δίνονται απαντήσεις. Οι λίγοι που έχουν εγκριθεί μέχρι στιγμής δεν έχουν λάβει τα ποσά που δικαιούνται αναδρομικά και πνίγονται στους τόκους των χρεών και από το βάρος των καθημερινών αναγκών και δεν μπορούν να περιμένουν τότε θα κινηθεί επιτέλους η κυβερνητική μηχανή, η οποία και στην μετά την καταστροφή εποχή συνεχίζει να κινείται νωχελικά. Παρ' όλο αυτό το χάος και την κωλυσιεργία τα ποσά που έχουν προϋπολογιστεί για το ΕΕΕ και τα επιδόματα τέκνου όπως και για τις έκτακτες χορηγίες που βρίσκονται στη διάθεση της Υπουργού Εργασίας παραμένουν, κυρίες και κύριοι, στο ίδιο επίπεδο με τα προηγούμενα δύο χρόνια. Αυτή η καθυστέρηση μεταφράζεται σε έναν ακόμα χρόνο κωλυσιεργίας από το συγκεκριμένο υπουργείο στην έγκριση του ΕΕΕ για δικαιούχους και σίγουρα στη μη καταβολή των αναδρομικών ποσών που δικαιούνται αυτοί οι άποροι από το 2014. Σημειώνουμε ακόμα ότι η κυβέρνηση δεν κατάφερε να συνδέσει το ΕΕΕ με την εθελοντική εργασία σε κοινωνικά και κοινοτικά έργα, ώστε να χρηματοδοτείται η απασχόληση και όχι η ανεργία.

Επίσης η κυβέρνηση μέσω του χειρισμού των θεμάτων που αφορούν το ωράριο των γενικών καταστημάτων δημιούργησε συνθήκες κρίσης, με ανυπολόγιστες συνέπειες ακόμα και για τα δημόσια οικονομικά. Αν οι μεγάλες επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου καταφύγουν όντως, όπως απειλούν, σε απολύσεις προσωπικού με την εφαρμογή του ωραρίου που καθορίζει -όπως πρέπει σε μια πολιτισμένη κοινωνία- την Κυριακή ως δημόσια αργία, θα σημειωθεί ανάγκη για περαιτέρω δαπάνες για κάλυψη των απεργιακών επιδομάτων. Θα έπρεπε -λέμε εμείς ως Οικολόγοι- να υπάρχουν μέτρα για εργοδότηση των ανέργων στις μικρές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου.

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει αναφορά στον υψηλό ακόμα δείκτη της ανεργίας, που δημιουργεί ιδιαίτερο βάρος στα δημόσια οικονομικά. Ας σημειωθεί ότι στο δείκτη ανεργίας δε συμπεριλαμβάνονται οι χιλιάδες άνεργοι νέοι ή οι οικογενειάρχες που μεταναστεύουν στο εξωτερικό αναζητώντας μια καλύτερη μοίρα. Η Κύπρος τα τελευταία χρόνια είναι μία από τις λίγες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου παρουσιάζεται σημαντική μείωση του πληθυσμού, περίπου στο 10%. Πολλοί απ' αυτούς τους οικονομικούς μετανάστες, τους Κύπριους οικονομικούς μετανάστες, είναι νέοι επιστήμονες που είτε δεν επιστρέφουν στην Κύπρο από τις σπουδές τους είτε επιστρέφουν εκεί που σπούδασαν προς αναζήτηση εργασίας. Η Κύπρος αιμορραγεί και η κυβέρνηση... χτενίζεται. Επανελημένα έχουμε ζητήσει από τους αρμοδίους να καταθέσουν ένα συγκροτημένο σχέδιο δημογραφικής πολιτικής αλλά φευ!

Δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό πρόνοιες που να καλύπτουν ικανοποιητικά το έλλειμμα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων -της τάξης των €7,5 δις, παρακαλώ- παρά τις σχετικές νομοθεσίες και τις κατά καιρούς δεσμεύσεις της κυβέρνησης! Ως Οικολόγοι υποστηρίζουμε τον κοινωνικό έλεγχο του Ταμείου

Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δηλαδή να τερματιστεί η παράνομη διαχείριση που συνιστά διαχρονική αφαίμαξη των ταμείων από την κυβέρνηση.

Επίσης φαίνεται καθαρά στον προϋπολογισμό ότι η κυβέρνηση θα συνεχίσει την πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων στα λιμάνια και στις τηλεπικοινωνίες. Εμείς ως Οικολόγοι δε στεκόμαστε δογματικά απέναντι στο θέμα των ιδιωτικοποιήσεων. Για εμάς αυτό που προέχει είναι το δημόσιο συμφέρον, το συμφέρον των καταναλωτών και πολιτών και μετά το συμφέρον των εργαζομένων. Η κυβέρνηση φαίνεται να έχει αποφασίσει να παραδώσει τους κερδοφόρους ημικρατικούς οργανισμούς στα χέρια του ιδιωτικού κεφαλαίου, αδιαφορώντας για το οποιοδήποτε οικονομικό και κοινωνικό κόστος. Το σίγουρο είναι ότι κάποιος εκ των κυβερνώντων θα ευνοηθούν από τις μίζες και τα δώρα των επενδυτών. Είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε οποιαδήποτε άλλη πρόταση που προνοεί άμεσα μέτρα εκσυγχρονισμού της Cyta και προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για επένδυση σε ένα δημόσιο οργανισμό, κερδοφόρο και ανθηρό. Τα ιδιωτικά κεφάλαια είναι καλοδεχούμενα, πάντα όμως μέσα σε ένα πλαίσιο δημόσιου ελέγχου του οργανισμού. Η Cyta, όπως και όλοι οι ημικρατικοί οργανισμοί, είναι απαραίτητο και αναγκαίο να εκσυγχρονιστούν, να αποκομματικοποιηθούν και να ενδυναμωθούν. Η πολιτική της υπόσκαψης και του στραγγαλισμού των ημικρατικών οργανισμών που ακολουθεί η κυβέρνηση πλήττει το δημόσιο συμφέρον και αυξάνει το οικονομικό και κοινωνικό κόστος.

Ως Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών εκφράζουμε ανησυχία, όταν διαβάζουμε ότι οι σύμβουλοι αποκρατικοποιήσεων εισηγούνται αποξένωση κρατικών τεμαχίων γης για τα οποία ήδη υπάρχουν σχέδια πολιτιστικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης. Δε θα δεχθούμε σε καμία περίπτωση τη ματαίωση του έργου του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου στο χώρο του παλιού Νοσοκομείου Λευκωσίας ούτε του δημόσιου κήπου στο παλιό ΓΣΠ. Πρέπει να τεθεί φρένο επιπέδους στις άκρατες ιδιωτικοποιήσεις που προωθεί η κυβέρνηση.

Εξακολουθούν οι ιθύνοντες να μιλούν για προσέλκυση ξένων επενδύσεων και καταθέσεων, για πωλήσεις ακινήτων, αδειοδοτήσεις καζίνων, γηπέδων γκολφ και μαρίνων και για ξεπούλημα ημικρατικών οργανισμών, που θα τονώσουν τάχα την ανταγωνιστικότητα, χωρίς να προσπαθεί κανείς να βρει λύση για επανεκκίνηση της οικονομίας μας προς τα εμπρός. Μιλούν για κίνητρα για προσέλκυση ξένων επενδυτών και εννοούν φοροαπαλλαγές και χαριστικές χαλαρώσεις, τις οποίες επωφελούνται τελικά πρώτα και κύρια οι ιθαγενείς ολιγάρχες φίλοι της κυβέρνησης.

Οργιάζει η φοροδιαφυγή των εχόντων. Καλούμε κυβέρνηση και Βουλή να εφαρμόσουν ουσιαστικά μέτρα πάταξης της φοροδιαφυγής. Να υιοθετηθεί η πρόταση των Οικολόγων -που εκκρεμεί από τις 24 Νοεμβρίου 2011, παρακαλώ- για φορολόγηση του υπερπλούτου και της πολυτέλειας. Να ερευνηθεί πλήρως η λίστα Λαγκάρντ και να αναζητηθούν όλες οι παράνομες μεταφορές καταθέσεων στο εξωτερικό και να φορολογηθούν. Να υπάρξει πλήρης διαφώτιση με δημοσιοποίηση των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων που φοροδιαφεύγουν. Να μειωθεί ο φόρος ακίνητης ιδιοκτησίας με τη σωστή στόχευση και ο ΦΠΑ για προϊόντα λαϊκής κατανάλωσης. Να εισαχθεί φόρος ρύπων και πράσινης ανάπτυξης. Τα έσοδα από την εν γένει φορολόγηση να κατανέμονται στους ίδιους τους φορολογούμενους ως κίνητρα για ανάπτυξη που θα φέρουν νέες θέσεις εργασίας.

Εκεί που υπάρχουν σοβαρά κενά και παραλείψεις είναι στην πανθομολογούμενη στασιμότητα που παρατηρείται στην εφαρμογή μιας *de profundis* -δηλαδή εκ βάθρων- μεταρρύθμισης. Ακόμα και αυτά τα μεταρρυθμιστικά μέτρα του μνημονίου δεν έχουν εφαρμοστεί. Θα καταθέσω μόνο κάποια παραδείγματα:

Πρώτα και κύρια, το ΓΕΣΥ, το Γενικό Σύστημα Υγείας, το οποίο παλινδρομεί και βρίσκεται στους πέντε δρόμους. Εμείς ζητούμε να προχωρήσει άμεσα η λειτουργική και συμφωνημένη αυτονόμηση των νοσοκομείων και να σταματήσει η διάλυση των δημόσιων ιατρικών υπηρεσιών. Με λύπη διαπιστώνουμε -και το διαπίστωσε δυστυχώς και ο ίδιος ο Υπουργός Υγείας, προς τιμήν του- ότι τα όρια δαπανών, το πλαφόν που τέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών στα πλαίσια της εφαρμογής της τυφλής λιτότητας του μνημονίου, έχουν εξαρθρώσει τα δημόσια νοσοκομεία. Τα δημόσια ογκολογικά έχουν διαλυθεί, οι ρευματοπαθείς, οι θαλασσαιμικοί, οι χρόνιοι ασθενείς και άλλες κατηγορίες ασθενών διαμαρτύρονται για τα τεράστια κενά που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια. Η μεταρρύθμιση των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών όλο εξαγγέλλεται, αλλά δεν υλοποιείται.

Μεταρρύθμιση προνοεί το μνημόνιο και για τη δημόσια υπηρεσία, την τοπική αυτοδιοίκηση, τους ημικρατικούς οργανισμούς. Τελειώνει το μνημόνιο και ακόμα δεν υλοποιήθηκαν αυτοί οι στόχοι! Από την άλλη μεταρρυθμιστικές πρόνοιες του μνημονίου εξαφανίζονται μυστηριωδώς για λόγους μάλλον πολιτικής σκοπιμότητας ή -αλλιώς- για να μην κακοφανιστεί η Τουρκία. Αναφέρομαι στην πρόνοια του μνημονίου για τη δημιουργία ταμείου διαχείρισης των εσόδων από τους υδρογονάνθρακες. Οι Τούρκοι, λέγεται, έθεσαν βέτο, γιατί δεν μπορεί να θεσπιστεί και να λειτουργήσει ένα τέτοιο ταμείο πριν από τη λύση, λένε. Μιλώντας για υδρογονάνθρακες, που πριν λίγα χρόνια είχαν χαρακτηριστεί ως "δώρο του Θεού", προκαλούν αλγεινή εντύπωση η καθολική απραξία και οι παλινδρομήσεις. Όλο γίνονται επαφές, συναντήσεις υψηλού, μεσαίου, χαμηλού επιπέδου, αλλά τα έργα και οι αποφάσεις είναι πολύ λίγα. Τι συμβαίνει; Μήπως και εδώ επεμβαίνει ο ποιητής και συνιστά να περιμένουμε τους βαρβάρους;

Στα αρνητικά επίσης καταγράφεται η απουσία πιστώσεων για το περιβάλλον. Για ακόμα μια χρονιά σημειώνεται η πενιχρή χορηγία για τα καταφύγια ζώων και η σχεδόν μηδαμινή χορηγία που παραχωρείται στην Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου. Οι ανάγκες για τη λειτουργία των περιβαλλοντικών και ιδιαίτερος των οργανώσεων που προσφέρουν στον τομέα της προστασίας των ζώων μεγαλώνουν χρόνο με το χρόνο. Δυστυχώς στο Υπουργείο Οικονομικών δε φαίνεται να εκτιμούν την προσφορά των περιβαλλοντικών και φιλοζωικών οργανώσεων. Παρόμοιας φύσης περικοπές γίνονται αδικαιολόγητα επιλεκτικά και εις βάρος άλλων κοινωνικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, επειδή ασκούν κριτική κατά της πολιτικής της κυβέρνησης.

Ως Οικολόγοι διατυπώνουμε επίσης την ανησυχία μας για την κατάσταση του τραπεζικού συστήματος της χώρας. Πρώτα και κύρια, δεν είδαμε -όπως συνέβη σε άλλες χώρες με παρόμοιες εμπειρίες- τους υπεύθυνους της τραπεζικής πανωλεθρίας να οδηγούνται στη δικαιοσύνη και να πληρώνουν για τα εγκληματικά τους λάθη και συμπεριφορές. Πριν μια βδομάδα ο κ. Γεωργιάδης μάς είπε: «Επέφερε το τραπεζικό μας σύστημα σοβαρό πλήγμα στην οικονομία μας». Και ρωτώ: Ποιος πλήρωσε; Ποιος τιμωρήθηκε; Κανείς! Τα ίδια ισχύουν για την εποπτεία που ασκούσαν η Κεντρική Τράπεζα και η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα! Ποιος τιμωρήθηκε; Κανείς! Ποιος πλήρωσε; Κανείς! Για την ατιμωρησία δεν κάνει αναφορά ο κ. Γεωργιάδης. Αντίθετα, είχαμε και επιβράβευση όλων αυτών που ευθύνονται για την καταστροφή. Κανείς εκ των κυβερνώντων δε φαίνεται να αντιλαμβάνεται το διαβρωτικό ρόλο της ατιμωρησίας στην όποια προσπάθεια ανάκαμψης της οικονομίας και της κοινωνικής συνοχής. Αλλά γιατί η πολιτική ολιγαρχία να επιδιώξει την τιμωρία των ενόχων, όταν είναι και η ίδια μπλεγμένη μέχρι το κόκκαλο στη διαφθορά και στη διαπλοκή; Βλέπε Focus κ.λπ. Και ενώ τραπεζίτες, ελεγκτές, λογιστές και δικηγόροι κάνουν πάρτι και από υπεύθυνοι και συνένοχοι μετατρέπονται σε επίγονους που διαχειρίζονται την υποτιθέμενη επιχείρηση σωτηρίας -με το αζημίωτο βέβαια- τα θύματά τους σέρνονται στα δικαστήρια και διπλοτιμωρούνται.

Ποιοι είναι τα θύματα; Πρόκειται για τους κατόχους αξιογράφων, τους δανειολήπτες των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τους κουρεμένους καταθέτες και μετόχους της Λαϊκής Τράπεζας, τους δανειολήπτες του ελβετικού φράγκου, τους απολυμένους από τις Κυπριακές Αερογραμμές και τις τράπεζες και ούτω καθεξής.

Για όλους τους πιο πάνω ως Οικολόγοι προτείνουμε τα ακόλουθα:

1. Άμεση ψήφιση της πρότασης νόμου του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Ομήρου για τους κατόχους των αξιογράφων και εφαρμογή των δεσμεύσεων του Προέδρου Αναστασιάδη για επίλυση του προβλήματος που αντιμετωπίζουν χιλιάδες μη θεσμικοί κάτοχοι αξιογράφων.
2. Ψήφιση νομοθεσίας για τους δανειολήπτες των δανείων σε ελβετικό φράγκο και άλλο ξένο συνάλλαγμα, ώστε τη συναλλαγματική διαφορά να την αναλαμβάνουν εξ ολοκλήρου οι τράπεζες.
3. Κατάργηση διά νόμου όλων των καταχρηστικών ρητρών των δανείων.
4. Τροποποίηση της νομοθεσίας και ένταξη των τραπεζών στο νόμο περί τοκογλυφίας.
5. Δημιουργία δημόσιου φορέα διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων με κρατική και ιδιωτική χρηματοδότηση.
6. Να συμφωνηθεί ένα δίκαιο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο σχέδιο αποζημίωσης των κουρεμένων καταθετών και μικρομετόχων της Λαϊκής Τράπεζας, σύμφωνα με το πρόσφατο ψήφισμα της Βουλής των Αντιπροσώπων.
7. Να εξαιρεθούν από το νόμο της πακετοποίησης και μαζικής πώλησης δανείων τα δάνεια για καθορισμένη πρώτη κατοικία και μικρή επιχείρηση.
8. Να εξαιρεθεί από το νόμο για τις εκποιήσεις η καθορισμένη πρώτη κατοικία και η μικρή επιχείρηση. Να τύχει συνολικής επαναξιολόγησης και αλλαγής η νομοθεσία των εκποιήσεων.
9. Εκπλήρωση των υποχρεώσεων της κυβέρνησης έναντι των ταμείων προνοίας των απολυμένων εργαζομένων.

Θα θέλαμε η κυβέρνηση μέσω του προϋπολογισμού να δώσει ελπίδα και νέα κατεύθυνση. Να επενδύσει στην επανεκκίνηση της οικονομίας μας, βασιζόμενη εξίσου στον πρωτογενή και στο δευτερογενή τομέα, δηλαδή στη γεωργία, στην κτηνοτροφία, στην αλιεία, στη βιοτεχνία, στην εναλλακτική παραγωγή ενέργειας και ούτω καθεξής, και όχι μόνο στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και των τραπεζών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Περδίκη, ολοκληρώστε, παρακαλώ.

Γ. ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Τελευταία παράγραφος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει.

Γ. ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας δε μας αφήνει καμία αμφιβολία ότι επιδιώκεται η επαναδημιουργία μιας οικονομίας βασισμένης ανισομερώς στις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα. Μιας οικονομίας που θα είναι για πάντα εξαρτημένη από εξωγενείς παράγοντες και θα ευνοεί πάντα την ίδια οικονομική και κομματική κουλτούρα.

Εμείς θα συνεχίσουμε να υπερασπιζόμαστε την ανάγκη προώθησης ομοιόμορφης ανάπτυξης και προστασίας του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας σε σχέση με τον τριτογενή τομέα μέσω της εφαρμογής νέων οικολογικών και πράσινων πολιτικών, βασισμένων στις νέες τεχνολογίες, στην πληροφορική και στην καινοτομία. Αυτό που πραγματικά χρειάζεται η οικονομία μας πρέπει να αντικατοπτρίζεται στον προϋπολογισμό του 2016 και είναι μια *de profundis* -δηλαδή εκ βάθρων- αλλαγή, που να αντικαταστήσει το κερδοσκοπικό και ανθρωποφάγο σύστημα της αλόγιστης και χωρίς όρια ανάπτυξης των δεικτών και των αριθμών -το σύστημα της διαπλοκής κομμάτων και οικονομικής ολιγαρχίας- με ένα νέο πράσινο και αειφόρο μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης και πολιτικής.

Από τους πολίτες για τους πολίτες. Και για τη μικρή μας πατρίδα.

Καλά Χριστούγεννα, ευτυχές το νέο έτος και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον πρόεδρο του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών για τη συνεισφορά του στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό του 2016.

Καλώ τώρα τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κόμματος κ. Δημήτρη Συλλούρη να προσέλθει στο βήμα.

Καλωσορίζουμε και τον Υπουργό Οικονομικών και ελπίζω να μην παραμείνει μοναξιασμένος βέβαια και να έχουμε και άλλα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου σ' αυτή την κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία.

Παρακαλώ, κύριε Συλλούρη.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Επιτρέψτε μου να κάνω και εγώ το μονόλογό μου. Εγώ υπόσχομαι ότι άκουα και θα ακούω και ελπίζω κάποιοι από εσάς να παρακολουθήσετε.

Ο κρατικός προϋπολογισμός αποτελεί διαχρονικά ένα κατεξοχήν πολιτικό γεγονός. Η συζήτησή του είναι η ώρα του απολογισμού και η ώρα πολύ περισσότερο του προγραμματισμού. Κάνοντας λοιπόν τον απολογισμό των τελευταίων μνημονιακών ετών, διαπιστώνουμε ότι το μόνο που κάναμε στον υπέρτατο βαθμό ήταν να ακολουθήσουμε το μνημόνιο. Αυτό μπορεί να ήταν αναγκαίο, και το ακολουθήσαμε με την πιο άτεγκτη, μικρόπνοη και στενή ερμηνεία των εκπροσώπων της τριόικας, δεν είναι όμως αρκετό. Ανεξάρτητα από την άποψη μας για τον τρόπο εφαρμογής του μνημονίου, εμείς θεωρούμε ότι ήταν αναγκαίο να γίνουν παράλληλες ενέργειες και δράσεις πέραν του μνημονίου, που θα εξισορροπούσαν τις αρνητικές του επιπτώσεις. Κύριος άξονας αυτών των δράσεων έπρεπε να ήταν η μεταρρύθμιση. Δυστυχώς κάτι τέτοιο δεν έγινε, με αποτέλεσμα στις μέρες μας να βιώνουμε μια άθλια, επικίνδυνη και πρωτόγνωρη παρακμή. Βιώνουμε μια εκτεταμένη διαφθορά, που συρρικνώνει τη δημοκρατία και κατατρώει το δημόσιο πλούτο, βιώνουμε τη χρεοκοπία των θεσμών και των λειτουργιών του κράτους.

Οι κίνδυνοι που έχουμε απέναντί μας έχουν γίνει απειλητικοί. Το πολιτικό σύστημα είναι ανήμπορο και ανίκανο να διαχειριστεί τα προβλήματα της κοινωνίας και να δώσει λύσεις. Η διαπλοκή του πολιτικού συστήματος με τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα προκαλεί το δημόσιο αίσθημα. Η ηθική είναι ξένη για την πολιτική. Οι κομματικές σκοπιμότητες κυριαρχούν. Οι πολιτικοί έχουμε καταντήσει αναξιόπιστοι. Είμαστε αποκομμένοι από την τραγική πραγματικότητα που βιώνουν πολλοί από τους συμπολίτες μας. Οι πολίτες δε μας ταυτίζουν με το συλλογικό δημόσιο συμφέρον, μας θεωρούν διαχειριστές συμφερόντων και σκοπιμοτήτων, δε μας εμπιστεύονται. Θεμελιακοί θεσμοί της πολιτείας δε λειτουργούν. Η ατιμωρησία και η αναξιοκρατία κυριαρχούν. Οι ένοχοι των σκανδάλων και των εγκλημάτων κυκλοφορούν ελεύθεροι. Αναβαθμίζονται και

μετατρέπονται σε συμβούλους και κριτές από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και πρωταγωνιστές στη μετά τη χρεοκοπία εποχή. Τα σκάνδαλα στοιβάζονται το ένα πάνω στο άλλο, χωρίς να εξιχνιάζονται μέχρι τέλους. Η δικαιοσύνη στον τόπο μας αντί να είναι τυφλή, είναι αλλήθωρη και ανήμπορη. Η δικαιοσύνη στον τόπο μας θα έπρεπε να είναι τυφλή με την αρχαιοελληνική έννοια, να μη διαχωρίζει δηλαδή τους προνομιούχους από τους μη προνομιούχους. Αντίθετα, στον τόπο μας εφαρμόζεται το σύστημα της φάρμας των ζώων. Όλα τα ζώα είναι ίσα, αλλά μερικά ζώα είναι πιο ίσα από τα άλλα. Στον τόπο μας κάποιος είναι πιο ίσος από τους ίσους έναντι του κυπριακού δικαιοσύνητος συστήματος. Εδώ να θυμίσω ότι η νέα περίοδος ελέγχου της GRECO αφορά και λειτουργούς της δικαιοσύνης. Εύχομαι αυτό να οδηγήσει σε βελτίωση της απονομής της δικαιοσύνης.

Ακόμα στον τόπο μας κυριαρχούν η δημαγωγία, η αυθαιρεσία, η άγωνα αντιπαράθεση και ο άκρατος προκλητικός λαϊκισμός και το ρουσφέτι. Αντί για τον ουσιαστικό διάλογο που χρειάζεται η κοινωνία, επικρατούν οι τακτικιστικές αντιπαράθεσεις, για να μαντρώσουν τις ψήφους τους οι παλαιοκομματικοί. Είναι φανερό η σύλληψη των αρχών και των παραδοσιακών αξιών του λαού μας από πολλούς πρωταγωνιστές του δημόσιου βίου. Ο πολίτης, ανήμπορος και θυμωμένος, διαπιστώνει μια συνεχή ληλασία της υπόστασης του κράτους. Παρακολουθεί την ισοπέδωση και της δικής του πατριωτικής περηφάνιας και προσωπικής αξιοπρέπειας. Γίνεται θύμα ενός παρακράτους διεφθαρμένων, που έχουν πλουτίσει κλέβοντας δημόσιο χρήμα. Οι προνομιούχοι σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας ακόμα και μετά την καταστροφή εξακολουθούν να επιβιώνουν σε βάρος της μάζας των εξαθλιωμένων συμπολιτών. Η ανατροπή αυτής της επικίνδυνης κατάστασης είναι ευθύνη όλων μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Φτάσαμε στην καταστροφή, γιατί δεν κάναμε ποτέ τις αναγκαίες αλλαγές και τις μεταρρυθμίσεις που χρειάζεται η κυπριακή κοινωνία και πολιτεία, γιατί αφήσαμε σκόπιμα την οικονομία να λειτουργεί πάνω από τις παραγωγικές της επιδόσεις, γιατί δε διορθώσαμε ποτέ τις βαθιές δομικές ατέλειες, τα λάθη και τις παραλείψεις του κυπριακού κράτους. Γιατί δεν τιμωρήθηκε ποτέ κανένας και για τίποτα, γιατί αφήσαμε τη διαφθορά να ριζώνει, γιατί αφήσαμε διεφθαρμένους να διαχειρίζονται την εξουσία, να χειραγωγούν την πολιτεία, την κοινωνία και την οικονομία. Γιατί ο κομματικός πατριωτισμός αντικατέστησε την αγάπη για την πατρίδα, γιατί το κομματικό χρέος χρεοκόπησε τις αρχές και τις αξίες. Όμως η ρίζα του κακού δεν είναι μόνο η διαπλοκή, η διαφθορά και οι εγκληματικές συμπεριφορές. Η ρίζα του κακού είναι και οι κακοί νόμοι, οι αδιέξοδες διαδικασίες του δημοσίου και οι προβληματικοί μηχανισμοί του κράτους.

Αν δεχτούμε την άποψη του Τάκιτου ότι «όσο πιο διεφθαρμένο είναι το κράτος τόσο περισσότεροι νόμοι υπάρχουν», τότε αρχίζουμε να κατανοούμε την πραγματικότητα που βιώνουμε. Η ανεπάρκεια και οι ελλείψεις του κράτους βοηθούν τους διεφθαρμένους και τους κλέφτες να ξεφεύγουν από την τιμπίδα του νόμου. Αυτό το παρασιτικό σύστημα διαφθοράς που κατατρώει τα θεμέλια της κοινωνίας μας πρέπει να το ξηλώσουμε.

Κύριε Πρόεδρε,

Αυτές είναι λίγες από τις βασικές και ουσιαστικές διαπιστώσεις για τη σημερινή δεινή μας κατάσταση. Οι διαπιστώσεις όμως είναι το πρώτο βήμα και, αν μείνουμε μόνο στις διαπιστώσεις, δε θα κάνουμε το καθήκον μας. Χρειαζόμαστε εισηγήσεις και λύσεις και αυτό θα κάνω και σήμερα για άλλη μια φορά.

Οι πυλώνες της πολιτικής μας πρότασης, για να βγει ο δημόσιος βίος και οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις από τη σημερινή αποτελμάτωση, είναι τρεις: Εισηγήσεις για τη δικαιοσύνη, εισηγήσεις για τη μεταρρύθμιση και την επανίδρυση του κράτους και εισηγήσεις για την ανάπτυξη.

Ο πρώτος πυλώνας της πρότασής μας εδράζεται στην ανάγκη για απόδοση δικαιοσύνης και παραδειγματική τιμωρία των ενόχων της καταστροφής και δημιουργία επιτέλους ενός κράτους δικαίου. Οι εγκληματικές ευθύνες και τα σκάνδαλα που κατέστρεψαν την οικονομία του τόπου παραμένουν χωρίς τιμωρία. Οι διάφορες δηλώσεις που γίνονται αποκοιμίζουν παρά εμψυχώνουν τον πολίτη ότι επιτέλους κάτι πάει να γίνει. Η μια αρχή παραπέμπει για απόφαση στην άλλη. Η διαπλοκή προσώπων και συμφερόντων κυριαρχεί. Η πίτα της διαφθοράς και της διαπλοκής διανέμεται τώρα πιο προσεκτικά και σε λιγότερους. Τα θύματα των αξιογράφων, όσοι έχασαν τα λεφτά τους, όσοι έχασαν τις μετοχές τους παρακολουθούν αμήχανα. Εμείς και η πλειοψηφία των πολιτών απαιτούμε κάθαρση. Απαιτούμε λογοδοσία και παραδειγματική τιμωρία των ενόχων της καταστροφής του τόπου. Η καθυστέρηση που υπάρχει στις έρευνες είναι αδικαιολόγητη. Όσοι έκλεψαν από το κράτος ή τις τράπεζες θα πρέπει να τιμωρηθούν. Η τιμωρία πρέπει να συνοδεύεται από δήμηση περιουσιακών τους στοιχείων, να επιστρέψουν τα κλεμμένα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το δικαιοσύνητος σύστημα χρειάζεται ριζικές αλλαγές. Πρώτιστα πρέπει να δημιουργήσουμε μια ισχυρή και ανεξάρτητη αρχή καταπολέμησης της διαφθοράς και της διαπλοκής. Θέλουμε ένα σώμα με τολμηρούς και αδιάφθορους, που θα διερευνούν άμεσα τις όποιες καταγγελίες για διαφθορά. Πρώτη τους αποστολή να είναι να διερευνήσουν περαιτέρω το τραπεζικό σκάνδαλο. Ακόμα, θα μπορούσαν να ελέγχουν το “πόθεν έσχες” των

πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων, των αξιωματούχων, των λειτουργών και των οργάνων του κράτους. Πρέπει να καθιερώσουμε τη διαφάνεια σε όλους τους τομείς του κράτους. Όλες οι αποφάσεις του κράτους σε όλα τα επίπεδα πρέπει να είναι αιτιολογημένες και προσβάσιμες στον πολίτη. Πρέπει να πατάξουμε την ατιμωρησία με παραδειγματική αυστηρότητα. Πρέπει να ορίσουμε συγκεκριμένα τι εννοούμε με τον όρο “σύγκρουση συμφερόντων” και με βάση αυτό να δημιουργήσουμε νομοθεσίες, ώστε, και προσέξετε το αυτό, να μην είναι κατά το δοκούν και επιλεκτικά που θα κυνηγιούνται άνθρωποι -και το βάζω έτσι, για να πάρω την άλλη πλευρά, ότι παραβιάζουν κανόνες- αλλά, και το τονίζω, να μην μπορεί να ξεφύγει κανένας, αν παραβιάζει κανόνες σύγκρουσης συμφερόντων. Επιβάλλεται να θεσμοθετήσουμε την ευθύνη των δημόσιων λειτουργών για λανθασμένες ή σκόπιμες αποφάσεις τους που δημιουργούν κόστος στον πολίτη. Πρέπει να θεσμοθετήσουμε την ευθύνη και τη λογοδοσία και για πολιτικές αποφάσεις οργανισμών όπως είναι οι ημικρατικοί οργανισμοί και άλλοι. Αξιωματούχοι, λειτουργοί και διοικητικά συμβούλια πρέπει να αναλαμβάνουν τις ευθύνες των πράξεων τους, όχι λεκτικά ή ρητορικά, αλλά ουσιαστικά και με κόστος, κόστος ανάλογο της ζημιάς που οι αποφάσεις τους πιθανόν να δημιουργούν. Απαιτείται όλοι οι αξιωματούχοι του κράτους να λογοδοτούν και να αξιολογείται το έργο τους. Τα περιοριστικά τους στοιχεία πρέπει να ελέγχονται με την ανάληψη και τη λήξη της θητείας τους, αλλά και οποιοδήποτε άλλο όφελος έχουν σε βάθος χρόνου. Ακόμα, πρέπει να εισαγάγουμε το θεσμό του whistleblowing, ώστε να δίνονται κίνητρα για την αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς και προστασίας των μαρτύρων έναντι απειλών ή πράξεων εκδίκησης. Προς τούτο έχουμε συγκεκριμένα καταθέσει εισήγηση στη Βουλή.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο δεύτερος πυλώνας της πρότασής μας αφορά τις μεταρρυθμίσεις και την επανίδρυση του κράτους μας. Το υφιστάμενο μοντέλο του κυπριακού κράτους είναι ξεπερασμένο. Η οργανωτική διάθρωση και οι διαδικασίες του 1960 δεν μπορούν σήμερα να εξυπηρετήσουν με επάρκεια τις ανάγκες της κυπριακής πολιτείας μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πρέπει να μεταρρυθμιστούν. Το κυπριακό κράτος πρέπει να εισέλθει σε πορεία επανίδρυσης. Το Ευρωπαϊκό Κόμμα από την ίδρυσή του κατέθεσε μια συγκεκριμένη πολιτική πρόταση, που είναι σήμερα επίκαιρη. Πυρήνας της πρότασής μας είναι η επανίδρυση του κράτους πάνω σε νέες βασικές αρχές και αξίες, με εφαρμογή σύγχρονων διαδικασιών διοίκησης.

Εδώ και μια δεκαετία καταθέσαμε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο με συγκεκριμένες προτάσεις για ένα ευέλικτο, λιτό κράτος, που να δημιουργεί έσοδα, να γεννά υπεραξίες, να έχει ανταγωνιστικότητα, να είναι ελκυστικό σε επενδύσεις, να δημιουργεί θέσεις εργασίας και να μας κάνει περήφανους. Ένα δημοκρατικό, λειτουργικό, εύπορο και σύγχρονο κράτος, που να είναι το σταθερό θεμέλιο για μια ελεύθερη πατρίδα.

Εκφράζουμε την ευαρέσκειά μας που η σημερινή κυβέρνηση έχει εντάξει υψηλά στις προτεραιότητές της το θέμα της μεταρρύθμισης του κρατικού μηχανισμού. Ήδη υλοποιούνται προτάσεις που και το Ευρωπαϊκό Κόμμα, όπως και άλλα κόμματα, έχει υποστηρίξει, όπως η δημιουργία κεντρικού τηλεφωνικού κέντρου εξυπηρέτησης πολιτών, η δημιουργία κέντρου εξυπηρέτησης μεγάλων επενδύσεων και η καταγραφή τυποποίησης και απλοποίησης όλων των διαδικασιών της δημόσιας υπηρεσίας. Απομένουν όμως να γίνουν πολλά και εμείς είμαστε έτοιμοι να εργαστούμε με συγκεκριμένο τρόπο προς αυτή την κατεύθυνση. Είμαστε μόνο στην αρχή, ενώ έπρεπε να είμαστε στο τέλος, έπρεπε κατ' ακρίβεια να έχουμε προλάβει την οικονομική κατάρρευση.

Η άποψή μας είναι ότι έστω και τώρα, πριν πάμε στα σύνθετα και μεγάλα, πρέπει να δώσουμε προτεραιότητα στα απλά και μικρά που θα βοηθήσουν στην καλύτερη λειτουργία των υπηρεσιών του δημοσίου και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών με άμεσες αποφάσεις. Τέτοιες δράσεις είναι η ενοποίηση και κωδικοποίηση της νομοθεσίας, ώστε να εξαλειφθεί η πολυνομία και η κακονομία. Είναι ένα τεράστιο έργο, αλλά για κάποια σημεία μπορεί να ξεκινήσει αμέσως. Κωδικοποίηση και κατάργηση εγκυκλίων, ώστε να είναι κατανοητοί οι νόμοι στους απλούς πολίτες, αλλά και στους λειτουργούς του κράτους. Τυποποιημένη διαχείριση και έλεγχος μεγάλων συμβολαίων, τυποποιημένη διαχείριση υλικών και άλλων προμηθειών. Δημιουργία κουλτούρας στο προσωπικό του δημοσίου τομέα, ώστε να εξυπηρετεί και όχι να ταλαιπωρεί τους πολίτες. Θεσμοθέτηση μιας αποδεκτής κλίμακας αξιών στο δημόσιο τομέα, εμπέδωση της αξιοκρατίας και της διαφάνειας στους διορισμούς και τις προαγωγές. Ανάπτυξη διαδικασιών και συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Εδώ ακούμε πολλά, όμως δε βλέπουμε κανένα αποτέλεσμα για πολλά χρόνια. Μέχρι και υπηρεσία δημιουργήσαμε πριν από δεκάδες χρόνια με μηδενικά αποτελέσματα.

Παραμένουμε δεσμευμένοι στην ανάγκη ταχείας προώθησης του Γενικού Συστήματος Υγείας. Ζητούμε την εισαγωγή κινήτρων, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας στο δημόσιο τομέα. Ένα σοβαρό πρόβλημα, που εκτρέφει την ανομία, είναι η πολυνομία και η κακονομία, όπως είπα και προηγουμένως.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Πολυνομία;

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Πολυνομία, ναι. Πολλοί νόμοι και πολλοί νόμοι που ο ένας αντικαθιστά τον άλλον ή μπαίνει μέσα στον άλλον. Τα είπαμε ξανά πέρσι, τα επαναλαμβάνουμε και τώρα. Έχουμε πολλούς νόμους που αλληλεπικαλύπτονται, κύριε Γεωργίου. Έχουμε πολλούς κακούς νόμους που πρέπει να διορθώσουμε. Το είπαμε ξανά πέρσι, το λέμε ξανά φέτος. Η Βουλή των Αντιπροσώπων πρέπει -εμείς θεωρούμε και η εκτελεστική εξουσία- να βρει τους τρόπους για την εφαρμογή της αρχής για καλή νομοθεσία. Προτείνουμε την εγκαθίδρυση νομοπαρασκευαστικών επιτροπών για τον εκσυγχρονισμό των νόμων και την αξιολόγηση των νομοσχεδίων που φτάνουν στη Βουλή. Κάθε νόμος πρέπει να αναλυθεί σε εύληπτη και κατανοητή γλώσσα, για να τον γνωρίζουν οι πολίτες. Οι πολίτες πρέπει να κατανοούν τους νόμους, για να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Όταν ο πολίτης εξυπηρετείται, νιώθει ασφάλεια από την κρατική λειτουργία. Όταν ο πολίτης γνωρίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του, έχει διάθεση συμμετοχής. Όταν ο πολίτης γίνεται πρωταγωνιστής στην πολιτική, η πολιτική μπορεί να επανακτήσει τη χαμένη αξιοπιστία της. Όταν οι λειτουργοί έχουν ξεκάθαρες οδηγίες και έλεγχο, θα μειωθεί η καθυστέρηση και η ευθυνοφοβία. Έτσι θα μειωθεί και η ανάγκη για πολιτική παρέμβαση και ρουσφέτι. Μάρτυρές μου εσείς οι ίδιοι. Πόσες φορές σας πλησιάζει κόσμος για πράγματα τα οποία δεν έπρεπε να έχει ανάγκη ο πολίτης και τα οποία έπρεπε να λειτουργούν από μόνα τους; Κάθε μέρα!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δε θα αποφύγω να ασχοληθώ με τη σύγκρουση του Προέδρου και κάποιων υπουργών με ανεξάρτητους αξιωματούχους. Κάποιοι θα θελήσουν να το τοποθετήσουν σε αντιπολιτευτική βάση, αντλώντας από το γεγονός πολιτικά επιχειρήματα και υπάρχουν πολλά. Άλλοι πιθανόν να προσπαθήσουν να απαντήσουν ή να στρεψοδικήσουν, ανατρέχοντας σε ανάλογες συγκρούσεις επί άλλων κυβερνήσεων, και άλλοι να σιωπήσουν. Εμείς θέλουμε να το αναδείξουμε ως πραγματικό φαινόμενο ενός λανθασμένου συστήματος, που ανάλογες περιπτώσεις αποδεικνύουν την ανάγκη για μια ριζική αλλαγή του συστήματος. Αυτή η ιστορία πρέπει κάποτε να τελειώσει.

Η άποψή μας είναι ότι δεν έχουμε πολλές επιλογές. Πρέπει να ξεκινήσει η διαδικασία για αλλαγή του συντάγματος, ώστε να τερματιστεί η μονοκρατορία του ενός προσώπου σε θεσμούς όπως η Γενική Εισαγγελία, η Κεντρική Τράπεζα, η Ελεγκτική Υπηρεσία κ.λπ. Αν ένας θεσμός λειτουργεί σωστά ή όχι δεν πρέπει να εξαρτάται ή να είναι θέμα προσώπων, αλλά θέμα διαδικασιών και σωστής λειτουργίας των θεσμών.

Προτείνουμε να εισαγάγουμε στην Κύπρο την ευρωπαϊκή προσέγγιση των κολεγίων και να εγκαταλείψουμε την αγγλοσαξονική μονοπρόσωπη πρακτική για τους ανεξάρτητους θεσμούς. Σε κάθε ανεξάρτητο θεσμό οι αποφάσεις να παίρνονται από κολέγιο τριών προσώπων μακριά από φαινόμενα διαπλοκής, εξάρτησης και πολιτικής παρέμβασης. Στην Κεντρική Τράπεζα να αντικατασταθεί ο Διοικητής από κολέγιο, το οποίο θα παίρνει με διαφάνεια και αντικειμενικότητα όλες τις αποφάσεις. Ανάλογα κολέγια πρέπει να αντικαταστήσουν με διαφάνεια και αξιοκρατία το Γενικό Εισαγγελέα, το Γενικό Ελεγκτή και όλους τους ανεξάρτητους θεσμούς στον τόπο μας. Αντίστροφα αλλά πάλι προς την ίδια κατεύθυνση η πληθώρα ρυθμιστών στη λειτουργία του κράτους οδηγεί σε μια γραφειοκρατική διαχείριση, που υποβαθμίζει την αποστολή των υπηρεσιών ρύθμισης. Ζητούμε ακόμα να καταργηθούν όλοι οι ρυθμιστές και να αντικατασταθούν από μια και μόνο ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή. Δε νοείται ένα κράτος του ενός εκατομμυρίου να έχει τόσους ρυθμιστές. Κοιτάξετε τι γίνεται σε άλλες χώρες, ακόμη και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Αυτές είναι κάποιες από τις ριζοσπαστικές εισηγήσεις μας για επανίδρυση του κράτους. Έχουμε πολλές, είμαστε έτοιμοι να τις συζητήσουμε μαζί σας. Πιστεύουμε ότι όλοι γνωρίζουμε τι πρέπει να γίνει, όλοι ξέρουμε το σωστό. Αυτό που δεν κάνουμε είναι να το υλοποιήσουμε. Ας δώσουμε τουλάχιστον τα χέρια προς αυτή την κατεύθυνση.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο τρίτος πυλώνας της πρότασής μας είναι η ανάπτυξη και η οικονομία. Στην οικονομία έγιναν αρκετά, όχι όμως όσα απαιτούνται, κύριε Υπουργέ.

Θα ξεκινήσω υπενθυμίζοντας ότι ακόμα περιμένουμε την νομοθεσία για το PPP, Public Private Partnership, το συνεταιρισμό δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, που είναι αναγκαίο εργαλείο για την ανάπτυξη και για προσέλκυση επενδυτών, ξένων και ντόπιων. Μπορεί οι αναβαθμίσεις των διεθνών οίκων να είναι μια ενθαρρυντική θετική εξέλιξη, που βελτιώνει την εικόνα της κυπριακής οικονομίας, όμως χρειαζόμαστε επενδύσεις. Πιστεύω ότι γίνονται αρκετά, γνωρίζω ότι γίνονται αρκετά, όμως η οικονομία μας έχει πολύ περισσότερες ανάγκες. Η Κύπρος έχει πολύ περισσότερες δυνατότητες. Θα βγούμε από το μνημόνιο το 2016, αλλά στην οικονομία θα συνεχιστούν οι δύσκολες και αντίξοες οικονομικές συνθήκες.

Η δική μας πρόταση περιλαμβάνει τρόπους, για να παταχθεί η γραφειοκρατία, να δρομολογηθούν επενδύσεις, να αρχίσει η υλοποίηση μικρών και μεγάλων έργων, για να περιοριστεί η ανεργία και να υπάρξουν έσοδα για τις επιχειρήσεις, τους πολίτες και το κράτος. Και εδώ πρέπει και πάλι να βάλουμε την πυραμίδα ανάποδα. Τα έσοδα πάνε πρώτα στους πολίτες, στις επιχειρήσεις και μετά στο κράτος και όχι ανάποδα. Όσοι έχουν την αντίθετη άποψη έχω την εντύπωση ότι πιστεύουν ότι κάπου υπάρχει ένας Μίδας που θα στέλνει χρυσό στο κυπριακό κράτος. Η μεγαλύτερη ευκαιρία και η μεγαλύτερη πρόκληση που έχουμε σήμερα στον τόπο μας είναι να βάλουμε τις βάσεις για ένα νέο βιώσιμο πλαίσιο οικονομικής δραστηριότητας. Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου σε τομείς που έχουν υψηλή προστιθέμενη αξία για την κυπριακή οικονομία.

Παρά την πρόοδο στα δημόσια οικονομικά, παρά τη σταθεροποίηση του τραπεζικού τομέα σε ένα βαθμό, η ανάπτυξη καθυστερεί, η ανεργία εξακολουθεί να είναι υψηλή και όσες επιχειρήσεις συνεχίζουν τη δραστηριότητά τους είναι και αυτές στα όρια τους. Για να επιστρέψουμε στην ανάπτυξη, πρέπει το κράτος να προχωρήσει σε έργα υποδομής. Πρέπει να διευκολυνθούν ο ιδιωτικός τομέας και οι επενδυτές να προχωρήσουν σε επενδύσεις. Το επενδυτικό ταμείο Γιούνκερ, καθώς και πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αποτελούν χρήσιμα εργαλεία για την απορρόφηση αναπτυξιακών πόρων. Οι καταναλωτικές δαπάνες του δημοσίου πρέπει να μειωθούν δραστικά. Έχουμε εισηγηθεί την οροφή μισθών, τον εξορθολογισμό των μισθών, και εμείς δε συμφωνούμε με τα αποτελέσματα των διαχρονικών συλλογικών συμβάσεων, που μετέτρεψαν κάποιους σε προνομιούχους και άλλους τους έστειλαν στην ανεργία. Η στέγαση κυβερνητικών γραφείων σε πολυτελή κτίρια με πανάκριβα ενόικια πρέπει να εγκαταλειφθεί. Υπάρχει πληθώρα άλλων διαθέσιμων χώρων και πρέπει να χρησιμοποιηθούν.

Κρίσιμος παράγοντας για την ανάπτυξη είναι η πάταξη της γραφειοκρατίας, η συγκράτηση των δημοσίων δαπανών και ο εξορθολογισμός των υψηλών μισθών και συντάξεων του δημοσίου, προκειμένου το κράτος να εξοικονομήσει πόρους για αναπτυξιακές δαπάνες που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας, για να μειωθεί η ανεργία. Αμετάθετη θέση μας είναι ο καθορισμός διά νόμου, το επαναλαμβάνω, οροφής στους πολύ υψηλούς μισθούς και στις υψηλές συντάξεις του δημοσίου. Στην Κύπρο έχουμε δημιουργήσει και συντηρούμε μια κάστα προνομιούχων με ηγεμονικούς μισθούς. Οι απολαβές των περισσότερο υψηλόμισθων του δημοσίου για μια εργάσιμη μέρα είναι το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα μιας οικογένειας για ένα μήνα ή ο μηνιαίος μισθός των άνεργων επιστημόνων που εργοδοτούνται από τα σχέδια του Υπουργείου Εργασίας. Αυτό το τεράστιο χάσμα μεταξύ των υψηλά αμειβομένων του δημοσίου και των πολιτών που μειονεκτούν και υστερούν πρέπει να μειωθεί, ενώ έτσι θα εξοικονομηθούν χρήματα για άλλες δράσεις του κράτους.

Οι τράπεζες πρέπει να ανοίξουν τις στρόφιγγες των ταμείων τους, για να ενισχύσουν τη ρευστότητα των επιχειρήσεων και της αγοράς. Πρέπει να ασχοληθούν σοβαρά, για να αναδιαρθρώσουν πολλά από τα προβληματικά δάνεια, γιατί η απειλή των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι πολύ μεγάλη. Το μεγάλο ζήτημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων παραμένει σχεδόν ανέπαφο, με τους τραπεζίτες και τις ελεγκτικές αρχές να λειτουργούν με νοοτροπίες του παρελθόντος. Οι ελεγκτικές αρχές, με ή χωρίς φόβο, εξακολουθούν να θεωρούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ως το παραχαϊδμένο παιδί της παρέας, αφήνοντας τον απλό πολίτη και οφειλέτη έρμαιο στις προθέσεις ανθρώπων που δεν έχουν συνειδητοποιήσει το μέγεθος των ευθυνών τους. Νομίζω ότι δε χρειάζεται να επαναλάβω για πολλοστή φορά ότι ο νόμος περί αφερεγγυότητας δημιούργησε περισσότερες στρεβλώσεις και προβλήματα από ό,τι θα έλυνε και πολύ φοβούμαι ότι θα είμαστε εδώ ξανά για να τον τροποποιήσουμε.

Οι περιλαμβανόμενες πιστώσεις στον κρατικό προϋπολογισμό, κατά τη δική μας εκτίμηση, βρίσκονται προς τη σωστή κατεύθυνση και τις επικροτούμε. Δεν έχουμε εντούτοις δει τις ευφάνταστες και ρηξικέλευθες προτάσεις που θα απαντούν στα προβλήματα του τόπου. Και εμείς καταθέσαμε τέτοιες προτάσεις. Για παράδειγμα, προτείναμε τρόπους να αναλάβει το κράτος να αξιοποιήσει σε κοινωνικά παντοπωλεία τις ποσότητες τροφίμων που περισσεύουν από τις λαϊκές αγορές και υπεραγορές. Τέτοιος νόμος λειτουργεί στη Γαλλία. Προτείναμε τρόπους το κράτος να εξαλείψει το φαινόμενο μαζικών φυλακίσεων πολιτών για οφειλές προς το δημόσιο, γιατί ο εγκλεισμός στις φυλακές δεν είναι η λύση. Δυστυχώς, αυτά και πολλά άλλα δεν τα είδαμε να υλοποιούνται.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Φαίνεται ότι στο μικρόκοσμο της Βουλής, που θα μπορούσε να κάνει τη διαφορά, δε διδαχτήκαμε τίποτε. Ακόμα δεν έχουμε ξεφύγει από την πεπατημένη. Πολλά ζητήματα εξακολουθούν να θυσιάζονται στο βωμό συμφερόντων ξένων προς το κοινό καλό. Σε μια περίοδο που θα έπρεπε να στρατολογηθεί στον αγώνα μέχρι και ο τελευταίος, οι πολιτικές ηγεσίες έκριναν ότι προτεραιότητα έχει το εκλογικό μέτρο. Ο εκλογικός νόμος δεν είναι και δεν πρέπει να είναι ο εύκολος δρόμος, όταν θέλουμε να κάνουμε τομές σ' ένα σύστημα. Για να εισαχθούν νέες ρυθμίσεις σ' ένα σύστημα, χρειάζεται πολλή δουλειά και περισσότερη μελέτη. Μια μελέτη που να απαντά θετικά και πειστικά σ' αυτά που πρεσβεύει ο απλός πολίτης, που απαξιώνει την πολιτική και τους πολιτικούς.

Η ανάγκη αναθεώρησης των εσωτερικών κανόνων λειτουργίας της Βουλής δεν είναι κάτι το καινούργιο, αρκεί κάποιος να ενδιατρίψει στους φακέλους της Βουλής. Η κοινοβουλευτική διαδικασία και πρακτική οικοδομείται διαχρονικά και όχι με ντιρεκτίβες των μεγάλων και ευκαιριακών πλειοψηφιών της Βουλής. Τα θέματα αυτά κρίνονται και προκρίνονται ύστερα από συγκριτική μελέτη και όχι με αυτοσχεδιασμούς κάποιων που θέλουν να φέρουν τα πράγματα στα μέτρα τους. Ο κοινοβουλευτισμός είναι πολύ μεγαλύτερη υπόθεση, για να υποβαθμίζεται στα κομματικά μέτρα κάποιων. Κρίνει και κρίνεται από την ποιότητα της δημοκρατίας και όχι από τις πρόσκαιρες νουμερίστικες τακτικιστικές προσεγγίσεις μίας ευκαιριακής πλειοψηφίας του παλαιοκομματισμού.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το Κυπριακό και οι διεξαγόμενες συνομιλίες δυστυχώς δεν προοιωνίζονται βάσιμες προσδοκίες θετικής και ευοίωνης κατάληξης. Η Τουρκία συνεχίζει την άτεγκτη στάση της, επιμένοντας σε απαράδεκτες θέσεις. Οι ποικίλοι προστάτες της Άγκυρας εξακολουθούν να σφυρίζουν αδιάφορα και εκεί που εκδηλώνονται δημιουργούν ψεύτικες εντυπώσεις και φρούδες ελπίδες. Ακόμα και χθες η κυρίαρχη είδηση ήταν η έγνοια του κυρίου Άιντε για πενταμερή διάσκεψη ωσάν να έχει λυθεί το Κυπριακό. Αυτά θα τα πληρώσουμε με μια άνευ προηγουμένου αναβάθμιση του ψευδοκράτους. Ο Μουσταφά Ακιντζί έχει αμοληθεί και προσπαθεί να αναγνωριστεί ως συμπρόεδρος, ενισχυόμενος από την ωραιοποίηση της εικόνας του από πολλούς της δικής μας πλευράς. Σε αυτό τον βοηθούν και κάποιες άστοχες ενέργειες από μέρους μας. Ο κατοχικός ηγέτης επί της ουσίας έχει οχυρωθεί πίσω από τις πάγιες θέσεις της Άγκυρας για εγγυημένες πλειοψηφίες, για παρεκκλίσεις από το κεκτημένο, για παραμονή των εποίκων, για εκ περιτροπής προεδρία και για τουρκικές εγγυήσεις. Και να μην έφτανε αυτό, το φιλοτουρκικό λόμπι στις Βρυξέλλες έχει καταφέρει να προχωρήσει με το άνοιγμα κεφαλαίων για την Τουρκία, ανοίγοντας το κεφάλαιο 17 μόλις προχθές. Όλα αυτά είναι στοιχεία που σκοτώνουν την ελπίδα και μας γυρίζουν πίσω στα πέτρινα χρόνια της στασιμότητας του Κυπριακού.

Το ευχάριστο στο όλο κλίμα που επικρατεί είναι ότι κάποιιοι, έστω και καθυστερημένα, έχουν αντιληφθεί ότι σταθερή πυξίδα εξόδου από τα σημερινά αδιέξοδα είναι η εξεύρεση μιας λύσης που να βασίζεται στις ευρωπαϊκές αρχές και αξίες. Το ευρωπαϊκό κεκτημένο μπορεί να είναι ο καταλύτης και η βάση της λύσης. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι με τις συνεχείς του δηλώσεις περί ανάγκης λύσης που να συνάδει με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και τις ευρωπαϊκές αρχές και αξίες ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δημιουργεί εχέγγυα της σωστής ευρωπαϊκής λύσης για το Κυπριακό, που πρεσβεύει το Ευρωπαϊκό Κόμμα. Η επιμονή και εμμονή μας στις αρχές αυτές δεν ήταν επιλογή της στιγμής, αλλά το αποτέλεσμα μιας ορθολογιστικής στάθμισης όλων των παραγόντων που συνθέτουν το πρόβλημα. Η επιλογή των σταθερών που προσφέρει ο ευρωπαϊκός χώρος παρέχει όλα τα εχέγγυα για μια σωστή και λειτουργική λύση του Κυπριακού, μια λύση για το μέλλον και για τις επόμενες γενιές, απαλλαγμένη από τα σύνδρομα του παρελθόντος και στη βάση του ευρωπαϊκού μας μέλλοντος.

Αν οι πραγματικοί στρατηγικοί στόχοι της Άγκυρας είναι η ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να νιώθει ικανοποιημένη ότι αυτό που προτείνουμε δεν είναι τίποτε άλλο από τα ευρωπαϊκά κεφάλαια που τώρα συζητεί και φιλοδοξεί, μέσα από τις εσωτερικές της προσαρμογές, να υιοθετήσει και να εφαρμόσει και κατ' επέκταση να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το ευρωπαϊκό κεκτημένο, οι ευρωπαϊκές αρχές και οι αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ενσωματωθεί στη λειτουργία των 28 κρατών εταίρων μας. Διέπουν τη ζωή σχεδόν μισού δισεκατομμυρίου ανθρώπων. Αυτές οι αρχές και αξίες μπορούν να γίνουν το θεμέλιο, για να κτίσουμε και στην Κύπρο μια λειτουργική, ευημερούσα και ασφαλή πολιτεία. Για να γίνει αυτό, πρέπει να εγκαταλειφθούν λογικές για αποδοχή ρατσιστικών και φυλετικών διαχωρισμών, όπως η διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία, που θα διαιωνίσει το κυπριακό πρόβλημα αντί να το επιλύσει. Τουλάχιστον ας μην επιτρέπουν την χρήση του όρου για ανατροπή και ακύρωση του ευρωπαϊκού κεντημένου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι πολίτες ζητούν ειρήνη, ασφάλεια, προοπτική, ευημερία, πρόοδο. Το ίδιο ζητούν Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι. Οι ευρωπαϊκές αρχές και αξίες δεν είναι για τους Ελληνοκύπριους και μόνο, είναι για όλους τους Ευρωπαίους. Η συντριπτική πλειοψηφία και στις δύο πλευρές στην Κύπρο αποδέχεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να αποτελέσει το σταθερό θεμέλιο για την οικοδόμηση μιας ελεύθερης ευρωπαϊκής πολιτείας, μιας πατρίδας που θα εγγυάται την ασφάλεια και θα σέβεται τις αρχές της δημοκρατίας, τα θεμελιώδη πολιτικά και ανθρωπίνια δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες όλων των Κυπρίων. Η ευρωπαϊκή λύση μπορεί να αποτελέσει κοινό στόχο και να ενώσει τα συμφέροντα των δύο κοινοτήτων και όλων των κατοίκων της Κύπρου, Ευρωπαίων οι οποίοι θα μένουν εδώ έτσι κι αλλιώς, και να αποτελέσει το βασικό πυλώνα πάνω στον οποίο να κτιστεί με ασφάλεια το μέλλον του κυπριακού λαού.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στα ευρωπαϊκά και διεθνή κέντρα αποφάσεων και η ανακάλυψη φυσικού αερίου έβγαλε την Κύπρο από μια γεωπολιτική ομηρία δεκαετιών. Την έβαλε στον ενεργειακό χάρτη. Τη βοήθησε για συνεργασίες με το Ισραήλ, την Αίγυπτο, την Ελλάδα, τις ευρωπαϊκές χώρες, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία και άλλες στο μέλλον, όπως με την Ιορδανία, και πιστεύουμε, όταν θα γίνει και ειρήνη στην περιοχή, η Κύπρος θα αποτελέσει σημαντικό ρόλο. Της έδωσε ισχύ, για να συνεργάζεται με κυβερνήσεις και οικονομικούς κολοσσούς που επηρεάζουν τις εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να κατανοήσουν ότι η σταθερότητα, η ειρήνη και η ασφάλεια στην Ανατολική Μεσόγειο διασφαλίζονται μόνο με μια σωστή λύση του Κυπριακού. Η κακή λύση θα τα τινάξει όλα στον αέρα και θα πρέπει να την αποτρέψουμε, για να προστατεύσουμε τα συμφέροντα και τις επενδύσεις τους.

Στηρίζουμε τη διαδικασία των συνομιλιών και θα αναμένουμε το τελικό αποτέλεσμα και βέβαια δε θα διστάσουμε να στηρίξουμε μια σωστή λύση, αλλά και δε θα διστάσουμε να απορρίψουμε μια κακή, δοτή λύση, επιζήμια για το μέλλον του ελληνισμού.

Εμείς λέμε ευθαρσώς, και τελειώνω, ότι ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει αδυναμίες. Η διόρθωση αυτών αδυναμιών και η επίλυση των σοβαρών προβλημάτων που έχουμε μπροστά μας πρέπει να αποτελούν τη βασική επιδίωξη όλων μας μέσα από ένα διάλογο. Αρκετά τλαιπωρήσαμε τους πολίτες με σκοπιμότητες, εμμονές και φιλοδοξίες. Το Ευρωπαϊκό Κόμμα θα ψηφίσει τον προϋπολογισμό και θα συνεχίσει να καταθέτει ιδέες, πολιτικές και καλές πρακτικές, προκειμένου να καταργήσουμε το φαύλο κύκλο της παρακμής, της καταστροφής, της κρίσης και της ύφεσης. Μοναδικός μας στόχος να εδραιώσουμε νέες αξίες και αρχές, που θα μας οδηγήσουν στην ακμή, την ευημερία, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ελευθερία και την πραγματική δημοκρατία σε ένα κράτος δικαίου.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Συλλούρη για τη συνεισφορά του στη συζήτηση.

Παρακαλώ τώρα να έρθει στο βήμα ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ κ. Γιώργος Βαρνάβας.

Παρακαλώ τον κ. Σοφοκλή Φυττή, το συνάδελφο βουλευτή Κερύνειας, να προσέλθει στην έδρα.

(Στο σημείο αυτό τον Πρόεδρο της Βουλής αντικαθιστά στην έδρα ο κ. Σοφοκλής Φυττής.)

Γ. ΒΑΡΝΑΒΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κύριοι υπουργοί,

Η φετινή συζήτηση διεξάγεται μέσα σε ραγδαίες παγκόσμιες εξελίξεις οι οποίες έχουν αναδείξει την τρομοκρατία ως πρώτο θέμα συζήτησης, βάζοντας την οικονομική κρίση σε δεύτερη μοίρα. Παρά το γεγονός ότι αυτό το βαρύ κλίμα και ο φόβος κυριαρχούν παντού, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τα οικονομικά δεδομένα μέσα στα οποία καλούμαστε ως χώρα να λειτουργήσουμε το 2016.

Ο προϋπολογισμός του 2016 είναι ο τρίτος μνημονιακός προϋπολογισμός, που ουσιαστικά καταγράφει τη φιλοσοφία της τρόικας και του μνημονίου. Η πρόσφατη φιλότιμη προσπάθεια του Υπουργού Οικονομικών κατά τη διάρκεια της ομιλίας του ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων να παρουσιάσει τα επιτεύγματα της κυβέρνησης κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του μνημονίου προσκρούει στις σκληρές πραγματικότητες, οι οποίες τον διαψεύδουν.

Σ' αυτή την περίπτωση ταιριάζει η πολύ καλή, γνωστή φράση «οι αριθμοί ευημερούν, αλλά ο λαός δυστυχεί». Τα πρωτόγνωρα ποσοστά της ανεργίας, τα κοινωνικά παντοπωλεία, τα συνεχιζόμενα συσσίτια στα σχολεία, τα πολύ επώδυνα σκληρά μέτρα τα οποία ο λαός μας έχει επωμιστεί είναι τα βασικότερα χαρακτηριστικά της χρονιάς που διανύουμε, όπως και της επόμενης, και τα οποία επηρεάζουν άμεσα τη ζωή και το μέλλον του λαού και της πατρίδας μας, παρά τις δεσμεύσεις των κυβερνώντων για ανάκαμψη της οικονομίας, για ώθηση της ανάπτυξης, για μια καλύτερη ζωή. Οι μεγαλόστομες διακηρύξεις των κυβερνώντων για έξοδο από το μνημόνιο το 2016 δε σημαίνει και έξοδο από την κρίση. Οι δεσμεύσεις για επιστροφή στην ανάπτυξη αποδείχθηκαν κενού περιεχομένου.

Περηφανεύονται ότι μέσα από τη διαδικασία του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος 20 000 οικογένειες πρώην ληπτών δημοσίου βοηθήματος, 12 000 άνεργοι και 8 000 χαμηλοσυνταξιούχοι λαμβάνουν οικονομική στήριξη, στήριξη των €500-€600 ανά οικογένεια, μέσα από την οποία καλείται μια οικογένεια να πληρώσει το ηλεκτρικό ρεύμα, το νερό, τους φόρους, όπως επίσης και για τη διαβίωσή της. Διερωτηθήκατε γιατί όλες αυτές

οι οικογένειες συμπατριωτών μας απευθύνονται στο γραφείο ΕΕΕ για οικονομική βοήθεια; Γιατί, αγαπητοί κυβερνώντες, αποτύχετε! Αποτύχετε να δημιουργήσετε τις πραγματικές συνθήκες ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Αν περηφανεύεστε για τις μερικές εκατοντάδες των πτυχιούχων μας που εργοδοτούνται μέσω του σχεδίου της ΑΝΑΔ με μισθό €500 το μήνα, πάλι αποτύχετε! Πρέπει να κατανοήσετε ότι ο λαός δε ζητιανεύει για τα ευτελή επιδόματά σας και τους εξευτελιστικούς μισθούς. Ο λαός ζητά θέσεις εργασίας μέσα από τις οποίες θα μπορεί να αυτοσυντηρείται με μισθούς αξιοπρέπειας και όχι με τα εξευτελιστικά επιδόματα.

Περηφανεύεστε ότι η ανεργία από 16,1% μειώθηκε στο 16%, δηλαδή 0,1%. Αν ακόμη αυτή η μείωση οφειλόταν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, τότε θα μπορούσα να πω ότι δικαίως περηφανεύεστε. Η πραγματικότητα όμως είναι άλλη. Καταμετρήστε τους φοιτητές μας οι οποίοι τελειώνουν τις σπουδές τους και παραμένουν στο εξωτερικό, αυτούς που τέλειωσαν τις σπουδές τους και φεύγουν στο εξωτερικό, τους αυτοεργοδοτούμενους οι οποίοι δεν έχουν το δικαίωμα να δηλώνουν άνεργοι και αυτούς τους εργάτες οι οποίοι με τον οποιοδήποτε τρόπο ξενιτεύονται για ένα κομμάτι ψωμί και τότε η ανεργία να είστε βέβαιοι ότι θα ξεπεράσει το 20%!

Η κατάσταση στον τραπεζικό τομέα με την έλλειψη ρευστότητας από την αγορά και τα υψηλά επιτόκια έπνιξαν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες είναι περίπου το 95% των επιχειρήσεων της Κύπρου και οι οποίες κλείνουν η μια μετά την άλλη. Ως αποτέλεσμα, η επενδυτική πρωτοβουλία βρίσκεται στον πάτο και ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων συρρικνώνεται, εκτινάσσοντας το ποσοστό της ανεργίας στα ύψη.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η κυπριακή οικονομία διανύει την κρισιμότερη περίοδο από το 1974. Τραγικά λάθη, εντελώς λανθασμένες εκτιμήσεις και ανεπάρκειες όσον αφορά τόσο το δημοσιονομικό όσο και το χρηματοπιστωτικό τομέα οδήγησαν τη χώρα στις καταστροφικές αποφάσεις του Μαρτίου του 2013 και τη μνημονιακή σύμβαση.

Ο κρατικός προϋπολογισμός έπαψε πλέον να είναι εργαλείο ώθησης της ανάπτυξης λόγω του περιορισμού των δαπανών, ενώ ο ιδιωτικός τομέας, μέσα από ένα δύσκολο οικονομικά περιβάλλον, καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες προσέλκυσης ξένων επενδυτών και ενίσχυσης της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.

Μπορεί μετά τις μεγάλες θυσίες των συμπολιτών μας οι δημοσιονομικοί δείκτες να παρουσιάζονται βελτιωμένοι, όμως τα προβλήματα στην πραγματική οικονομία και την κοινωνία παραμένουν. Είναι παραδεκτό ότι οι δημοσιονομικοί στόχοι έχουν υπερκαλυφθεί σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί από την τρόικα, οι αποδόσεις όμως των κυπριακών ομολόγων στις διεθνείς αγορές βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Η Κύπρος βγήκε ξανά στις αγορές και μπορεί τα τελευταία τρίμηνα να έχουν διαφανεί πάρα πολύ μικροί θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης, όμως οι προκλήσεις παραμένουν. Όσον αφορά την ανάπτυξη, οι ισχυροί θετικοί ρυθμοί δεν είναι ικανοί να αλλάξουν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα τελευταία χρόνια η Κύπρος έχει απολέσει μεγάλο ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι η άντληση κεφαλαίων από τις αγορές αποτελεί θετική εξέλιξη, το επιτόκιο με το οποίο δανειστήκαμε είναι σχετικά υψηλό. Κι αυτό, γιατί η σύγκριση θα πρέπει να γίνεται με τις τρέχουσες συνθήκες των αγορών και όχι με ό,τι συνέβαινε τα προηγούμενα χρόνια.

Αυτή την περίοδο οι αποδόσεις των ομολόγων στις διεθνείς αγορές κινούνται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Η Κύπρος όμως αναγκάζεται να καταβάλει το αυξημένο περιθώριο επιτοκίου, διότι παραμένει σε μη επενδυτική βαθμίδα, συνεπεία του υψηλού ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Με μια οικονομία της οποίας τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αγγίζουν το 60%, με τις τράπεζες να κινούνται σε πολύ χαμηλά επίπεδα αναδιάρθρωσης των κόκκινων δανείων, με τις τράπεζες να πιέζουν τους μη έχοντες και να αφήνουν στο απυρόβλητο τους μεγάλους δανειολήπτες των €300-€400 εκατομ. και με μια Κεντρική Τράπεζα να παρακολουθεί σχεδόν με απάθεια, ο λαός καλείται να επωμισθεί όλο το βάρος των συνεπειών αυτής της τραγικής κατάστασης. Αυτό αποτελεί την κύρια πηγή ανησυχίας για την πορεία της κυπριακής οικονομίας. Έχουν δοθεί πληθώρα εργαλείων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για διαχείριση του συγκεκριμένου ζητήματος, με την ΕΔΕΚ όμως να διαφωνεί σε αυτά που παρείχαν ασύμμετρες δυνατότητες στους δανειστές. Παρ' όλα ταύτα, δε σημειώθηκε καμία μείωση στο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Το ύψος του ιδιωτικού χρέους στην Κύπρο, κυρίως λόγω των αλόγιστων πολιτικών πιστωτικής επέκτασης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, η σημαντική συρρίκνωση των εισοδημάτων των νοικοκυριών και του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων και η μείωση του κυπριακού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος αποτελούν τα μεγαλύτερα εμπόδια όσον αφορά την αποπληρωμή των χρεών.

Η ΕΔΕΚ καταψήφισε τόσο τη νομοθεσία που αφορά την επίσπευση των εκποιήσεων όσο και αυτή που αφορά την πώληση πιστωτικών διευκολύνσεων ή αλλιώς "πακετοποίηση" και πώληση δανείων, μια νομοθεσία

η οποία στηρίχθηκε από το Δημοκρατικό Συναγερμό και το Δημοκρατικό Κόμμα και οι συνέπειές της όχι μόνο για τους πολίτες, αλλά και στο εθνικό πρόβλημα θα είναι ανυπολόγιστες. Από την άλλη, στηρίζαμε το Πλαίσιο Αφερεγγυότητας, παρέχοντας δίχτυ προστασίας προς τους δανειολήπτες και προστατεύοντας την κύρια κατοικία και την επαγγελματική στέγη μέχρι μιας συγκεκριμένης αξίας.

Ως ΕΔΕΚ δε συναινέσαμε ποτέ και δε στηρίξαμε μέτρα που είχαν ως στόχο την αύξηση ή την επιβολή νέων φορολογιών, την κατάργηση και μείωση επιδομάτων, που αγγίζουν ακόμη και τις πολύτεκνες οικογένειες, τους αναπήρους, τους τυφλούς, όπως και τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Ποτέ δε συμβιβαστήκαμε με τη λογική της τρόικας, του εκβιασμού, της επιβολής λήψης μέτρων με το πιστόλι στον κρόταφο και τη δαμόκλειο σπάθη να επικρέμαται πάνω από το κεφάλι μας. Μ' αυτό τον τρόπο πορευτήκαμε και έτσι θα συνεχίσουμε για όσο καιρό διαρκεί αυτή η έκρυθμη οικονομική κατάσταση στον τόπο μας.

Πάνω απ' όλα θέτουμε το συμφέρον των πολιτών αυτού του τόπου και τη διαφύλαξη των εθνικών συμφερόντων της πατρίδας μας. Αναμένουμε να δούμε την πρακτική εφαρμογή αυτών των νομοθεσιών και δηλώνουμε έτοιμοι να λάβουμε μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και ιδιαίτερα η κοινωνική συνοχή. Δεν πρόκειται να ανεχτούμε ασύδοτες συμπεριφορές από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ούτε πρακτικές που θα οδηγούν σε μαζικές εκποιήσεις. Επιπλέον, αποτελεί άμεση ανάγκη να επισπευσθούν οι διαδικασίες των αναδιαρθρώσεων και προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να εξεταστεί η πιθανότητα απλοποίησης των διαδικασιών που απαιτούνται από τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας.

Πέραν των δημοσιονομικών δεικτών, αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι η ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας, η επαναδραστηριοποίηση των παραγωγικών μονάδων του τόπου, η μείωση της ανεργίας, που ειδικά ανάμεσα στους νέους βρίσκεται σε πρωτόγνωρα υψηλά ποσοστά, αγγίζοντας το 40%, όπως και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Η απογοήτευση των νέων μας καθημερινά μετατρέπεται σε οργή, σε πλήρη απαξίωση του συστήματος. Όλο και περισσότεροι νέοι μας αναζητούν ένα καλύτερο μέλλον στο εξωτερικό. Τα όνειρα σακίζονται και η αξιοπρέπεια μετατρέπεται σε αναζήτηση μιας εργασίας ακόμη και με εξευτελιστικό μισθό. Και το κυριότερο: να μην μπορούν να κοιτάξουν με αισιοδοξία το μέλλον, αφού η πολιτική της υποταγής στο μνημόνιο δε δημιουργεί προσδοκίες για σύντομη έξοδο από την οικονομική κρίση.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριες και κύριοι συνάδελφοι,

Δυστυχώς, η έλλειψη χρηματοδότησης και οι γραφειοκρατικές διαδικασίες συνεχίζουν να αποτελούν τροχοπέδη στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Επιπλέον, πολλές επιχειρήσεις, κυρίως μικρομεσαίες, αντιμετωπίζουν προβλήματα βιωσιμότητας λόγω των χρεών και της απότομης συρρίκνωσης των δραστηριοτήτων τους. Θα πρέπει να υπάρξει ένας ολοκληρωμένος αναπτυξιακός σχεδιασμός, ο οποίος θα δώσει τη δυνατότητα προσέλκυσης επενδύσεων και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας. Συγκεκριμένοι τομείς της οικονομίας όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία και ο τομέας των επαγγελματικών υπηρεσιών αποδείχτηκαν ανθεκτικοί στην οικονομική κρίση και περιόρισαν τις απώλειες στα κρατικά έσοδα. Είναι επίσης απαραίτητο να υπάρξουν αυτές οι πολιτικές οι οποίες θα ενισχύσουν ακόμη περισσότερο τους πιο πάνω τομείς, αλλά και άλλους, όπως τον τομέα των ακινήτων και των κατασκευών, την έρευνα και την τεχνολογία, τη γεωργία και την κτηνοτροφία, τις βιομηχανικές μονάδες και τις νεοφυείς επιχειρήσεις.

Οι εξελίξεις στην κυπριακή αποκλειστική οικονομική ζώνη, οι συνεργασίες με τις γειτονικές χώρες Ισραήλ, Αίγυπτο και Ελλάδα για θέματα ενέργειας, όπως και η αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος μεγάλων ενεργειακών κολοσσών για τα κυπριακά οικόπεδα στην αποκλειστική οικονομική ζώνη δημιουργούν τις προϋποθέσεις για σημαντικές εξελίξεις στα ενεργειακά θέματα του τόπου μας.

Το 2016 αναμένεται να είναι μια χρονιά σταθμός για την κυπριακή οικονομία, εφόσον αναμένεται να διαπιστωθεί αν η οικονομία μπορεί να επανέλθει σε βιώσιμους ρυθμούς ανάπτυξης ή θα ακολουθήσει μια οριζόντια πορεία μικρών, είτε θετικών είτε αρνητικών, ποσοστών ανάπτυξης. Το επόμενο έτος έχει χαρακτηριστεί από τους κυβερνώντες έτος εξόδου της Κύπρου από το μνημόνιο, μια όμως τυπική έξοδος που αφήνει πολλές πληγές στην κυπριακή κοινωνία και οικονομία. Καταθέτες, κάτοχοι αξιογράφων, μέτοχοι είδαν τις περιουσίες τους να εξαφανίζονται, δημιουργήθηκαν κοινωνικά παντοπωλεία, με σκοπό να αντιμετωπίσουν το κενό που δημιούργησε η κυβερνητική κοινωνική πολιτική, το κοινωνικό κράτος συρρικνώθηκε, η ανεργία παραμένει σε πρωτόγνωρα για την Κύπρο υψηλά επίπεδα, οι δανειολήπτες βρίσκονται υπό το φόβο εκποίησης των περιουσιών τους και προετοιμάζεται το ξεπούλημα κρατικής περιουσίας. Το τέλος του μνημονίου που επικαλείται η κυβέρνηση δεν απαλλάσσει την Κύπρο από την ασφυκτική πίεση της επίτευξης δημοσιονομικών στόχων, εφόσον στο μνημόνιο υπάρχουν στόχοι και για το 2017, αλλά και το 2018.

Οι διεθνείς δανειστές μας φρόντισαν να διασφαλίσουν ότι η πώληση της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου θα είναι προαπαιτούμενο της επόμενης δόσης. Ως ΕΔΕΚ τονίσαμε πολλές φορές ότι στηρίζουμε τον

εκσυγχρονισμό των ημικρατικών οργανισμών και τη μερική μετοχοποίησή τους, με το κράτος να διατηρεί το πλειοψηφικό πακέτο. Αυτό επιβάλλεται για διασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής σταθερότητας, αλλά και των εθνικών συμφερόντων της χώρας.

Σ' αυτό το σημείο να υπενθυμίσω ότι η κυβέρνηση προεκλογικά δεσμευόταν για τη μη ιδιωτικοποίηση των ημικρατικών οργανισμών. Δυστυχώς όμως η δέσμευσή τους αυτή δεν κράτησε για πολύ. Σήμερα καλούμαστε να ξεπουλήσουμε κερδοφόρους ημικρατικούς οργανισμούς. Ως ΕΔΕΚ εκφράζουμε την πλήρη αντίθεσή μας σ' αυτές τις προθέσεις, που στόχο έχουν το ξεπούλημα των οργανισμών σε διεθνή ιδιωτικά συμφέροντα. Θέτουμε πάνω απ' όλα τα εθνικά συμφέροντα της πατρίδας μας, αλλά και τα θέματα εθνικής ασφαλείας της χώρας μας.

Ως ΕΔΕΚ προτείνουμε τη δημιουργία της Εθνικής Αρχής Κρατικής Ακίνητης Περιουσίας. Στο ταμείο της Αρχής αυτής θα μπορούσε να μεταφερθούν τα αδρανή ακίνητα του κράτους, αλλά και των ημικρατικών οργανισμών που θα μπορούσε να προσελκύσουν επενδυτές.

Καταθέσαμε επίσης στην κυβέρνηση, όπως και δημοσίως, ολοκληρωμένη πρόταση για τη σωστή διαχείριση των ημικρατικών οργανισμών χωρίς το ξεπούλημά τους σε ιδιωτικά συμφέροντα, με αναδιάρθρωση της λειτουργίας τους και εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Ανάμεσα σε όλα αυτά τα τραγικά γεγονότα τα οποία βιώνει ο τόπος μας και ο λαός μας είναι και ο εμπαιγμός για την εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας. Το 2016 αναμένουμε να δούμε επιτέλους τη σταδιακή εφαρμογή του ΓΕΣΥ με τέτοιο τρόπο που να διασφαλίζεται η βιωσιμότητά του και η υψηλού επιπέδου προσφορά υπηρεσιών προς τον πολίτη. Με τη δικαιολογία της αυτονόμησης των κρατικών νοσηλευτηρίων και της σταδιακής εφαρμογής του ΓΕΣΥ, η κυβέρνηση ώθησε την κρατική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στην αποψίλωση. Μόνο μια επίσκεψη σε κρατικό νοσηλευτήριο θα σας δώσει την πραγματική εικόνα που επικρατεί σήμερα. Ουρές των ασθενών να περιμένουν πέραν των πέντε με έξι ωρών, για να τύχουν εξέτασης, ραντεβού για εξέταση στα εξωτερικά ιατρεία μετά από οκτώ-δέκα μήνες και αναμονή για εγχείριση πέραν των τεσσάρων και πέντε μηνών. Αυτή είναι η πραγματική εικόνα που εκτέμπουν τα κρατικά μας νοσηλευτήρια. Και παράλληλα να δηλώνει ο Υπουργός Υγείας ότι, αν δεν εφαρμόσει το ΓΕΣΥ, τότε θα πάει στο σπίτι του. Κύριε υπουργέ -παρ' όλο που απουσιάζετε- παρ' όλες τις φιλότιμες και καλόπιστες δικές σας προσπάθειες, αν εννοούσατε αυτό που είπατε δημοσίως, θεωρώ πιο εύκολο να σας δω στο σπίτι σας παρά την εφαρμογή του ΓΕΣΥ! Η ολοκληρωμένη θέση του κινήματος για το ΓΕΣΥ θα παρουσιαστεί σε μεταγενέστερη ομιλία της καθ' ύλην αρμόδιας συναδέλφου, η οποία συμμετέχει στην επιτροπή Υγείας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο λαός δυσπιστεί έναντι του οικονομικού και κυρίως του πολιτικού συστήματος. Αυτό το αποδεικνύει με την αποστροφή του από την πολιτική ζωή του τόπου και την αποχή του σε κάθε εκλογική αναμέτρηση. Ο λαός δικαιολογημένα διαμαρτύρεται, γιατί σήμερα καλείται να αναλάβει στους ώμους του το βάρος των λαθών και των ευθυνών κάποιων άλλων και δικαιολογημένα ζητά την τιμωρία τους. Για τη σημερινή οικονομική κρίση υπάρχουν ευθύνες και υπεύθυνοι. Υπάρχουν ενοχές και ένοχοι. Ο λαός μας απαιτεί τον καταλογισμό των ευθυνών και την προσαγωγή των υπαίτιων ενώπιον της δικαιοσύνης.

Σημαντικός παράγοντας είναι η επαναφορά της εμπιστοσύνης στο οικονομικό και πολιτικό σύστημα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, μόνο αν προχωρήσουν τάχιστα οι έρευνες που αφορούν το σκάνδαλο της οικονομίας. Η ΕΔΕΚ στηρίζει τις προσπάθειες για πλήρη κάθαρση. Μόνο όταν οι ένοχοι οδηγηθούν ενώπιον της δικαιοσύνης και δεσμευτούν τα περιουσιακά τους στοιχεία, θα αλλάξει η σημερινή αντίληψη των πολιτών.

Δυστυχώς όμως γινόμαστε μάρτυρες της αδιαφορίας, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και σκόπιμη ολιγωρία, από πλευράς της κυβέρνησης να προχωρήσει στην εξέταση τεραστίων διαστάσεων σκανδάλων. Για παράδειγμα, καμία έρευνα μέχρι σήμερα για το τι έφταιξε στη Λαϊκή Τράπεζα, καμία συζήτηση και έρευνα σε σχέση με τον κ. Βγενόπουλο, έναν εκ των μεγάλων πρωταγωνιστών της οικονομικής καταστροφής του τόπου μας, καμία έρευνα για τη διαφυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό, ενόσω τα συστήματα ήταν κλειστά, όπως και για πάρα πολλά άλλα. Η Γενική Εισαγγελία, τρία σχεδόν ολόκληρα χρόνια μετά την εγκληματική κατάρρευση της οικονομίας στο τόπο, δεν έχει ολοκληρώσει καμία υπόθεση και κανένας ιθύνων δεν έχει προσαχθεί ενώπιον της δικαιοσύνης. Ακόμη και η υπόθεση της FOCUS, στην οποία ακόμη και οι ίδιες οι πολιτικές δυνάμεις παραδέχθηκαν ότι πήραν τα χρήματα, δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Πάγια θέση μας είναι ότι όλα αυτά τα σκάνδαλα θα πρέπει να ερευνηθούν το συντομότερο και οι ένοχοι να καταδικαστούν και να επιστρέψουν τα όσα έχουν κλέψει από τους πολίτες αυτού του κράτους, οι οποίοι σήμερα καλούνται να αντιμετωπίσουν όλη αυτή την οικονομική κρίση.

Ως ΕΔΕΚ διακηρύσσουμε την απόφασή μας για ολομέτωπη σύγκρουση με τη διαπλοκή, τη διαφθορά, τη σήψη στη δημόσια ζωή, αλλά και την πρακτική της ατιμωρησίας και της συγκάλυψης.

Ο λαός παρακολουθεί με αμηχανία την κατάρρευση των θεσμών. Προσπαθεί να αντιληφθεί πώς είναι δυνατό αυτοί που εναπόθεσε τις ελπίδες του για καλύτερες μέρες να βρίσκονται σε διαρκή σύγκρουση, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τη Διοικήτρια, με το Γενικό Εισαγγελέα, ο Γενικός Εισαγγελέας με το Βοηθό Γενικό Εισαγγελέα, ο Υπουργός Εσωτερικών με το Γενικό Ελεγκτή του κράτους και τη Γενική Λογίστρια, το ίδιο το Υπουργικό Συμβούλιο να βγάζει ανακοινώσεις προσπαθώντας να περιορίσει συνταγματικά καθήκοντα του Γενικού Ελεγκτή, να βρίσκονται ενώπιον κακουργιοδικείου θεσμοί οι οποίοι είχαν την υποχρέωση να υπερασπιστούν τα συμφέροντα του λαού.

Απίστευτο και όμως αληθινό! Σε μια περίοδο που ο λαός υποφέρει, που τα καθημερινά του προβλήματα πολλαπλασιάζονται, που οι ανάγκες του μεγαλώνουν, αυτοί που διορίστηκαν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και χαρακτηρίστηκαν ως οι άριστοι των αρίστων και στους οποίους εναπόθεσε τις ελπίδες του για ένα καλύτερο αύριο, για απόδοση δικαιοσύνης, για ικανοποίηση του λαϊκού αισθήματος, αντί να είναι στρατευμένοι και αφοσιωμένοι στις υποχρεώσεις τους έναντι του, αυτοαναιρούνται με τη συμπεριφορά και τις καθημερινές τους πράξεις.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σαράντα ένα χρόνια μετά την τουρκική εισβολή και το κυπριακό πρόβλημα παραμένει ζήτημα τερματισμού της στρατιωτικής κατοχής. Η Κύπρος δεν μπορεί και δεν πρέπει να παραμείνει η μόνη μοιρασμένη χώρα στην Ευρώπη. Δεν μπορεί η Ευρώπη να ανέχεται στο κατώφλι της την παρουσία ενός στρατού κατοχής σε μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δυστυχώς όμως τα τελευταία χρόνια δημιουργήσαμε την εντύπωση στο διεθνή παράγοντα, όπως και στο εσωτερικό, ότι το κυπριακό πρόβλημα είναι πρόβλημα δικαιοδικό, μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Περίπου αποδεχόμαστε τη στάση που τηρούν έναντι της Τουρκίας κάποιοι τρίτοι οι οποίοι την καλούν να προσφέρει τις καλές της υπηρεσίες για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος, σαν να μην έχει η ίδια την οποιαδήποτε εμπλοκή στο όλο ζήτημα.

Δυστυχώς, με τη δική μας ανοχή, σιωπή, αλλά ακόμη και συμβολή, η Τουρκία αλωνίζει στα ευρωπαϊκά σαλόνια, θέτοντας εκβιαστικά και απειλητικά αιτήματα έναντι των εταίρων μας, χωρίς η ίδια να έχει εφαρμόσει τις κυπριογενείς της υποχρεώσεις, οι οποίες απορρέουν από το Πρωτόκολλο της Άγκυρας. Και, το χειρότερο, σε κάθε της βήμα υπενθυμίζει ότι δεν αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία, χαρακτηρίζοντάς την “εκλιπούσα”.

Δώσαμε το δικαίωμα της αναβάθμισης του εκάστοτε κατοχικού ηγέτη ως λεγόμενου “Προέδρου” της λεγόμενης “Τουρκικής Δημοκρατίας της Βορείου Κύπρου”, αφού ανεχόμαστε τον κάθε επίσημο επισκέπτη στη χώρα μας να συναντά στα κατεχόμενα τον εκάστοτε κατοχικό ηγέτη στο λεγόμενο “Προεδρικό Μέγαρο”, με τη σημαία του ψευδοκράτους να κυματίζει στο κτίριο, το κόκκινο χαλί να απλώνεται, για να εισέλθει σ’ αυτό ο ίδιος ο γενικός γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, παραβιάζοντας αποφάσεις και ψηφίσματα του οργανισμού που προΐσταται, και εθελουφλούμε. Καμία απολύτως αντίδραση. Αντίθετα, η πρόσφατη ενέργεια του Υπουργού Εξωτερικών της Ρωσίας, ο οποίος αρνήθηκε να συναντήσει τον κατοχικό ηγέτη στα κατεχόμενα, αντί να χαιρετιστεί από τη δική μας πλευρά, είχε ως αντίδραση μια λιτή δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών, ότι «αυτός που θα χάσει είναι ο κ. Ακιντζί». Περιμέναμε τον κ. Λαβρόφ να υπενθυμίσει σε κάποιους ότι το κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου δεν αποτελεί κράτος, γι’ αυτό και η όποια επίσκεψη και συνάντηση με τον κατοχικό ηγέτη στο λεγόμενο “Προεδρικό” συνεπάγεται αναγνώριση του ψευδοκράτους;

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η πολιτική του εξευμενισμού από τη δική μας πλευρά προς την Τουρκία για σαράντα ένα ολόκληρα χρόνια δεν έχει επιφέρει το οποιοδήποτε αποτέλεσμα. Θα πρέπει να επαναποθετήσουμε το κυπριακό πρόβλημα στη σωστή του βάση, ως πρόβλημα εισβολής, κατοχής και παράνομης παρουσίας 40 000 τουρκικών στρατευμάτων. Η Τουρκία είναι ο πραγματικός θύτης και αυτό θα πρέπει να το εμπειδώσουμε σ’ αυτούς που απεργάζονται σχέδια για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Είναι επίσης πρόβλημα παράνομης παρουσίας πέραν των 300 000 εποίκων και βίαιης δημογραφικής αλλαγής του πληθυσμού.

Το καθήκον μας σήμερα απέναντι στην ιστορία και τον πολιτισμό μας είναι η με κάθε κόπο και κάθε θυσία αποτροπή των κινδύνων που απεργάζονται στην πατρίδα μας οι εχθροί της ελευθερίας. Θα πρέπει να καταστήσουμε σαφές ότι δεν είμαστε διατεθειμένοι να ξεγράψουμε δικαιώματα και να ξεχάσουμε δίκαια. Κανένα εκβιασμός, καμία απειλή, καμία δυσκολία και καμία πίεση δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε ταπεινωτική συνθηκολόγηση και σε λύση που δε θα είναι δίκαιη, λειτουργική, βιώσιμη και δε θα αντέχει στη δοκιμασία του χρόνου.

Η λύση θα πρέπει να διασφαλίζει την ενότητα του χώρου, του κράτους, της οικονομίας, των θεσμών, των βασικών ελευθεριών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να απαλλάσσει από εποίκους, κηδεμόνες, αναχρονιστικές εγγυήσεις και ξένη στρατιωτική παρουσία, λύση που θα διασφαλίζει την ειρηνική συμβίωση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων σε μια κοινή πατρίδα, χωρίς ζώνες και διαχωριστικά εμπόδια. Η λύση θα πρέπει να είναι δημοκρατική και όχι ρατσιστική έναντι των Ελληνοκυπρίων ή των Τουρκοκυπρίων. Θα πρέπει να μιλάμε για ένα λαό και δε θα πρέπει να εκχωρεί τα κυριαρχικά δικαιώματα της πατρίδας μας στον οποιοδήποτε Ευρωπαίο, τρίτο, δικαστή, ο οποίος θα αποφασίζει για την τύχη του λαού μας. Επίσης, θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η αναφορά, ακόμη και στα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, σε πολιτική ισότητα δεν μπορεί να σημαίνει και αριθμητική ισότητα. Η λύση θα πρέπει να σέβεται την πλειοψηφία, κατοχυρώνοντας και προστατεύοντας τα δικαιώματα της μειοψηφίας. Η λύση δεν μπορεί να δημιουργεί διαφορετικές κατηγορίες πολιτών και δεν μπορεί να στερεί ουσιαστικά δικαιώματα σε κανένα πολίτη αυτού του κράτους. Το δικαίωμα του νόμιμου ιδιοκτήτη θα πρέπει να κατοχυρωθεί ως πρωταρχικό και όχι να εξαρτάται από τον παράνομο σφετεριστή χρήστη.

Μας κατηγορούν ως απορριπτικούς. Αν ο λαός που μας παρακολουθεί διαφωνεί έστω και με ένα από τα πιο πάνω χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει η οποιαδήποτε προτεινόμενη λύση, τότε να αποδεχτώ αυτό το χαρακτηρισμό. Φτάσαμε στο σημείο το να διεκδικείς μια λύση που να δημιουργεί τις συνθήκες για ειρηνική συμβίωση ολόκληρου του λαού και η οποία να μη βάζει διαχωριστικές γραμμές ανάμεσά του να χαρακτηρίζεται απορριπτικό.

Μας λεν ότι με τη λύση θα επέλθει οικονομική ανάπτυξη. Το ευχόμαστε. Όμως λογικό και το δικό μας ερώτημα, που πάρα πολλές φορές έχουμε θέσει. Υπάρχουν οι οποιεσδήποτε μελέτες πάνω στις οποίες βασίζεται αυτή η θέση και η άποψη; Η απάντηση που μας δίνουν είναι “όχι”. Απλά γίνονται πάνω στη βάση προσωπικών εκτιμήσεων. Επίσης, η εκτίμηση από ειδικούς εμπειρογνώμονες είναι ότι η λύση θα κοστίζει από €40 δις μέχρι και €75 δις (αποζημιώσεις, απαλλοτριώσεις, ανέγερση οικισμών κ.ά.). Μια χώρα η οποία έχει ήδη χρέος σχεδόν €20 δις πώς είναι δυνατόν να μπορέσει να ανταποκριθεί στις ανάγκες των τόσων δις; Μας λεν ότι θα υπάρξουν χρηματοδότες και δωρητές. Ας μας αναφέρει κάποιος από όλες τις υποσχέσεις που δόθηκαν στο Σχέδιο Ανάν ή ακόμη και για την ανοικοδόμηση από δωρητές της Λωρίδας της Γάζας ή και σε άλλες περιπτώσεις πόσα χρήματα συγκεντρώθηκαν. Στην πρώτη περίπτωση γύρω στα €50 εκατομ. και στη δεύτερη €500.000.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτές είναι οι πραγματικότητες και αυτές πρέπει να λέμε στο λαό. Πρέπει επίσης, μέσα στα πλαίσια της ενότητας και ομοθυμίας λαού και πολιτικών δυνάμεων, να στείλουμε το μήνυμα ότι ο κυπριακός ελληνισμός δε θα γονατίσει. Ναι, με σωφροσύνη, ασφαλώς με υπευθυνότητα, αλλά και με απόρριψη της λογικής της αποδοχής της υπέρτερης δύναμης, του κατακτητή, και με άρνηση των συνεχών υποχωρήσεων στις πιέσεις ξένων που, αντί να στρέφονται προς την πλευρά του κατακτητή και παραβάτη του διεθνούς δικαίου, εξακολουθούν, υιοθετώντας κυνικά την πολιτική των δύο μέτρων και δύο σταθμών, να ανατρέπουν καθημερινά κάθε έννοια ηθικής και δικαιοσύνης.

Σήμερα βρισκόμαστε για ακόμη μια φορά ενώπιον διαδικασίας διαπραγματεύσεων. Παρά την υπεραισιοδοξία που διακατέχει κάποιους ότι αυτή η διαδικασία θα φτάσει στο τέλος της ακόμη και μέχρι τον ερχόμενο Μάρτιο, η πραγματική εικόνα δείχνει κάτι διαφορετικό.

Η ανάδειξη του Μουσταφά Ακιντζί στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας πράγματι δημιούργησε προσδοκίες και συγκρατημένη αισιοδοξία για μια διαφορετική, πιο θετική, προσέγγιση στις προσπάθειες για λύση του Κυπριακού. Ποτέ όμως δεν είχαμε αυταπάτες για τον καθοριστικό ρόλο της Τουρκίας για την προοπτική επιτυχούς κατάληξης των συνομιλιών. Δυστυχώς όμως η στάση και οι θέσεις τις οποίες εκφράζει ο νέος ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας άρχισαν να μας προσγειώνουν στην πραγματικότητα. Οι συνεχόμενες δηλώσεις του και η προσέγγισή του ιδιαίτερα στις πιο σημαντικές πτυχές του Κυπριακού προσεγγίζουν και παραμένουν σταθερές στις αδιάλλακτες θέσεις τις οποίες εκφράζει η Τουρκία τα τελευταία σαράντα ένα χρόνια. Η επιμονή του στη συνέχιση των εγγυήσεων του 1960, ώστε να συνεχιστεί η εσαεί κηδεμονία της Τουρκίας, η θέση του για δύο ιδρυτικά κράτη που θα συναποτελέσουν ένα νέο συνεταιρισμό, η οποία καταργεί την Κυπριακή Δημοκρατία και παραπέμπει σε παρθενογένεση, η άρνηση αποδοχής του ευρωπαϊκού κεκτημένου με μόνιμες παρεκκλίσεις, που αυτό συνεπάγεται ότι η οποιαδήποτε λύση θα πρέπει να αποτελέσει πρωτογενές δικαίο, η επιμονή του σε απόδοση προτεραιότητας στον παράνομο σφετεριστή χρήστη των κατεχομένων περιουσιών, που αντιστοιχεί σε ακύρωση του δικαιώματος του νόμιμου ιδιοκτήτη, και η απαίτησή του για “πλειοψηφία πληθυσμού και γης”, που άμεσα ακυρώνει τη δήθεν αποδοχή από αυτόν του δικαιώματος εφαρμογής των τεσσάρων ελευθεριών, επιβεβαιώνουν ότι η εκφρασθείσα τουρκική πολιτική παραμένει σταθερά αδιάλλακτη και δεν υπάρχει καμία δικαιολογία για δημιουργία κλίματος ευφορίας και προσδοκιών στον ίδιο το λαό.

Δυστυχώς όμως υπάρχουν πολιτικές δυνάμεις οι οποίες άρχισαν εργολαβικά να παρουσιάζουν στο λαό μια υπεραισιοδοξία για λύση τους αμέσως επόμενους μήνες, δημιουργώντας στο διεθνή και ευρωπαϊκό παράγοντα την πλασματική εντύπωση ότι υπήρξε αλλαγή στην πάγια τουρκική αδιαλλαξία, κάτι το οποίο φυσικά δε συμβαίνει. Αντίθετα, τώρα είναι η ώρα επανεκτίμησης των δεδομένων και της στρατηγικής μας, της απόρριψης θέσεων και απαιτήσεων που υποθηκεύουν το μέλλον του κυπριακού ελληνισμού και απειλούν την ύπαρξη και τη συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Είναι ακόμα η ώρα για κινητοποίηση σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, για να ασκηθούν πιέσεις στην Τουρκία, για να υποχρεωθεί να εγκαταλείψει τη στρεψόδικη και επιδρομική της πολιτική. Να καταστήσουμε ακόμα σαφές προς τους Ευρωπαίους εταίρους μας ότι η Κυπριακή Δημοκρατία δεν πρόκειται να συναινέσει στο άνοιγμα κανενός κεφαλαίου στον ενταξιακό διάλογο Τουρκίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν η Τουρκία συνεχίσει να αρνείται την εκπλήρωση των κυπρογενών της υποχρεώσεων.

Θα πρέπει επίσης να αξιοποιήσουμε την ευρωπαϊκή ιδιότητα της χώρας μας, αλλά και τις ευρωπαϊκές φιλοδοξίες της Τουρκίας, για να υποχρεωθεί να τερματίσει την κατοχή και να αποδεχθεί λύση στη βάση των αρχών του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου, και να αξιοποιήσουμε επίσης τα νέα γεωστρατηγικά δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί στην περιοχή ύστερα από την ανακάλυψη υδρογονανθράκων στην αποκλειστική οικονομική ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο προϋπολογισμός του 2016 κινείται στο ίδιο πλαίσιο με αυτό των προηγούμενων δύο ετών. Η μικρή αύξηση του 5% στις αναπτυξιακές δαπάνες οφείλεται κυρίως στην άντληση ευρωπαϊκών κονδυλίων και δεν είναι ικανή σε καμία περίπτωση να οδηγήσει την οικονομία σε σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης. Κατανοούμε την ανάγκη διόρθωσης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, μέσα κυρίως από τη μείωση των δαπανών, και τη δέσμευση της χώρας για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Δυστυχώς, ακόμη μια χρονιά ο προϋπολογισμός από εργαλείο ώθησης της ανάπτυξης μετατράπηκε σε μέσο συρρίκνωσης της κατανάλωσης και της ρευστότητας στην πραγματική οικονομία και το κοινωνικό κράτος.

Οι διαφορές μας με τη σημερινή κυβέρνηση δεν είναι απλά ιδεολογικές· είναι και πολιτικές. Διαφορές οι οποίες αφορούν τα μεγάλα και κρίσιμα θέματα πολιτικής όπως το Κυπριακό, την κοινωνική πολιτική και την οικονομία. Γι' αυτό το λόγο η ΕΔΕΚ είναι κόμμα αντιπολίτευσης και δεν μπορεί άμεσα ή έμμεσα να αποτελεί συνοδοιπόρο της κυβερνητικής πολιτικής. Όμως, παρ' όλα αυτά, όπου οι προτάσεις της κυβέρνησης θα κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, της στήριξης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, δε θα διστάσουμε με υπευθυνότητα να τις υποστηρίξουμε. Ή ακόμα, εκεί και όπου οι δικές μας προτάσεις θα βελτιώνουν τα κυβερνητικά νομοσχέδια και θα γίνονται αποδεκτές, η ΕΔΕΚ θα έχει θετική στάση. Τέτοιες περιπτώσεις στο πρόσφατο παρελθόν ήταν το Πλαίσιο Αφερεγγυότητας, το νομοσχέδιο για το καζίνο κ.ά.

Η συζήτηση του προϋπολογισμού αποτελεί ένα σημαντικό γεγονός. Η στάση του κάθε κόμματος αντικατοπτρίζει και τη συμπεριφορά του έναντι των σοβαρών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η πατρίδα μας, ειδικά μετά την πρωτόγνωρη οικονομική κρίση, αλλά και έναντι της κυβέρνησης και της πολιτικής της τόσο για τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα όσο και για τον τρόπο διαχείρισης του Κυπριακού. Οικονομία και Κυπριακό σήμερα είναι αλληλένδετα όσο ποτέ άλλοτε στο παρελθόν.

Ως ΕΔΕΚ προτιθέμεθα να καταψηφίσουμε τον προϋπολογισμό του 2016, γιατί στη γενική του φιλοσοφία είναι αντιαναπτυξιακός, στερείται κοινωνικής ευαισθησίας, όπως επίσης αυξάνει και δε μειώνει το χάσμα ανάμεσα στα χαμηλά και τα υψηλά εισοδηματικά στρώματα του λαού. Ως ΕΔΕΚ θα στηρίξουμε μόνο τα κονδύλια που αφορούν τον προϋπολογισμό της άμυνας. Η ΕΔΕΚ όμως είναι έτοιμη να αναθεωρήσει αυτή της τη θέση και να τηρήσει θετική στάση έναντι του προϋπολογισμού, εάν η κυβέρνηση υιοθετήσει τις παρακάτω προτάσεις:

1. Υλοποίηση της προεκλογικής δέσμευσης του Προέδρου της Δημοκρατίας για μη ιδιωτικοποίηση κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών.
2. Υλοποίηση της μετεκλογικής δέσμευσης του Προέδρου της Δημοκρατίας για ρύθμιση του θέματος των κατόχων αξιόγραφων που εξαπατήθηκαν από τις τράπεζες.
3. Εγκατάλειψη της ιδέας για προώθηση νομοθεσίας για τον καθορισμό φόρου ακίνητης ιδιοκτησίας 1% επί της επικαιροποιημένης αξίας του ακινήτου.
4. Μείωση από την 1^η Ιουλίου 2016 του φόρου προστιθέμενης αξίας στα είδη πρώτης ανάγκης κατά 1-2%.
5. Μείωση των υψηλών μισθών κρατικών αξιωματούχων, ανεξάρτητων επιτρόπων κ.ά. και καθορισμός ανώτατου ορίου. Το ποσό που θα εξοικονομηθεί να διατεθεί με τη μορφή στοχευμένων κοινωνικών παροχών για ανακούφιση ευάλωτων ομάδων και ανέργων.

6. Καθορισμός ανώτατου ποσού για τις συντάξεις των κρατικών αξιωματούχων. Το ποσό που θα εξοικονομηθεί να ενισχύσει τους χαμηλοσυνταξιούχους.
7. Φορολόγηση του εφάπαξ άνω των €200.000 σύμφωνα με το Νόμο περί Φορολογίας του Εισοδήματος.
8. Άμεση ψήφιση στη Βουλή των προτάσεων της ΕΔΕΚ για τους εγγυητές και την αξία του ενυπόθηκου ακινήτου, όπως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού και το Δημοκρατικό Κόμμα δεσμεύτηκαν κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου για το Πλαίσιο Αφερεγγυότητας.
9. Άμεσος τερματισμός οποιωνδήποτε αποκοπών λόγω της κρίσης από τους μισθωτούς ο μηνιαίος μισθός των οποίων είναι μικρότερος των €1.500 το μήνα.
10. Άμεση έναρξη της εφαρμογής του Γενικού Συστήματος Υγείας στο πλαίσιο χρονοδιαγράμματος, αρχίζοντας από την πρωτοβάθμια περίθαλψη, με την παροχή δυνατότητας στον ασθενή για ελεύθερη επιλογή γιατρού και νοσηλευτηρίου.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Καλούμε επίσης και τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης να συνδράμουν στην προσπάθεια, ώστε από κοινού και με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα να προστατέψουμε τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού από τη νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης και τις επιπτώσεις από την οικονομική κρίση. Την ίδια στιγμή να δοθεί και το πολιτικό μήνυμα ότι δεν είμαστε διατεθειμένοι να στηρίξουμε κυβερνητικές επιλογές στον τρόπο διαχείρισης του Κυπριακού, αλλά και την προσπάθεια προώθησης συγκαλυμμένης μορφής συνομοσπονδίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται τόσο για την οικονομία όσο και για τη δυσλειτουργία του κράτους που θα προκύψει.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Σ. ΦΥΤΤΗΣ)

Ευχαριστούμε, κύριε Βαρνάβα. Ακριβώς στην ώρα σας!

Ακολουθεί ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος.

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Έντιμη κυρία υπουργέ,

Έντιμοι κύριοι υπουργοί,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θέλω καταρχάς να ευχαριστήσω τις υπηρεσίες, τους λειτουργούς της Βουλής για την πάρα πολύ πολύτιμη και χρήσιμη βοήθεια και στήριξη που μας προσέφεραν τον προηγούμενο μήνα κατά τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού, αλλά επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών, αλλά και τους προέδρους άλλων επιτροπών και μέλη άλλων επιτροπών που αφιέρωσαν λίγο από το χρόνο τους, που παραβρέθηκαν στις συζητήσεις και έλαβαν μέρος κατά τη διαδικασία εξέτασης του κρατικού προϋπολογισμού. Η παρουσία όλων ήταν και χρήσιμη και παραγωγική.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε σήμερα ενώπιόν μας τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2016. Ελπίζουμε και ευχόμαστε να είναι ο τελευταίος προϋπολογισμός του μηνμονίου. Ελπίζουμε και ευχόμαστε όμως να μην είναι ο τελευταίος προϋπολογισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας!

Όμως, πριν να μπω στη δική μου ανάλυση για την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας και φυσικά για τις τελευταίες εξελίξεις στο Κυπριακό, νιώθω ότι έχω το δυσάρεστο καθήκον και την υποχρέωση να αναφερθώ σε ένα περιστατικό, ένα περιστατικό που νομίζω ότι είναι απαράδεκτο και καταδικαστέο σε πολλαπλά επίπεδα. Και αναφέρομαι φυσικά στην κόντρα που έχει ξεσπάσει μεταξύ της κυβέρνησης και του Γενικού Ελεγκτή. Όχι γιατί θεωρώ ότι ό,τι λέει ο Γενικός Ελεγκτής είναι σωστό. Κατ' ακρίβεια, θεωρώ ότι πολλά από τα επιχειρήματα που προβάλλονται από κάποιους υπουργούς ευσταθούν σε κάποια συγκεκριμένα σημεία, όμως η προχθεσινή ανακοίνωση του Υπουργικού Συμβουλίου ήταν απαράδεκτη και καταδικαστέα.

Σημειώνω ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος τους προηγούμενους μήνες επέλεξε να μην πει ούτε λέξη για τη συμπεριφορά του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα, την οποία συμπεριφορά το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε με απόφασή του ανάρμοστη, επέλεξε την κατά μέτωπο επίθεση με το Γενικό Ελεγκτή, ο οποίος απεκάλυψε ως είχε καθήκον κάποιες κατ' ισχυρισμόν παράτυπες ή και παράνομες ενέργειες της κυβέρνησής του.

Και, αντί η κυβέρνηση Αναστασιάδη να αποταθεί στο Γενικό Εισαγγελέα να ζητήσει μία γνωμάτευση, για να διαπιστώσει κατά πόσο όντως ευσταθούν, εάν ευσταθούν αυτά που ισχυρίζεται ο Γενικός Ελεγκτής, επέλεξε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, λίγα μόνο εικοσιτετράωρα μετά που ζήτησε από το Γενικό Ελεγκτή να είναι άτεγκτος, να αυτοαναιρεθεί και να παρέμβει με αυτό τον απαράδεκτο τρόπο στα δικά του καθήκοντα. Είναι προφανές ότι για αυτή την κυβέρνηση ο Γενικός Ελεγκτής πρέπει να είναι άτεγκτος μόνο για θέματα που δεν αφορούν την κυβέρνηση!

Η προχθεσινή όμως ανακοίνωση δεν αποτελεί μόνο επέμβαση -απαράδεκτη επέμβαση και παρέμβαση στα καθήκοντα του Γενικού Ελεγκτή- αποτελεί και πράξη πολιτικού εκφοβισμού και παρέμβαση στα καθήκοντα του Γενικού Εισαγγελέα, γιατί με την προχθεσινή ανακοίνωση και απόφασή του το Υπουργικό προκατέλαβε τη γνωμάτευση και τις αποφάσεις του Γενικού Εισαγγελέα για δυνητικά ποινικές υποθέσεις που αφορούν την κυβέρνηση του κ. Αναστασιάδη. Άρα, δεν έχουμε μόνο μια συνειδητή προσπάθεια να ασκηθεί πίεση στο Γενικό Ελεγκτή, για να αυτοπεριοριστεί και να μην ελέγχει την κυβέρνηση, έχουμε και μία προσπάθεια να ασκηθεί πίεση στο Γενικό Εισαγγελέα, για να παρεμποδιστεί η διερεύνηση μιας υπόθεσης που αφορά υπουργούς της παρούσας κυβέρνησης. Αυτό ονομάζεται αλαζονεία της εξουσίας. Και με πραγματική λύπη είναι που διαπιστώνουμε ότι η παρούσα κυβέρνηση δεν επιθυμεί να λειτουργεί μέσα στα πλαίσια του θεσμικού ελέγχου και του κράτους δικαίου.

Εμείς πιστεύουμε ότι ο θεσμός του Γενικού Ελεγκτή πρέπει να ενισχυθεί, επειδή είναι “ενοχλητικός”, για να μην μπορεί να τον παρεμποδίζει η εκάστοτε εκτελεστική εξουσία, και προς αυτή την κατεύθυνση θα αναλάβουμε σχετικές πρωτοβουλίες, γιατί πιστεύουμε και η Βουλή των Αντιπροσώπων πρέπει να ενισχύσει ακριβώς αυτόν τον έλεγχο.

Όμως, αυτή την αλαζονεία της εξουσίας δεν τη διαπιστώνουμε μόνο στην περίπτωση του Γενικού Ελεγκτή. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, είναι σωρεία τα σκάνδαλα και οι υποθέσεις που έχουν συγκλονίσει την κοινή γνώμη και δεν έχουν ακόμη διερευνηθεί, χωρίς να μας έχει δοθεί καμία απολύτως εξήγηση γιατί αυτά τα σκάνδαλα δεν έχουν ακόμη διερευνηθεί, όπως για παράδειγμα η χρηματοδότηση της Focus, η υπόθεση της BlackRock, το γεγονός ότι ο τότε Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας απέκρυψε τις εκθέσεις των δικών του συμβούλων ότι οι ανάγκες των τραπεζών ήταν παραφουσκωμένες.

Καμία έρευνα για την κακοδιαχείριση της Λαϊκής Τράπεζας σε αντίθεση με το τι έγινε με την Τράπεζα Κύπρου. Καμία ποινική υπόθεση ή οποιαδήποτε άλλη υπόθεση εναντίον του κ. Βγενόπουλου. Για τα ανεξασφάλιστα δάνεια της Αγίας Φύλας μέσα σε ένα μήνα είχαμε ποινική υπόθεση στο δικαστήριο. Για τα ανεξασφάλιστα δάνεια του κ. Βγενόπουλου ακόμη περιμένουμε! Καμία έρευνα, καμία υπόθεση για την πώληση των παραρτημάτων στην Ελλάδα, καμία έρευνα καμία υπόθεση για τον ΕΛΑ και για το ότι κάποιοι κρατούσαν τη Λαϊκή στον αναπνευστήρα. Κατ' ακρίβεια, υπήρχε έρευνα του Γενικού Ελεγκτή, την οποία προσπάθησε να παρεμποδίσει από δικής της πλευράς η Κεντρική Τράπεζα.

Αυτά είναι μόνο μερικά από τα σκάνδαλα που δεν έχουν διερευνηθεί μέχρι σήμερα. Και είναι πραγματικά κρίμα να ζητάμε από το λαό μας να υποστεί θυσίες, να αποδεχθεί μέτρα επώδυνα από τη μία, αλλά από την άλλη να εκπέμπεται η εικόνα ότι το κράτος δικαίου είναι μία περιστασιακή ενόχληση.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι νόμοι, οι υποχρεώσεις, τα καθήκοντα πρέπει να ισχύουν για όλους όχι μόνο για μερικούς και κανένας δεν είναι υπεράνω του νόμου, ούτε η κυβέρνηση ούτε οι υπουργοί ούτε καν ο ίδιος ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Έρχομαι στον κρατικό προϋπολογισμό του 2016. Ο λαός μας έχει επωμιστεί τεράστιες θυσίες, έχει καταβάλει τεράστιες προσπάθειες, για να καταφέρει η χώρα μας να έχει την προοπτική το Μάρτιο του 2016 να εξέλθει από το μνημόνιο. Ως Δημοκρατικό Κόμμα αναγνωρίζουμε το γεγονός ότι η κυπριακή οικονομία σήμερα δεν είναι αυτή που ήταν πριν από δυόμισι και πλέον χρόνια. Πριν από δυόμισι χρόνια ήμασταν αποκλεισμένοι από τις διεθνείς αγορές και στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Το τραπέζικό μας σύστημα βρισκόταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης και τα ελλείμματα του κράτους είχαν βγει εκτός ελέγχου. Σημειώνουμε και αναγνωρίζουμε ότι έκτοτε είχαμε θετικές εξελίξεις, θετικές εξελίξεις όπως είναι η προοπτική επιστροφής στις διεθνείς αγορές με την

έκδοση κυβερνητικών ομολόγων για αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από οίκους αξιολόγησης. Τα έσοδα του κράτους προβλέπεται να παρουσιάσουν αύξηση για το 2016 σε σχέση με το 2015. Η κυπριακή οικονομία όντως έχει επιστρέψει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και σημειώνουμε πως ο προϋπολογισμός του 2016 παρουσιάζεται ισορροπημένος με πρωτογενή πλεονάσματα.

Το Δημοκρατικό Κόμμα χαιρετίζει αυτές τις θετικές εξελίξεις, γιατί συμβάλαμε σε αυτές τις εξελίξεις. Αναλογιζόμενοι την ευθύνη έναντι στον τόπο και το λαό μας, αναλάβαμε το πολιτικό κόστος και με τη δική μας υπεύθυνη στάση μας συμβάλαμε στις προσπάθειες ανάκτησης της χαμένης αξιοπιστίας της κυπριακής οικονομίας.

Θα ήταν πάρα πολύ εύκολο για εμάς ως κόμμα της αντιπολίτευσης να κρυφτούμε πίσω από άλλους και να αφήσουμε την χώρα μας να συνεχίσει στον κατήφορο της αναξιοπιστίας. Δεν το επιλέξαμε, δεν το πράξαμε, δε μεταινώνουμε και δεν απολογούμαστε σε κανέναν, γιατί θεωρούμε πως πράξαμε το καθήκον μας. Συνειδητοποιήσαμε τους κινδύνους, σεβαστήκαμε τις δεσμεύσεις μας έναντι των Ευρωπαίων εταίρων μας, έστω και αν διαφωνούσαμε ριζικά σε πτυχές του μνημονίου και κάναμε αυτό που πιστεύαμε ότι ήταν το σωστό. Διεδικήσαμε, επαναδιαπραγματευθήκαμε, βελτιώσαμε το μνημόνιο στο βαθμό που μπορούσαμε.

Από το Πλαίσιο Αφερεγγυότητας και την προστασία της πρώτης κατοικίας μέχρι την απαγόρευση σε καταχρηστικές ρήτρες και τιμωρητικά επιτόκια, από το δικαίωμα εξαγοράς δανείου με έκπτωση, αλλά και την έκπτωση στο φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας το Δημοκρατικό Κόμμα άσκησε υπεύθυνη και εποικοδομητική αντιπολίτευση. Και, ως αποτέλεσμα της δικής μας υπεύθυνης στάσης, ελπίζουμε και ευχόμαστε η χώρα μας να εξέλθει από το μνημόνιο το Μάρτιο του 2016, σε λίγους μόνο μήνες. Ελπίζουμε και ευχόμαστε η Κύπρος να συνεχίσει την ευρωπαϊκή της πορεία, να συνεχίσει στη φυσική της αυτή εξέλιξη.

Σε καμία περίπτωση δε συμφωνούμε ότι πρέπει να επιστρέψουμε στις πολιτικές του λαϊκισμού και της ευθυνοφοβίας που μας οδήγησαν στα πρόθυρα της χρεοκοπίας τον Μάρτιο του 2013. Θεωρούμε πως η πολιτική του εξορθολογισμού των δημοσίων οικονομικών πρέπει να συνεχιστεί και γι' αυτό θα υπερψηφίσουμε τον προϋπολογισμό του 2016. Από την άλλη όμως δε συμφωνούμε με όλες τις πολιτικές που εκφράζει η παρούσα κυβέρνηση και σίγουρα δε συμφωνούμε με την ωραιοποιημένη εικόνα της κυπριακής οικονομίας που προβάλλεται καθημερινά από την παρούσα κυβέρνηση. Δε συμφωνούμε με εκείνους που πανηγυρίζουν καθημερινά ότι είμαστε "φαινόμενο", "πρωταθλητές των μνημονίων" και "success story".

Ακούμε καθημερινά ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας έχει μετατραπεί σε θετικό μετά από τρία χρόνια. Είναι όντως μία θετική εξέλιξη, όμως αυτή είναι μόνο η μισή εικόνα, είναι η μισή αλήθεια. Υπάρχουν πολύ ανησυχητικά στοιχεία στα δημόσια οικονομικά, στα δημοσιονομικά δεδομένα, τα οποία δεν πρέπει να υποτιμήσουμε. Δεν είναι ζήτημα κατά πόσο ευημερούν οι αριθμοί. Δεν ευημερούν οι άνθρωποι, ευημερούν οι αριθμοί του κράτους. Δεν ευημερούν οι αριθμοί των ανθρώπων και θα εξηγήσω τι είναι που εννοώ, γιατί κατά τη διάρκεια της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού είχα την ευκαιρία να υποβάλω σωρεία ερωτήσεων τόσο στον έντιμο Υπουργό Οικονομικών όσο και στη Διοικήτή της Κεντρικής Τράπεζας. Θεωρώ τρεις από τις πιο σημαντικές τις ακόλουθες: Ποιο είναι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας μας, αλλά και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τα επόμενα χρόνια; Πόσες θέσεις εργασίας θα δημιουργηθούν τα επόμενα χρόνια; Ποιοι είναι οι στόχοι για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια για τα επόμενα χρόνια;

Σε καμία από αυτές τις ερωτήσεις δεν έχω πάρει απάντηση μέχρι σήμερα ούτε από τον Υπουργό Οικονομικών ούτε από την Κεντρική Τράπεζα. Και η σιωπή σε αυτές τις ερωτήσεις είναι πάρα πολύ ανησυχητική. Γιατί τα είπαμε και το πρωί. Ως Βουλή ψηφίσαμε όλα τα νομοσχέδια του μνημονίου που ήρθαν μπροστά μας.

Τα αποτελέσματα κυρίως σε ό,τι αφορά τον τραπεζικό τομέα και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, αλλά και τις ανάγκες των τραπεζών δεν είναι τα επιδιωκόμενα. Οφείλουμε να έχουμε μπροστά μας το σχέδιο των επόμενων ετών. Υπάρχει σχέδιο; Δεν υποτιμούμε το ότι έχουμε θετικό ρυθμό ανάπτυξης για την οικονομία στο σύνολό της. Όταν εξετάσουμε όμως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας μας, έχουμε μία διαφορετική εικόνα. Στο επίπεδο του απλού ανθρώπου, στο επίπεδο του μέσου πολίτη η εικόνα είναι διαφορετική.

Με βάση τα στοιχεία της ίδιας της κυβέρνησης έχουμε μία σταθερή καθοδική τάση σε ό,τι αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ από το 2012 μέχρι σήμερα. Έχουμε χάσει το 14% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά μέσο όρο. Και, ακόμη χειρότερα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προβλέπει ότι αυτή η καθοδική τάση στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, δηλαδή στην προσωπική οικονομική κατάσταση των πολιτών μας, θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια και θα ξεπεράσουμε την Ελλάδα σε ό,τι αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, θα έχουμε χαμηλότερες επιδόσεις. Και σημειώστε ότι αυτά τα στοιχεία τα έχω πάρει από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, επειδή η απάντηση του Υπουργείου Οικονομικών στην ερώτησή μου είναι ότι εκείνοι δεν κάνουν εκτιμήσεις για το μέλλον για το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, μόνο το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Επομένως, πώς είμαστε success story; Success story για τι πράγμα; Επειδή σώσαμε τις τράπεζες, που ούτε καν τις σώσαμε; Η οικονομία του κράτους πάει καλά. Η οικονομία των πολιτών δεν πάει καλά. Και

εκεί είναι το πρόβλημα και θέλω να προσπαθήσω να εξηγήσω γιατί βλέπουμε αυτή τη διάσταση, τη διαφοροποίηση μεταξύ των δημοσίων οικονομικών και των οικονομικών της μέσης οικογένειας, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Για πολλούς και διάφορους περίπλοκους λόγους.

Πρώτον, μπορεί η οικονομία μας στο σύνολό της να παρουσιάζει αύξηση, όμως έχει αυξηθεί η ανισότητα. Λίγοι έχουν θησαυρίσει κατά τη διάρκεια της κρίσης. Οι πολλοί έχουν φτωχύνει. Κατ' ακρίβεια, η Κύπρος είναι η τρίτη χειρότερη χώρα της Ευρώπης σε ό,τι αφορά την ανισότητα. Είμαστε η τρίτη χειρότερη μετά τη Λιθουανία και την Εσθονία. Έχει μεγαλώσει το χάσμα μεταξύ των πλουσίων και των φτωχών. Άρα, είναι παραπλανητική η εικόνα να βλέπουμε την πορεία της οικονομίας στο σύνολό της. Πρέπει να δούμε τι γίνεται με τη συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού μας.

Δεύτερον, φεύγει ο παραγωγικός πληθυσμός μας. Οι μορφωμένοι νέοι μας φεύγουν και πάνε στο εξωτερικό και τους αντικαθιστούμε με ξένους ανειδίκευτους εργάτες. Έχουν μειωθεί σημαντικά οι μισθοί στον ιδιωτικό τομέα, περισσότερο απ' ό,τι στο δημόσιο. Έχουν μειωθεί οι συνολικές θέσεις εργασίας της κυπριακής οικονομίας. Στην Ευρώπη μέχρι και το καλοκαίρι του 2015 μόνο πέντε χώρες έχασαν θέσεις εργασίας, η Ιταλία, η Λετονία, η Ολλανδία, η Φινλανδία και η Κύπρος. Οι υπόλοιπες χώρες του μνημονίου παρεμπιπτόντως, η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και η Ισπανία, έχουν δημιουργήσει θέσεις εργασίας. Εμείς χάσαμε. Και εξακολουθούμε να έχουμε το υψηλότερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων στην παγκόσμια ιστορία των τραπεζών, που στραγγαλίζει εκείνους που θέλουμε να σώσουμε!

Με απλά λόγια το Μάρτιο του 2013 οι Ευρωπαίοι εταίροι μας εν τη σοφία τους και με τη σύμφωνη γνώμη της κυβέρνησής μας, αντί να μας δώσουν χρήματα, για να μας στηρίξουν, μας πήραν τα χρήματά μας, για να στηρίξουν τράπεζες του εξωτερικού. Χάσαμε €8 δις από την κυπριακή οικονομία και δεν έχουμε καλύψει αυτές τις τρύπες μέχρι σήμερα.

Τα έχουμε πει και το πρώι και δεν πρόκειται να τα επαναλάβω, αλλά ως αποτέλεσμα όλων αυτών των παραγόντων εξακολουθούμε να έχουμε σημαντικά διαρθρωτικά και δομικά προβλήματα στην πραγματική οικονομία.

Ένας στους τρεις συμπατριώτες μας ζει κοντά και κάτω από το όριο της φτώχειας. Δυστυχώς, δεν έχουμε ακόμη καταφέρει να επαναφέρουμε την ποιότητα ζωής των Κυπρίων πολιτών εκεί που θα θέλαμε. Δέκα χιλιάδες οικογένειες λαμβάνουν κάθε εβδομάδα τα τρόφιμά τους από τα κοινωνικά παντοπωλεία.

Η Κυπριακή οικονομία αντιμετωπίζει πιέσεις αποπληθωρισμού της τάξης του 2%. Αυτό τι σημαίνει; Ότι, ακόμη και με θετικό ρυθμό ανάπτυξης το 1,5%, τρέχουμε, για να μείνουμε στον ίδιο τόπο. Τρέχουμε σημειωτόν! Τρέχουμε, για να μείνουμε εκεί που ήμασταν, γιατί χωρίς να κάμουμε τίποτα τέλος του χρόνου οι καταθέσεις μας, τα ακίνητά μας, οι περιουσίες μας, οι μισθοί μας θα αξίζουν 2% λιγότερα. Πρέπει να εργαστούμε περισσότερο, να παράγουμε περισσότερο κατά 2%, για να είμαστε ακριβώς στο ίδιο σημείο! Και ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας θα είναι 1,5%. Ο αποπληθωρισμός είναι χειρότερος από τον υψηλό πληθωρισμό και η Κύπρος είναι πρωταθλητής του αποπληθωρισμού αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη.

Ως συνεπακόλουθο όλων αυτών των παραγόντων η ανεργία παραμένει ιδιαίτερα υψηλή σε ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά. Οι μακροχρόνιοι άνεργοί μας αυξάνονται, δε μειώνονται.

Οι μεταρρυθμίσεις βλέπουμε να μην προχωρούν, τουλάχιστον δεν προχωρούν στο βαθμό που θα έπρεπε να προχωρούν οι μεταρρυθμίσεις όπως είναι το Γενικό Σχέδιο Υγείας, η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας. Κατ' ακρίβεια, βλέπουμε ανησυχητικά στοιχεία και χαίρομαι που είναι και ο κ. Πετρίδης εδώ σήμερα, για να ακούσει αυτά που θα πούμε. Ενώ έχουμε μειώσει τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων τα προηγούμενα τρία χρόνια κατά 3 000, αποτύχαμε να πετύχουμε το στόχο του μνημονίου των 4 500. Αυξήσαμε τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων το 2015 σε σύγκριση με το 2014 κατά 600. Ελπίζω να μη συνδυάζουμε τέτοιες επιδόσεις μαζί με τις εξαγγελθείσες προθέσεις ότι θα δώσουμε και αυξήσεις το 2016, τις οποίες θα έπρεπε να δώσουμε το 2017, έτσι ώστε πάρα πολύ σύντομα και μετά που θα φύγει η τρόικα το Μάρτιο να αναιρέσουμε και να διαγράψουμε ό,τι καταφέραμε να πετύχουμε τα προηγούμενα χρόνια.

Επανερχομαι, κύριε Πρόεδρε, στο μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία: Υψηλός δανεισμός, μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Δεν έχουμε λύσει το πρόβλημα της κυπριακής οικονομίας. Επιδεινώθηκε το πρόβλημα της κυπριακής οικονομίας σε αυτόν τον τομέα το Μάρτιο του 2013. Τα €27 δις μη εξυπηρετούμενα δάνεια είναι ένα πρόβλημα μιάμιση φορά το μέγεθος της οικονομίας μας. Πήραμε τα χρήματα του κόσμου, τους αφήσαμε τα δάνεια και διερωτόμαστε όλοι σήμερα γιατί έχουμε το υψηλότερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων στη παγκόσμια ιστορία των τραπεζών! Ε, ήταν επόμενο!

Αυτή τη στιγμή όμως έχουμε μία ωρολογιακή βόμβα στα θεμέλια της κυπριακής οικονομίας και δεν έχουμε ακούσει ποιο είναι το σχέδιο αντιμετώπισής της. Το να πουλήσουμε τα δάνεια δε θα μας σώσει. Ελπίζω να μην υπάρχει οποιοσδήποτε που να νομίζει ότι, επειδή θα πουλήσουμε τα δάνεια, θα πάψουν να

υπάρχουν τα δάνεια. Απλά θα τα εισπράττουν άλλοι. Τα δάνεια θα είναι εκεί και θα μας βλέπουν. Μπορεί οι τράπεζες να λύσουν τα προβλήματά τους. Ο κόσμος θα πρέπει να βρει τον τρόπο να πληρώσει δάνεια και μη εξυπηρετούμενα μιάμιση φορά την οικονομία της Κύπρου.

Επομένως, δε συμφωνούμε με εκείνους που λένε ότι είμαστε πρωταθλητές των μνημονίων. Εάν είμαστε κάπου πρωταθλητές, είμαστε στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και δε συμφωνούμε με τη Διοικήτή της Κεντρικής Τράπεζας που λέει ότι δεν είχαμε άλλη επιλογή από το κούρεμα. Εάν δεν καταφέρουμε να πείσουμε ότι το κούρεμα ήταν λάθος, πώς αναμένουμε να πείσουμε ότι θα πρέπει να έχουμε στήριξη, για να αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα; Γιατί, ειλικρινά σας λέω -μακάρι να έχω λάθος!- δεν πιστεύω ότι θα λύσουμε αυτό το πρόβλημα με αυτά που ακούμε μέχρι σήμερα ή τουλάχιστον δε θα το λύσουμε για τις επόμενες δεκαετίες. Εάν θέλουμε να το λύσουμε, χρειαζόμαστε πιο ριζικές, πιο ριζοσπαστικές εισηγήσεις. Και η εισηγήση δεν μπορεί να είναι ότι θα ξεπουλήσουμε τα περιουσιακά στοιχεία της κυπριακής οικονομίας σε ξένα επενδυτικά ταμεία. Ναι, σε τέτοια περίπτωση θα βγάλουν ενδεχομένως κέρδη οι ξένοι επενδυτές, ενδεχομένως να βγάλουν κέρδη και κάποιοι ξένοι μέτοχοι των τραπεζών για άλλους λόγους, αλλά θα χάσει κεφάλαια, θα χάσει περιουσιακά στοιχεία η κυπριακή οικονομία. Αυτό δεν είναι σπουδαίο σχέδιο. Είναι χειρότερο από τότε που πήραμε τις καταθέσεις του κόσμου.

Εμείς ως Δημοκρατικό Κόμμα, κύριε Πρόεδρε, έχουμε καταθέσει τις δικές μας εισηγήσεις, ένα τρίπτυχο για τη διαχείριση του υψηλού δανεισμού και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη θεσμοθέτηση της αγοράς των δανείων με έκπτωση, τη δημιουργία ενός φορέα διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων και την αναθεώρηση της απόφασης του Eurogroup του Μαρτίου του 2013.

Καλοδεχόμενη η όποια κριτική. Δεκτό κάποιοι να διαφωνούν με αυτά που λέμε, να ισχυρίζονται ότι αυτά που λέμε είναι και ανοησίες. Όμως, ποια είναι η δική τους αντιπρόταση, η δική τους πρόταση για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος; Εγώ δεν έχω ακούσει τη δική τους μέχρι σήμερα. Αναμένω να ακούσω την εισηγήση της κυβέρνησης, τζιαι ας έν' τζιαι λανθασμένη! Τίποτε! Θα λυθεί το πρόβλημα από μόνο του.

Κύριε Πρόεδρε,

Εάν δεν αντιμετωπιστούν τα διαρθρωτικά προβλήματα, τα δομικά προβλήματα της κυπριακής οικονομίας που ανάφερα προηγουμένως, πολύ φοβούμαι ότι οι προσπάθειες επανεκκίνησης της πραγματικής οικονομίας, της οικονομίας των πολιτών δεν πρόκειται να ευδοκιμήσουν και να τελεσφορήσουν.

Δεν πρέπει να παρασυρθούμε σε μια ωραιοποίηση της κατάστασης, γιατί η ωραιοποίηση ενδεχομένως απλά να αφήσει ανεξέλεγκτα αυτά τα πάρα πολύ σοβαρά δομικά και διαρθρωτικά προβλήματα, τα οποία, αν δεν αντιμετωπιστούν, θέτουν σε κίνδυνο τον εκτροχιασμό των δημοσιονομικών μας στόχων, αλλά και την οικονομία ευρύτερα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το κυπριακό πρόβλημα βασανίζει το λαό μας για πολλές δεκαετίες. Η διαίρεση της πατρίδας μας, η κατοχή, η βίαιη εκδίωξη του πληθυσμού μας, οι πρόσφυγες, οι εγκλωβισμένοι, ο εποικισμός, η παράνομη εκμετάλλευση των περιουσιών μας, το εθνικό ξεκαθάρισμα, η παρουσία σαράντα και πλέον χιλιάδων πάνοπλων στρατιωτών υπό τις διαταγές των τούρκων στρατηγών συναποτελούν το κυπριακό πρόβλημα.

Εμείς εδώ και 41 χρόνια προσπαθούμε να λύσουμε το κυπριακό πρόβλημα και δεν αποδεχόμαστε τη λογική της Τουρκίας, δεν αποδεχόμαστε τα τετελεσμένα της εισβολής και την αναγνώριση των "πραγματικότητων", όπως η ίδια τις αποκαλεί. Θεωρούμε ότι πρέπει να διαπραγματευόμαστε για την ακύρωση της κατοχής και όχι για τη νομιμοποίησή της.

Θεωρώ πως είναι χρήσιμο για τους σκοπούς της παρούσας συζήτησης να περιγράψω το τι λύση θέλει το Δημοκρατικό Κόμμα, γιατί εμείς στις κατηγορίες, στις ύβρεις, στους χαρακτηρισμούς που ακούμε κατά καιρούς απαντούμε πως θέλουμε λύση. Όλοι οι Ελληνοκύπριοι θέλουμε λύση, επειγόμενα για λύση. Θέλουμε όμως μια σωστή και λειτουργική λύση. Και ως Δημοκρατικό Κόμμα δεν έχουμε κανένα ενδοιασμό να πούμε "ναι" σε μια λύση που θα διασφαλίζει τη συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ζητάμε όμως να μας εξηγήσουν ακριβώς γι' αυτό το λόγο τι εννοούν κάποιοι όταν λένε «μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας». Τι σημαίνει αυτή η λέξη; Σημαίνει ότι για παράδειγμα θα αλλάξουμε το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και θα τη μετατρέψουμε σε ομοσπονδία; Εάν είναι αυτό που εννοούν, τότε συμφωνούμε και θα υποστηρίξουμε αυτή τη λύση! Εάν όμως συμφωνούν με τον κ. Ακιντζί ότι μετεξέλιξη σημαίνει ότι το ψευδοκράτος θα μετεξελιχθεί σε μία από τις δύο πολιτείες, η Κυπριακή Δημοκρατία θα υποβαθμιστεί στην άλλη πολιτεία και θα υπάρχει ένα καινούριο κράτος από πάνω, το ομόσπονδο κράτος, τότε αντιλαμβάνεστε ότι αυτή δεν είναι η λύση που εμείς οραματιζόμαστε και δεν είναι αυτή η λύση που λέγαμε στον κόσμο ότι επιδιώκουμε για 41 και πλέον χρόνια.

Και με όλο το σεβασμό -και δεν είναι για σκοπούς αντιπαράθεσης που το κάμνω- ειλικρινά σας λέω δεν έχω καταλάβει ποιες είναι οι θέσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας, του ΑΚΕΛ και του Δημοκρατικού Συναγερμού πάνω σε αυτό το πάρα πολύ σημαντικό, πάρα πολύ σοβαρό ζήτημα. Ομολογώ σύγχυση και ίσως αυτός να είναι ο σκοπός. Γιατί μας το λέει και ο κ. Ακιντζί -μας το έλεγε και ο κ. Χάνεϊ- ότι στη λύση του Κυπριακού πρέπει να περάσει η παρθενογένεση, αλλά να μην καταλάβει κανένας τι θα γίνει. Μόνο έτσι υπάρχει περίπτωση να περάσει η λύση από τον κόσμο. Να κρυφτεί η παρθενογένεση πίσω από “εποικοδομητικές” ασάφειες.

Και θα ήταν καλό να μας ξεκαθαρίσουν τα κόμματα που έχω αναφέρει, αλλά να μας ξεκαθαρίσει και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εάν θεωρούν κρίσιμο να συνεχιστεί η Κυπριακή Δημοκρατία και αν συμφωνούμε όλοι μας ότι η λύση του Κυπριακού θα πρέπει να περιλαμβάνει ρητές και ξεκάθαρες πρόνοιες ότι συνεχίζεται η Κυπριακή Δημοκρατία. Γιατί, αν δε συμφωνείτε ότι η λύση του Κυπριακού πρέπει να περιλαμβάνει αυτές τις ρητές και ξεκάθαρες πρόνοιες, θα πρέπει να μας εξηγήσετε γιατί δεν πιστεύετε και δε θεωρείτε ότι η λύση του Κυπριακού πρέπει να περιλαμβάνει ρητά την αναφορά ότι συνεχίζει η Κυπριακή Δημοκρατία. Θέλει να σας ακούσει ο λαός, και εγώ και ο λαός, όλοι μας. Θέλουμε να ακούσουμε. Για ποιο λόγο;

Είναι με ιδιαίτερη ανησυχία που διαπιστώνουμε δυστυχώς ότι το κοινό ανακοινωθέν του κ. Αναστασιάδη με τον κ. Έρογλου κινείται σε αυτό το μοτίβο, “εποικοδομητικές” ασάφειες!

Κύριε Πρόεδρε,

Εμείς θεωρούσαμε ότι η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχε επιλύσει αυτό το ζήτημα. Επειδή η Κυπριακή Δημοκρατία εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν ετίθετο θέμα να συζητάμε πλέον για τη συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και όμως βρήκαμε τον τρόπο στο κοινό ανακοινωθέν να συγχύσουμε τα πράγματα! Βρήκαμε τον τρόπο να αφήνεται υπονοούμενο ότι δεν είναι η Κυπριακή Δημοκρατία που θα συνεχίσει, αλλά θα εκχωρήσει, θα κληροδοτήσει τη θέση της στο Συμβούλιο Ασφαλείας, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο νέο κράτος που θα δημιουργηθεί από τα δημοψηφίσματα, όπως για παράδειγμα κληρονόμησε η Ρωσία τη θέση στο Συμβούλιο Ασφαλείας μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης.

Υπάρχει οποιοσδήποτε που πιστεύει ότι η Ρωσία και η Σοβιετική Ένωση είναι το ίδιο πράγμα; Γιατί θεωρούμε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία και εκείνο που θα συνεχίσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο Συμβούλιο Ασφαλείας θα είναι το ίδιο πράγμα; Θέλουμε να ριψοκινδυνεύσουμε τη συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας στο τι θα αποφασίσουν κάποτε κάποιοι; Αν υπάρχουν; Όπως έγινε στο παρελθόν; Όπως έγινε το '62; Όπως έγινε το '64, το '65, το '67, το '74; Υπάρχουμε σήμερα, επειδή το Συμβούλιο Ασφαλείας, ιδιαίτερα κάτω από την πίεση της τότε Σοβιετικής Ένωσης, αποφάσισε ότι, παρά τις αποσχιστικές ενέργειες των Τουρκοκυπρίων, η Κυπριακή Δημοκρατία συνεχίζει. Αυτό λένε τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών.

Κάποιοι φαίνεται ότι έχουν ξεχάσει αυτά τα ψηφίσματα. Και γι' αυτό ακριβώς το λόγο δε συμφωνούμε και με την πενταμερή, την οποία φαίνεται να έχει ήδη αποδεχτεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Γιατί πρέπει επιτέλους κάποιοι να συνειδητοποιήσουν ότι σε αυτή τη διεθνή διάσκεψη είτε ως κοινότητα θα πάμε είτε πέντε κράτη θα πάμε. Πάντως σίγουρα δε θα πάει η Κυπριακή Δημοκρατία να συζητήσει μια διεθνή συνθήκη που την αφορά. Δε χρειαζόμαστε διεθνή διάσκεψη. Αν είναι να καταρτηθούν οι εγγυήσεις, δε χρειάζεται διάσκεψη. Το ότι η Τουρκία ζητά διάσκεψη για τις εγγυήσεις σημαίνει ότι ζητά εγγυήσεις. Αν ήταν να την καταργήσουμε, μπορούμε να ακολουθήσουμε το μοντέλο του Μπούργκενστοκ, απλά να μας ανακοινώσουν το αποτέλεσμα!

Και, επειδή γίνεται πολλός λόγος, κύριε Πρόεδρε, για τις εγγυήσεις που απαιτούν οι Τουρκοκύπριοι, να δηλώσουμε ότι εμείς ξεκάθαρα θεωρούμε ότι οι Τουρκοκύπριοι δε χρειάζονται εγγυήσεις. Έχουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά δε χρειάζονται εγγυήσεις και γιατί έχουν δίπλα τους την Τουρκία, μία χώρα των εβδομήντα εκατομμυρίων, μία χώρα που έχει το δεύτερο μεγαλύτερο στρατό του ΝΑΤΟ, μία χώρα που δε χρειάζεται εγγυήσεις, για να επέμβει και να παρέμβει. Ελπίζω να μην έχει ο οποιοσδήποτε αυτές τις ψευδαισθήσεις. Εμείς είναι που θέλουμε εγγύηση για την ασφάλειά μας και η μόνη εγγύηση που μπορεί να μας προσφέρει αυτή την ασφάλεια είναι η συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας, γιατί το έχει κάμει στο παρελθόν. Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι που μας προστάτευσε, παρά τις προσπάθειες της Τουρκίας να μας εξαφανίσει από το νησί. Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι που μας έδωσε φωνή διεθνώς, που μας έδωσε φωνή σε διεθνή φόρα. Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι που μας έδωσε τη δυνατότητα να τα βάλουμε με την Τουρκία. Γι' αυτό σήμερα η Τουρκία θέλει να την αναιρέσει, για να μας μετατρέψει σε Παλαιστίνιους. Δεν πρέπει να της επιτρέψουμε να επιτύχει αυτό το στόχο!

Συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, κύριε Πρόεδρε, για μας σημαίνει συνέχεια του κυπριακού ελληνισμού. Η παρθενογένεση την οποία οραματίζονται κάποιοι, ακόμα και αν την κρύψουν πίσω από “εποικοδομητικές” ασάφειες, με μαθηματική ακρίβεια θα φέρει τη διχοτόμηση, χωρίς όμως να έχουμε το κράτος που σήμερα μπορεί να μας προστατέψει.

Συνεχίζω, κύριε Πρόεδρε, περιγράφοντας πάρα πολύ σύντομα τη λύση που θέλουμε:

Ως Δημοκρατικό Κόμμα θα πούμε “ναι” σε μια λύση στη βάση της οποίας θα αποχωρήσει πλήρως και άμεσα ο τουρκικός στρατός κατοχής.

- Θα πούμε “ναι” σε μια λύση χωρίς εγγυήσεις και επεμβατικά δικαιώματα.
- Θα πούμε “ναι” σε μια λύση με βάση την οποία οι νόμιμοι ιδιοκτήτες των κατεχόμενων περιουσιών θα έχουν τον πρώτο λόγο στις περιουσίες τους και δε θα τους στερήσει κανείς την ιδιοκτησία τους.
- Θα πούμε “ναι” σε μια λύση που θα δίνει στους Κυπρίους τα ίδια δικαιώματα και ελευθερίες που έχουν όλοι οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Θα πούμε “ναι” σε μια λύση που δε θα επιτρέπει στην Τουρκία να έχει ρόλο και λόγο στα τεκταινόμενα και τις αποφάσεις του κυπριακού κράτους.
- Θα πούμε “ναι” σε μια λύση που θα επιτρέπει στους Ελληνοκυπρίους και τους Τουρκοκυπρίους να συνυπάρχουν και να συγκυβερνούν σε ένα κράτος με σεβασμό στην πολιτική ισότητα των δύο κοινοτήτων, αλλά και με σεβασμό στα δημοκρατικά, ατομικά και συλλογικά δικαιώματα όλου του λαού μας.
- Θα πούμε “ναι” σε μια λύση που δε θα νομιμοποιεί την παραμονή όλων των εποίκων.
- Θα πούμε “ναι” σε μια λύση που θα επιτρέψει στον κυπριακό ελληνισμό να συνεχίσει να ζει και να ευημερεί πάνω σε αυτό το νησί, χωρίς να στερούμε οποιαδήποτε δικαιώματα ή ελευθερίες από τους Τουρκοκυπρίους συμπατριώτες μας.

Εμείς αυτή τη λύση θέλουμε, και θεωρώ πως αυτή τη λύση θέλει η συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνοκυπρίων. Κατ’ ακρίβεια, τολμώ να πω ότι αυτοί που δε θέλουν λύση είναι αυτοί που προωθούν ή και αποδέχονται διευθετήσεις στο Κυπριακό που απορρίπτει η συντριπτική πλειοψηφία του λαού μας. Και ξέρετε όλοι ποιες είναι που εννοώ.

Κύριε Πρόεδρε,

Επειδή έχει τελειώσει ο χρόνος, θα καταλήξω με το εξής, παρά το ότι είχα πάρα πολλά άλλα να πω, θα καταλήξω με το εξής, το οποίο...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχεις ακόμα πέντε λεπτά.

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

...θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό.

Κύριε Πρόεδρε,

Απ’ αυτό το βήμα, από το βήμα των εκλεγμένων εκπροσώπων του λαού μας οφείλω να καταγγείλω το πέπλο συσκότισης και το δημοκρατικό έλλειμμα που χαρακτηρίζει τις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται αυτή τη στιγμή. Δυστυχώς, βλέπουμε λάθη του παρελθόντος να επαναλαμβάνονται, όπως, υπενθυμίζω, και στο παρελθόν είχε επιβληθεί σοβαρότατο, ανεπίτρεπτο και εγκληματικό έλλειμμα δημοκρατίας στις διαπραγματεύσεις. Η ασέβεια της μυστικής διπλωματίας της περιόδου πριν από την υποβολή του Σχεδίου Ανάν δεν πρέπει να επαναληφθεί. Στο τέλος της ημέρας, αν είναι τόσο θετικά όλα αυτά που συζητούνται στις διαπραγματεύσεις, γιατί φοβούνται να ενημερώσουν το λαό;

Ως Δημοκρατικό Κόμμα επιμένουμε πως η διαδικασία διαπραγμάτευσης πρέπει να είναι δημοκρατική, δηλαδή διαφανής και ελεγχόμενη από τους πολίτες. Οι διαπραγματεύσεις δεν μπορούν να διεξάγονται μακράν του λαού με αποξενωμένο τον πολίτη. Η σωστή και ενδελεχής ενημέρωση θα βοηθήσει την επόμενη μέρα της λύσης και αντίθετα η συσκότιση και ο αιφνιδιασμός θα δημιουργήσουν ένταση και ανασφάλεια. Και οφείλουμε να ρωτήσουμε: Καλά, η πρόθεση ποια είναι; Να αιφνιδιάσουν το λαό μας και μετά τον αιφνιδιασμό να ακολουθήσει ο εκβιασμός; Πάρτε το σχέδιο ή έρχεται η Μικρασιατική Καταστροφή; Αλλά υπάρχει ακόμα ένας πιο σοβαρός λόγος γιατί πρέπει η διαδικασία των διαπραγματεύσεων να είναι δημοκρατική και διαφανής. Η έλλειψη δημοκρατικού ελέγχου θα καταστήσει ευκολότερη την άσκηση αθέμιτων πιέσεων από τους γνωστούς κύκλους. Μακράν του λαού, οι πιέσεις συγκεντρώνουν περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν πρέπει να φοβάται το λαό του. Πρέπει να τον θεωρεί ως το ισχυρότερό του όπλο, γιατί είναι με το λαό που θα αντισταθεί σε αυτές τις πιέσεις που θα θέλουν να μας επιβάλουν μια απαράδεκτη λύση στο Κυπριακό.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είναι γι' αυτόν ακριβώς το λόγο που εμείς επιμένουμε στη διαμόρφωση μιας νέας στρατηγικής στο Κυπριακό. Εμείς θεωρούμε πως απαιτείται μια νέα στρατηγική που θα αξιοποιεί τα πλεονεκτήματά μας και θα αντιμετωπίζει τις ραδιουργίες της Τουρκίας. Και το μοναδικό μας πλεονέκτημα ένα είναι, η Κυπριακή Δημοκρατία. Είναι το γεγονός πως έχουμε κράτος διεθνώς αναγνωρισμένο και ισότιμο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μας δίνει σήμερα προοπτική. Το κράτος μας είναι που μας δίνει βήμα διεθνώς και την προοπτική αξιοποίησης συνεργασιών με άλλες χώρες της περιοχής και αξιοποίησης του φυσικού αερίου.

Γι' αυτό εξάλλου η Τουρκία θέλει να διαλύσει την Κυπριακή Δημοκρατία. Αυτό που μας λέει είναι ότι «εγώ θα σας δώσω έδαφος και εσείς θα μου δώσετε κράτος». Παλαιότερα ήταν ικανοποιημένη μόνο με την αναγνώριση του ψευδοκράτους. Σήμερα και ενόψει της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ενταξιακής τους πορείας, θέλουν τη διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν πρέπει να επιτρέψουμε στην Τουρκία να πετύχει αυτό το στόχο.

Η στρατηγική μας πρέπει να έχει ως πρώτιστο μέλημα την προστασία και την υπόσταση της κυριαρχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, την αντιμετώπιση των προσπαθειών αναβάθμισης του ψευδοκράτους, την αξιοποίηση της ιδιότητάς μας ως κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Τουρκία πρέπει να έχει κόστος για τη μη συμμόρφωση προς τις κυπρογενείς υποχρεώσεις της και να αποφύγουμε ήττες, όπως ήταν η τελευταία σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου ανοίξαμε το κεφάλαιο 17 για την οικονομία, χωρίς να πάρουμε οποιοδήποτε αντάλλαγμα.

Πρέπει να προχωρήσει η αξιοποίηση του φυσικού αερίου. Δεν πρέπει να παγώσουν οι έρευνες όπως επιδιώκει η Τουρκία και η Τουρκία πρέπει να αντιμετωπίσει πολιτικό κόστος, εάν επιδιώκει να τις σταματήσει στρατιωτικά.

Και στις διαπραγματεύσεις πρέπει να τερματιστούν οι μονομερείς υποχωρήσεις χωρίς αντάλλαγμα. Να σταματήσουμε να διαπραγματευόμαστε μόνο τα κεφάλαια που ενδιαφέρουν την Τουρκία και να μη διαπραγματευόμαστε τα κεφάλαια που μας ενδιαφέρουν εμάς. Οι εγγυήσεις στο τέλος, το εδαφικό στο τέλος, η ασφάλεια στο τέλος, όλα στο τέλος. Τι συζητάμε; Μόνο τις αρμοδιότητες που θα δώσει το κράτος μας στο τουρκοκυπριακό κράτος!

Και πρέπει επιτέλους να ξεκαθαρίσουμε τα μηνύματα που στέλνουμε όλοι προς τα έξω. Για τη μη λύση του Κυπριακού δεν ευθύνονται οι Ελληνοκύπριοι· ευθύνεται η Τουρκία. Κάποιοι το ξεχνούν αυτό το πράγμα. Κάποιοι το συντηρούν. Κάποιοι συντηρούν αυτό το θλιβερό αφήγημα και στη δική μας την πλευρά, υιοθετώντας την προπαγάνδα της Τουρκίας από το 1974. Δεν ευθύνονται οι Ελληνοκύπριοι για τη μη λύση του Κυπριακού. Η Τουρκία ευθύνεται για τη μη λύση του Κυπριακού.

Επαναλαμβάνω, κύριε Πρόεδρε. Διαπραγματευόμαστε για την ακύρωση της κατοχής και όχι για τη νομιμοποίησή της. Το Κυπριακό δεν είναι ένα πρόβλημα που αφορά τους λίγους. Μας αφορά όλους. Το Κυπριακό δε θα λυθεί πίσω από κλειστές πόρτες και στο σκοτάδι. Είναι ένα ζήτημα που αφορά όχι μόνο εμάς αλλά όλες τις γενιές των Ελλήνων που θα περάσουν από αυτό το νησί. Ας σταματήσουμε λοιπόν τους διαπληκτισμούς και τη διαμάχη αναμεταξύ μας και ας ενώσουμε τις δυνάμεις μας, για να απελευθερώσουμε τον τόπο μας. Αυτό οφείλουμε στον κυπριακό ελληνισμό, αυτό οφείλουμε στα παιδιά και τα εγγόνια μας, αυτό οφείλουμε στην καταπονημένη μας πατρίδα.

Χρόνια πολλά και καλές γιορτές σε όλους!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστούμε πολύ.

Καλώ στο βήμα τώρα το γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ κ. Άντρο Κυπριανού.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Συνηθίσαμε στις πολιτικές μας ομιλίες να μιλούμε για κρίσιμες περιόδους. Στην Κύπρο αρκετοί ονομάζουν κρίσιμη συνήθως την προεκλογική περίοδο. Για το ΑΚΕΛ κρίσιμη είναι η περίοδος κατά την οποία κρίνεται το μέλλον του τόπου και τα συμφέροντα του κυπριακού λαού. Κρίσιμη είναι η περίοδος κατά την οποία η Κύπρος, η ευρύτερη περιοχή και ο κόσμος ολόκληρος βρίσκονται αντιμέτωποι με προβλήματα σύνθετα και πολύπλοκα.

Οι ανταγωνισμοί στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου εντείνονται, καθώς κορυφώνονται οι γεωστρατηγικοί σχεδιασμοί των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και των συμμάχων τους. Παράλληλα, βρίσκεται σε εξέλιξη η τεράστια πολεμική και ανθρωπιστική κρίση στη Συρία, ενώ κορυφώνεται η σύγκρουση με το Ισλαμικό Κράτος. Οι απάνθρωπες τρομοκρατικές και θανατηφόρες πράξεις του Ισλαμικού Κράτους, που καταδικάζονται από όλους, δεν ήρθαν από το πουθενά. Δεν οργανώθηκαν αυθόρμητα ορισμένοι ψυχοπαθείς, όπως διάφοροι αρέσκονται να λένε. Πώς προέκυψαν οι τζιχαντιστές; Πού βρίσκουν τα λεφτά, τα όπλα και πώς υποστηρίζονται; Αυτά είναι τα κύρια ερωτήματα. Οι βασικές απαντήσεις έχουν ήδη δοθεί. Η Υπηρεσία Πληροφοριών του Ιράκ ανέφερε ότι τα έσοδα των τζιχαντιστών από τις πετρελαιοπηγές ανέρχονται στα \$5 εκατομ. την ημέρα. Ποιοι όμως αγοράζουν πετρέλαιο από τους τζιχαντιστές; Η απάντηση είναι απλή και αυτονόητη: Αυτοί που έχουν την οικονομική δυνατότητα και αυτοί που κερδοσκοπούν. Μια από αυτές τις χώρες είναι η Τουρκία.

Υπενθυμίζω επίσης τη δημόσια παραδοχή της κ. Χίλαρι Κλίντον, η οποία είπε «εμείς τους χρηματοδοτήσαμε», και πολλά άλλα πράγματα τα οποία δε θα αναφέρω αυτή τη στιγμή, είναι όμως στην ομιλία μου. Θέλουμε την καταπολέμηση του Ισλαμικού Κράτους, όμως πρέπει να πω ότι μας εκπλήττει η γεμάτη ανεξήγητη αυτοπεποίθηση της κυβέρνησης Αναστασιάδη δήλωση, όπως διατυπώθηκε από τον Υπουργό Εξωτερικών, «θα τρομοκρατήσουμε τους τρομοκράτες». Η προθυμία να συνδράμει η Κύπρος στις επιθέσεις εναντίον της Συρίας... Δυστυχώς, αυτή η τοποθέτηση δείχνει ότι η κυβέρνηση δεν αναλύει, άρα και δεν αντιλαμβάνεται τους κινδύνους που ελλοχεύουν για τον τόπο και το λαό μας από την εμπλοκή μας σε αυτές τις επιχειρήσεις. Επαναλαμβάνουμε ότι το πρώτο που πρέπει να γίνει είναι να διακοπεί κάθε είδους ενίσχυση του Ισλαμικού Κράτους από την πλευρά των κρατών μελών του NATO και των G20. Απαιτείται να σταματήσουν οι επιθέσεις εναντίον όσων πολεμούν επί του εδάφους το Ισλαμικό Κράτος, δηλαδή εναντίον του στρατού της Συρίας και των κουρδικών δυνάμεων της χώρας. Τονίζουμε επίσης ότι η τρομοκρατία δεν αντιμετωπίζεται με την περιστολή ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εκπόνηση τρομονόμων. Δυστυχώς δεν είναι μόνο σε αυτά τα ζητήματα που η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού επιλέγει να αυτοϊκανοποιείται επικοινωνιακά, δίχως να αναλύει και να εκτιμά τις συνέπειες των εξελίξεων. Το ίδιο αμέριμνη εμφανίζεται και σε σειρά άλλων θεμάτων που αφορούν τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ως ΑΚΕΛ έχουμε εγείρει εδώ και καιρό προς συζήτηση το θέμα της τραπεζικής ένωσης και της νέας εμπορικής και εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Κανένας ωστόσο δε φαίνεται να συγκινείται. Με την πολυδιαφημιζόμενη τραπεζική ένωση η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε τον έλεγχο των τραπεζικών ιδρυμάτων, υποστηρίζοντας ότι θα βελτιώσει τις ικανότητες πρόγνωσης, πρόληψης και αντιμετώπισης μελλοντικών κρίσεων. Στην πραγματικότητα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για περαιτέρω συγκέντρωση και συγχώνευση των τραπεζών προς όφελος των μεγάλων τραπεζικών κολοσσών. Για το συνεργατισμό αυτές οι εξελίξεις θα είναι καταστροφικές -τα συζητήσαμε το πρωί- και υπογραμμίζω για ακόμα μια φορά ότι, αν δε ληφθούν έγκαιρα πολιτικές αποφάσεις, οι κυβερνώντες θα έχουν όλη την ευθύνη.

Σε ό,τι αφορά τη νέα εμπορική και εταιρική σχέση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, με αυτή επιδιώκεται η δραστική συμπίεση των εργασιακών δικαιωμάτων, η χαλάρωση των κανονισμών στους τομείς του περιβάλλοντος και της ασφάλειας των τροφίμων και η απελευθέρωση της αγοράς υπηρεσιών, όπως η υγεία, η παιδεία και το νερό. Στο σύνολό τους αυτές οι πολιτικές έχουν ως στόχο να δώσουν περισσότερα κίνητρα για κερδοφορία στις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, αγνοώντας τους κινδύνους για τους εργαζόμενους και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ποια μέτρα προτίθεται να λάβει η κυβέρνηση έναντι τέτοιων πολιτικών, για να προστατεύσει την ήδη πλήγείσα οικονομία της Κύπρου; Κανένας δεν ξέρει. Το μόνο που ξέρουμε είναι ότι η κυβέρνηση Αναστασιάδη και Δημοκρατικού Συναγερμού καθιερώνονται ως κυβέρνηση των λίγων και εκλεκτών. Ίσως, αγαπητοί συνάδελφοι, για ακόμα μια φορά κατηγορηθούμε γι' αυτές μας τις εκτιμήσεις ως ευρωσκεπτικιστές. Αυτά μάς έλεγαν και για τη θέση μας για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη. Η ίδια η ζωή απέδειξε ποιος είχε εκτιμήσει σωστά και ποιος φλόμωνα το λαό με αυταπάτες.

Αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισες,

Είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που διεξάγονται οι διαπραγματεύσεις για επίλυση του Κυπριακού. Εξέλιξη θετική, αν αναλογιστεί κανείς ότι μέχρι τον Απρίλη του 2015 το Κυπριακό βρισκόταν όχι απλώς σε φάση στασιμότητας αλλά οπισθοδρόμησης. Ο δρόμος προς τη λύση του Κυπριακού δεν είναι ανθόσπαρτος. Η αλήθεια είναι ότι δεν έχουμε ακόμα χειροπιαστά δείγματα κάμψης της τουρκικής αδιαλλαξίας. Άλλωστε, τα μείζονα ζητήματα των εγγυήσεων, της ασφάλειας και των εποίκων, στα οποία θα κριθεί η ίδια η Τουρκία, δεν έχουν ακόμα συζητηθεί. Πέραν τούτου, ορισμένες από τις θέσεις της τουρκοκυπριακής πλευράς, τουλάχιστον όπως διακηρύσσονται δημοσίως, βρίσκονται σε σύγκρουση με τις αρχές λύσης. Αν σε αυτά προστεθεί η επιφυλακτικότητα του κ. Αναστασιάδη με τις συγκλίσεις που δαιμονοποιήθηκαν για μικροκομματικούς σκοπούς, γίνεται αντιληπτό ότι έχουμε ακόμα πολύ δρόμο να διανύσουμε. Δυσκολίες προκαλεί και η επιμονή κύκλων της ελληνοκυπριακής πλευράς για απόρριψη του συμφωνημένου πλαισίου λύσης. Στο βαθμό που οι διαφορετικές

προσεγγίσεις αφορούν θέματα τακτικής και χειρισμών, πιστεύουμε ότι είναι εφικτή η συνεννόηση και το ξεπέρασμα των διαφωνιών. Αν όμως οι διαφορές αφορούν το στρατηγικό στόχο της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, όπως την καθορίζουν τα κείμενα των Ηνωμένων Εθνών, τότε εκεί θα πρέπει ο καθένας να πει τα πράγματα με το όνομά τους. Για το ΑΚΕΛ τέτοιες προσεγγίσεις είναι απλώς εύηχα συνθήματα, κούφια και μεγάλα λόγια. Ως ΑΚΕΛ επιμένουμε ότι οποιαδήποτε υποχώρηση από το συμφωνημένο εδώ και δεκαετίες πλαίσιο θα έχει ως μόνο αποτέλεσμα την οριστική διχοτόμηση. Εγκατάλειψη του στόχου για λύση διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας δεν πρόκειται ποτέ να γίνει αποδεκτή ούτε από την τουρκοκυπριακή κοινότητα ούτε από την Τουρκία ούτε όμως δυστυχώς και από τη διεθνή κοινότητα. Η συνέχεια μπορεί να προβλεφθεί με μαθηματική ακρίβεια: Αναβάθμιση του ψευδοκράτους και στη συνέχεια αναγνώρισή του, δηλαδή οριστική διχοτόμηση.

Αγαπητοί συνάδελφοι, συναδέλφισσες,

Όλοι συμφωνούμε ότι το Κυπριακό είναι κυρίως πρόβλημα εισβολής, κατοχής και παράνομου εποικισμού. Δεν μπορεί όμως να παραγνωρίζεται ή να υποβαθμίζεται το γεγονός ότι το Κυπριακό έχει και τις εσωτερικές του πτυχές. Πτυχές που απαιτούν εξομάλυνση των σχέσεων των δύο κοινοτήτων μέσω ομοσπονδιακής διευθέτησης. Χρειάζεται από εμάς εμμονή σε αρχές. Χρειάζεται όμως και ευελιξία στην τακτική και τους χειρισμούς, διαφορετικά οι αρχές και το συμφωνημένο πλαίσιο λύσης του Κυπριακού θα παραμείνουν διακηρύξεις χωρίς εφαρμογή.

Δυστυχώς, δεν καταφέραμε όλοι να χειριστούμε το Κυπριακό μακριά από μικροκομματικές σκοπιμότητες. Αυτές σπρώχνουν σήμερα ορισμένους να μιλούν για συμπίρρευση ΑΚΕΛ και Δημοκρατικού Συναγερμού. Να μου επιτρέψετε να πω μια κουβέντα βαριά: Πρόκειται για προσέγγιση σχιζοφρενική. Κατηγορείται το ΑΚΕΛ για συμπίρρευση με το Δημοκρατικό Συναγερμό από αυτούς που με την ψήφο τους ή τη στάση τους εξέλεξαν το Νίκο Αναστασιάδη στο πόστο του Προέδρου, από αυτούς που συμφωνούν μαζί του σε όλα τα ζητήματα της οικονομίας. Κατηγορείται το ΑΚΕΛ για συμπίρρευση με το Συναγερμό, τη στιγμή που το κόμμα μας δεν άλλαξε ούτε και μία τελεία από τις θέσεις που είχε διαχρονικά, από τις θέσεις που διατύπωσε και επί διακυβέρνησης Χριστόφια. Τις θέσεις που διατυπώναμε τότε διατυπώνουμε και τώρα, παρ' όλη την επίθεση που είχαμε δεχτεί. Αντέξαμε τότε, αναλαμβάνοντας όλο το πολιτικό κόστος. Δεν πρόκειται να μετακινήθουμε από αυτές τώρα, τη στιγμή μάλιστα που οι θέσεις μας δικαιώνονται από τις ίδιες τις εξελίξεις, απλά και μόνο για να μην κατηγορούμαστε για συμπίρρευση με το Δημοκρατικό Συναγερμό.

Το ΑΚΕΛ και οι θέσεις μας δεν είναι ανεμόμυλος στις μικροκομματικές σκοπιμότητες του οποιουδήποτε. Εμείς εργαζόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις, για να ξημερώσει η μέρα που η επανενωμένη ομοσπονδιακή Κύπρος θα είναι φάρος και παράδειγμα για όλο τον κόσμο. Θα είναι σύγχρονο πρότυπο αρμονικής συμβίωσης δύο κοινοτήτων διαφορετικής εθνικότητας, γλώσσας και θρησκείας, που θα συνδιαχειρίζονται το κοινό τους κράτος. Θα είναι χώρα που θα έχει καταφέρει να διώξει τους στρατούς και θα διοχετεύει όλες τις δυνάμεις και τους πόρους στις κοινωνικές επενδύσεις και στην οικονομική ανάπτυξη. Αυτή την ελπίδα ούτε παλαιότερα ούτε και τώρα θα τη χαράμισουμε ως προεκλογική ρητορεία. Τη χτίζουμε εδώ και χρόνια λίγο λίγο, βήμα βήμα μαζί με τους προοδευτικούς Τουρκοκυπρίους πάνω στα γερά θεμέλια της επαναπροσέγγισης, της συμφιλίωσης και της συνεννόησης, ώστε να μπορέσουμε να την κληροδοτήσουμε στις επόμενες γενιές. Και, επειδή άκουσα προηγουμένως το ρητορικό ερώτημα που μας υποβλήθηκε, να πω ότι λυπούμαι. Κατ' επανάληψη εξηγήσαμε ποια είναι η θέση μας σε ό,τι αφορά τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μιλούμε για τη μετατροπή του συντάγματος σε σύνταγμα που από ενιαίο κράτος, όπως αναφέρεται σήμερα, θα αναφέρεται αύριο σε ένα ομόσπονδο κράτος. Αυτό εννοούμε. Το έχουμε κατ' επανάληψη πει και μας εκπλήττει το γεγονός ότι, ενώ τοποθετούμαστε με ξεκάθαρο τρόπο, παραποιούνται οι θέσεις μας, για να μας δίνονται απαντήσεις.

Με δεδομένες λοιπόν αυτές μας τις προσεγγίσεις, από την πρώτη στιγμή δηλώσαμε ότι, αν ο Πρόεδρος ακολουθήσει την πολιτική που θεωρούμε ορθή, θα στηρίξουμε τη διαπραγματευτική διαδικασία. Διευκρινίσαμε ότι ορθή πολιτική θεωρούμε αυτήν που δε θα άρχιζε τη διαπραγματευτική διαδικασία από μηδενική βάση, αλλά θα τη συνέχιζε από εκεί που έμεινε, δηλαδή με τις συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ. Δυστυχώς, ο Πρόεδρος δε μας εισάκουσε. Αποτέλεσμα ήταν να περάσουν μήνες στασιμότητας και οπισθοδρόμησης, αλλά και να πληρώσουμε ανάλογο κόστος στις συνομιλίες. Με την ανάδειξη του κ. Ακιντζί στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας, αλλά και με την αξιοποίηση των συγκλίσεων άρχισε να σημειώνεται πρόοδος στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Εξακολουθούν όμως να υπάρχουν τα προβλήματα που προανέφερα. Αυτή τη στιγμή στις συνομιλίες δεσπόζει το περιουσιακό. Πρόκειται για εξαιρετικά δύσκολο κεφάλαιο, που έχει να κάνει με περιουσίες δεκάδων χιλιάδων συμπατριωτών μας. Το πρόβλημα καθίσταται ακόμα πιο πολύπλοκο, αφού παρήλθαν ήδη σαράντα ένα χρόνια από τη δημιουργία του. Πέραν των αντικειμενικών δυσκολιών, δε βοηθά και η στάση της τουρκοκυπριακής πλευράς, που πεισματικά αρνείται να συζητήσει ταυτόχρονα και το εδαφικό. Πρόκειται για δύο άρρηκτα συνδεδεμένα κεφάλαια, των οποίων η ταυτόχρονη διαπραγμάτευση θα ήταν ιδιαίτερα υποβοηθητική.

Μεσούσης τότε της διαδικασίας, ήλθε δυστυχώς η περιβόητη απόφαση του ΕΔΑΔ -Δημόπουλος- που υπονόμωσε τις βασικές μας διαπραγματευτικές θέσεις στο περιουσιακό. Όταν ο Έρογλου ανέλαβε την ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας, τορπίλισε τις πιο βασικές συγκλίσεις που είχαν επιτευχθεί επί Χριστόφια-Ταλάτ και στο περιουσιακό, απαιτώντας συνολική ανταλλαγή περιουσιών. Ο κ. Ακιντζί επανήλθε στις συγκλίσεις και με αυτή την έννοια έχουμε κάποια πρόοδο. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα. Με τις θέσεις που διατυπώνει δημόσια η τουρκοκυπριακή ηγεσία δεν μπορεί να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος. Εξάλλου, η εμμονή σε εγγυημένες πλειοψηφίες συγκρούεται και με τη σύγκλιση Χριστόφια-Ταλάτ ότι δε θα υπάρχουν περιορισμοί στην εγκατάσταση και στην απόκτηση περιουσίας αλλά απλώς ρύθμιση της άσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων.

Οι συνομιλίες, αγαπητοί συνάδελφοι, βρίσκονται τώρα σε κομβικό σημείο. Αν επιτευχθεί ουσιαστική πρόοδος στο περιουσιακό, τότε θα ακολουθήσει συζήτηση του εδαφικού, αυτή τη φορά με χάρτες και αριθμούς. Αν συμφωνηθεί και αυτό το κεφάλαιο, τότε φτάνουμε στην τελευταία πράξη, που είναι το κεφάλαιο της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Επαναλαμβάνουμε ότι μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης δε χρειάζεται άλλες εγγυήσεις. Πολύ περισσότερο δε χρειάζεται νατοϊκές εγγυήσεις. Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας που αυτό έγινε αντιληπτό και εγκαταλείφθηκε η ιδέα. Και βέβαια εμείς επιμένουμε, όπως κάποτε επιμέναμε όλοι μαζί, στην αρχή της αποστρατιωτικοποίησης. Αν καταφέρουμε λοιπόν να φτάσουμε σε αυτή τη φάση, θα κληθεί η Τουρκία να αποδείξει ότι οι φραστικές διακηρύξεις της για στήριξη της διαδικασίας έχουν πρακτικό αντίκρισμα. Αν βέβαια δεν επιτευχθεί πρόοδος στο περιουσιακό, τότε θα κινδυνεύει με κατάρρευση η ίδια η διαπραγματευτική διαδικασία, με όλες τις απορρέουσες αρνητικές συνέπειες.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το ΑΚΕΛ δεν αρέσκειται να μιλά για τελευταίες ευκαιρίες. Πάντα θα υπάρχουν νέες ευκαιρίες, όμως αυτή τη στιγμή υπάρχει μια συγκυρία. Στην τουρκοκυπριακή κοινότητα υπάρχει ηγεσία που επιδιώκει λύση, όπως βέβαια η ίδια την αντιλαμβάνεται. Το καλώς νοούμενο συμφέρον της Τουρκίας επίσης επιβάλλει λύση για σειρά από σοβαρούς λόγους, όπως και η κατάσταση στην ευρύτερη περιοχή και εντός της ίδιας της Τουρκίας, η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλα. Γνωρίζει επίσης πολύ καλά η Τουρκία ότι ο μόνος ειρηνικός τρόπος, για να επωφεληθούν οι Τουρκοκύπριοι και να συμμετέχει η ίδια στις συζητήσεις για αξιοποίηση του φυσικού αερίου, είναι η λύση του Κυπριακού. Βέβαια, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε και εμείς ότι η καλύτερη εγγύηση για αξιοποίηση του φυσικού μας πλούτου είναι η συνολική διευθέτηση του πολιτικού μας προβλήματος. Η ανάδειξη του Μουσταφά Ακιντζί στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας ήταν ένα ξεκάθαρο μήνυμα ότι οι συμπατριώτες μας Τουρκοκύπριοι επιθυμούν λύση του Κυπριακού. Δε συμμεριζόμαστε τη θεωρία πως όποιος και να είναι ο Τουρκοκύπριος ηγέτης δεν κάνει διαφορά, αφού η Τουρκία είναι που αποφασίζει. Τρανή απόδειξη είναι οι σημαντικές συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ που ανατράπηκαν από τον Έρογλου και επανήλθαν επί Ακιντζί. Συγκυρία λοιπόν υπάρχει και είναι καθήκον της υπεύθυνης πολιτικής ηγεσίας να το συνειδητοποιήσει, να πράξει ό,τι μπορεί, για να την αξιοποιήσει, και σε αυτό έχουμε όλοι θέση.

Είναι και κάτι άλλο όμως που συχνά πολλοί δείχνουν να ξεχνούν. Μετά από πενήντα χρόνια διαχωρισμού και περίπου σαράντα χρόνια χωριστής διαβίωσης, η τουρκοκυπριακή κοινότητα βρίσκεται πλέον ενώπιον νέων δυναμικών, ακόμα πιο έντονων και επικίνδυνων. Η ζωή και οι εξελίξεις έδειξαν ότι τα κατεχόμενα εδάφη ενσωματώνονται καθημερινά στην Τουρκία σε όλα τα επίπεδα. Η τουρκοκυπριακή κοινότητα αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο πολιτικής και πολιτιστικής της εξαφάνισης. Οι αντιστάσεις και η ευρύτερη κοινωνική αντιπολίτευση των Τουρκοκυπρίων ενάντια στις διάφορες επιβολές της Άγκυρας υπάρχουν και αυξάνονται. Κανένας όμως δεν μπορεί να εγγυηθεί την αποτελεσματικότητά τους, δεδομένων των συσχετισμών μεταξύ μιας μικρής κοινότητας και της Τουρκίας. Από την άλλη, λόγω των πολιτικών και οικονομικών αδιεξόδων, φαίνεται να αναπτύσσεται στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ένας ιδιότυπος τουρκοκυπριακός εθνικισμός που θέτει αποστάσεις τόσο από την Τουρκία όσο και από την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Όσο το Κυπριακό λοιπόν δεν επιλύεται, αυτές οι φωνές θα πληθαίνουν και, λόγω του αντιδραστικού τους χαρακτήρα, θα οξύνουν το πρόβλημα αντί να το επιλύουν. Άρα, οι δηλώσεις του τύπου «είμαστε καταδικασμένοι να συμβιώσουμε μαζί τους», όπως -εκ παραδρομής θέλουμε να ελπίζουμε- είπε ο Πρόεδρος, αλλά και οι εξάρσεις του εθνικισμού και του νεοφασισμού που καλλιεργούνται συνειδητά ή ασυνειδητά σπρώχνουν την τουρκοκυπριακή κοινότητα ακόμα περισσότερο στην αγκαλιά της Τουρκίας. Οι προοδευτικοί Τουρκοκύπριοι ήταν και θα παραμείνουν οι φυσιολογικοί μας σύμμαχοι στον αγώνα να επανενώσουμε τον τόπο. Αν η δεξιά και η ακροδεξιά στην Κύπρο αποτύχουν και τώρα να κατανοήσουν την αγωνία και τις προσδοκίες των προοδευτικών δυνάμεων των Τουρκοκυπρίων, θα τραυματίσουν ανεπανόρθωτα αυτή τη φορά ολόκληρη την Κύπρο.

Το ΑΚΕΛ αναλαμβάνει το βάρος της ευθύνης που του αναλογεί για την επίλυση του Κυπριακού. Προσπαθούμε να βοηθήσουμε όσο μπορούμε, έτσι που αυτή τη φορά να φτάσουμε στον ποθητό στόχο, που είναι λύση βασισμένη σε αρχές και στο συμφωνημένο πλαίσιο. Αυτό είναι το δικό μας όραμα. Λύση που να απελευθερώνει και να επανενώνει την κοινή πατρίδα Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Λύση, υπό τις

περιστάσεις, δίκαιη, λειτουργική και βιώσιμη. Λύση που να διασφαλίζει μόνιμη ειρήνη, ασφάλεια και ευημερία. Λύση που να προστατεύει το κοινό μας μέλλον με τους Τουρκοκυπρίους συμπατριώτες μας. Για να φτάσουμε σε τέτοια λύση, θα συνεχίσουμε ακούραστα τις δραστηριότητές μας για επαναπροσέγγιση και συμφιλίωση. Πολλοί μιλούν για το κόστος της λύσης, αλλά ξεχνούν τα τεράστια οικονομικά οφέλη που θα έχουμε μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Μόνο οι εξοικονομήσεις από την αποστρατιωτικοποίηση και τα οικονομικά οφέλη από την άρση του εμπάργκο σε τουρκικά λιμάνια και αεροδρόμια είναι αρκετά, για να καταδείξουν ότι η λύση του Κυπριακού θα φέρει ανάπτυξη και ευημερία.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Σε ό,τι αφορά τα θέματα της οικονομίας, χορταίνουμε κάθε βράδυ από τα δελτία ειδήσεων τους πανηγυρισμούς για το κυπριακό success story και την επικείμενη έξοδο από το μνημόνιο. Η κυβέρνηση και ο Δημοκρατικός Συναγερμός επιμένουν να λένε τη μισή αλήθεια. Ο Μάρτης του 2016 ήταν το χρονικό ορόσημο που από την αρχή τέθηκε για τη λήξη της καταβολής δόσεων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Αυτό δε σημαίνει όμως το τέλος της εποπτείας στις οικονομικές πολιτικές που εφαρμόζουμε. Αυτή θα συνεχίσει, μέχρι να αποπληρωθεί το 75% των χρημάτων, με βάση και τις ευρωπαϊκές συνθήκες. Ο γενικός διευθυντής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας Κλάους Ρέγκλινγκ δήλωσε -και διαβάζω από εισαγωγικά- «Θα είμαστε σε στενή επαφή με την κυβέρνηση για πολύ καιρό ακόμη. Η συνθήκη του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης απαιτεί από εμάς να το κάνουμε αυτό, να είμαστε σε επαφή, δεδομένων των χρημάτων που έχουμε εκταμιεύσει προς την Κύπρο. Θα παρακολουθούμε τις εξελίξεις στη χώρα, γιατί πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι θα λάβουμε πίσω έγκαιρα τα ποσά που έχουμε δώσει. Η πρώτη αποπληρωμή του κεφαλαίου έχει οριστεί για το 2025 και η τελευταία πληρωμή οφείλεται στο 2031». Μέχρι τότε θα είμαστε κάτω από τον έλεγχο του μηχανισμού παρακολούθησης. Αυτό όμως οι κ. Αναστασιάδης, Νεοφύτου και Γεωργιάδης παριστάνουν ότι δεν το άκουσαν ποτέ. Επαναλαμβάνω λοιπόν ότι έξοδος από το μνημόνιο δε σημαίνει και τερματισμό των μνημονιακών πολιτικών της λιτότητας. Το δηλώνει εξάλλου καθημερινά η κυβέρνηση διά των υπουργών της. Επιμένει στη συνέχιση της ίδιας σκληρής οικονομικής πολιτικής που εφάρμοσε τα τελευταία τρία χρόνια. Δεν ήταν λίγες οι φορές που ο Υπουργός Οικονομικών, παριστάνοντας τον καλύτερο μαθητή της τάξης, ανέφερε ότι, και να μη μας είχαν επιβάλει αυτούς τους καταστροφικούς όρους, η κυβέρνηση Αναστασιάδη θα τους είχε εφαρμόσει έτσι κι αλλιώς.

Τρανό παράδειγμα αυτής της φιλοσοφίας είναι οι ιδιωτικοποιήσεις. Επαναλαμβάνεται πλέον απροκάλυπτα ότι είναι ιδεολογικό ζήτημα και ας δεσμεύτηκε ο κ. Αναστασιάδης προεκλογικά με την υπογραφή του ότι δεν πρόκειται να τις προωθήσει. Μιλώντας πρόσφατα στο συνέδριο του «The Economist», ο Πρόεδρος ανέφερε ότι η Κύπρος εισέρχεται σε νέα εποχή, εποχή ανάπτυξης και ευημερίας, ότι η Κύπρος προσφέρεται ως μια πετυχημένη ιστορία οικονομικής μεταρρύθμισης. Αυτά πρέπει να πω ότι συμβαίνουν μόνο στον κόσμο της κυβέρνησης Αναστασιάδη και Δημοκρατικού Συναγερμού. Στη ζωή...

A. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Πέρκι γλυκάνεις τζιαι λλίον!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Είντα, τωρά ακόμα εννά ξεκινήσω για σας!

(Γέλια)

Στη ζωή... Να μου προσθέσετε το χρόνο που μου τρώνει!

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Στη ζωή η κατάσταση στην πραγματική οικονομία λέει άλλα. Η ανεργία ξεπερνά το 16%. Οι άνεργοι ξεπερνούν τους 70 000, ενώ άλλοι 30 000 ήδη μετανάστευσαν. Ο κίνδυνος φτώχειας, με βάση τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απειλεί 234 000 συνανθρώπους μας. Το 2012 η κυπριακή οικονομία είχε ετήσια παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που έφθανε τα €16,2 δις. Τώρα, μετά από τρία χρόνια μνημονίου, η παραγωγή μόλις που θα ξεπεράσει τα €15 δις. Με άλλα λόγια, έχουμε οικονομία που παράγει €1 δις λιγότερα και υποστηρίζουμε ότι έχουμε ανάπτυξη και ευημερία. Την τελευταία διετία τα εισοδήματα του 10%, των πιο προνομιούχων, αυξήθηκαν κατά 3,4%, σε αντίθεση με το 90% της κοινωνίας, που υπέστη μείωση κατά μέσο όρο 8% στο εισόδημά της. Σύμφωνα με πρόσφατες ανακοινώσεις της Eurostat, η Κύπρος είναι η χώρα με την πιο άνιση κοινωνία σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι με διαφορά η χώρα με τον ταχύτερο ρυθμό διεύρυνσης του χάσματος μεταξύ των κοινωνικών ομάδων. Και λέμε ότι έχουμε success story. Παρουσιάζουμε τη μεγαλύτερη μείωση στους μισθούς από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2016 η αγοραστική αξία του μέσου μισθού θα έχει πάει πίσω κατά είκοσι χρόνια. Το εισόδημα της εργασίας τα τελευταία τρία χρόνια, δηλαδή των εργαζομένων, έχει μειωθεί κατά €1,6 δις, δηλαδή περίπου κατά 20%. Την

ίδια στιγμή, τα κέρδη του κεφαλαίου παραμένουν το 2015 σταθερά, ενώ για το 2016 αναμένεται αύξηση κατά €200 εκατομ. Οι πλούσιοι πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της ταξικής πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού. Αυτό είναι το success story για το οποίο αυτοεγκωμιάζεται η κυβέρνηση και για το οποίο βέβαια πρέπει να πούμε ότι τη χειροκροτούν οι ομοϊδεάτες της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εμείς λοιπόν τους απονέμουμε τον τίτλο της κυβέρνησης των λίγων και εκλεκτών που επάξια κέρδισαν. «Δεν υπάρχει άλλος δρόμος», μας λένε. Πρέπει να στηρίξουμε αυτούς που θα επανεκκινήσουν την οικονομία, όπως είπε και ο Υπουργός Εσωτερικών. Θα τους απαντήσω με ένα μόνο παράδειγμα: Ισλανδία, μια χώρα η οποία όχι μόνο τιμώρησε ήδη τους υπεύθυνους της τραπεζικής κρίσης, αλλά, το πιο σημαντικό, κάλεσε να πληρώσουν τις συνέπειες της κρίσης αυτοί που άντεχαν να το πράξουν, προστατεύοντας τους πιο αδύναμους. Εισήγαγε φόρο πλούτου και αύξησε το φόρο στα κέρδη, κάτι που επιχείρησε να πράξει και η κυβέρνηση Χριστόφια, αλλά η τότε πλειοψηφία στη Βουλή δεν της επέτρεψε. Περιέκοψε τους υψηλούς μισθούς, επέκτεινε το ανεργιακό επίδομα, την κοινωνική πρόνοια και την προσφορά στέγης, ακριβώς τα αντίθετα από ό,τι κάνει η κυβέρνηση στην Κύπρο. Και με αυτό τον τρόπο εξήλθαν της κρίσης σε χρόνο ρεκόρ.

Δυστυχώς, αγαπητοί συνάδελφοι, η κυβέρνηση και ο Δημοκρατικός Συναγερμός δε συναισθάνονται την ευθύνη τους για τις πολιτικές που επέλεξαν να επιβάλουν στο λαό ούτε αντιλαμβάνονται το κοινωνικό κόστος αυτών των πολιτικών. Πανηγυρίζουν για την έξοδο στις αγορές και τα δήθεν χαμηλά επιτόκια που εξασφάλισαν. Δεν τους ενοχλεί το ότι στην Κύπρο πληρώνουμε τα υψηλότερα δανειστικά επιτόκια στην Ευρωζώνη. Επικαλούνται συνεχώς τα επιτεύγματα του τραπεζικού τομέα και την πλήρη τάχα σταθεροποίησή του. Προσπερνούν το ότι οι τράπεζες δε δίνουν νέα δάνεια, το ότι χρειάζονται νέες ανακεφαλαιοποιήσεις, το ότι έχουμε τα περισσότερα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Διαφημίζουν νύχτα-μέρα τις επιδόσεις στα δημόσια οικονομικά και τη δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων. Αδιαφορούν από ποιων τις σπέτσες παίρνουν τα χρήματα. Ωφέλιμοι για τους λίγους, αρεστοί στην τρόικα και αδιάφοροι για τον κόσμο. Αυτό απέδειξαν ότι θέλουν και μπορούν να είναι ως κυβέρνηση.

Λέει ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού ότι το ΑΚΕΛ ασκεί ισοπεδωτική κριτική, ότι λέει ιστορίες και ρητορείες βγαλμένες από το χρονοντούλαπο του χθες, ζώντας σε ένα παράλληλο σύμπαν. Ισοπεδωτική και καταστροφική ήταν η δική τους στάση την προηγούμενη πενταετία και τα είπαμε και το πρώι. Δε θα ακολουθήσουμε λοιπόν το παράδειγμά τους εμείς, γιατί το ΑΚΕΛ είναι κόμμα πατριωτικό, υπεύθυνο και σοβαρό. Ας μας πουν λοιπόν. Είναι ισοπεδωτική κριτική, όταν αναφερόμαστε στα πρωτόγνωρα ποσοστά ανεργίας και φτώχειας; Είναι σε κάποιο παράλληλο σύμπαν που οι νέοι μεταναστεύουν στο εξωτερικό, γιατί δεν έχουν προοπτική στην Κύπρο; Είναι με βάση τη λογική της αστάθειας που εκφράζουμε την ανάγκη να προστατευτούν τα σπίτια των συμπολιτών μας από τις εκποιήσεις; Ξεχνούν ότι όλα αυτά ήταν δεσμεύσεις του Προέδρου; Ότι είχε εξαγγείλει την άμεση προώθηση νομοθεσίας για ενοικιαγορά; Είναι με βάση τη λογική του χάους η προσπάθεια του ΑΚΕΛ να μην ξεπουληθεί ο δημόσιος πλούτος; Και δε θεωρείται χάος να εκποιήσουμε το δημόσιο πλούτο μιας χώρας ημικατεχόμενη; Δε θεωρείται χάος να προσθέσουμε ακόμα μια στρατιά ανέργων στις ήδη μακριές λίστες ανεργίας; Είναι ισοπέδωση οι χιλιάδες φωνές απελπισίας που ακόμα περιμένουν να δουν φως από το φιάσκο του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος; Κομπάζει η κυβέρνηση ότι έδωσε σε δεκαέξι χιλιάδες νέες οικογένειες εισόδημα. Δε λέει όμως ότι τα πήρε από τους μικροσυνταξιούχους, τους μονογονιούς και τους ανάπηρους, για να τα δώσει. Κομπάζει ότι έκανε μεγάλη κοινωνική μεταρρύθμιση. Στην πραγματικότητα πήρε από τους φτωχούς, για να δώσει στους πιο φτωχούς, αφήνοντας ανέγγιχτους τους πλούσιους. Τους κάνουν μάλιστα τη μεγάλη χάρη να τους δώσουν ένα μικροποσό των €100, για να περάσουν, μέχρι να εξεταστεί η αίτησή τους, που παίρνει δεκατέσσερις μήνες.

Το σύστημα υγείας δεν καταρρέει απλώς. Το κατεδαφίζουν με την προσπάθεια εξυπηρέτησης ιδιωτικών συμφερόντων. Οι δημόσιες δαπάνες υγείας καλύπτουν το 43% των συνολικών δαπανών, αντιπροσωπεύοντας ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μόνο το 6,9% των δημόσιων δαπανών διοχετεύεται στην υγεία, ποσοστό πολύ χαμηλό σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ανέρχεται στο 15,8%. Τέλος, το ποσοστό των δαπανών υγείας που καλύπτεται από ίδια συνεισφορά των ασθενών ανέρχεται στο 49,4%, με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να κυμαίνεται στο πολύ πιο χαμηλό ποσοστό του 14%.

Είναι πέρα από προφανές ότι τα κυβερνητικά και συναγερμικά στελέχη έχουν μείνει κλειστά στα γραφεία τους ή στις αίθουσες δεξιώσεων με τους λίγους, προνομιούχους φίλους τους. Δεν μπορούν να δουν και να αφουγκραστούν την πραγματικότητα που βιώνουν οι εργαζόμενοι, οι αγρότες, οι μικρομεσαίοι, οι άνεργοι, οι συνταξιούχοι, οι μονογονιοί, οι ανάπηροι και όσοι περιμένουν στήριξη, για να μπορέσουν να επιβιώσουν. Δυστυχώς, όχι μόνο απαξιώνουν και εξευτελίζουν κάθε προσπάθεια διεκδίκησης, κάθε ενέργεια αμφισβήτησης των πολιτικών που έχουν εφαρμόσει από κοινού με την τρόικα, αλλά διαλύουν συνειδητά κάθε δυνατότητα συνεννόησης.

Πώς να πιστέψουν οι πολιτικές δυνάμεις ότι ο Πρόεδρος εννοεί τα όσα λέει για συλλογικότητα και διαβούλευση; Όταν επιτρέπει στην κυβέρνηση να λειτουργεί αυταρχικά και αλαζονικά, με το δόγμα “αποφασίζουμε και διατάσσουμε”; Όταν η Βουλή περιφρονείται στην κυριολεξία, προκειμένου να περάσει εσθιαστικά η κυβέρνηση τις θέσεις της χωρίς διάλογο, δίχως συνεννόηση; Όταν καθημερινά καταρρακώνονται οι θεσμοί; Όταν διορίζονται στους ανώτατους θεσμούς του κράτους άνθρωποι, επειδή έβγαζαν με τον κ. Αναστασιάδη στις προεκλογικές εξέδρες και εξευτελίζουν τα αξιώματά τους με το χειρότερο τρόπο; Όταν άνθρωποι τους οποίους ο Πρόεδρος εμπιστεύτηκε ως άριστους των άριστων αποδεικνύονται κατώτεροι και του μετρίου; Όταν αυτοί που μας παρέδιδαν μαθήματα να σεβόμαστε τους ανεξάρτητους θεσμούς σήμερα που ελέγχονται οι ίδιοι συγκρούονται με αυτούς που οι ίδιοι διόρισαν; Όταν, αντί ο Πρόεδρος και η κυβέρνηση να προσπαθούν να καλλιεργούν προϋποθέσεις για συνεννόηση, λαμβάνουν αποφάσεις που σπέρνουν το διχασμό; Πώς αναμένουν ότι θα υπάρξει η απαραίτητη για τον τόπο ενότητα, όταν υπούλως προσπαθούν να εκβιάσουν αποφάσεις μέσω παρασκηνίων και εκβιαστικών πρωτοσέλιδων; Τέτοια τεχνάσματα δεν πιάνουν στο ΑΚΕΛ και το επαναλαμβάνω, όπως και το ότι ουδέποτε θα αποδεχτούμε να ξαναγραφτεί η ιστορία αυτού του τόπου, επειδή έτσι υπαγορεύει ο παραταξιακός φανατισμός κάποιων.

Ακόμα και αυτή η ελπίδα, αγαπητοί συνάδελφοι, που υπήρχε για έξοδο από τα αδιέξοδα με την αξιοποίηση του φυσικού αερίου δείχνει να εξανεμίζεται. Προεκλογικά ο κ. Αναστασιάδης μιλούσε για εθνική στρατηγική αξιοποίησης του φυσικού αερίου, με χρονοδιάγραμμα το οποίο θα ακολουθείτο κατά γράμμα. Δύο χρόνια μετά η ΚΡΕΤΥΚ διαλύθηκε. Η δημιουργία τερματικού στο Βασιλικό εγκαταλείφθηκε για μεγάλο διάστημα. Η Κύπρος σταμάτησε να θεωρείται το ιδανικό περιφερειακό κέντρο υδροποίησης και εξαγωγής φυσικού αερίου στις παγκόσμιες αγορές. Επιπλέον, εδώ και τρία χρόνια η κυβέρνηση διαβουλεύεται με την τρόικα για τα ενεργειακά ζητήματα πίσω από κλειστές πόρτες. Απουσιάζουν το πλάνο, η στρατηγική, με αποτέλεσμα να καταστρέφονται οι προοπτικές για την Κύπρο. Η συμφωνία με την British Gas είναι θετική εξέλιξη. Οφείλουμε όμως να προειδοποιήσουμε την κυβέρνηση ότι η μεταφορά του κυπριακού φυσικού αερίου στα τερματικά της Αιγύπτου από το κοίτασμα “Αφροδίτη” δεν πρέπει να θεωρηθεί και ως η ευκαιρία να ακυρωθεί οριστικά η προοπτική της δημιουργίας του δικού μας τερματικού υδροποίησης. Ελπίζω η απάντηση σε όλα αυτά να μην είναι το κλασικό πλέον «το ΑΚΕΛ δε δικαιούται να μιλά», επειδή είδα και κάποιον αναβρασμό. Αυτή την ατάκα πετούσαν, όταν ήταν αντιπολίτευση και ήθελαν να μη μιλά το ΑΚΕΛ, για να μην ακουστεί ούτε λέξη για τα εγκληματικά λάθη που οδήγησαν στην κατάρρευση της κυπριακής οικονομίας. Και εμείς αναλαμβάνουμε το δικό μας μερίδιο ευθυνών. Υπενθυμίζω όμως τη μνημειώδη ατάκα του κ. Νεοφύτου το 2012, όταν έλεγε: «Μιλάει ο Ορφανίδης και τον παρακολουθούν Αμερικάνοι, Ευρωπαίοι, Γαπωνέζοι, κρέμονται από το στόμα του τι θα πει, για να το καταγράψουν τα διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης που ασχολούνται με την οικονομία, και ο κ. Χριστόφιας και η κυβέρνησή του, που τα γνωρίζουν όλα, ούτε καν να τον ακούσουν». Ή το «Στην Κύπρο έχουμε τους καλύτερους τραπεζίτες, αλλά δεν τους καλεί ούτε για καφέ ο Χριστόφιας».

Υπενθυμίζω ότι τότε ως ΑΚΕΛ είχαμε εγγράψει θέμα στη Βουλή, ζητώντας να γίνει ενημέρωση για την πραγματική κατάσταση των τραπεζών. Ουδέποτε συζητήθηκε στην επιτροπή Οικονομικών. Τότε μικρόφωνα είχαν μόνο οι “γνωρίζοντες”. Ο κ. Ορφανίδης, που πήρε μαζί του τους σκληρούς δίσκους και έφυγε, και όλοι όσοι είτε ως πολιτικοί είτε ως οικονομολόγοι είτε ως αρθρογράφοι είχαν φτάσει στο επιστημονικό συμπέρασμα πως για όλα έφταιγαν οι κοινωνικές παροχές, τα τσιεκκούθκια του Χριστόφια! Το ΑΚΕΛ δεν έπρεπε να μιλά, γιατί έφταιγε και για το κούρεμα, γι’ αυτό που γνώριζε εκ των προτέρων ο κ. Αναστασιάδης, όπως διαπιστώσαμε, γι’ αυτό που δεσμεύτηκε με στεντόρεια φωνή και πάθος απροσμέτρητο να μην αποδεχτεί. Αυτό που αποδέχτηκε και υπέγραψε και μετά συντονίστηκε η επιχείρηση, για να φταίξει και γι’ αυτό το ΑΚΕΛ. Το παραμύθι, να μου επιτρέψετε να πω, δεν περπατά πλέον.

Κύριοι συνάδελφοι,

Μόλις πριν από λίγες μέρες ο Υπουργός Οικονομικών είπε ότι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την οικονομία είναι το αντιμεταρρυθμιστικό και λαϊκίστικο DNA που κουβαλούν όσοι αντιδρούν στις πολιτικές της κυβέρνησης. Μιλά για λαϊκισμό η κυβέρνηση Αναστασιάδη, που και προεκλογικά και μετεκλογικά φλόμωνα τον κόσμο στα “δεσμεύομαι”, τα οποία ξέχασε τώρα με τη μεγαλύτερη ευκολία. Βάφτισαν το ξεπούλημα των ημικρατικών οργανισμών “μεταρρύθμιση” και θέλουν να προσκυνήσουμε. Βάφτισαν τους μισθούς των €500 και τη φτωχοποίηση του κόσμου “μεταρρύθμιση” και θέλουν να τους χειροκροτήσουμε. Μας προειδοποιεί κιόλας ο υπουργός ότι, αν δεν το κάνουμε, θα τον βρούμε απέναντί μας. Αυτό είναι το μόνο σίγουρο. Είμαστε απέναντι. Πάντα θα είμαστε απέναντι από αυτές τις αντιλαϊκές τους πολιτικές. Είτε το θέλουν λοιπόν είτε όχι το ΑΚΕΛ θα συνεχίσει να μιλά. Θα συνεχίσει να υπερασπίζεται τους εργαζόμενους και τα δικαιώματά τους. Θα συνεχίσει να προσπαθεί να προστατέψει από τη θύελλα όσους έχουν ανάγκη. Δώσαμε αγώνα, για να προστατεύσουμε την κύρια κατοικία και τη μικρή επαγγελματική στέγη. Δυστυχώς, συναντήσαμε την άρνηση της κυβέρνησης, που φρόντισε να αναπέμψει όσες πρόνοιες ήταν προς όφελος της κοινωνίας. Δίνουμε μάχη, για να διασώσουμε τη δημόσια περιουσία, σε αντίθεση με την κυβέρνηση, που προεκλογικά δεσμευόταν, αλλά μετεκλογικά έκανε επίσημη πολιτική της τις ιδιωτικοποιήσεις. Καταθέσαμε συγκεκριμένες προτάσεις, για να

βελτιώσουμε το χάος που δημιούργησε η μεταρρύθμιση της κοινωνικής πολιτικής και η εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Καταθέσαμε συγκεκριμένη πρόταση για ελάφρυνση των μικροϊδιοκτητών από τη φορολογία της ακίνητης περιουσίας, την οποία απορρίψατε, την ώρα μάλιστα που ο Υπουργός Οικονομικών επιμένει να υποστηρίζει ότι αυτή η κυβέρνηση δεν επέβαλε καμία νέα φορολογία. Ξεχνά ότι είναι αυτή η κυβέρνηση που επέβαλε το χαράτσι της φορολογίας στους μικροϊδιοκτήτες.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Θέλουμε να δώσουμε στη χώρα νέα δυναμική, νέα προοπτική, να βελτιώσουμε τις παραγωγικές δυνατότητές της. Θέλουμε να στηριχθεί η πραγματική οικονομία στη βάση ενός διαφορετικού μοντέλου οικονομικής δραστηριότητας, να στηριχθούμε σε πολιτικές που μπορούν να αποδώσουν, όπως η ριζική μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος για δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών. Θέλουμε δικαιότερη ανακατανομή των πόρων, υιοθέτηση κινήτρων για την ανάπτυξη και την πάταξη της φοροδιαφυγής. Θέλουμε να προωθήσουμε εξοικονομήσεις στα δημόσια οικονομικά ορθολογικά και όχι ισοπεδωτικά και να τις διοχετεύσουμε στην ανάπτυξη και την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους. Θέλουμε να διατηρήσουμε και να προστατεύσουμε τον κοινωνικό χαρακτήρα των οργανισμών δημόσιας ωφέλειας, να τους εκσυγχρονίσουμε, ώστε να είναι βραχίονες ανάπτυξης και ενίσχυσης των οικονομικών του κράτους. Θέλουμε να ξαναθέσουμε στο επίκεντρο της οικονομικής πολιτικής τη μικρομεσαία οικογενειακή επιχείρηση και να τους δώσουμε πρόσβαση στη χρηματοδότηση, να εκπονήσουμε σύγχρονη στρατηγική για στήριξη και ανάπτυξη της βιομηχανικής παραγωγής, να προωθήσουμε πραγματική αγροτική μεταρρύθμιση για ανάπτυξη με νέες ριζοσπαστικές μεθόδους παραγωγής και εμπορίας, να εκσυγχρονίσουμε την τουριστική μας πολιτική, να ανασυγκροτήσουμε την κοινωνική μας πολιτική, με στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, να συγκροτήσουμε ενιαία εθνική στεγαστική πολιτική, να προστατεύσουμε τα εργασιακά θέσμια και να καταπολεμήσουμε την ανεργία μέσω νέων ποιοτικών και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, να προωθήσουμε μέτρα για ελάφρυνση των υπερδανεισμένων νοικοκυριών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ως ΑΚΕΛ έχουμε ήδη καταθέσει πληθώρα προτάσεων για όλα αυτά και επεξεργαζόμαστε παράλληλα και νέες προτάσεις.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Καταλήγοντας, θα πω ότι η Κύπρος δεν μπορεί να παραμένει άλλο βυθισμένη στη στασιμότητα. Δεν μπορεί ο λαός να υπομένει άλλο τα βάρη δίχως ελπίδα. Έχουμε χρέος να μην παραδώσουμε το μέλλον του τόπου και των ανθρώπων του στις μεταρρυθμίσεις που ξεπουλούν όσα κατακτήσαμε. Έχουμε χρέος να σταματήσουμε αυτή την κατηφόρα. Να σταθούμε απέναντι από όσους νομίζουν ότι αυτός ο τόπος είναι τσιφλίκι τους, από όσους νομίζουν ότι κάνουν χάρη στον κόσμο, αν του εξασφαλίζουν μισθό των €500 ή επίδομα των €400. Το δίλημμα δεν είναι ποιο κόμμα θα νικήσει σε μια εκλογική μάχη. Το δίλημμα είναι ποιος την επόμενη μέρα θα είναι τόσο ισχυρός, ώστε να σταθεί όρθιος και να αντιπαλέψει, την ώρα που θα κρίνεται το μέλλον του τόπου, την ώρα που θα ξεκινούν οι εκποιήσεις, την ώρα που θα μας παίρνουν μέσα από τα χέρια μας την παιδεία, την υγεία και όσα χτίσαμε με τόσο κόπο. Σε ό,τι αφορά λοιπόν το ΑΚΕΛ, διαβεβαιώνουμε τον κυπριακό λαό ότι θα αγωνιστούμε, για να δώσουμε ξανά στον τόπο μας ελπίδα, προοπτική και αξιοπρέπεια.

Θέλω να ευχαριστήσω, κύριε Πρόεδρε, την επιτροπή Οικονομικών για την πάρα πολύ σημαντική δουλειά την οποία έχει κάμει, τους λειτουργούς της Βουλής, που συνέβαλαν τα μέγιστα σε αυτή την προσπάθεια, και να ευχηθώ σε όλους χρόνια πολλά, καλές γιορτές και με την ελπίδα η νέα χρονιά να φέρει το καλύτερο για την πολύπαθή μας πατρίδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστούμε, κύριε Κυπριανού.

Καλώ τώρα τον κ. Αβέρωφ Νεοφύτου, πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού, να έρθει στο βήμα.

Α. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ, αν θέλει, μπορεί, αφού το πιστεύει, να εξακολουθεί να προσπαθεί να δικαιώνει την οικονομική πολιτική της περασμένης πενταετίας. Εξάλλου, δημοκρατία έχουμε και είναι καλό αυτά που πιστεύουμε να τα υποστηρίζουμε. Συνεχίστε να τα υποστηρίζετε.

Όσο για τους τραπεζίτες, έκανα έκκληση στον κ. Χριστόφια, εκτός από τον κ. Βγενόπουλο, θα ήταν καλά να συναντούσε και άλλους τραπεζίτες. Όσο για τους καλύτερους, τρεις Υπουργούς Οικονομικών είχε η αριστερή κυβέρνηση και οι τρεις από τους καλύτερους τραπεζίτες και δεν αφήνω κανένα υπονοούμενο, απλά αναφέρω τόσο τον Κίκη Καζαμία, το Χαρίλαο Σταυράκη και το Βάσο Σιαρλή.

Ουδείς αλάνθαστος και θα κριθούν όλοι, αλλά, εάν καταδεχόταν ο κ. Χριστόφιας έστω για μια φορά, έστω για πέντε λεπτά να συνομιλούσε ως όφειλε καθηκόντως με τον τότε Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, ίσως το Νοέμβριο του 2011 να μην πληρώναμε ένα κόστος, εν μιά νυκτί, €4,5 δις, το 25% του ΑΕΠ της χώρας μας.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Να σου δείξω τι έλεγες τότε, κύριε Νεοφύτου;

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Αύριο!

Α. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Όσον αφορά την κριτική σας για τη δημοσιονομική πειθαρχία, θέλω να σας διαβεβαιώσω κάτι. Εμείς πιστεύουμε στη δημοσιονομική πειθαρχία και θα τη συνεχίσουμε, για να μην ξαναφέρουμε τη χώρα σ' αυτά που έζησε την περασμένη πενταετία.

Όσο για τους θεσμούς, καιρός να κάνουμε όλοι κριτική, αφού πρώτα πω το αυτονόητο, πως πρέπει να δείχνουμε σεβασμό στους ανεξάρτητους αξιωματούχους. Την ίδια ώρα διατηρεί ο καθένας το δικαίωμα να μη θεωρεί την οποιαδήποτε θέση τους ως ευαγγέλιο. Ούτε και όταν κάποιος διορίζεται ανεξάρτητος αξιωματούχος, την ίδια ώρα αποκτά και το αλάθητο του Πάπα. Όμως ας κάνουμε την κριτική και την αυτοκριτική μας όλοι διαχρονικά. Όταν κάποιες απόψεις ανεξάρτητων αξιωματούχων δε μας βόλευαν, τα ξεχνούσαμε όλα και όλοι ανεξαιρέτως.

Δυο μόνο σημεία, πριν μπω στην ομιλία, γιατί λέχθηκε ότι μειώθηκε το κατά κεφαλήν εισόδημα των Κυπρίων.

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Το ΑΕΠ, όχι το εισόδημα.

Α. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Το κατά κεφαλήν...

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Το ΑΕΠ, όχι το εισόδημα.

Α. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Επαναλαμβάνω, εγώ αντιλήφθηκα...

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Δεν είναι το ίδιο πράγμα.

Α. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Όταν μία οικονομία για δεκατέσσερα συνεχή τρίμηνα συρρικνούται, θα ήταν οικονομικό παράδοξο, θαύμα να μη μειωνόταν και το κατά κεφαλήν εισόδημα.

Όσον αφορά τη μείωση του εργατικού δυναμικού, ναι, είναι γεγονός ότι αυτό συνέβαινε μέχρι τα μέσα του 2014. Μετά από το 2014, τον Ιούνιο, έχουμε μία αυξητική τάση του εργατικού δυναμικού της Κύπρου.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Συχνά μιλούμε για κρίσιμες στιγμές. Για μένα σήμερα η μέρα είναι ιστορική. Είναι ιστορική, γιατί σήμερα το κοινοβούλιο τίθεται ξανά ενώπιον της κορυφαίας νομοθετικής του πράξης. Ταυτόχρονα, η πράξη αυτή συνδέεται με την ανάκτηση της αξιοπρέπειας και της υπερηφάνειας του λαού μας. Καλούμαστε σήμερα να ψηφίσουμε τον προϋπολογισμό που αποκαθιστά το κύρος της χώρας και την εθνική μας κυριαρχία. Ο προϋπολογισμός που έχουμε ενώπιόν μας σηματοδοτεί την έξοδο της Κύπρου από το μνημόνιο, το τέλος της περιόδου που σοβαρές αποφάσεις μας έπρεπε να έχουν την προηγούμενη συγκατάθεση των δανειστών μας.

Τον προσεχή Μάρτιο θα έχουμε την επιτυχή ολοκλήρωση της τριετίας κατά την οποία η χώρα έπρεπε να εξυγιανθεί, να σταθεροποιηθεί και να ανακτήσει το σεβασμό.

Η Κύπρος γίνεται σήμερα πιο αξιόπιστη από ποτέ στο παρελθόν και σε οικονομικό και σε εθνικό και σε περιφερειακό, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Γι' αυτή την αξιοπρέπεια είναι που πρέπει να μιλήσουμε σήμερα, διότι, για να στέκεται ξανά αξιοπρεπής ως χώρα, χρειάστηκαν και εξακολουθούν να συνεχίζονται μεγάλες και σκληρές θυσίες του λαού μας. Απαιτήθηκε από αυτή τη Βουλή να περάσουν σκληρά μέτρα και να ληφθούν δύσκολες νομοθετικές πρωτοβουλίες. Απαιτήθηκε από την κυβέρνηση Αναστασιάδη να αναλάβει βαριές ευθύνες μπροστά στη συντριπτική καταστροφή στην οποία βρέθηκε εικοσιτετράωρα μετά που ανέλαβε την εξουσία, για να εφαρμόσει ένα σκληρό πρόγραμμα εξυγίανσης. Ένα πρόγραμμα εξυγίανσης που ουδέποτε το είπαμε "ευλογία", αλλά ποτέ δεν το χαρακτηρίσαμε και "κατάρτα", γιατί ήταν μία αναγκαιότητα, για να γλιτώσει η χώρα από την οριστική χρεοκοπία. Αυτή την αξιοπρέπεια λοιπόν δεν έχουμε κανένα δικαίωμα να την παίξουμε ξανά στα ζάρια του λαϊκισμού και της χαλάρωσης της δημοσιονομικής πειθαρχίας και των εύκολων λύσεων και υποσχέσεων. Αυτή την αξιοπρέπεια οφείλουμε με σοβαρότητα να τη μετατρέψουμε σε δύναμη, σε ελπίδα και προοπτική, για να δημιουργήσουμε την καλύτερη Κύπρο που μας αξίζει.

Κύριε Πρόεδρε,

Την ώρα που η Κύπρος διανύει τους τελευταίους μνημονιακούς μήνες, οφείλουμε να κάνουμε ένα βήμα πίσω. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να δούμε τη μεγάλη εικόνα. Μόνο έτσι αντικειμενικά θα μπορέσουμε να αξιολογήσουμε το τι έχει γίνει. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να αξιολογήσουμε πού ήμαστε το 2013 -και ίσως κάποιοι να ήταν πιο σεμνοί στις ομιλίες τους- και πού είναι σήμερα η Κύπρος. Διότι σήμερα η Κύπρος είναι αδιαμφισβήτητα μια καλύτερη χώρα από την Κύπρο που παραλάβαμε το 2013. Κυρίως όμως, μόνο αν κάνουμε ένα βήμα πίσω, θα μπορέσουμε να αποφασίσουμε τα επόμενα άλματα, γιατί εμείς δεν είμαστε ικανοποιημένοι και πρέπει να είμαστε για τα επόμενα άλματα που χρειάζεται να γίνουν, για να πετύχουμε την πραγματικά καλύτερη Κύπρο.

Βιώνουμε μια περίοδο τεράστιων αντιφάσεων και δυστυχώς τα αρνητικά φαινόμενα, που όντως υπάρχουν, επισκιάζουν τα θετικά. Αυτό συμβαίνει ακόμη και αν οι καλές εξελίξεις είναι πολύ μεγαλύτερης αξίας και σημασίας. Σε αυτή την περιδίνηση του μηδενισμού πρέπει να μπει επιτέλους ένα τέλος. Αλίμονο, αν αφεθεί η χώρα να παρασυρθεί στην ανθρωποφαγία, που το μόνο που εξυπηρετεί είναι τη θεωρία του χάους. Μία θεωρία που δυστυχώς, για λόγους ξένους προς το εθνικό συμφέρον, πολλοί θα ήθελαν να επικρατήσει.

Είναι πολύ αντιφατική η διαμετρικά διαφορετική εικόνα της Κύπρου και της οικονομίας της στο εξωτερικό και στο εσωτερικό. Πριν από χρόνια είχαμε μια επίπλαστη ευμάρεια, την ώρα που η εικόνα της χώρας μας στο εξωτερικό κατρακυλούσε. Σήμερα που κερδίζουμε την αξιοπιστία της χώρας μας στο εξωτερικό εντός Κύπρου ορισμένοι εξακολουθούν να επιχειρούν τη δημιουργία της εικόνας του χάους. Και ο πιο δύσπιστος παρατηρητής όμως διαπιστώνει ότι η κυπριακή οικονομία έχει σταθεροποιηθεί, τα δημόσια οικονομικά έχουν νοικοκυρευτεί. Η Κύπρος σε μόλις δύο χρόνια πέτυχε πρωτογενές πλεόνασμα.

Μας έλεγαν πολλοί, εντός και εκτός Βουλής, ότι της υπογραφής του μνημονίου θα ακολουθούσε μια φοροκαταιγίδα. Και όμως, από την ημέρα που υπογράφηκε το μνημόνιο, δεν έχει επιβληθεί ούτε ένας νέος φόρος. Σήμερα μελετούμε νέες φοροαπαλλαγές και φοροελαφρύνσεις, που θα συνδράμουν στο περιβάλλον της προσέλκυσης επενδύσεων.

Μας λέγατε πολλοί από εσάς ότι με την υπογραφή του μνημονίου η Κύπρος θα βυθιζόταν στη σκοτοδίνη της ύφεσης, του χρέους και των ελλειμμάτων, του φαύλου κύκλου. Και όμως, σε δύο μόλις χρόνια η Κύπρος παρουσιάζει τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης των τελευταίων επτά ετών. Με ανάπτυξη μεγαλύτερη του 1,5% η Κύπρος υπερβαίνει φέτος το μέσο όρο της Ευρωζώνης. Την πολιτική των ελλειμμάτων την έχουμε αφήσει πίσω μας. Ούτε έκτακτα μέτρα χρειαστήκαμε, όπως αυτά που ερχόντουσαν στη Βουλή, γιατί κάποιοι τα ξέχασαν, κάθε τρεις και λίγο στο παρελθόν, ούτε και πρόσθετη βοήθεια, που κάποιοι κήρυκες προέβλεπαν ότι θα απαιτηθεί. Αντιθέτως, έχουμε εξυγιάνει τα δημόσια οικονομικά. Κρατάμε το έλλειμμα κάτω από 1% για δεύτερη χρονιά, με πρόβλεψη να μηδενιστεί τον επόμενο χρόνο. Κυρίως, έχουμε αναστρέψει την πορεία του δημόσιου χρέους, ενός δημόσιου χρέους που μέσα σε μία πενταετία πολλαπλασιάστηκε, διπλασιάστηκε, προσθέτοντας στους ώμους των νέων γενιών €8,5 δις επιπρόσθετο δημόσιο χρέος μέσα σε μία πενταετία.

Είναι πολλοί εκείνοι που είχαν επενδύσει πολιτικά στην πιθανή καταστροφή και κάποιοι, ας μην τα ξεχνάμε, ετοιμάζαν μελέτες για έξοδο από το ευρώ και επιστροφή στη λίρα, για να μας γλιτώσουν από την καταστροφή. Είναι πολλοί που επένδυσαν σε μαγικές προτάσεις, όπως εκείνες που επιχειρήθηκε να εφαρμοστούν στην Ελλάδα, φέρνοντας δυστυχώς τα χειρότερα των αποτελεσμάτων. Όλους αυτούς τους κήρυκες του χάους τούς έχουμε διαψεύσει πανηγυρικά. Έχουμε πετύχει πολύ περισσότερα από όσα και οι πιο αισιόδοξοι αναλυτές του εξωτερικού ανέμεναν.

Σήμερα η Κύπρος είναι αξιόπιστη και μετά από τέσσερα χρόνια συνεχών υποβαθμίσεων η οικονομία μας αναβαθμίζεται με κάθε ευκαιρία. Έχουμε βγει ξανά στις αγορές, τα spreads είναι κάτω του 4% των

δεκαετών ομολόγων. Επίπεδα που δεν είχαμε γνωρίσει ούτε και τότε που βιώναμε φρενήρεις ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Η μείωση των επιτοκίων του κρατικού δανεισμού έχει φέρει απευθείας όφελος στα δημόσια οικονομικά. Το μέσο σταθμικό επιτόκιο του 4,2% του 2012 σήμερα το έχουμε μειώσει στο 2,75%. Απελευθερώθηκαν σωρεία ώριμων έργων, που επιτέλους ξεκίνησαν να υλοποιούνται προς όφελος της Κύπρου, των τοπικών κοινωνιών και των πολιτών. Πετυχαίνουμε την αντικατάσταση του εσωτερικού δανεισμού με εξωτερικό φθηνότερο και ενισχύοντας τη ρευστότητα, διότι, ας μην ξεχνάμε, το κράτος που σήμερα δανείζεται ξανά με αξιοπιστία πριν λίγα χρόνια, αγαπητοί συνάδελφοι, όχι μόνο πήραμε σχεδόν όλα τα περισεύματα των ταμείων συντάξεων των ημικρατικών οργανισμών, μέχρι και το ταμείο προνοίας της Αγγλικής Σχολής χρησιμοποιήσαμε, για να πληρώσουμε μισθούς και συντάξεις.

Το τραπεζικό μας σύστημα είναι πλέον σταθερό. Έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη διεθνών επενδυτών. Για πρώτη φορά, και ας μην το αγνοούμε, έγιναν οι μεγαλύτερες επενδύσεις στον τόπο μας, γιατί και η επένδυση στις τράπεζες είναι επένδυση που έφτασε το €1,5 δις. Το Πλαίσιο Αφερεγγυότητας παρέχει επιτέλους το δίκτυ προστασίας που ουδέποτε στο παρελθόν υπήρξε για τους δανειολήπτες και τις επιχειρήσεις. Αυτό το πλαίσιο σε συνδυασμό με το νόμο περί εκποιήσεων έχει δημιουργήσει το υπόβαθρο για ένα υγιές τραπεζικό σύστημα, που, βασισμένο σε στέρεα αυτή τη φορά θεμέλια, θα μπορέσει ξανά να δανειοδοτήσει πολίτες και επιχειρήσεις.

Η Κύπρος μέσα σε δύο χρόνια έχει καταργήσει εντελώς κάθε περιορισμό στη διακίνηση κεφαλαίων, την ώρα που η Ισλανδία, το παράδειγμα του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ, είχε περιορισμούς στη διακίνηση κεφαλαίων για επτά και πλέον χρόνια, έστω και αν προστάτευσαν όλους τους Ισλανδούς καταθέτες. Η Κύπρος δεν είναι πλέον χρηματοπιστωτικός προορισμός με ειδικές ανάγκες. Η Κύπρος έχει πετύχει εκατοντάδες εκατομμυρίων ευρωπαϊκά κεφάλαια, για να τροφοδοτηθεί η ανάπτυξη με ευνοϊκούς όρους.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εύλογα κάποιος θα ρωτήσει αν τα πιο πάνω δημιουργούν μια επίπλαστη εικόνα. Εύλογα και δικαιολογημένα κάποιος θα ανατρέξει στους δεκάδες χιλιάδες συμπολίτες μας που παραμένουν χωρίς εργασία, στις οικογένειες που δυσκολεύονται να τα βγάλουν πέρα, στα νέα παιδιά του τόπου μας, που διερωτούνται αν μπορούν να έχουν μέλλον στην ίδια τους την πατρίδα. Εγώ τους λέω, ναι, έχουν μέλλον, γιατί δημιουργούμε την καλύτερη Κύπρο. Θα έχουν μέλλον σ' αυτό τον τόπο, γι' αυτό και αγωνιζόμαστε καθημερινά, για να δημιουργήσουμε τη νέα Κύπρο, που θα δημιουργεί σύντομα καλύτερες προϋποθέσεις για όλους τους πολίτες. Και αν επικεντρωνόμαστε σήμερα στους αριθμούς, είναι γιατί αυτοί αποτελούν αυτονόητη προϋπόθεση. Χωρίς αυτούς ούτε επενδύσεις ούτε αξιοπιστία ούτε δουλειές μπορεί να υπάρξουν. Η σοφιστεία ότι οι αριθμοί ευημερούν και οι άνθρωποι δυστυχούν δεν είναι τίποτε άλλο παρά η δικαιολογία, το διαβατήριο προς την παραμονή της κρίσης και της δυστυχίας.

Υπάρχουν όμως όντως δύο σημαντικά προβλήματα στην Κύπρο ακόμη. Το πρώτο είναι ο υψηλός δανεισμός και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Είναι αλήθεια ότι την ώρα που εμείς όλοι εδώ έχουμε δώσει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα όλα τα εργαλεία, για να λειτουργήσει επιτέλους σωστά, εντούτοις οι καθυστερήσεις στην αναδιάρθρωση των δανείων είναι ακόμη δραματικές. Το ίδιο το τραπεζικό σύστημα οφείλει και έχει ευθύνη επιτέλους να δρομολογήσει γρήγορες διαδικασίες αναδιάρθρωσης των δανείων. Υπάρχουν συμπολίτες και επιχειρήσεις μας που έχουν χάσει τους κόππους μιας ζωής σε καταθέσεις, μετοχές και αξιόγραφα, για να καλυφθούν οι αυθαιρεσίες των τραπεζών. Τώρα που οι τράπεζες σώθηκαν είναι και η δική τους ώρα και οι δικές τους ευθύνες να προβούν με τόλμη στις αναδιρθρώσεις που χρειάζεται, να διαγράψουν από τις πρακτικές τους τις παράνομες ενέργειες και υποχρεώσεις, να τροφοδοτήσουν και έχουν υποχρέωση να τροφοδοτήσουν την υγιή ανάπτυξη.

Η ευθυνοφοβία των τραπεζιτών δεν μπορεί να αποτελεί δικαιολογία απραξίας. Και να γνωρίζουν καλά ότι δεν πρόκειται ποτέ να ευημερήσουν, αν δεν ευημερήσει πρώτα ο λαός και η οικονομία αυτού του τόπου. Και αν σήμερα υπάρχουν στην Κύπρο τα χαμηλότερα δανειστικά επιτόκια που είχαμε από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, αυτό για μας δεν είναι αρκετό, διότι σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη τα δανειστικά επιτόκια είναι πολύ υψηλά ακόμη.

Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα, κύριε Πρόεδρε, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, είναι η ανεργία. Η υψηλή ανεργία είναι όντως μια θλιβερή πραγματικότητα. Όπως επίσης πραγματικότητα είναι ότι έστω και λίγο η απασχόληση ανακάμπτει και αποκλιμακείται σταδιακά η ανεργία, διότι εμείς δεν έχουμε στόχο να στέλνουμε όλο και περισσότερους συμπολίτες μας στα επιδόματα, αλλά η προτεραιότητα είναι μέσα από την ανάπτυξη να δημιουργούνται θέσεις εργασίας. Εμείς εργαζόμαστε, για να μπορεί ο λαός μας στο σύνολό του να βρει ξανά δουλειά. Ο Κύπριος είναι περήφανος και η αξιοπρεπής εργασία είναι αυτό που ζητά, που να ανταποκρίνεται στις δυνατότητές του. Δε θέλει να ζητιανεύει αναζητώντας την κρατική ελεημοσύνη. Και αυτή είναι η διαφορά

μας. Εμείς θέλουμε να ενισχύσουμε την οικονομία, να έρθουν επενδύσεις, να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας αξιοπρεπείς και όχι ένα σύστημα το οποίο θα θέλει τους πολίτες επαίτες για κοινωνική ελεημοσύνη.

Θέλω όμως να πω και κάτι. Άκουσα προχθές τον Άντρο Κυπριανού να λέει ότι το 20% των φτωχότερων συμπολιτών μας ζει σήμερα πιο δύσκολα. Αυτό είναι αλήθεια, αλλά είναι η μισή αλήθεια. Διερωτάται ο κάθε λογικός άνθρωπος: Πώς θα μπορούσαν σήμερα αυτοί οι άνθρωποι να είναι καλύτερα, όταν σαράντα και πλέον χιλιάδες απ' αυτούς στάλθηκαν στην ανεργία με τις πολιτικές της περασμένης πενταετίας; Πώς θα μπορούσε αυτός ο κόσμος να είναι καλύτερα, όταν με την πολιτική του να κρύψουμε το πρόβλημα κάτω από το χαλί, να μην ενοχλήσουμε συμφέροντα, να μην αναλαμβάνουμε τις ευθύνες μας τετραπλασιάστηκε η ανεργία μέσα σε τέσσερα χρόνια και καταδικάστηκαν δεκάδες χιλιάδες συμπατριώτες μας στη δυστυχία;

Λίγος σεβασμός, αγαπητοί συνάδελφοι, δε βλάπτει, όταν μιλάμε γι' αυτούς τους ανθρώπους, που στην περασμένη πενταετία δημιουργήθηκαν οι συνθήκες που μας έφεραν μέχρι εδώ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε θέσει τρεις βασικούς άξονες στην πολιτική μας. Ο πρώτος για μας, και δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να το λέμε και να το επαναλαμβάνουμε, είναι η απενοχοποίηση του κέρδους και το να σταματήσουμε να θεωρούμε ανάθεμα και βλασφημία την επιχειρηματικότητα. Η Κύπρος πλήρωσε πολύ ακριβά την ιδεολογική αγκύλωση που ήθελε το κέρδος εχθρό του λαού μας και υπήρχαν και περίοδοι που ακόμα και η δική μου παράταξη παρασύρθηκε σε αυτή την πορεία. Η Κύπρος πλήρωσε πολύ ακριβά. Εμείς θέλουμε τις επιχειρήσεις μας ξανά να δραστηριοποιούνται και να κερδίζουν, γιατί, χωρίς να κερδίζουν, ούτε νέους τομείς μπορούν να αναπτύξουν ούτε και θέσεις εργασίας να δημιουργούν. Το λογικό κέρδος και ο ανταγωνισμός είναι ευλογία. Κατάρτα είναι η ζημιά, τα μονοπώλια και η αισχροκέρδεια.

Ο δεύτερος άξονας είναι η δημιουργία ενός αξιόπιστου περιβάλλοντος προσέλκυσης επενδύσεων, η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, η εμπιστοσύνη στη χώρα μας. Χωρίς εμπιστοσύνη και αξιοπιστία κανένας ξένος δε θα επενδύσει στον τόπο μας και χωρίς ξένες επενδύσεις δεν μπορεί να υπάρξει γρήγορη οικονομική ανάπτυξη. Και ναι, στην Κύπρο άρχισαν να έρχονται επενδύσεις και πραγματοποιήθηκαν αρκετές μέχρι σήμερα.

Είναι και άλλες ιδιωτικές επενδύσεις, που με κάθε τρόπο κάποιιοι που καθημερινά μιλούν για τους άνεργους προσπαθούν να εμποδίσουν, είτε αφορούν εργοστάσια χρυσού είτε μονάδες που έχουν να κάνουν με τους υδρογονάνθρακες ή και άλλες, που δαιμονοποιούνται καθημερινά με την επίφαση ότι εξυπηρετούνται δήθεν συμφέροντα. Καλά, τις επενδύσεις ποιοι θα τις κάνουν; Επιχειρηματίες, παλιοί και νέοι, Κύπριοι και ξένοι, θα τις κάνουν και πρέπει να κερδίζουν, διαφορετικά δε θα 'ρθουν ποτέ να επενδύσουν στον τόπο μας.

Αυτά τα απλά και λογικά θεωρήθηκαν για δεκαετίες ανάθεμα να τα λέει ένας πολιτικός. Είχε πολιτικό κόστος να λες τις αναγκαιότητες, για να δημιουργείς τα υγιή θεμέλια για μία πραγματική οικονομία. Φτάνει να δαιμονοποιούνται τα πάντα σε αυτό τον τόπο! Φτάνει να αφήνουμε καθηλωμένη την Κύπρο για πέντε ψήφους και για μια μέρα δημοσιότητας και για ένα χειροκρότημα!

Ο τρίτος άξονας για μας είναι η μεταρρύθμιση παντού. Η χώρα μας επιτέλους αλλάζει, η Κύπρος γυρίζει σελίδα. Έχουμε προχωρήσει στην τεράστια μεταρρύθμιση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Δώσαμε πρόσβαση στην κοινωνική πολιτική του κράτους σε 20 000 οικογένειες, που είτε ποτέ αυτή η πολιτεία δεν είχε κοιτάξει στο παρελθόν είτε τους κοίταζε μόνο λίγο. Βάλαμε τέλος στην κατάχρηση των επιδομάτων από τους λίγους που δεν είχαν ανάγκη και ανοίξαμε την πόρτα στους πολλούς που έχουν ανάγκη. Η κοινωνική πολιτική που εφαρμόζουμε αποτελεί σήμερα πρωτοποριακό μοντέλο παγκοσμίως, ένα παράδειγμα κοινωνικού κράτους προς μίμηση, και έτσι συνεχίζουμε στους υπόλοιπους τομείς.

Προχωρούμε στη μεταρρύθμιση του κράτους για τον πολίτη και την οικονομία, όχι για την εξυπηρέτηση των συντεχνιακών συμφερόντων εργοδοτών, εργαζομένων και κομμάτων όπως γινόταν μέχρι σήμερα. Για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που προσθέτουν αξία σε αυτό τον τόπο πρέπει να εργαζόμαστε. Φέρνουμε την κινητικότητα στο δημόσιο και τη σύνδεση των μισθών με την οικονομική πορεία της χώρας. Αλλάζουμε την αξιολόγηση.

Θέλω όμως να πω και κάτι για τους δημοσίους λειτουργούς, που αιτήματά τους με βρήκαν πολλές φορές απέναντί τους τα τελευταία χρόνια, γιατί σήμερα θεωρώ πως αξίζουν τον έπαινο, διότι έχουν και αυτοί υποστεί περιορισμό στο εισόδημά τους, αλλά και κυρίως διότι η μεταρρύθμιση του δημοσίου γίνεται με τη συναίνεση των ιδίων και των ηγεσιών τους.

Εργαζόμαστε, για να έχουμε παιδεία για τα παιδιά μας, όχι μόνο για τους εκπαιδευτικούς, επικεντρωμένοι στην ποιότητα της εκπαίδευσης. Δε γίνεται να έχουμε το υψηλότερο ποσοστό του ΑΕΠ για την παιδεία με τα χειρότερα αποτελέσματα. Προχωρήσαμε επιτέλους στη σταδιακή κατάργηση του καταλόγου διοριστέων.

Ξεκινάμε τη μεταρρύθμιση στην υγεία έχοντας στο επίκεντρο τον ασθενή και όχι όσους έχουν τη δύναμη και το βήμα καθημερινά να αντιστέκονται και να εκφράζονται, όχι μόνο τα συμφέροντα πλέον των γιατρών και των νοσηλευτών, είτε του δημοσίου είτε του ιδιωτικού τομέα. Η αυτονόμηση, διοικητική και οικονομική, των νοσοκομείων είναι προϋπόθεση, για να έχουμε μια καλύτερη υγεία. Και εκεί είναι πράγματι που θα κριθούμε όλοι, και κοινωνικοί εταίροι και πολιτικά κόμματα, για το κατά πόσο θα ανοίξουμε το δρόμο σε ένα υγιές, σύγχρονο και ωφέλιμο για τους ασθενείς γενικό σύστημα υγείας.

Θα προχωρήσουμε το επόμενο διάστημα και στη μείωση της στρατιωτικής θητείας. Εκσυγχρονίζουμε την αγροτική παραγωγή. Προωθούμε το σύστημα ταχύτερης και ποιοτικότερης απονομής δικαιοσύνης και μειώνουμε την ίδια ώρα τα οικονομικά βάρη από την επιβάρυνση του πολίτη για χατίρι ενός σπάταλου και αναποτελεσματικού κράτους.

Και όταν εμείς οι πολιτικοί σε κάθε αίτημα λέμε να δίδουμε, πρέπει να γνωρίζουμε ότι και από κάπου πρέπει να παίρνουμε και να φορτώνουμε το κόστος. Εμείς έχουμε ήδη ξεκινήσει τη μελέτη μαζί με την κυβέρνηση, για να πετύχουμε μείωση φόρων, αντί της αύξησης που οι κακές γλώσσες προέβλεπαν. Είναι για τέτοιου είδους μεταρρυθμίσεις που εργαζόμαστε. Προχωρούμε να αλλάξουμε την Κύπρο.

Είμαστε προσηλωμένοι στη ριζοσπαστική μεταρρύθμιση και είναι και με τον ίδιο φακό που εργαζόμαστε για τις αποκρατικοποιήσεις και δε φοβόμαστε να το πούμε, γιατί για μας σημασία έχει ο καταναλωτής και τα συμφέροντα του τόπου, διασφαλίζοντας τους εργαζομένους, δίνοντάς τους επιλογές που τους ικανοποιούν. Με τον ίδιο τρόπο είχαμε πετύχει και στο παρελθόν την αποκρατικοποίηση των αεροδρομίων, που από αυτό εδώ το βήμα άλλοι την καταριόντουσαν, αλλά και οι ίδιοι έκοψαν και την κορδέλα των εγκαινίων. Χωρίς ούτε ένας εργαζόμενος να θυματοποιηθεί και χωρίς ο φορολογούμενος να επιβαρυνθεί έστω ένα σεντ, απέκτησε η Κύπρος αεροδρόμια που αποτελούν την καλύτερη βιτρίνα για τον τόπο. Το ίδιο θα γίνει και με τις τηλεπικοινωνίες. Το ίδιο θα γίνει και με τα λιμάνια μας, χωρίς το κράτος να χάνει την κυριότητα.

Οι αποκρατικοποιήσεις αποτελούν τις μεγαλύτερες άμεσες επενδύσεις που μπορούν να γίνουν σε αυτό τον τόπο. Το δημόσιο συμφέρον, το συμφέρον της οικονομίας και του Κύπριου καταναλωτή δεν μπορούν να μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα έναντι των ιδιοτελειών και των αγκυλώσεων. Με τη συμβολή του στρατηγικού επενδυτή οι οργανισμοί θα μπορέσουν να κρατήσουν ψηλά την αξία και αξιοπιστία τους, να απαλλαγούν από τα δεσμά που τους επιβάλλει το σημερινό θεσμικό πλαίσιο και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Είναι πλέον καιρός εμείς τα κόμματα και οι εκάστοτε κυβερνήσεις να πάψουμε να διορίζουμε τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των ημικρατικών οργανισμών, που παίρνουν αποφάσεις με κομματικές οδηγίες και με κομματικά κριτήρια. Απλά, να αναφέρω ότι στην περασμένη πενταετία έγιναν €170 εκατομ. κακές επενδύσεις από το ταμείο συντάξεων ενός μόνο οργανισμού και αυτά τα πλήρωσε ο καταναλωτής και όχι όσοι έκαναν τις επενδύσεις. Τα κόμματα έχουμε άλλο ρόλο στην εποχή μας και όχι να διοικούμε ημικρατικούς οργανισμούς.

Το δημόσιο καλό δεν είναι προνόμιο των συμφερόντων κανενός ούτε μόνο όσων έτυχε, χρησιμοποιώντας και τα δικά μας κομματικά μέσα, να έχουν την προνομιούχα θέση να εργάζονται σε έναν ημικρατικό οργανισμό και να θέλουν να αποφασίζουν και για το μέλλον αυτού του τόπου. Φτάνει να θυσιάζεται ο τόπος, για να μη γίνεται καμία αλλαγή προς τη σωστή κατεύθυνση! Βάζουμε επιτέλους τελεία. Εμείς τα βασίλεια ορισμένων δεν τα συντηρούμε και δε θα τα συντηρήσουμε.

Ξέρω ότι κάποιος μας λέτε “ξεροκέφαλος”. Ναι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, εγώ είμαι ξεροκέφαλος μεταρρυθμιστής. Ναι, είμαστε ξεροκέφαλοι εχθροί του λαϊκισμού και των προνομίων. Είμαστε ξεροκέφαλοι εργάτες μίας καλύτερης Κύπρου για τους πολλούς και όχι μόνο για τους προστατευμένους.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτή η κοινωνία έχει υπομείνει πολλά τα τελευταία χρόνια. Ο στωικός τρόπος αντίδρασης των Κυπρίων στα πολλαπλά πλήγματα της κρίσης, που σε μεγάλο μέρος της από δικές μας αστοχίες προήλθαν, είναι αξιοθαύματος. Υποκλίνομαι στις θυσίες, στην καρτερικότητα και την υπευθυνότητα των συμπολιτών μας. Η κοινωνική ειρήνη στην Κύπρο δε διαταράχθηκε, παρά την εύλογη απόγνωση. Και δεν είμαι εδώ, για να φανώ μικρόψυχος. Πολιτικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να ρίξουν λάδι στη φωτιά της αγανάκτησης, της δικαιολογημένης αγανάκτησης, όπως το ΑΚΕΛ, το απέφυγαν. Αυτό το αναγνωρίζουμε.

Οι σημερινοί, κύριε Πρόεδρε, είναι οι τελευταίοι προϋπολογισμοί της παρούσας Βουλής. Μιας Βουλής που έχει κατηγορηθεί από τους πολίτες για σωρεία περιστατικών και αποφάσεων. Έχω την άποψη ότι πολλοί βουλευτές έχουν αδικήσει με συμπεριφορές τον εαυτό τους. Έχουν δοθεί αφορμές για σχόλια που δεν περιποιούν τιμή σε αυτό το σώμα. Έχουν γίνει λάθη πολλά από όλους μας σχεδόν. Και αναφέρομαι στο

κόμμα μου, αλλά και σε όλα τα κόμματα. Εγώ όμως δε θέλω να συνδράμω στο γενικό κλίμα της απαξίωσης, διότι αυτή η Βουλή, με όλες τις αδυναμίες της, έχει πετύχει να δώσει διεξόδους στην ψήφιση κρίσιμων νομοσχεδίων. Αυτή η Βουλή, όταν έπρεπε, ανέλαβε βαρύτερες ευθύνες, για να μη χρεοκοπήσει η χώρα.

Κάθε άλλο παρά ο κανόνας είναι κόμματα της αντιπολίτευσης να στηρίζουν μνημονιακά νομοσχέδια. Στην Ευρώπη ολόκληρη κυβερνητικές πλειοψηφίες έχαναν την αυτοδυναμία τους σε αντίστοιχες περιπτώσεις και οδηγούνταν οι χώρες σε περιπέτειες. Στην Κύπρο δε συνέβη αυτό και πρέπει να το πιστωθεί η παρούσα Βουλή. Και πρέπει να το πιστωθούν και κόμματα.

Στο ΔΗΚΟ αναφέρομαι, αγαπητέ Νικόλα Παπαδόπουλε, κυρίως, αλλά και σε άλλα κατά περίπτωση που συμμετείχαν στην ευθύνη να επανεύρει η χώρα την αξιοπρέπειά της. Δεν είμαστε αγνώμονες εμείς. Αναγνωρίζουμε ό,τι καλό έχει γίνει -κάνω μία παρένθεση στην ομιλία μου- και δε θεωρούμε ανάθεμα την εθνική συνεννόηση. Το είπε ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ από το βήμα της Βουλής. Στάθηκε, παρότι ήταν αντιπολίτευση, και στήριξε την πορεία σταθεροποίησης της χώρας και αυτή η εθνική συνεννόηση προσθέτει πόντους στο κόμμα που έβαλε πάνω από τα μικροκομματικά την πορεία της χώρας.

Την ίδια ώρα πιστώνω τη θέση του ΑΚΕΛ όσον αφορά το εθνικό ζήτημα...

Z. ΚΟΥΛΙΑΣ:

A, εννά σας κανονίσει καλά τζιαι σας!

A. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, να παρακαλέσω...

Z. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Συγγνώμη, Πρόεδρε, αλλά...

A. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Είναι υποχρέωσή μας στους δύσκολους καιρούς η εθνική συνεννόηση και, αν δεν είχαμε πράξει στην οικονομία την εθνική συνεννόηση, θα ζούσαμε τη χρεοκοπία και, αν δεν κάναμε πράξη την εθνική συνεννόηση για το ύψιστο θέμα, το Κυπριακό, θα τσιμεντώσουμε τη διχοτόμηση.

Από αυτή την κρίση, κύριε Πρόεδρε, δεν πρέπει μόνο να βγούμε με ένα πιο ποιοτικό κράτος στην υπηρεσία του πολίτη, αλλά και με μια καλά θεμελιωμένη και αξιόπιστη οικονομία. Πρέπει να εξέλθουμε της κρίσης και με καλύτερη ποιότητα δημοκρατίας, ένα ισχυρό και υψηλό περί δικαίου αίσθημα. Η ευθύνη είναι ολωνών μας, της κυβέρνησης, των κομμάτων, της Βουλής, των ανεξάρτητων αξιωματούχων αυτού του κράτους. Ουδείς εξαιρείται. Διότι χωρίς καλύτερο κράτος και ποιοτικότερη δημοκρατία θα έχουμε όλοι αποτύχει καθοριστικά. Απαιτείται ακόμη περισσότερη σύνθεση και συνεννόηση και μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων, αλλά και μεταξύ πολιτικού συστήματος και κοινωνίας. Είμαστε, θα συνεχίσουμε να είμαστε ανεκτικοί στην κριτική ολωνών σας, αλλά και συνάμα έτοιμοι για συνεννόηση για το εθνικό καλό.

Είναι η ώρα να αφήσουμε πίσω τις προκαταλήψεις και τις αγκυλώσεις, να βάλουμε τέρμα στη μικροπολιτική, να βρούμε τους τομείς εκείνους όπου όλοι μαζί μπορούμε να συνδράμουμε, για να φτάσουμε στην καλύτερη Κύπρο για τα παιδιά μας, και να συνειδητοποιήσουμε ότι τα κόμματα δεν έχουμε την πολυτέλεια να συρρικνώσουμε άλλο τη δημοκρατία. Έχουμε όλοι υποχρέωση να κοινωνικοποιήσουμε την πολιτική και όχι να κομματικοποιούμε την κοινωνία.

Έχουμε μπροστά μας την ενεργειακή πρόκληση. Έχουμε μπροστά μας ισχυρές και πολυεπίπεδες συνεργασίες που αναπτύσσονται με τα κράτη της γειτονιάς μας. Έχουμε να αντιμετωπίσουμε μαζί και με τους Ευρωπαίους συμμάχους την απειλή του ισλαμικού φονταμενταλισμού, την τρομοκρατία, το προσφυγικό πρόβλημα. Η Κύπρος δεν είναι πια ο φτωχός συγγενής ούτε η ευρωπαϊκή χώρα που η μοναδική της απασχόληση είναι το εθνικό της πρόβλημα. Η μικρή Κύπρος έχει τεράστιες δυνατότητες να καταστεί η πολιτική, οικονομική, διπλωματική και ενεργειακή γέφυρα της περιοχής. Είναι η χώρα που μπορεί να μιλάει και να συνεργάζεται την ίδια ώρα με όλους, το Ισραήλ και την Παλαιστίνη, τους Ευρωπαίους, τους Ρώσους και τους Αμερικανούς, τους Ευρωπαίους, το Ιράν και τις Ινδίες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πλησιάζετε, κύριε Νεοφύτου;

A. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Θα μου δώσετε ακόμα τρία λεπτά, για να τελειώσω.

Υπάρχουν τόσες προκλήσεις που μπορούμε να κυνηγήσουμε όλοι μαζί, παρά να κορομαχούμε πολλές φορές μάλιστα για ασήμαντη αφορμή. Κάτι που ασφαλώς ισχύει και θα πρέπει να ισχύει για το ύψιστό μας θέμα, το Κυπριακό. Δεν έχει νόημα, αγαπητοί συνάδελφοι, ο διαχωρισμός στα “ναι” και τα “όχι” του παρελθόντος. Είναι εκτός λογικής ο διαχωρισμός σε μειοδότες και απορριπτικούς. Μιλάμε πλέον για άλλα πράγματα, υπό εντελώς διαφορετικές συνθήκες. Δεν μπορεί να αφήσουμε αυτή την τοπική και διεθνή συγκυρία να πάει χαμένη.

Υπάρχει σήμερα ένας άλλος συνομιλητής στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, που όσο και αν πρόσφατες τοποθετήσεις του δικαίως μας προβληματίζουν, εντούτοις κανένας μας δεν μπορεί να τον ταυτίζει με τους προηγούμενους. Οι διεθνείς συνθήκες είναι τέτοιες, που ένας σωστός συμβιβασμός στο Κυπριακό όχι μόνο μπορεί να είναι επιθυμητός, αλλά μπορεί κιόλας να αποβεί προς το συμφέρον ολωνών, Ελληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, που θα απελευθερώσουμε τις μεγάλες προοπτικές του τόπου μας, για να καταστεί τόπος ευημερίας, ασφάλειας και σεβασμού των ελευθεριών. Προς το συμφέρον της Ευρώπης και της περιοχής. Προς το συμφέρον της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Είναι εδώ που χρειαζόμαστε τη διεθνή κοινότητα. Να πείσει την Τουρκία πρώτα για την ανάγκη της λύσης, αλλά και για την ανάγκη η λύση να είναι σύγχρονη και βιώσιμη. Δεν μπορούμε το 2015 να συζητούμε με όρους που επικράτησαν μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεν μπορούμε σε μια σύγχρονη ευρωπαϊκή χώρα να μιλάμε για εγγυήσεις και στρατεύματα τρίτων χωρών. Δεν επιτρέπεται σε μια ευρωπαϊκή χώρα να εγείρεται έστω θέμα καταπάτησης του κεκτημένου και των βασικών ελευθεριών. Γι’ αυτό είναι που προσπαθούμε και σ’ αυτά μπορούμε να αγωνιστούμε όλοι μαζί. Το αποτέλεσμα, αν υπάρξει, θα έχουμε το χρόνο ο καθένας μας να το κρίνουμε στο τέλος. Να έχουμε όμως πάντα κατά νου ότι μεγάλα οράματα δε χωράνε σε μοιρασμένες πατρίδες και ότι καμία άλλη ατζέντα δεν υπερτερεί της απαλλαγής της χώρας μας από την παρουσία της Τουρκίας και των στρατευμάτων της.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στεκόμαστε στην πρώτη γραμμή στη μάχη για τη ρήξη με τα κατεστημένα και τις νοοτροπίες άλλων εποχών. Είμαστε έτοιμοι να επωμιστούμε κόστος, αρκεί να διασφαλίσουμε το μέλλον. Η πολιτική σήμερα είναι οι πράξεις. Έτσι κρινόμαστε όλοι, έτσι γινόμαστε αξιόπιστοι. Διεκδικούμε την εμπιστοσύνη. Υπηρετούμε την πατρίδα μας. Είμαστε εδώ, για να πάρουμε τη χώρα μας μπροστά. Στόχος μας είναι να φτιάξουμε μια καλύτερη πατρίδα, να διασφαλίσουμε στους συμπολίτες μας ένα αξιόπιστο επίπεδο διαβίωσης στο πλαίσιο μίας αξιόπιστης δημοκρατίας.

Η Κύπρος μας είναι ξανά αξιοπρεπής, επανακτά την εθνική κυριαρχία, ξανακερδίζουμε την αυτοπεποίθηση, δημιουργείται η ελπίδα και η προοπτική. Αφήσαμε τα δύσκολα και κοιτάζουμε μπροστά. Ο προϋπολογισμός που έχουμε σήμερα ενώπιόν μας και θα ψηφίσουμε είναι το επόμενο βήμα αυτής της μεγάλης προσπάθειας. Πολιτικές διαφορές και αντίθετες προσεγγίσεις μπορούμε και πρέπει να έχουμε, ο μεγάλος στόχος όμως μπορεί και πρέπει να είναι κοινός: η καλύτερη Κύπρος.

Καλές γιορτές και ευχαριστώ κι εγώ με τη σειρά μου όλους τους εργαζόμενους στη Βουλή, τη γενική διεύθυνση και ιδιαίτερα τον πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών για τη σκληρή δουλειά τους!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Αστειευόμενος)

Και εμάς που σου δώσαμε παραπάνω χρόνο!

(Γέλια)

Συνάδελφοι, εδώ τελειώνει η σημερινή συνεδρία. Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για αύριο Πέμπτη, 17 Δεκεμβρίου 2015, στις 9.00 π.μ., με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

Ο περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμος του 2015.
(Αρ. Φακ. 23.01.056.187-2015).
(Συνέχιση της συζήτησης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Καληνύχτα σας.

(Ωρα λήξης: 8.10 μ.μ.)

Παρόντες βουλευτές

Αδάμου Αδάμος	Λουκαΐδης Γιώργος
Αντωνίου Αντώνης	Μαππουρίδης Ρίκκος
Βαρνάβα Γιώργος	Μαυρίδης Μάριος
Βότσης Άγγελος	Μαυρονικόλα Ρούλα
Γαβριήλ Γιαννάκης	Μέσης Χρίστος
Γεωργίου Γεώργιος	Μισός Αριστοτέλης
Γεωργίου Γιώργος	Μιχαηλίδης Ανδρέας
Δαμιανού Άριστος	Νεοφύτου Αβέρωφ
Δημητρίου Μισιαούλη Στέλλα	Νικολαΐδης Νίκος
Δίπλαρος Ευθύμιος	Νουρής Νίκος
Ευαγόρου Σταύρος	Παπαγεωργίου Πάμπος
Ζαχαρίου Ζαχαρίας	Παπαδόπουλος Νικόλας
Θεμιστοκλέους Ανδρέας	Περδίκης Γιώργος
Καρογιάν Μάριος	Προδρόμου Πρόδρομος
Κατσουρίδης Νίκος	Προκοπίου Γεώργιος
Καυκαλιάς Αντρέας	Σαμψών Σωτήρης
Κουκουμά Κούτρα Σκεύη	Σαρίκας Φειδίας
Κουλίας Ζαχαρίας	Σταυριανός Πανίκκος
Κουτσού Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κυπριανού Ανδρέας	Τάσου Γεώργιος
Κυπριανού Άντρος	Τζιοβάνης Χριστάκης
Κυριακίδου Στέλλα	Τορναρίτης Νίκος
Κυριακού Μαρία	Φακοντής Αντρέας
Κωνσταντίνου Κώστας	Φυττής Σοφοκλής
Κωνσταντίνου Νεόφυτος	Χαμπουλλάς Ευγένιος
Κώστα Κώστας	Χαραλαμπίδου Ειρήνη
Λαμάρης Γιάννος	Χατζηγιάννης Κυριάκος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμος του 2015» και αγορεύσεις (Ν. Κουτσού, Γ. Περδίκης, Δ. Συλλούρης, Γ. Βαρνάβα, Ν. Παπαδόπουλος, Άντρος Κυπριανού, Α. Νεοφύτου).

Τιμή: €3,50